

Kajaanin kaupunki

TILINPÄÄTÖS **2021**

Kaupunginhallitus 29.3.2022 § 75
Kaupunginvaltuusto 13.6.2022

Tilinpäätös 2021 sisällysluettelo

1 Toimintakertomus	5
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset	5
1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
1.2.1 Kaupunginjohtajan katsaus	5
1.2.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	7
1.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	15
1.2.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	25
1.2.5 Tilipäätöksen vaikutus kuluvan vuoden talousarvioon ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	27
1.2.6 Kaupungin henkilöstö	29
1.2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista asioista	35
1.2.8 Ympäristötekijät	38
1.2.9 Muut ei-taloudelliset asiat	40
1.3 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	41
1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	43
1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	43
1.4.2 Toiminnan rahoitus	48
1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	50
1.6 Kokonaistulot ja -menot	54
1.7 Konsernin toiminta ja talous	55
1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	56
1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	56
1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	57
1.7.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	57
1.7.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	58
1.8 Keskeiset liitetiedot	65
1.9 Tilikauden tuloksen käsittely	66
1.9.1 Tilikauden tuloksen käsittely	66
2 Talousarvion toteutuminen	67
2.1 Kaupunkistrategian toteutuminen	67
2.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	73
2.2.1 Peruskaupungin investointiosan toteutuminen	73
2.2.2 Konsernihallinto	76
2.2.3 Vuolijoen aluelautakunta	90
2.2.4 Sivistystoimiala	92
2.2.5 Ympäristötekkninen toimiala	107
2.2.6 Kainuun pelastuslaitos -toimiala	122
2.2.7 Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisesta, peruskaupunki	127

3 Tilinpäätöslaskelmat	128
3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet	128
3.2 Tuloslaskelma	128
3.3 Rahoituslaskelma	129
3.4 Tase	130
3.5 Konsernilaskelmat	132
4 Tilinpäätöksen liitetiedot	136
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	136
4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	138
4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	139
4.4 Tasetta koskevat liitetiedot	142
4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	150
4.6 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	152
4.7 Kirjanpitokirjat ja tositelajit	154
5 Eriytetyt tilinpäätökset	155
5.1 Liikelaitosten vaikutus kaupungin talouteen	155
Kajaanin Vesi -liikelaitos	157
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	187
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	209
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	232
5.2 Tytäryhtiöiden toimintakertomus ja tilinpäätöstiedot	263
Kajaanin Teknologiakeskus Oy	263
Loiste Oy	266
Kajaanin Energiatuotanto Oy	272
Kainuun Voima Oy	274
Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus	276
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	277
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	279
Edukai Oy	282
5.3 Tytäryhtiöiden tilinpäätöstietoja 2020 - 2021	284
6 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä	285

1 Toimintakertomus

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Kuntalaki 115 §: Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2021 oli toinen peräkkäinen koronapandemian piinaama vuosi. Pandemiasta huolimatta elettiin kuitenkin vahvan taloudellisen kasvun aikaa. Monien toimialojen ja erityisesti teollisuustuotannon kasvua rajoitti pula raaka-aineista ja komponenteista. Selviä merkkejä talouden ja sijoitusmarkkinoiden ylikuumentumisesta alkoi näkyä varsinkin loppuvuodesta. Tätä kirjoitettaessa on myös parhaillaan käynnissä Ukrainan sota, jonka vaikutuksia talouteen vasta arvaillaan. Kuntasektorilla viime vuodesta muodostui hyvien tulosten tilikausi.

Elinkeinojen kehittämisen osalta vuoden 2021 merkittävin uusi asia Kajaanissa oli Tieteen tietotekniikan keskuksen (CSC) LUMI-supertietokoneen rakentuminen Renforsin Rantaan. LUMI mahdollistaa kehittämissympäristön, jossa voidaan muun muassa kehittää tekoälyä ja monenlaista TKI-toimintaa. Skoda Transtech Oy:llä säilyi lähes täystyöllisyys olemassa olevien kalustotilausten ansiosta. St1 Biofuels Oy:n koetehtaan bioetanolituo- tinto on edelleen testaus- ja kehittelyvaiheessa, ja lähivuosina on mahdollista varsinaisen tehdasyksikön to- teutus. Terrafame Oy:n akkukemikaalitehdas aloitteli toimintaansa

Yritystilojen kysyntä oli tasaisen vakaata ja Kajaanin Teknologiakeskus Oy:n vuokraamien yritystilojen käyttö- aste oli keskimäärin 97 prosenttia. Yritystonteilla on myös ollut hyvä kysyntä ja niitä olisi hyvä kaavoittaa lisää lähivuosina. Elinkeinoelämän kasvumahdollisuuksien kannalta suurin rajoittava tekijä on ollut osaavan työvoi- man heikko saatavuus. Työllisyys on pysytellyt historiallisen korkeana koko vuoden ja avoimien työpaikkojen määrä kasvoi selvästi loppuvuotta kohden.

Tilikauden tulos (peruskaupunki + liikelaitokset) on noin 10,4 miljoonaa euroa positiivinen. Tästä tehtiin 5,0 miljoonan euron investointivaraus Kajaanin kaupungin rakennusten, alueen, infrastruktuurin ja elinvoiman ke- hittämistä tukeviin hankkeisiin investointisuunnitelman mukaisesti, joten lopulliseksi ylijäämäksi tuloksenkä- sittelyerien jälkeen jäi 6,3 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 8 miljoonaa euroa parempi. Hyvä tulos syntyi pääosin ennakoitua runsaasti isompien sijoitus- ja osinkotuottojen ansiosta. Tulosta kohensivat myös monet muut positiivisesti toteutuneet asiat. Näistä kannattaa erikseen mai- nita ainakin liikelaitosten ylijäämäiset tulokset, verorahoituksen kasvu sekä henkilöstökulujen alittuminen yli miljoonalla eurolla talousarvioon nähden. Talousarvioylityksiä ei tullut, joten talouskuri on pysynyt varsin hy- vällä tasolla. Samoin kaupungin toiminnalliset tavoitteet toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Hyvään tu- lokseen pääsemistä auttoi myös Kainuun soten alijäämän jääminen pelättyä pienemmäksi. Soten 20,6 miljo- nan euron alijäämästä reilut 10 miljoonaa euroa kohdistuu Kajaanin kaupungin tilinpäätökseen.

Menneen tilikauden vuosikate oli noin 28 miljoonaa euroa. Vuosikate riittää kattamaan poistot (17,6 miljoonaa euroa). Lainakanta on Kajaanissa 124,5 miljoonaa euroa ja se pieneni edellisvuodesta 2,4 miljoonaa euroa.

Asukasta kohden lainaa on 3411 euroa. Kaupungin nettoinvestoinnit olivat viime vuonna 16,5 miljoonaa euroa ja ne jäivät 1,6 miljoonaa alle talousarvion. Merkittävimpiä yksittäisiä investointikohteita olivat Sissilinnan peruskorjauksen aloittaminen sekä Vimpelinlaakson kiertoliittymä. Pieniä investointikohteita oli lukuisia. Rakenusten ja katualueiden investoinnit olivat yhteensä noin 9 miljoonaa euroa. Liikelaitosten investoinnit puolestaan olivat noin 4 miljoonaa euroa.

Kaupunkikonsernin sisäisistä muutoksista merkittävin tuli siitä, kun Loiste Energia Oy myi yhdessä Energiapolar Oy:n kanssa omistamansa Loiste Sähkönmyynti Oy:n. Loiste Sähkönmyynti Oy:n liiketoiminta oli vahvasti tappiollista kesästä 2020 alkaen. Syynä olivat ennen kaikkea monet pörssisähkön hintaa nostaneet markkinahäiriöt sekä hyvin poikkeukselliset luonnonolot.

Kajaanin kaupunki on toteuttanut vuosina 2020 - 2021 talouden sopeuttamisohjelmaa, jolla on saavutettu viime vuoden loppuun mennessä noin 2,8 miljoonan euron kustannussäästöt. Sopeuttamista jatketaan vuonna 2022 keskittymällä erityisesti palveluiden ja kiinteistöjen rakenteellisiin säästömahdollisuuksiin.

Mennyt vuosi on nyt eletty ja sen aikana käytetyt rahaerät ja tehdyt asiat on kirjattu tähän tilinpäätösasiakirjaan. Vuoden 2021 tilinpäätös oli hyvä ja siihen voi olla tyytyväinen. Kuitenkin se kuvastaa jo mennyttä ajanjaksoa ja katseet pitää olla suunnattuina eteenpäin. Tulevaisuuden osalta monet asiat ovat vielä avoinna. Soten rahoitus siirtyy kuntien vastuulta pois, mutta tarkkoja laskelmia kuntien uudesta tulopohjasta ei ole vielä käytössä. Oman lisänsä tulevaisuuden haarukointiin tuovat epävarma maailman tilanne ja koronan vaikutukset.

Kaupunkistrategia on hyvä työväline kehittämisen edistämiseen ja samoin myös potentiaalisten ongelmien ratkaisemiseen. Sen avulla etenemme kohti tulevaisuutta. Kajaanin kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, kaupungin veto- ja pitovoiman vahvistaminen sekä yrittämisen edellytysten parantaminen ovat tavoitteiden ytimessä tällä hetkellä. Kaupunkikuvan, kaupungin tunnettavuuden ja positiivisen imagon kehittämiseen tarvitaan nykyistä enemmän panostuksia ja oikeita toimintatapoja. Hyviä asioita ja luontaisia vahvuuksia strategian toteuttamisen pohjaksi löytyy yllättävän paljon. Asukasluvun lievä aleneminen (erityisesti työikäisten), muuttohalukkuus kaupunkiimme ja yrittäjyyden vähäisyys valtakunnan keskiarvoon nähden ovat parannettavia asioita kaupungissamme. On hyvä, että keskeisimmät vahvuudet, heikkoudet ja mahdollisuudet on tunnistettu. Tältä pohjalta meidän on hyvä toteuttaa kaupunkistrategiaamme.

Kaupunkimme saavutti viime vuonna arvokkaan 370 vuoden iän. Voimme olla aidosti ylpeitä iästään huolimatta vetreästä kaupungistamme.

Jari Tolonen
kaupunginjohtaja

1.2.2 Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kaupunginvaltuusto

Jäsenet 20.6.2021 saakka		Jäsenet 21.6.2021 alkaen	
Kortelainen Miikka, pj.	VAS	Aavakare Eila, pj.	PS
Meriläinen Timo, 1. vpj.	PS	Kyllönen Tiina, 1.vpj	SDP
Ojavuo Maarit, 2. vpj.	KESK	Räisänen Aki, 2. vpj.	VAS
Hatva Teuvo	KESK	Hatva Teuvo	KESK
Patronen Kaija	KESK	Immonen Marjatta	KESK
Rantala Johanna	KESK	Patronen Kaija	KESK
Paukkeri Tero	KESK	Paukkeri Tero	KESK
Ålander Tanja	KESK	Niemelä Paavo	KESK
Okkonen Arto	KESK	Rimpiläinen Anni	KESK
Karppinen Veli-Matti	KESK	Karppinen Veli-Matti	KESK
Niemelä Paavo	KESK	Leinonen Minna	KESK
Rimpiläinen Anni	KESK	Kinnunen Eveliina	KESK
Seilonen Anne	KESK	Tornberg Raimo	KESK
Pyykkönen Pauli	KESK	Poutiainen Jukka	KESK
Tornberg Raimo	KESK	Pöllänen Tuija	KESK
Poutiainen Jukka	KESK	Kilpeläinen Pasi	PS
Myllylä Raili	VAS	Heikkinen Tea	PS
Kaikkonen Vesa	VAS	Partanen Minna	PS
Leivo Veli-Pekka	VAS	Arffman Pasi	PS
Kyllönen Sari	VAS	Manninen Anssi	PS
Räisänen Aki	VAS	Arffman Valtteri	PS
Mikkonen Ritva	VAS	Lesonen Jyrki	PS
Lämpsä Jouni	VAS	Raesalmi Toni	PS
Huotari Panu	VAS	Karjalainen Tuukka	PS
Kyllönen Antero	VAS	Kääminen Teppo	PS
Suutari Eero	KOK	Kortelainen Miikka	VAS
Juntunen Hannu	KOK	Lämpsä Jouni	VAS
Sistonen Toivo	KOK	Myllylä Raili	VAS
Sarparanta Tiina	KOK	Kaikkonen Vesa	VAS
Laatikainen Tuomas	KOK	Leivo Veli-Pekka	VAS
Toppinen Ari	KOK	Hakkarainen Peppiina	VAS
Leppänen Akseli	KOK	Kyllönen Sari	VAS
Ojala Katriina	KOK	Karjalainen Saara	VAS
Piirainen Raimo	SDP	Suutari Eero	KOK
Oikarinen Markku	SDP	Suutari Hannu	KOK
Varimo Pertti	SDP	Halonen Auli	KOK
Kiljunen Ella	SDP	Sistonen Toivo	KOK
Ohtonen Helena	SDP	Enroth Paavo	KOK
Tartia-Jalonen Aila	SDP	Pakkala-Juntunen Sanna	KOK
Heikkinen Tiina	SDP	Perhovaara Jaakko	KOK
Aavakare Eila	PS	Tervonen Miariikka	KOK
Partanen Minna	PS	Piirainen Raimo	SDP
Arffman Pasi	PS	Oikarinen Markku	SDP
Kilpeläinen Pasi	PS	Kangasharju Marjo	SDP
Niva Teemu	PS	Ohtonen Helena	SDP
Keränen Silja	VIHR	Hekkala Heikki	SDP
Kemppainen Anne	VIHR	Keränen Silja	VIHR
Huusko Päivi	VIHR	Kemppainen Anne	VIHR
Niiranen Esa	VIHR	Alakärppä Mikko	VIHR
Karvinen Hanna	VIHR	Kuvaja Karoliina	VIHR
Kemppainen Hannu	KD	Moilanen Veijo	KD

Tilivelvolliset toimielinten jäsenet

Kaupunginhallitus

Jäsenet 8.8.2021 saakka	Henkilökohtaiset varajäsenet
Hatva Teuvo, pj.	Okkonen Arto
Oikarinen Markku, 1. vpj.	Varimo Pertti
Sistonen Toivo, 2. vpj.	Leinonen Voitto
Paukkeri Tero	Niemelä Paavo
Rantala Johanna	Ålander Tanja
Fonselius Päivi	Myllylä Raili
Kaikkonen Vesa	Räisänen Aki
Juntunen Hannu	Käsmä Jouko
Aavakare Eila	Partanen Minna
Ohtonen Helena	Kiljunen Ella
Keränen Silja	Kemppainen Anne

Jäsenet 9.8.2021 alkaen	Henkilökohtaiset varajäsenet
Hatva Teuvo, pj.	Määttä Pertti
Suutari Eero, 1. vpj.	Hyvärinen Markku
Kortelainen Miikka, 2. vpj.	Lämpä Jouni
Immonen Marjatta	Patronen Kaija
Paukkeri Tero	Oikari Risto
Kilpeläinen Pasi	Arffman Pasi
Heikkinen Tea	Partanen Minna
Fonselius Päivi	Leiviskä Niina
Halonen Auli	Stricker Rea
Ohtonen Helena	Kangasharju Marjo
Keränen Silja	Kemppainen Anne

Tarkastuslautakunta

Jäsenet 8.8.2021 saakka	Henkilökohtaiset varajäsenet
Toppinen Ari, pj.	Leppänen Akseli
Arffman Pasi, vpj.	Romppainen Mikko
Kyllönen Sari	Mikkonen Ritva
Klemetti Kyösti	Lesonen Jouni
Törrö Leena	Tartia-Jalonen Aila

Jäsenet 9.8.2021 alkaen	Henkilökohtaiset varajäsenet
Raesalmi Toni, pj.	Härkönen Kimmo
Leinonen Minna, vpj, ero 20.9.21> Kinnunen Eveliina	Rimpiläinen Anni ero 20.9.21> Pöllänen Tuija
Husu Vilho	Kyllönen Antero
Suutari Hannu ero 8.11.21> Enroth Paavo	Sistonen Toivo
Törrö Leena	Tartia-Jalonen Aila

Keskusvaalilautakunta

Jäsenet 8.8.2021 saakka	Ei-henkilökohtaiset varajäsenet mainitussa järjestyksessä
Latvakangas Osmo, pj.	1. Schroderus Antti ero 30.3.21> Hanski Esko
Komulainen Onerva, vpj.	2. Niemi Jorma
Kinnunen Kari	3. Elfving Seppo
Rönkkö Emilia	4. Immonen Marjatta ero 30.3.21> Korvuo Tuula
Väisänen Antero	5. Ohinmaa Onerva

Jäsenet 9.8.2021 alkaen	Ei-henkilökohtaiset varajäsenet mainitussa järjestyksessä
Latvakangas Osmo, pj.	1. Karvinen Marita
Lesonen Jyrki, vpj.	2. Pokela Ilmari
Heikkinen Annaliisa	3. Tikkanen Jukka
Rönkkö Emma	4. Heikkinen Jari
Pääskylä Esko	5. Löhönen Roosa

Sivistyslautakunta

Jäsenet 8.8.2021 saakka

Leivo Veli-Pekka, pj.
Karppinen Veli-Matti, vpj.
Tornberg Raimo
Nyman (ent. Seilonen) Anne
Laatikainen Tuomas
Ojala Katriina
Lämpsä Jouni
Kyllönen Noora
Meriläinen Timo
Ohtonen Helena
Kempainen Anne

Henkilökohtaiset varajäsenet

Räisänen Aki
Heikkinen Mika
Bayraktar Nihat
Kangasharju Marjo
Leppänen Akseli
Pöri Ursula
Korkkonen Petja
Talvi Katja
Kääminen Teppo
Kolli-Kauppinen Annamaija
Jyrkäs Nina

Jäsenet 9.8.2021 alkaen

Karppinen Veli-Matti, pj.
Kempainen Anne, vpj.
Kinnunen Eveliina
Pyykkönen Pauli
Karjalainen Tuukka
Partanen Minna
Kyllönen Noora
Leivo Veli-Pekka
Perhovaara Jaakko
Haataja Jouni
Kangasharju Marjo

Henkilökohtaiset varajäsenet

Ikonen Teemu
Kuvaja Karoliina
Hynynen Evelyn
Alasalmi Lasse
Kääminen Teppo
Hakkarainen Eija
Salminen Katja ero 13.12.21 > Kärki Sirpa
Korkkonen Petja
Koskimies Ilari
Leinonen Markus
Ohtonen Helena

Liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvosto 31.7.2021 saakka

Jäsenet

Huusko Päivi, pj.
Karppinen Veli-Matti, vpj.
Kinnunen (ent. Korhonen) Eveliina
Heikkinen Janne
Juppi Tuula
Klemetti Harri
Enroth Paavo
Partanen Minna
Pesonen Mikko

Henkilökohtaiset varajäsenet

Karvinen Hanna
Heikkinen Mika
Hongisto Anja
Peltonen Lauri
Huotari Teija
Hynynen Evelyn
Uurtomies Terje
Alanne Olga
Tolonen Iikka

Ympäristötekniinen lautakunta

Jäsenet 8.8.2021 saakka

Patronen Kaija, pj.
Mikkonen Ritva, vpj.
Poutiainen Jukka
Ålander Tanja
Leinonen Markus
Huotari Panu
Seppänen Irja
Kilpeläinen Pasi
Kempainen Kari
Tartia-Jalonen Aila
Huusko Päivi

Henkilökohtaiset varajäsenet

Niemelä Paavo
Pyy Mervi
Ikonen Teemu
Kinnunen (ent. Korhonen) Eveliina
Leinonen Voitto
Hautajoki Antti
Komulainen Onerva
Pyy Markku
Pesonen Mikko
Keränen Pirra
Karvinen Hanna

Ympäristötekkinen lautakunta

Jäsenet 9.8.2021 alkaen

Kilpeläinen Pasi, pj.
Patronen Kaija, vpj.
Poutiainen Jukka
Mikkonen Katariina
Heikkinen Tea
Manninen Anssi
Karjalainen Saara
Pakkala-Juntunen Sanna
Kempainen Kari
Alakärppä Mikko
Moilanen Veijo

Henkilökohtaiset varajäsenet

Arffman Valtteri
Kinnunen Eveliina ero 20.9.21> Rimpiläinen Anni
Haataja Jani
Karjalainen Marju
Alanne Olga
Koskelo Sakari
Pääkkönen Titta
Leinonen Voitto
Leinonen Niilo
Kumpulainen Kimmo
Seppänen Irja

Ympäristötekkinen lautakunnan lupajaosto

Jäsenet 8.8.2021 saakka

Kyllönen (ent. Heikkinen) Tiina, pj.
Leinonen Voitto, vpj.
Ålander Tanja
Lokka Jarmo
Tervonen Jouni

Henkilökohtaiset varajäsenet

Tartia-Jalonen Aila
Maunu Mikko
Kinnunen (ent. Korhonen) Eveliina
Kinnunen Eero
Huotari Veikko

Jäsenet 9.8.2021 alkaen

Leinonen Markus, pj.
Lokka Jarmo, vpj.
Pöllänen Tuija
Tervo Jouni
Tartia-Jalonen Aila

Henkilökohtaiset varajäsenet

Hyvärinen Markku
Kinnunen Eero
Salo Jaana
Lesonen Jyrki
Kyllönen Tiina

Pelastuslautakunta

Jäsenet 12.12.2021 saakka

Juntunen Maija
Kyllönen Antero, pj
Kangasharju Marjo
Kilpeläinen Pasi
Tervämäki Aimo, vpj.
Tolonen Ritva
Kanniainen Mikko
Karpainen Leila
Valtanen Kalevi
Matero Taina
Roivainen Jouko

Hyrnsalmen kunta
Kajaanin kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kuhmon kaupunki
Paltamon kunta
Puolangan kunta
Ristijärven kunta
Sotkamon kunta
Suomussalmen kunta
Vaalan kunta

Henkilökohtaiset varajäsenet

Tolonen Helka
Heikkinen Janne
Korhonen Eila
Tihinen Ari
Nikulainen Kari
Luiro-Juntunen Tanja
Nivakoski Markku
Heikkinen Eineliisa
Hakkarainen Ari
Seppänen Jukka
Virkkunen Reijo

Hyrnsalmen kunta
Kajaanin kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kuhmon kaupunki
Paltamon kunta
Puolangan kunta
Ristijärven kunta
Sotkamon kunta
Suomussalmen kunta
Vaalan kunta

Pelastuslautakunta

Jäsenet 13.12.2021 alkaen

Keränen Pauli
Leinonen Minna, pj
Väyrynen Jukka
Saukkonen Kari
Virtanen Kirsi, vpj.
Tolonen Aaro
Suorsa Virva
Suutari Mikko
Valtanen Kalevi

Hyrnsalmen kunta
Kajaanin kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kuhmon kaupunki
Paltamon kunta
Puolangan kunta
Ristijärven kunta
Sotkamon kunta

Henkilökohtaiset varajäsenet

Heikkinen Tarmo
Laukkanen Vilma
Holopainen Jussi
Haataja Jouni
Kyllönen Seija
Jarva Ilkka
Haapalainen Mari
Sotala Anssi
Määttä Pasi

Hyrnsalmen kunta
Kajaanin kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kajaanin kaupunki
Kuhmon kaupunki
Paltamon kunta
Puolangan kunta
Ristijärven kunta
Sotkamon kunta

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen johtokuntaJäsenet 27.9.2021 saakka

Pyykkönen Pauli, pj.
Koski-Heikkinen Anne vpj.
Kyllönen Noora
Suutari Eero
Kiljunen Ella
Niiranen Esa ero 1.2.21> Kunnas Karl
Alanne Olga
Tornberg-Karjalainen Mervi
Kempainen Tuovi

Henkilökohtaiset varajäsenet

Anttalainen Tommi
Meriläinen Tomi
Määttä Susanna
Saukkonen Kari
Kyllönen (ent. Heikkinen) Tiina
Kunnas Karl siirto jäseneksi 1.2.21>Pellikka Esa
Aavakare Eila
Miettinen Pauli
Heikkinen Pekka

Jäsenet 28.9.2021 alkaen

Tornberg Raimo, pj.
Koski-Heikkinen Anne vpj.
Kempainen Elina
Arffman Valtteri
Korhonen Piritta
Leinonen Juho
Keränen Pirra
Saarivaara Johanna
Polvinen Mikko
Keränen Minna, henkilöstön edustaja

Henkilökohtaiset varajäsenet

Heikkinen Mika
Meriläinen Tomi
Ervasti Hannu
Lesonen Jyrki
Hakkarainen Peppiina
Perhovaara Jaakko
Törrö Leena
Kela Senni
Huttu-Juntunen Terttu
Piipponen Eira

Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen johtokuntaJäsenet 30.8.2021 saakka

Väyrynen Pentti, pj.
Alanne Olga, vpj.
Karjalainen Tuomo
Karvinen Hanna
Kesti Heikki
Kovalainen Urpo, palveluiden käyttäjien edustaja
Kääminen Tytti, henkilöstön edustaja

Henkilökohtaiset varajäsenet

Husu Alpo
Partanen Minna
Möttönen Tero
Koskela Anu
Väisänen Heikki
Vehkaperä Jaakko
Soldatkin Riikka

Jäsenet 31.8.2021 alkaen

Patronen Kaija, pj.
Niiranen Lauri
Ikäheimo Tommi
Korhonen Piritta
Kuvaja Karoliina
Kovalainen Urpo, palveluiden käyttäjien edustaja
Kääminen Tytti, henkilöstön edustaja

Henkilökohtaiset varajäsenet

Kempainen Ritva
Partanen Onni
Romppainen Mikko
Juntunen Heikki
Pääkkönen Kia
Tuominen Anssi
Soldatkin-Kilponen Riikka

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokuntaJäsenet 30.8.2021 saakka

Leppänen Akseli, pj.
Fonselius Päivi
Ikonen Teemu
Määttä Anneli
Pyy Markku
Halonen Jarmo, henkilöstön edustaja

Henkilökohtaiset varajäsenet

Suutari Hannu
Pelkonen Sisko
Tuunanen Hannu
Määttä Anne
Ahlqvist Pertti
Hyttinen Marko

Jäsenet 31.8.2021 alkaen

Henkilökohtaiset varajäsenet

Heikkinen Janne, pj.
Arffman Pasi, vpj.
Haataja Jani
Stricker Rea
Tartia-Jalonen Aila
Halonen Jarmo, henkilöstön edustaja

Laurila Jani
Koskelo Sakari
Heikkilä Ville
Karjalainen Suvi
Törrö Leena
Hyttinen Marko

Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen johtokunta

Jäsenet 30.8.2021 saakka

Henkilökohtaiset varajäsenet

Parviainen Heikki, pj.
Juutinen Eero, vpj.
Karjalainen Suvi
Hakkarainen Eija
Mäkinen Merja, AMK:n edustaja
Tuominen Anssi, koulutusliikelaitoksen edustaja
Heikkinen Jussi, ympäristötekniikan toimialan edustaja

Pyykkönen Pauli
Niiranen Lauri
Pöri Ursula
Rissanen Helena
Kähkönen Jari
Sivonen Raimo
Heikkinen Ari

Jäsenet 31.8.2021 alkaen

Henkilökohtaiset varajäsenet

Ikonen Teemu, pj.
Kääminen Teppo, vpj.
Karjalainen Marju
Leinonen Voitto
Postari-Kivistö Tuija, KAMK:n edustaja
Tuominen Anssi, koulutusliikelaitoksen edustaja
Pääkkönen Titta, ympäristötekniikan toimialan edustaja

Savonen Harri
Karjalainen Tuukka
Oksman Birit
Saukkonen Kari
Kähkönen Jari
Kortetjärvi Jori
Karjalainen Saara

Elinkeinojaosto

Jäsenet 30.8.2021 saakka

Henkilökohtaiset varajäsenet

Hatva Teuvo, pj.
Juntunen Hannu, vpj.
Kaikkonen Vesa
Aavakare Eila
Oikarinen Markku
Keränen Silja
Haapaniemi Jari, paikallisen yrittäjäyhdistyksen esittämä jäsen ja varajäsen

Okkonen Arto
Sistonen Toivo
Fonselius Päivi
Partanen Minna
Varimo Pertti
Kemppainen Anne
Piirainen Toni

Jäsenet 31.8.2021 alkaen

Henkilökohtaiset varajäsenet

Heikkinen Tea, pj.
Fonselius Päivi, vpj.
Oikari Risto
Suutari Eero
Hyvärinen Markku
Keränen Silja
Tervonen Elina, paikallisen yrittäjäyhdistyksen esittämä jäsen ja varajäsen

Arffman Pasi
Lämpä Jouni
Hatva Teuvo
Halonen Auli
Stricker Rea
Kemppainen Anne
Piirainen Toni

Työllisyysjaosto

Jäsenet 30.8.2021 saakka

Henkilökohtaiset varajäsenet

Kaikkonen Vesa, pj.
Ohtonen Helena, vpj.
Sistonen Toivo
Paukkeri Tero
Aavakare Eila

Fonselius Päivi
Kiljunen Ella
Juntunen Hannu
Niemi Paavo
Partanen Minna

Jäsenet 31.8.2021 alkaen

Henkilökohtaiset varajäsenet

Halonen Auli, pj.
Arffman Pasi, vpj.
Immonen Marjatta
Lämpsä Jouni
Ohtonen Helena

Stricker Rea
Kilpeläinen Pasi
Patronen Kaija
Kortelainen Miikka
Kangasharju Marjo

Konsernijaosto

Jäsenet 31.8.2021 alkaen

Henkilökohtaiset varajäsenet

Kortelainen Miikka, pj.
Hatva Teuvo, vpj.
Partanen Minna
Suutari Eero
Kempainen Anne

Leiviskä Niina
Paukkeri Tero
Heikkinen Tea
Hyvärinen Markku
Keränen Silja

Osallisuus- ja hyvinvointijaosto

Jäsenet 28.9.2021 alkaen

Henkilökohtaiset varajäsenet

Karppinen Veli-Matti, pj.
Pakkala-Juntunen Sanna
Patronen Kaija
Lesonen Jyrki
Hakkarainen Peppiina

Kinnunen Eveliina
Alakärppä Mikko
Paukkeri Tero
Kääminen Teppo
Karjalainen Saara

Tilivelvolliset viranhaltijat

Kaupunginhallituksen toimiala

Kaupunginjohtaja
Hallintojohtaja, kaupunginlakimies
Va. talousjohtaja
16.5.21 saakka
Talousjohtaja
17.5.21 alkaen
Vs. henkilöstöjohtaja
31.7.21 saakka
Henkilöstöjohtaja
1.8.21 alkaen

Tolonen Jari
Aarnio Tuija
Partanen Joni

Lempeä Tarja

Westerinen Hannu

Komulainen Jyrki

Työllisyyspäällikkö
Kehitysjohtaja
Tietohallintopäällikkö
Maahanmuuttajapalvelujen johtaja

Tikkanen Milla
Hämäläinen Risto
Hyvönen Heikki
Piirainen Jukka

Kaupunginteatterin johtaja
Kajaanin Mamsellin johtaja
Kajaanin Veden johtaja
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen johtaja
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen johtaja
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen controller
Kainuun ammattiopiston rehtori
Kajaanin lukion rehtori

Kinnunen Helka-Maria
Vuorinen Tuija
Nurminen Juha
Haverinen Markku
Tuominen Anssi
Rissanen Piia
Sivonen Raimo
Leinonen Jaana

Sivistystoimiala

Sivistysjohtaja 1.9.21 alkaen
Sivistysjohtaja 31.8.21 saakka
Vs. sivistysjohtaja 31.8.21 saakka
Varhaiskasvatuksen tulosalueen johtaja
Perusopetuksen tulosalueen johtaja 1.9.21 alkaen
Vs. perusopetuksen tulosalueen johtaja 31.8.21 saakka
Museonjohtaja

Hänninen Lucina
Saari Mikko
Rissanen Päivi
Kempainen Sirpa
Rissanen Päivi
Vehkaperä Jaakko
Mäkinen Antti

Vuolijoen aluelautakunta

Aluesihteerin, aluelautakunnan esittelijä

Pöppönen Sirpa

Ympäristötekniikka

Tekninen johtaja

Heikkinen Jussi

Toimitilapäällikkö
Suunnittelupäällikkö
Liikuntapäällikkö
Johtava ympäristönsuojelutarkastaja
Kaupungininsinööri

Haverinen Markku
Kauppinen Jari
Kinnunen Jarmo
Malinen Paula
Nousiainen Matti

Kainuun pelastuslaitos

Pelastusjohtaja

Parviainen Anssi

1.2.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Talouden yleiskuva pysyi vakaana syksyn 2021 aikana huolimatta covid-19-pandemian kiihtymisestä uudelleen ja virusmuunnosten aiheuttamasta epävarmuuden kasvusta. Maailmantalous jatkaa nopeaa toipumistaan ja vetää Suomen taloutta mukanaan, vaikka ripeimmän kasvun vaihe onkin ohi.

Maailmantalouden ennakoitaan kasvavan 6,1 % v. 2021. Kasvu tasaantuu 4,6 prosenttiin v. 2022 ja hidastuu edelleen 3,4 prosenttiin v. 2023 ja 3,0 prosenttiin v. 2024. Maailmantalouden kasvunäkymiä varjostavat pandemian pitkittyminen, tarjontaketjujen häiriöt sekä nopeasti kiihtynyt inflaatio. Pandemia on koetellut erityisesti Eurooppaa loppuvuodesta 2021. Globaalit tarjontaketjut ovat häiriintyneet eri syistä johtuen, kuten puolijohteiden saatavuuden vaikeudesta, konttiliikenteen häiriöistä sekä työvoima- ja konepulasta satamissa.

Kuluttajahintainflaatio on kiihtynyt nopeasti maailmanlaajuisesti. Taustalla ovat mm. tarjontaketjujen häiriöt ja energian hinnan nousu. Sähkön hinta on erittäin korkealla Euroopassa mm. maakaasun hinnan nousun takia. Inflaatiopaineiden ennakoitaan laajasti hellittävän vuoden 2022 kuluessa, mutta riski pidempiaikaisesta inflaatiosta ja sen aiheuttamasta laajemmasta kustannuspaineesta talouksissa on kasvanut.

Suomen kansantalous kääntyi huhtikuussa 2021 reippaaseen kasvuun alkuvuoden rajoitustoimien ja heikon talouskehityksen jälkeen. Ennakollisten suhdannetietojen mukaan talouskasvu jatkui pirteänä koko loppuvuoden ajan, vaikka aaltoilevat koronatartunnat, joulukuussa käyttöön otetut uudet rajoitustoimet, epävarmuuden lisääntyminen, inflaation kiihtyminen ja kustannuspaineiden nousu jättävät vuoden 2021 lopullisiin kasvulukuihin varmasti vielä jälkensä.

Bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan 3,4 % v. 2021. Covid-19-pandemian pahentuminen vuoden 2021 lopulla lisää taloudenpitäjien epävarmuutta ja hidastaa talouskasvua tilapäisesti vuodenvaihteen ympärillä. BKT:n kasvu pysyy 3,0 prosentissa v. 2022, sillä usealla toimialalla tuotanto on edelleen pandemiaa edeltävän tason alapuolella. Talouden kasvu kuitenkin hidastuu ja BKT:n arvioidaan kasvavan 1,5 % v. 2023 ja 1,4 % v. 2024.

Kasvun tasoittuminen näkyy Suomessa esimerkiksi teollisuuden tilauksissa. Ne kasvavat edelleen hyvää vauhtia, mutta selvästi edeltäneitä kuukausia hitaammin. Kasvun tasoittumisesta huolimatta elinkeinoelämän suhdannekäyrä on pysynyt hyvänä ja luottamus tulevaisuuteen on vahvaa. Työllisyys kohenee nopeasti ja työttömyys alenee. Samalla työpaikkoja on avoimina enemmän kuin koskaan ja pitkäaikaistyöttömyys on jäänyt korkealle tasolle. Epävarmuuden kasvu näyttää alkaneen nakertaa kotitalouksien luottamusta Suomen talouteen, mutta luottamus omaan talouteen on säilynyt vahvana.

Julkisen talouden alijäämä pienenee voimakkaasti vuosina 2021-2023. Alijäämä ei kuitenkaan poistu kokonaan ripeän talouskasvun aikana, sillä julkiset menot ovat rakenteellisesti tuloja suuremmat. Myös velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee väliaikaisesti, kun talous elpyy ja alijäämä pienenee. Talouskasvun hidastuessa velkasuhde kääntyy uudelleen kasvuun.

Lähde: Kuntaliitto Pääekonomistin palsta, VM taloudellinen katsaus Talvi 2021

Venäjän hyökkäys Ukrainaan: talousvaikutukset

Venäjä käynnisti 24. helmikuuta 2022 Valko-Venäjän tuella sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaan. Aseiden ohella sotatoimia käydään myös muilla rintamilla, kuten informaation levityksessä.

Sodan vaikutuksia Suomeen on tässä vaiheessa mahdotonta arvioida luotettavasti, koska sen kestosta ja lähi-kuukausien tapahtumista ei voi sanoa mitään varmaa. Sota kuitenkin väistämättä pienentää aikaisemmin ennustettua talouskasvu-uraa. Venäjän taloudelle asetettujen sanktioiden negatiiviset vaikutukset ulottuvat myös Suomeen, erityisesti niihin yrityksiin, jotka eivät löydä raaka-aineelleen, tuotteilleen tai palveluilleen korvaavia markkinoita.

Ensi vaiheessa Venäjän viennin pysähtyminen näkyy Suomessa joidenkin yritysten yt-neuvotteluina ja halvempina kuluttajahintoina, jos Venäjän vientiin tarkoitetut tuotteet myydäänkin Suomessa. Sotatoimien pitkittyminen ja vastatoimet länsimaiden talouspakotteille sekä vetäytymiselle Venäjän markkinoilta, esimerkiksi ulkomaisten yritysten omaisuuden realisointi Venäjän valtiolle, voivat kasvattaa Venäjän vientitoiminnan kansantaloudellisia tappioita huomattavasti.

Sota näkyy energia- ja raaka-ainemarkkinoilla välittömästi hintojen nousuna, kun muiden kuin Venäjän tuottamien raaka-aineiden kysyntä ylittää nopealla aikavälillä tarjonnan. ETLA on arvioinut, että Venäjän tuottaman öljyn poistuminen kokonaan maailmanmarkkinoilta nostaisi 95-oktaanisen bensiinin litrahintaa Suomessa noin 50 sentillä nykyisestä noin kahdesta eurosta.

Raaka-aineiden ja yritysten tuotantokustannusten nousu välittyy nopeasti kuluttajahintoihin ja inflaatioon, jonka pitkäkestoinen kasvu heikentää kuluttajien ostovoimaa ja vähitellen myös yksityistä kulutusta. Jos inflaatiopaineet välittyvät myös palkankorotusten tasoon, palkkainflaatiosta voi syntyä itseään ruokkiva kierre.

Hintojen nousuakin suurempi vaikutus kulutukseen ja investointien kehitykseen voi syntyä sodan aiheuttamasta epävarmuudesta, tulevaisuudenuskon heikentymisestä, eristäytymisestä ja maariskistä, joka liittyy Suomen ja Venäjän maantieteelliseen läheisyyteen ja tiiviisiin talouskytköksiin. Epävarmuuden lisääntyminen näkyy jo maaliskuun alun luottamusindikaattoreiden lukemissa sekä lukuisten investointihankkeiden pysäyttämässä.

Venäjän sotatoimet ovatkin järkyttäneet suomalaisen yhteiskunnan luottamusta ja tulevaisuudenuskoa jo rajusti. Sodan leviäminen muihin maihin on riski, johon pitää varautua. Myös Venäjän yhteiskuntarakenteen nopeisiin muutoksiin ja mahdolliseen pakolaistulvaan Venäjältä on varauduttava.

Sodalla on valtavasti vaikutuskanavia Suomen kansantalouteen. Hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa myös julkisen sektorin menoihin ja tuloihin sekä kuntatalouteen. Ensimmäiseksi vaikutukset näkyvät menopaineina lähinnä valtiontaloudessa: uusina puolustustoimintana, turvallisuuteen, varautumiseen ja maahanmuuttoon liittyvinä määrärahatarpeina.

Myös kuntien huoltovarmuuteen, häiriöihin ja hybridivaikuttamiseen liittyvä varautumistoiminta on tarkistettava tai otettava työn alle. Kunnille aiheutuu menopaineita myös ukrainalaisten turvapaikanhakijoiden tai tilapäisen suojelun direktiivin perusteella maahan tulleiden henkilöiden palveluiden, kuten terveyspalveluiden, varhaiskasvatuksen tai opetuksen, järjestämisestä. Jos Venäjän sota Ukrainassa pitkittyy ja nostaa Suomessa työttömyyttä, kunnille aiheutuu työttömyyden hoidosta lisäkustannuksia niin sosiaaliturvan kuin työttömien palveluiden muodossa. Työttömyyteen liittyvät kustannukset keskittyvät tyypillisesti suurille kaupungeille.

Venäjän hyökkäyksellä on väistämättä vaikutuksia myös julkisen sektorin verokertymiin. Kuntatalous ei ole kuitenkaan verovaikutusten etulinjassa, vaan ensimmäiset vaikutukset aiheutunevat kulutusveroihin. Myös yhteisöveroon välittyvät vaikutukset kohdistuvat voimakkaammin valtioon, sillä kuntien osuus yhteisöveron tuotosta on pienempi kuin valtiolla. Kuntien merkittävin vero on kunnallisvero. Kunnallisveroa maksetaan myös etuuskista, mikä tasaa kunnallisverotuottoihin kohdistuvia heilahteluja. Sodalla ei ole juuri vaikutusta kiinteistöverotuksen tuottoon.

Lähde: Kuntaliitto Pääekonomistin palsta

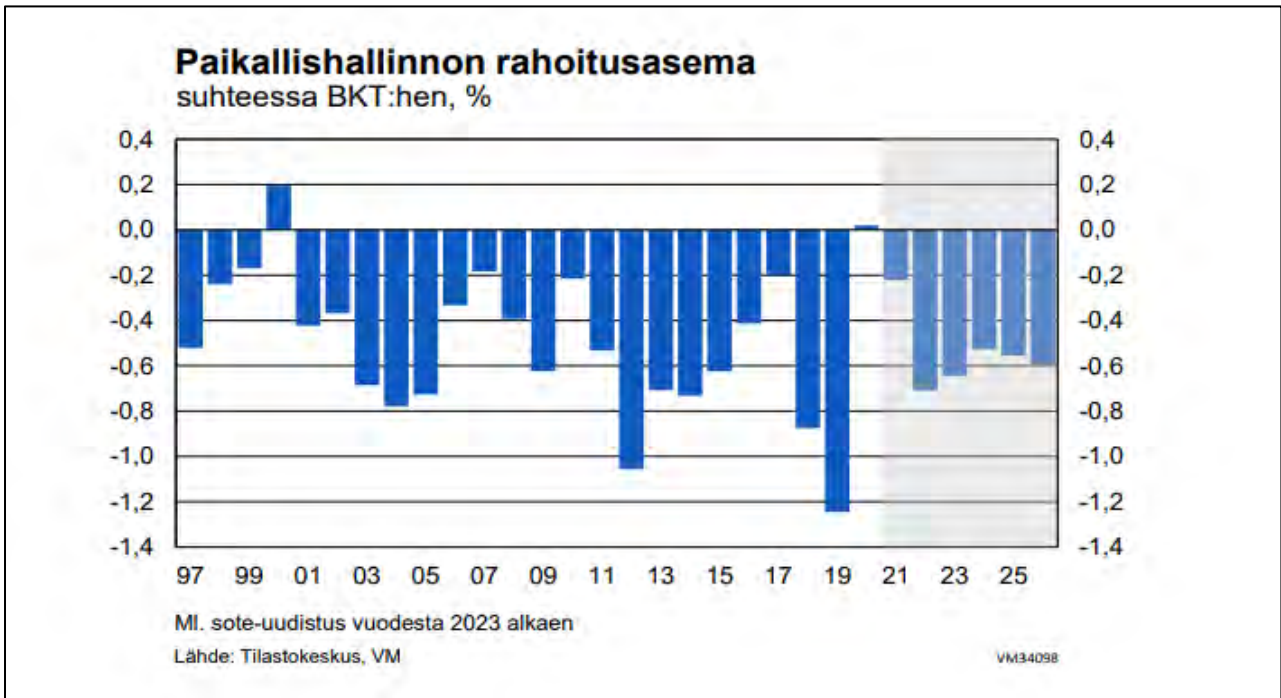
Kuntatalous

Kansantalouden tilinpidon mukaan kuntien rahoitusasema oli v. 2020 hieman ylijäämäinen. Kuntatalouden rahoitusaseman yli 3 mrd. euron kohentumista v. 2020 edeltäneeseen vuoteen nähden selittävät covid-19-epidemian vuoksi kuntatalouteen kohdenneet mittavat tukitoimet, jotka ylittivät koronasta kuntataloudelle aiheutuneet kustannukset v. 2020.

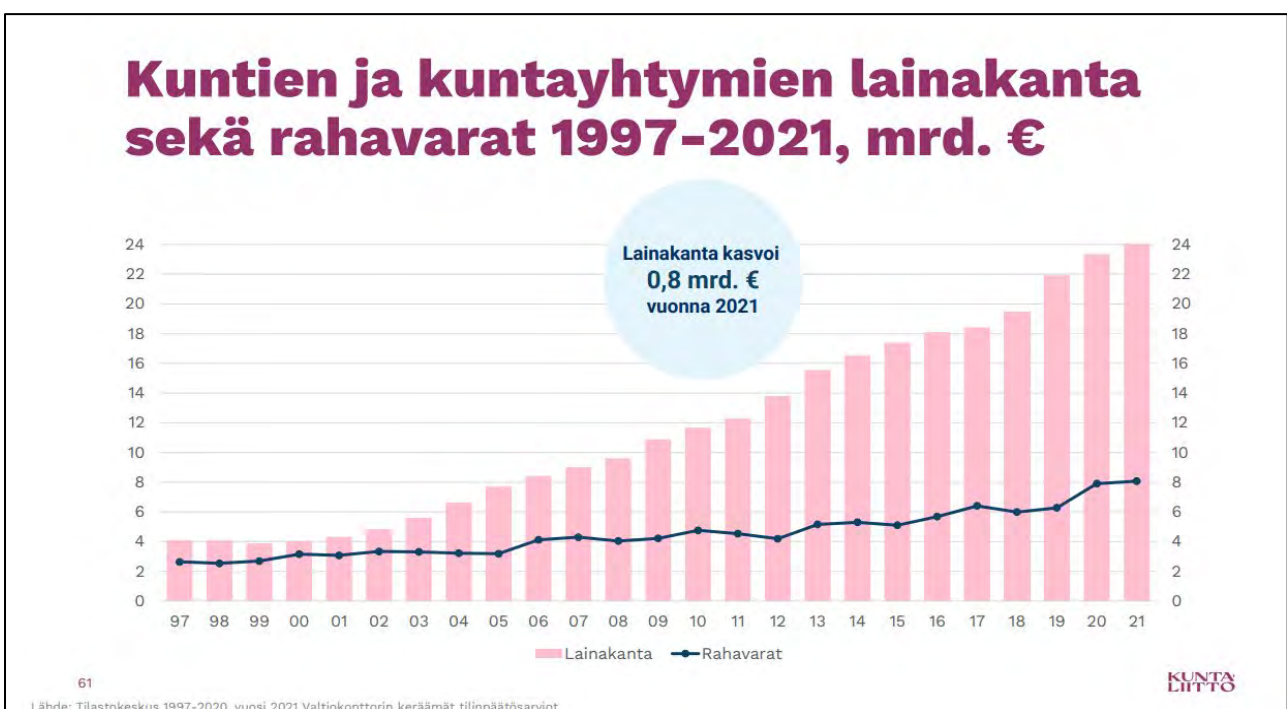
Vuonna 2021 kuntien rahoitusaseman arvioidaan heikkenevän n. 550 milj. euroa alijäämäiseksi. Valtion kuntatalouteen kohdistamat covid-19-tukitoimet jatkuvat mittavina mutta pienempinä kuin v. 2020. Kulutusmenojen kasvu on kuitenkin vuoden 2021 aikana kiihtynyt, minkä on aiheuttanut mm. suojavarusteisiin ja covid-19-viruksen testaukseen käytettävien menojen kasvu, hallitusohjelman tehtävämuutokset ja kunta-alan

palkankorotukset. Lisäksi epidemian aikana on kertynyt mm. palvelu- ja hoitovelkaa, joiden purkaminen on aiheuttanut ylimääräisiä menopaineita. Hallitus on sitoutunut rahoittamaan kuntien uudet ja laajenevat tehtävät täysimääräisesti sekä kompensoimaan koronavirukseen välittömästi liittyvät kustannukset kunnille.

Vaikka kuntien menojen kasvu hidastuu v. 2022 covid-19-kriisin helpottaessa, heikkenee rahoitusasema voimakkaasti, kun määräaikaisten tukitoimien vaikutus pienenee tai päättyy.

Kuntien investoinnit ovat kasvaneet viimeiset 15 vuotta ja kasvu on ollut hyvin ripeää muutaman viime vuoden aikana. Maassamme on uudistettu vilkkaasti mm. keskussairaalamerkostoa, jonka investointihuippu on jäämässä taakse. Kuntasektorilta siirtyy hyvinvointialueiden mukana pois investointeja 1,2 mrd. euron edestä. Vaikka investointien nopeimman kasvuvaiheen arvioidaan olevan jo takanapäin, oletetaan investointien pysyvän korkealla tasolla koko tarkastelujakson ajan. Investointipaineet pysyvät mittavina muun muassa rakennuskannan iän ja väestön muuttoliikkeen vuoksi.

Kuntien menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino kasvattaa paikallishallinnon velkaantumista vuoteen 2023 saakka. Sote-uudistuksen seurauksena kunnilta siirtyy n. 4,6 mrd. euroa velkaa hyvinvointialueille v. 2023. Kuntatalous jää painelaskelmassa alijäämäiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen, mutta alijäämän kasvu maltillisuu, mikä näkyy myös kuntien velkasuhteen kasvun hidastumisena.

Lähde: VM taloudellinen katsaus Talvi 2021

Hyvinvointialueet

Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Poikkeuksena on Helsingin kaupunki, jolla säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu. Lisäksi HUS-yhtymällä on erikseen säädetty järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon liittyvistä tehtävistä omalla alueellaan.

Hyvinvointialueet saavat rahoituksensa pääosin valtiolta. Valtionrahoitus kehittyi kahtena ensimmäisen toimintavuonna arvioidulla palvelutarpeen kasvulla lisätynä 0,2 prosenttiyksiköllä sekä maakuntien hintaindeksin ja tehtävämuutosten mukaan. Lisäksi hyvinvointialueet saavat jonkin verran maksutuottoja. Vuonna 2023 sektorin kokonaistulot ovat 26,5 mrd. euroa, josta 90 % tulee valtiolta. Hyvinvointialueet ovat toimintansa aluksi hieman alijäämäisiä, noin 0,2 % suhteessa BKT:hen. Alijäämä johtuu sosiaali- ja terveydenhuollon investointien korkeasta tasosta.

Hyvinvointialueiden menokehitys perustuu palvelutarpeen kasvuun sekä ennakoituun hintakehitykseen. Arvio investoinneista perustuu sairaanhoitopiirien taloussuunnitelmiin. Hyvinvointialueille aiheutuu aluksi myös muutostalouksia toiminnan aloittamisesta ja järjestäytymisestä.

Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa merkittävästi kuntien toimintaan ja talouteen. Se vaikuttaa muun muassa kuntien tehtäviin ja niitä koskevaan rahoitukseen, verotusoikeuteen ja valtionosuusjärjestelmään, omaisuuteen, velkoihin ja sopimuksiin sekä henkilöstöön. Kuntasektorin työntekijämäärä vähentyy merkittävästi. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan hyvinvointialueiden palvelukseen. Yli 173 000 ihmisen työnantaja vaihtuu. Uudistuksen seurauksena kuntien toiminnan kustannukset vähenevät ja käyttötalousmenoista siirtyy pois noin puolet. Pitkällä aikavälillä oleellisin kuntavaikutus on, että väestön ikääntymiseen ja sairastavuuteen liittyvät kustannukset ja niistä seuraavat kuntatalouteen kohdistuvat riskit siirtyvät pois yksittäisten kuntien vastuulta.

Hyvinvointialueiden perustamiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvää rahoituslainsäädäntöä on tarkoitus muuttaa vielä joiltain osin keväällä 2022 eduskuntaan annettavalla hallituksen esityksellä. Kevään 2022 aikana päivitetään myös laskelmat kunnista hyvinvointialueille siirtyvistä kustannuksista ja tuloista, kuntien tuloveron leikkausprosentista sekä kuntakohtaisesta ja hyvinvointialuekohtaisesta rahoituksesta vuoden 2023 tasolle.

Oman talousalueen kehitys

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Kainuun väkiluku oli vuoden 2021 lopussa 71 257 (71 664 vuonna 2021). Maakunnan väestö väheni vuodessa 407 hengellä eli 0,6 prosentilla. Syntyneiden määrä oli 560 (605) pienempi kuin kuolleiden määrä. Kuntien välinen nettomuutto oli 262 (237) henkilöä negatiivinen, maahanmuutto oli 430 (200) henkeä positiivinen. Sotkamon väestömäärä kasvoi vuonna 2021, muissa Kainuun kunnissa väestömäärä väheni. Vuodesta 2010 Kainuun väkiluku on vähentynyt 7 446 hengellä eli keskimäärin 621 henkeä vuodessa. Kaikissa Kainuun kunnissa syntyvyys on ollut kuolleisuutta alhaisempi.

Kainuun kuntien väkiluvun kehitys vuoden 2020 aluejaolla

	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021E
Hyrnsalmi	2 736	2 406	2 326	2 287	2 271	2 199	2 139
Kajaani	38 157	37 521	37 239	36 973	36 709	36 567	36 498
Kuhmo	9 492	8 647	8 499	8 329	8 190	8 042	7 927
Paltamo	3 884	3 491	3 435	3 336	3 273	3 235	3 184
Puolanka	3 063	2 735	2 669	2 597	2 528	2 491	2 447
Ristijärvi	1 513	1 345	1 317	1 288	1 272	1 235	1 210
Sotkamo	10 702	10 471	10 423	10 389	10 336	10 301	10 343
Suomussalmi	9 156	8 187	8 051	7 862	7 727	7 594	7 509
Kainuu	78 703	74 803	73 959	73 061	72 306	71 664	71 257

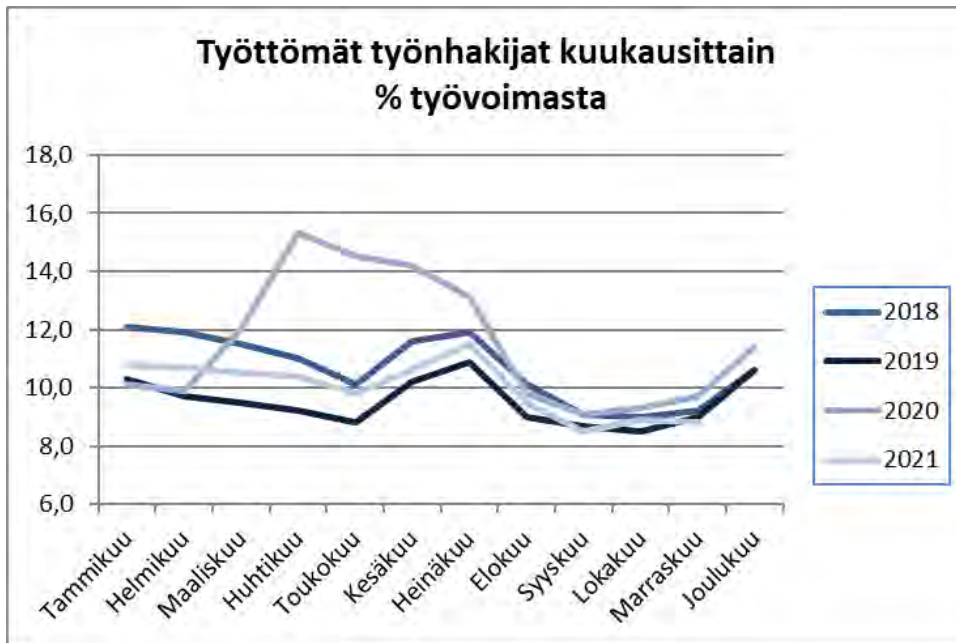
Kajaanin seudulla (Kajaani, Paltamo, Ristijärvi ja Sotkamo) asui vuoden 2021 lopussa 51 235 henkeä (ennakkotieto). Seutukunnan väestö väheni 103 hengellä. Syntyneitä oli 271 vähemmän kuin kuolleita. Kuntien välinen nettomuutto oli -149 henkilöä ja nettomaahanmuutto +167 henkeä.

Kajaanissa asui vuoden 2021 lopussa 36 498 henkeä (ennakkotieto). Väkiluku väheni vuodessa 69 hengellä (-0,2 prosenttia). Vuonna 2021 Kajaanissa syntyi 339 lasta ja kuoli 437 henkeä eli luonnollinen väestönlisäys oli -98. Muualta Suomesta Kajaaniin muutti 1 624 henkeä ja Kajaanista muutti muualle Suomeen 1 892 henkeä, kuntien välinen nettomuutto oli -268. Kajaanin sisällä muutti 3 958 henkeä. Kajaaniin muutti ulkomailta 327 henkeä ja Kajaanista muutti ulkomaille 18 henkeä. Nettomaahanmuutto oli +309 henkeä. Vuoden aikana eniten laski 55–59-vuotiaiden määrä (158 henkeä), 20–24-vuotiaiden määrä laski 93 hengellä ja 50–54-vuotiaiden määrä laski 62 hengellä. Eniten lisääntyi 80–84-vuotiaiden määrä (82 henkeä), 15–19-vuotiaiden määrä kasvoi 65 hengellä ja 45–49-vuotiaiden määrä 58 hengellä.

Työllisyys

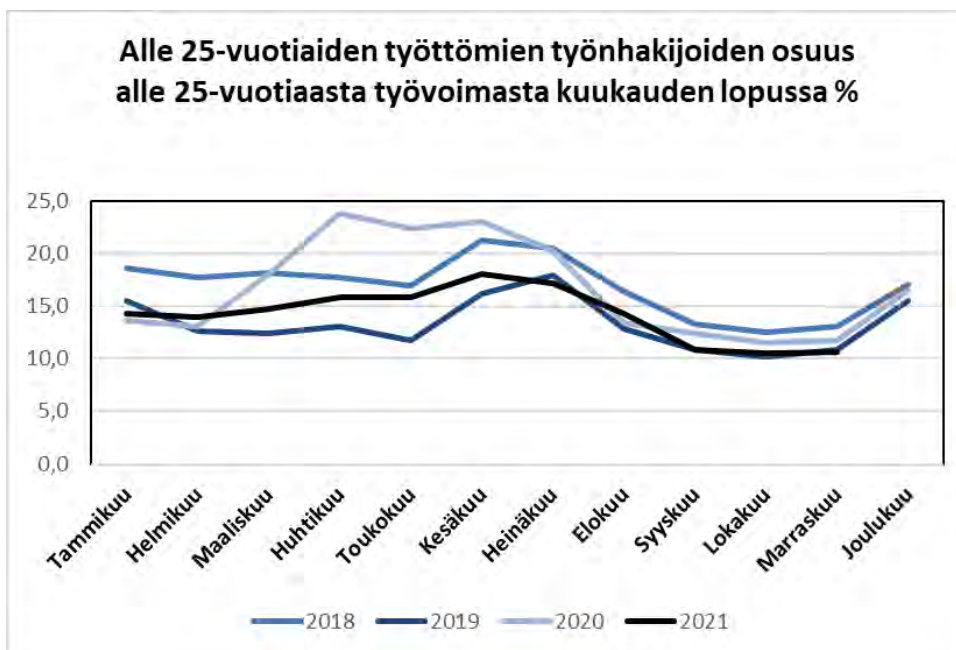
Kainuussa oli marraskuun lopussa 2 944 työtöntä työnhakijaa, mikä on 392 henkeä vähemmän (-12 %) kuin vuotta aiemmin. Poikkeustilannetta edeltävään vuoden 2019 marraskuun loppuun verrattuna työttömiä oli 100 henkeä vähemmän (-3 %). Prosentuaalisesti tarkasteltuna pienentyminen kahden vuoden takaisesta oli viidenneksi suurinta koko maassa ja useimmilla muilla ELY-keskusalueilla työttömyys kasvoi. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta, eli työttömyysaste, oli Kainuussa kuun lopussa 9,5 %, mikä oli 1,1 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin ja saman verran kuin kaksi vuotta sitten. Kainuun työttömyysaste oli ELY-keskusalueista seitsemänneksi matalin, koko maassa se oli 9,6 %. (Kainuu, Työllisyyskatsaus, marraskuu 2021 ja Koko maan työllisyyskatsaus, marraskuu 2021)

Pitkäaikaistyöttömyys on pitkän pienentymisen jälkeen lisääntynyt korona-aikana, mutta tilanne on alkanut jälleen parantua huhtikuusta lähtien. Marraskuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä, eli yli vuoden työttömänä olleita, oli jo 5 % vähemmän kuin vuotta aiemmin (-38). Kahden vuoden takaisesta koronakriisiä edeltävästä ajasta pitkäaikaistyöttömyys kasvoi vielä 19 % (+118). Yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä lisääntyi edellisvuodesta 8 % (+24) ja kahden vuoden takaisesta 34 % (+79). Pitkäaikaistyöttömiä oli kuukauden lopussa 726, joista yli kaksi vuotta työttömänä olleita oli 311. Miehiä pitkäaikaistyöttömistä oli 62 %. Pitkäaikaistyöttömistä yli 50-vuotiaita oli 72 %, 30–49-vuotiaita 23 % ja alle 30-vuotiaita 5 %. Yli 60-vuotiaita oli 44 %. (Kainuu, Työllisyyskatsaus, marraskuu 2021)

Työttömät työnhakijat Kajaanissa 2018–2021

Työttömyys väheni eniten alle 25-vuotiailla nuorilla, 18 % (-64). Pienennystä tuli vanhemmissakin ikäryhmissä, 25–49-vuotiailla 13 % (-179) ja yli 50-vuotiailla 9 % (-149). Nuoria oli kuukauden lopussa 10 % työttömistä työnhakijoista. Nuorten työttömyysaste oli Kainuussa 11,0 % ja vaihteli kunnittain Ristijärven 8,0 %:n ja Hyrynsalmen 20,8 %:n välillä. Nuorisotyöttömyys keskittyy Kajaaniin, jonka alle 25-vuotiaiden työttömien osuus Kainuun nuorista työttömistä oli 64 %. Kajaanissa nuorten työttömyysaste oli 10,6 %. (Kainuu, Työllisyyskatsaus, marraskuu 2021)

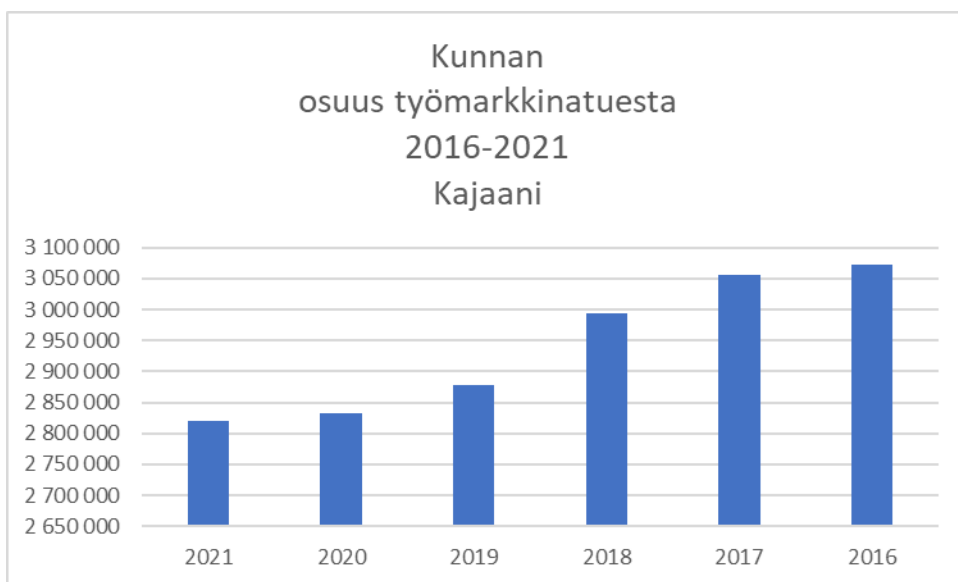

Alle 25-vuotiaat työttömät työnhakijat Kajaanissa 2018–2021

Työvoiman kysyntä on ollut tänä vuonna vilkasta ja jälleen marraskuun aikana TE-palveluihin ilmoitettiin uusia avoimia työpaikkoja 950 eli 47 % enemmän (+304) kuin vuosi sitten. Monilla aloilla on ollut pitkään työvoimapulaa ja useisiin tehtäviin on vähemmän työttömiä työnhakijoita kuin avoimia paikkoja. Vaikeinta oli löytää terveydenhuollon erityisasiantuntijoita – eli esimerkiksi lääkäreitä, hammaslääkäreitä ja eläinlääkäreitä –, terveydenhuollon asiantuntijoita – eli esimerkiksi sairaanhoitajia -, asiakaspalvelutyöntekijöitä sekä hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijöitä. (Kainuu, Työllisyyskatsaus, marraskuu 2021)

Kainuussa oli kuun lopussa työttömiä työnhakijoita ja erilaisissa työvoimapalveluissa olevia asiakkaita yhteensä 4 555 (ns. laaja työttömyys). Työttömiä heistä oli 2 944 ja työvoimapalveluissa 1 611. Laaja työttömyys supistui 298 hengellä (-6 %) vuoden takaisesta. Työttömiä oli 392 edellisvuotta vähemmän (-12 %) ja työvoimapalveluissa 94 asiakasta enemmän (+6 %). Palveluihin osallistuminen suhteessa työttömien määrään on noussut selvästi vuoden takaiseen verrattuna. Aktivointiaste oli 35,4 %, kun se oli vuotta aikaisemmin 31,3 %. Aktivointiasteella tarkoitetaan aktiivisten työvoimapolitiittisten palveluiden piirissä olevien prosenttiosuutta työttömien työnhakijoiden ja palveluiden piirissä olevien summasta. (Kainuu, Työllisyyskatsaus, marraskuu 2021)

Kajaanin työmarkkinatuen kuntaosuuksissa ei ollut muutosta edellisvuoteen verrattuna koronapandemiasta huolimatta. Oletuksena oli, että koronapandemia nostaisi osaltaan työmarkkinatukimaksuosuuksia, koska pitkäaikais-työttömien aktivointi palveluiden piiriin oli haasteellisempaa, kuin normaalisti. Useimmat työtoimintapaikat ja yhdistykset eivät pystyneet ottamaan asiakkaita yhtä paljon, kuin aikaisemmin koronarajoitusten vuoksi. Talousarvioon oli varattu työmarkkinatuen kuntaosuuksiin 2 800 000,00 euroa. Talousarvioon varattu kuntaosuuksien summa oli 20 051 euroa yli tuon arvion. Tästä huolimatta työmarkkinatuenmaksuosuudet laskivat viime vuoteen verrattuna, vaikkakaan ei yhtä paljon, kuin talousarvioon oli ennakoitu. Maksuosuuden piirissä olevien henkilöiden kokonaismäärä on laskenut vuodesta 2017 saakka ja laskee edelleen. Osaltaan tämä johtuu myös työttömien ikärakenteesta.

Työmarkkinatuen kuntarahoitus 2019–2021 (Kelasto)

Työmarkkinatuen maksuosuuden piirissä olevien henkilöiden kokonaismäärä 2019–2021 (Kelasto)

Pääministeri Marinin hallitusohjelmasta johdettu työllisyyden kuntakokeilu käsittää Kainuussa kaikki maakunnat

Puolankaa lukuun ottamatta. Kainuussa käynnistettiin 1.3.2021 työllisyydenhoidon kuntakokeilu. Kajaani koordinoi koko Kainuun kuntakokeilua. Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti työllisyyden kuntakokeilulla vahvistetaan kuntien roolia työllisyydenhoidossa, kuntakokeilut toteutetaan ajalla 1.3.2021 – 30.6.2023. Kuntakokeiluille ollaan valmistelemassa jatkoa vuodelle 2024 asti, kunnes suurin osa nykyisistä TE-palveluista siirtyy pysyvästi kuntien järjestämistä vastuulle. Kuntakokeilun kohderyhmään kuuluvat kaikki kokeilukunnissa asuvat työttömänä tai työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiosidonnaiseen päivärahaan sekä kaikki työttömänä tai työvoima palveluiden piirissä olevat alle 30-vuotiaat työnhakijat ja maahanmuuttajat (eli kohderyhmästä rajattu ulkopuolelle ainoastaan ansiosidonnaista saavat, yli 30-vuotiaat Suomen kansalaiset). Kunnat vastaavat ko. kohderyhmän TE-palveluista kokeilun ajan. Kuntakokeilun tavoitteena on puuttua työttömyyteen jo heti varhaisemmassa vaiheessa ja ottaa käyttöön tehostettu palvelumalli. Kuntakokeilun aikana mm. Kainuun pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste on noussut, joka osaltaan on hidastanut koronapandemiasta johtuvien työmarkkinatukimaksujen kuntaosuuksien nousua.

Työllistämisen kuntalisän ehtoja päivitettiin vuonna 2020, jotta tuen hakeminen ja saaminen yrityksille olisi houkuttelevampaa. Kuntalisän hakeminen sähköistettiin verkkosivu-uudistuksen yhteydessä. Työllisyyspäällikkö myönsi kuntalisia yhdistyksille ja yrityksille yhteensä 89 574,36 euroa. Näistä yhdistykseen myönnettiin yhteensä 43 724,36 euroa. Nuoria alle 30-vuotiaita kuntalisällä työllistettiin yhteensä 26, joka on 10 nuorta enemmän, kuin viime vuonna. Kuntalisien myöntämiseen oli varattu 150 000 euroa.

Kajaanin työllisyydenhoidon sopimuskumppaneita oli yhteensä kymmenen (10) vuonna 2021. Työllisyysavustuksia myönnettiin 200 000 euroa. Kumppanuusyhdistyksiset järjestivät työtoimintapaikkoja tai auttoivat työllistymisessä yli 364 työtöntä kajaanilaista asiakasta. Tämän lisäksi järjestettiin yhdistysten, kaupungin ja Kainuun Soten ja muiden toimijoiden yhteisiä virtuaalikalvat -tapaamisia.

Yhteistyötä tehtiin myös Kumppaniksi ry:n kanssa. Kaupunki avusti Kumppaniksi ry:n toimintaa 350 000 eurolla vuonna 2020. Kumppaniksi ry:n eri palveluissa oli toimintavuonna 174 kajaanilaista työtöntä. Näistä nuoria alle 30-vuotiaita asiakkaita on ollut yhteensä 82 joista alle 25-vuotiaita 53. Asiakkaiden sijoittuminen ulkopuolisiin työpaikkoihin ja koulutukseen on ollut kohtuullisen hyvällä tasolla. Palkkatyöhön kaikista asiakkaista sijoittui vuoden aikana 18. Opiskelemaan sijoittui myös 18 asiakasta vuoden aikana. Lisäksi Kelan kuntoutukseen ohjautui 23 asiakasta ja eläkkeelle 8 asiakasta. Sairauspäivärahalle tai hoitoon ohjautui 11 asiakasta. Työttömäksi palvelun jälkeen jäi 37 ja palvelun keskeyttäneitä oli 6. Valmennus jatkui vuodelle 2022 42 asiakkaalla.

Kaupunki avusti Nuorten Ystävät ry:n klubitalon toimintaa 30 000 eurolla sekä työllisyyspalveluiden määrärahoilla avustettiin yhden palkkatukihenkilön palkkauskuluissa. Klubitalo Tönärin päätavoitteena on ollut osatyökykyisten työllistämisen ja koulutukseen hakeutumisen edistäminen. Klubitalon jäsenmäärä oli 15.9.2021 yht. 234 kuntoutujaa. Vuonna 2021 jatkolouilla (opinnoissa taikka työelämässä) oli yhteensä 32,05 % jäsenistöstä. Klubitalo järjesti vuonna 2021 sekä lähi-, että etätoimintaa.

Kainuun työllisyydenhoidon kuntakokeilu käynnistyi 1.3.2021. Kuntakokeilun kohderyhmään kuuluvat kaikki kokeilukunnissa asuvat työttömänä tai työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiosidonnaiseen päivärahaan sekä kaikki työttömänä tai työvoima palveluiden piirissä olevat alle 30-vuotiaat työnhakijat ja vieraskieliset sekä maahanmuuttajat. Pääministeri Marinin hallitusohjelmasta johdettu työllisyyden kuntakokeilu käsittää Kainuussa kaikki maakunnat Puolankaa lukuun ottamatta. Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti työllisyyden kuntakokeilulla vahvistetaan kuntien roolia työllisyydenhoidossa. Kuntakokeilun kunnat vastaavat kohderyhmän TE-palveluista kokeilun ajan. Kuntakokeilut kestävät vuodelle 2024 asti, kunnes suurin osa nykyisistä TE-palveluista siirrettään kuntien järjestämistä vastuulle.

Kuntakokeilussa Kajaanissa on ollut asiakkaita koko vuoden ajan noin 1600–1950 henkilöä. Kuntakokeilun kaupungin palkkaamia työllisyyspalveluiden työntekijöitä on ollut yhteensä 4 htv ja valtion palkkaamia työllisyysohjaajia on ollut yhteensä 9 htv. Lisäksi Kajaanin kaupungin kansainväliset palvelut ovat laittaneet omaa henkilöstöresurssia vieraskielisten TE-palveluiden hoitamiseen.

Yhteensä vuonna 2021 Kajaanin kaupunki työllisti 113 eri henkilöä eri pituisiin työsuhteisiin. Velvoitetöyöllistettäviä henkilöitä tästä määrästä oli 27 henkilöä. Velvoitetöyöllistettävien työaika oli 100 % ja työsuhteen kesto yleensä noin 26 viikkoa. Työllistettäviä on ollut eri puolilla Kajaanin kaupungin toimintayksiköitä ja hyvin erilaisissa tehtävissä. Tehtävänimikkeitä, joilla työllistettävillä on ollut mm. valvojaopas, päiväkotiapulainen, ruokapalvelutyöntekijä, koulunkäyntiavustaja, varhaiskasvatuksen avustaja, toimitilahuoltaja, koulutyöntekijä, koulunkäyntiavustaja, puistotyöntekijä, kiinteistönhoitaja, museotyöntekijä, palvelusihteeri, toimistotyöntekijä,

media-assistentti, iltavalvoja-vahtimestari, kerho-ohjaaja, kierrätystyöntekijä, ohjaaja, sihteeri, siistijä, vahtimestari, Ict-asentaja, sisältötuottaja, kokki, tiedotusvastaava, työllisyysohjaaja ja arkeologi. Työsuhteen kesto on ollut kuukaudesta vuoden pituisiin työsuhteisiin. Osa henkilöistä on palkattu oppisopimus-työsuhteeseen ja työt jatkuvat edelleen. Työaika on ollut keskimäärin yli 80 %, joka ylittää KVTES:n mukaisen kokoaikatyön. Kaupunki tarjosi myös työkokeilua ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja kajaanilaisille työttömille.

Kajaanin kaupungin työllisyysjaoston avustuksilla tuettiin kolmea eri työllisyshoidon hanketta vuonna 2021. (YTTY-hanke, Tulevaisuus Safari ja SPARRI-hanke) Hankkeiden kohderyhmänä ovat olleet alle 30-vuotiaat työttömät ja työttömyysuhan alla olevat nuoret sekä vieraskieliset asiakkaat. Hankkeiden avustusten määrät olivat yhteensä 30 000 euroa. Asiakkaita hankkeissa on koronapandemiasta huolimatta ollut hyvin ja hankkeet ovat saavuttaneet suunnitelmassa asetut tavoitteet. Lisäksi hankinnoilla työllistämisen hanke käynnistyi loppuvuodesta ja kaikkien kilpailutusten kohdalla harkitaan työllistämisehdon käyttöä jatkossa. Hanke kestää maaliskuulle 2023 asti ja sitä tehdään yhteistyössä hankintapalveluiden ja työllisyyspalveluiden kanssa.

Kesätyöseteleitä ammattikorkeakouluopiskelijoille myönnettiin 12 opiskelijalle. Suurinkaan osa yrityksistä ei kuitenkaan laskuttanut heille myönnettyä tukea. Kesätyöseteleitä olisi myös ollut enemmän tarjolla, kuin mitä niitä haettiin. Ammattikorkeakouluopiskelijoille myönnettyjä seteleitä on pilotoitu kahtena kesänä peräkkäin.

Yritystoiminta

Kainuun aluetaloudessa, viennissä, yritysdynamiikassa ja työpaikka- ja työllisyyskehityksessä on ollut erittäin vahva positiivinen kehitys ja näkymät, mutta samaan aikaan väestönkehitys on heikkoa viimeaikaisista muuttovoitoista huolimatta. Kainuun työttömyysaste on matala, työttömien määrä on laskenut ja uusia avoimia työpaikkoja on tarjolla runsaasti. Kääntöpuolena yli puolet yrityksistä kokee rekrytointiongelmia. Keskeiset aluekehityksen pullonkaulat ovat osaavan työvoiman saatavuus ja saavutettavuus.

Kainuun kehityskuva on kuitenkin positiivinen, elinkeinojen hyvä vire ja vaikuttavat kehittämistoimet luovat positiivista tulevaisuutta. Pitkittyneen koronapandemian vaikutuksista yritykset selvisivät hyvin, pelättyjä konkurssiaaltoja ei tullut. Eniten korona vaikutti palvelualoihin, osin erikoiskauppaan, ravintoloihin ja matkailuun. Kv. matkailu loppui lähes kokonaan, ja on vasta nyt hitaasti elpymässä, mutta kotimaan matkailu kasvoi. Terrafamen myönteinen kehitys näkyi voimakkaasti aluetalouden kasvussa.

Vuonna 2020 yritysten koronatukia oli aluksi useita erilaisia, mutta ne kaikki korvattiin Valtiokonttorin yleisellä kustannustuella, jonka ensimmäinen hakukierros oli heinä-elokuussa 2020. Vuonna 2021 hakukierroksia oli kolme. Kustannustuen viides kierros alkuvuodesta 2022 oli suunnattu erityisesti matkailu- ja ravintola-alalle. Hallitus on antanut esityksen kustannustuen kuudennesta kierroksesta.

Kustannustuen neljän ensimmäisen kierroksen aikana vuoden 2021 loppuun mennessä kaikkiaan 234 kajaanilaisista yritystä haki tukea. Kajaanissa arvonlisäveroa maksavia yrityksiä on noin 1300. Myönteisen päätöksen sai 110 yritystä, joiden saaman kustannustuen yhteenlaskettu määrä oli hieman yli 1,9 miljoonaa. Kesällä 2021 haettavissa ollut yrityksen sulkemistukea haki vain yksi kajaanilainen yritys.

Eräät kajaanilaiset tai kaupungissa toimivat yritykset ovat jopa hyötäneet liiketoiminnassaan koronapandemiasta. Tällainen on esimerkiksi kajaanilainen verkkokauppalveluja tuottava ohjelmistoyritys Pulse247. Pandemia kiihdytti laajasti verkkokaupan kasvua ja yrityksen palveluista tuli erittäin kysytyjä. Sartorius Biohitin Kajaanin yksikkö on laajentunut ja kasvattanut henkilöstöään, koska yhtiön päätuotteita pipettejä tarvitaan koronatutkimuksissa.

Syksyn 2021 pk-yritysbarometrin mukaan Kainuun pk-yritysten yleinen suhdannenäkymä on positiivinen ja yrittäjät ennakoivat myös henkilöstön määrän kasvavan. Uusia yrityksiä on perustettu hyvin viime vuonna. Kajaanissa perustettiin uusia yrityksiä 151 ja 64 yritystä lopetti toimintansa, eli nettolisäys oli 87 uutta yritystä. Kahtena edellisenä vuonna nettolisäys oli tasoa 70 yritystä/vuosi. Yrittäjien eläköitymisestä johtuva tarve yritysten omistajanvaihdoksille on yritystoiminnan volyymin säilymiselle suuri lähitulevaisuuden haaste.

Kainuun Liitto on esittänyt arvion, että vuoteen 2025 mennessä Kainuussa voisi toteutua noin 2,2 miljardin veran investointeja. Tämä tarkoittaisi 1500 lisätyöpaikkaa. Paltamon Kaicell Fibers Oy:n biotuotetehdasinvestointi olisi käynnistyessään uusinvestoinneista suurin. Vuokatin matkailukeskuksessa on käynnissä ja alkamassa useita majoitusrakentamisen investointeja, ja Vuokatissa on etenemässä myös suuri elokuvastudiohanke.

Terrafame Oy:n akkukemikaalitehtaan asiakastoimitukset käynnistyivät kesällä. Tehdas työllistää 120–150 prosessi- ja kemianteollisuuden ammattilaista. Terrafame ja Renault-konserni ovat tehneet aiesopimuksen, jonka mukaan Terrafame toimittaa Renault-konsernin sähköautoihin vähähiilistä ja täysin jäljitettävissä olevaa nikkeli-sulfaattia. Otanmäki Mine Oy vie eteenpäin Otanmäen kaivoksen uudelleenavaamista. Kaupunki ja Kainuun Liitto ovat tukeneet yhtiön ilmeniitin rikastushanketta, joka on ensimmäinen vaihe kohti kaivoksen käynnistämistä.

Škoda Transtech Oy:n tilauskanta on vahva. Työvoiman saaminen on kuitenkin haasteellista. Yhtiöllä on käynnissä useita erilaisia rekrytointitoimenpiteitä, myös ulkomaisen työvoiman saamiseksi. Kaupungin kv. palvelujen TÄSMÄ-hankkeessa yhtiölle rekrytoitiin kaksi metallialan ammattilaista Espanjasta, ja hankkeen vaikutuksesta ja sen paikallisessa mediassa saaman julkisuuden ansiosta yhtiö on saanut suoria yhteydenottoja työmahdollisuudesta kiinnostuneilta. Kv. palvelujen TOPPA-hanke avusti työntekijöiden ja heidän perheittensä muuttoa ja asettautumista Kajaaniin.

Kajaaniin Renforsin Rannan yritysalueelle rakentui vuonna 2021 yhteiseurooppalaisen LUMI-supertietokoneen 1. vaihe. Kaupungilla ja CSC:llä on käynnissä yhteinen datakeskusekosysteemi-hanke, joka jatkoivat kontaktointia erityisesti CSC:n tieteellisen laskennan kv. verkostoissa tavoitteena saada Kajaanin ekosysteemiin uusia toimijoita. KAMK:n vetovoimaiset tekoäly- ja DC-koulutukset tuottavat alalle osaavaa työvoimaa. LUMI on kasvattanut Kajaanin kiinnostavuutta myös yksityisten kansainvälisten suurteholaskennan toimijoiden piirissä. LUMI:n käyttämä sähkö tuotetaan vesivoimalla ja mm. hukkalämmön hyödyntämisen ansiosta sen hiilijalanjälki on nolla tai jopa negatiivinen. LUMI:n hukkalämmöllä tuotetaan 20 % Kajaanin vuosittaisesta kaukolämpötarpeesta.

Tuulivoimarakentaminen jatkuu Kainuussa aktiivisena. Piiparinmäen tuulivoimapuisto voimaloista yhdeksän sijoittuu Kajaanin puolelle. Pohjois-Pohjanmaan jälkeen Kainuu on suhteellisesti merkittävin tuulivoimamaakunta Suomessa. Kainuuseen tavoitellaan 330 uutta teollisen kokoluokan tuulivoimalaa vuoteen 2035 mennessä. Kainuun Liitto käynnisti tuulivoimamaakuntakaavan ja kaupunki oman tuulivoimastrategiansa edistääkseen tuulivoiman rakentumista. Kajaanissa potentiaaliset tuulivoima-alueet sijoittuvat kaupungin eteläiseen osaan.

Rakentaminen on ollut vilkasta ja rakennuslupia on haettu hyvin. Keskustassa on käynnissä Sammonkaaren keskustakorttelin ensimmäisen vaiheen puukerrostalon rakentaminen. Siihen sijoittuu mm. noin 50 modernia Kajaanin Pietarin opiskelija-asuntoa. OSK Maakunnan Raatikeskus avautui huhtikuussa, ja Maakunta on aloittanut ns. Prisman tornitalojen rakennuttamisen.

Keskeisin haaste yritystoiminnan kasvulle on osaavan työvoiman saatavuus. Kainuun väestömäärä ei riitä työvoimatarpeeseen. Työmarkkinoille tulevien nuorten määrä on vuosittain noin 500 henkilöä eläköityviä pienempi. TE-palveluiden uusien avoimien työpaikkojen määrä oli vuonna 2021 ennätysellinen. Osaajista on pulaa alalla kuin alalla, ja useissa ammattiryhmissä TE-palveluihin avoimeksi ilmoitettuja työpaikkoja on enemmän kuin alalla on työttömiä työnhakijoita. Työntekijöitä on vaikea löytää omasta maakunnasta tai muualta Suomesta, etenkin kun muuallakin maassa kilpaillaan osaajista. Tarvitaan merkittävästi lisää maahanmuuttoa, että työllisten määrä saataisiin pysymään nykyisellä tasolla.

Kaupungin kansainvälisillä palveluilla on ulkomaisten työntekijöiden rekrytointiin kolme hanketta, TOPPA asettautumispalvelujen kehittämiseen, TÄSMÄ täsmäosaajien rekrytoimiseksi ulkomailta vakinaisiin työsuhteisiin sekä KAUSI-hanke alueen kausityöntekijöiden rekrytoimiseksi pidempisiin työsuhteisiin. Hankkeista saadut tulokset ja kokemukset ovat hyviä ja tavoitteena on vakinaistaa palvelut osaksi kv. palvelujen palvelutarjontaa.

Kainuun saavutettavuudessa suurin haaste on lentoyhteyksissä. Valtion ostoliikenteen kilpailutuksessa Kajaanin reitille tuli operaattoriksi tanskalainen DAT AS, jolla Finnarin kumppanina on sujuvat yhden lipun interline-jatkolennot Helsinki-Vantaalta. Yhteistyö DAT:n kanssa on ollut erittäin hyvä ja kunnat ja maakunta rahoittivat syksyllä yhtiön kanssa tehtyä yhteismarkkinointia lentomatkustamisen aktivoimiseksi. Ennen koronaa Kajaanin reitin matkustajamäärät olivat keskimäärin 7000/kk. Viime lokakuussa reitillä päästiin jo 3000 matkustajaan/kk, mutta marraskuussa kasvu pysähtyi pandemian jälleen kiihtyessä Etelä-Suomessa ja Länsi-Euroopassa.

Omikron-muunnoksen aiheuttama epävarmuus siirsi DAT:n suunnitelmia mahdollisen markkinaehtoisen liikenteen aloittamisesta 15.8. alkaen ostoliikenteen päättyessä.

Lähteenä käytetty: Kainuun tilanne- ja kehityskuva aluekehittämisen keskusteluihin helmikuussa 2002 sekä Valtiokonttorin yleisen kustannustuen tilastot.

1.2.4 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Olennaiset tuloperusteiden muutokset

Kajaanin tuloveroprosentti oli 21 % eli sama kuin edellisvuonna. Kiinteistöveroprosentit säilyivät muuten edellisten vuosien tasoisina, mutta yleishyödyllisille yhteisöille määriteltiin veroprosentiksi 0,10 %. Verotulot kasvoivat 8,0 miljoonaa euroa edellisvuodesta ja ylittivät muutetun talousarvion 1,5 miljoonaa euroa. Verotulojen kertymää paransi myönteinen talouskehitys. Parantunut työllisyys ja sitä kautta parantunut palkkasumman muutos vauhditti ansiotuloverotulojen positiivista kehitystä. Yhteisöverotuotot toteutuivat 2,8 miljoonaa euroa edellistä vuotta paremmin. Verovuodelle 2021 kuntien jako-osuutta yhteisöveron tuotosta korotettiin väliaikaisesti 10 prosenttiyksiköllä ja noususuhdanteessa pääomatuloverot kehittyivät ennakonperinnässä sovellettuja jako-osuuksia selvästi paremmin. Kiinteistöveroja kertyi talousarvion mukaisesti.

Valtionosuudet laskivat koko kuntakentässä yhteensä 8,3 % eli n. 900 milj. €. Kajaanin kaupungin valtionosuudet laskivat vuodesta 2020 4,1 % eli n. 5,1 milj. €. Valtionosuudet laskisivat koronakompensaatioiden vähentymisestä johtuen. Kajaanin kaupungin valtionosuudet toteutuvat kuitenkin 1,5 milj. € yli alkuperäisen talousarvion. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet toteutuvat ennakoitua paremmin 1,9 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriö päätti 12.5.2021 Ammatillisen koulutuksen järjestäjille varainhoitovuoden aikana jaettavaksi jätetystä perusrahoituksesta opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin ja vuoden 2021 ensimmäisen lisätalousarvion määrärahasta päättämisen koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin. Lisäksi vuoden 2021 Opetus- ja kulttuuriministeriön joulukuun 2020 rahoituspäätös oli talousarviossa suunniteltua parempi.

Rahoitustuotot ja kulut toteutuivat 13,6 milj. € yli alkuperäisen talousarvion. Tytäryhteisöjen osinkotuottoa kertyi 11,2 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnassa arvopapereiden myyntivoitot ja arvonalentumisten palautumiset olivat yhteensä 13,5 miljoonaa euroa ja arvopapereiden myyntitappiot ja arvonalentumiset yhteensä 1,4 miljoonaa euroa. Sijoitussalkusta tuloutettiin 20 % lokakuun lopun toteuman mukaisesta vuoden 2021 tuotosta. Muut rahoitustuotot toteutuivat myös ennakoitua paremmin. Vesivoiman vuokratuotto oli 0,6 miljoonaa euroa ja Nordean vuoden 2009 koronvaihtosopimuksesta tuloutettiin suunnitelman mukaisesti 0,9 miljoonaa euroa.

Vuoden 2021 tilikauden tulos oli poikkeuksellinen. Sijoitussalkun 2021 vahva kehitys ja tuotto siivitti Kajaanin kaupungin vuosikatteen selkeästi positiiviseksi. Verotulot toteutuivat myös ennakoitua huomattavasti paremmin vahvan talouskehityksen vauhdittamana. Kainuun soten alijäämä vuodelta 2021 oli myös selkeästi tilinpäätöksenusteita parempi.

Olennaiset toiminnassa tapahtuneet muutokset

Kajaanin kaupunkikonsernissa tapahtui muutos Loiste-konsernin rakenteessa, kun Loiste Energia Oy myi yhdessä Energiapolar Oy:n kanssa omistamansa Loiste Sähkömyynti Oy:n. Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari on 1.9.2021 sopinut As Oy Sammonkaaren Pietarin osakkeiden kaupasta. Hankkeen ollessa keskeneräinen As Oy Sammonkaaren Pietaria ei vielä ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen 31.12.2021.

Kajaanin kaupungin hallintosääntöä uudistettiin 1.8.2021 alkaen. Kaupunginhallitus toimialan rakennetta muutettiin siten, että Keskushallinnosta ja elinvoimapalveluista muodostettiin konsernipalvelut toimiala, jonka tulosyksiköitä ovat elinvoimapalvelut, hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut ja talouspalvelut. Kaupunginhallituksen alaisuuteen perustettiin myös uusina toimieliminä konsernijaosto ja osallisuus- ja hyvinvointijaosto.

Kajaanin kaupungin tietohallinnon organisointia uudistettiin ja ulkoinen palveluntuottaja vaihtui Kainuun So-testa Atea Finland Oy:ksi.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluntuottaja ja järjestelmät kilpailutettiin vuoden 2021 aikana. Palveluntuottajana jatkaa Sarastia Oy ja Kajaani ottaa käyttöön vuoden 2023 alusta alkaen Sarastian tarjoamat talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmäratkaisut.

Sijoitustoiminta

Vuosi 2021 jatkoi samaa positiivista kehitystä kuin vuosi 2020. Talouskasvu jatkoi vahvistumistaan koko ensimmäisen vuosipuoliskon saavuttaen Yhdysvalloissa jopa kaksinumeroisia lukemia toisella vuosineljänneksellä. Yritysten tulokset nousivat pandemian aiheuttamasta taantumasta poikkeuksellisen nopeasti mittavien raha- ja finanssipoliittisen elvytyspakettien ansiosta. Vasta deltavariantin saapuminen alkoi hidastamaan kasvua kesän kuluessa. Kasvua alkoivat myös painaa Kiinan kiinteistösektorin huolet sekä teknologiasektorin tiukentunut sääntely. Vastavoimia kasvulle tuli myös kiihtyvistä inflaatiosta ja kohoavista energia- ja palkkakustannusten noususta. Joka tapauksessa kokonaiskysyntä säilyi mainituista tekijöistä huolimatta potentiaalista tasoaan vahvempana.

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2021 oli yksi historian parhaimmista. Etenkin Yhdysvaltojen osakemarkkinat tuottivat hyvin, mutta myös Eurooppa menestyi hyvin. Huomionarvoista on se, että osakemarkkinoilla ei koettu 4–5 % isompaa korjausta koko vuotena, mikä on poikkeuksellista. Osin tämä selittyy korkean arvostuksen omaavien teknologia osakkeiden menestymisenä, mutta syvemmässä tarkastelussa valtaosa esimerkiksi maailman osakeindeksin osakkeista pärjasi selvästi teknojättejä huonommin. Sijoitustyylit eli faktorit, eivät nekään eronneet selvästi toisistaan, vaikka alku vuonna näyttikin, että arvotyylin aika olisi viimein koittamassa.

Korkosijoitusten kohdalla kehitys oli kaksijakoista. High Yield- ja reaalikorkomarkkinat tuottivat selvästi positiivisen tuoton, mutta pääsääntöisesti kokonaistuotot olivat miinuksella. Eniten miinuksella olivat valtionlainat ja kehittyvien talouksien korkomarkkinat. Päällimmäinen syy kehitykselle oli nouseva korkotaso, mikä laskee joukkolainojen arvoa. Lisäksi laskeneet riskipreemiot eivät enää riittäneet kompensoimaan nousevien korkojen vaikutusta.

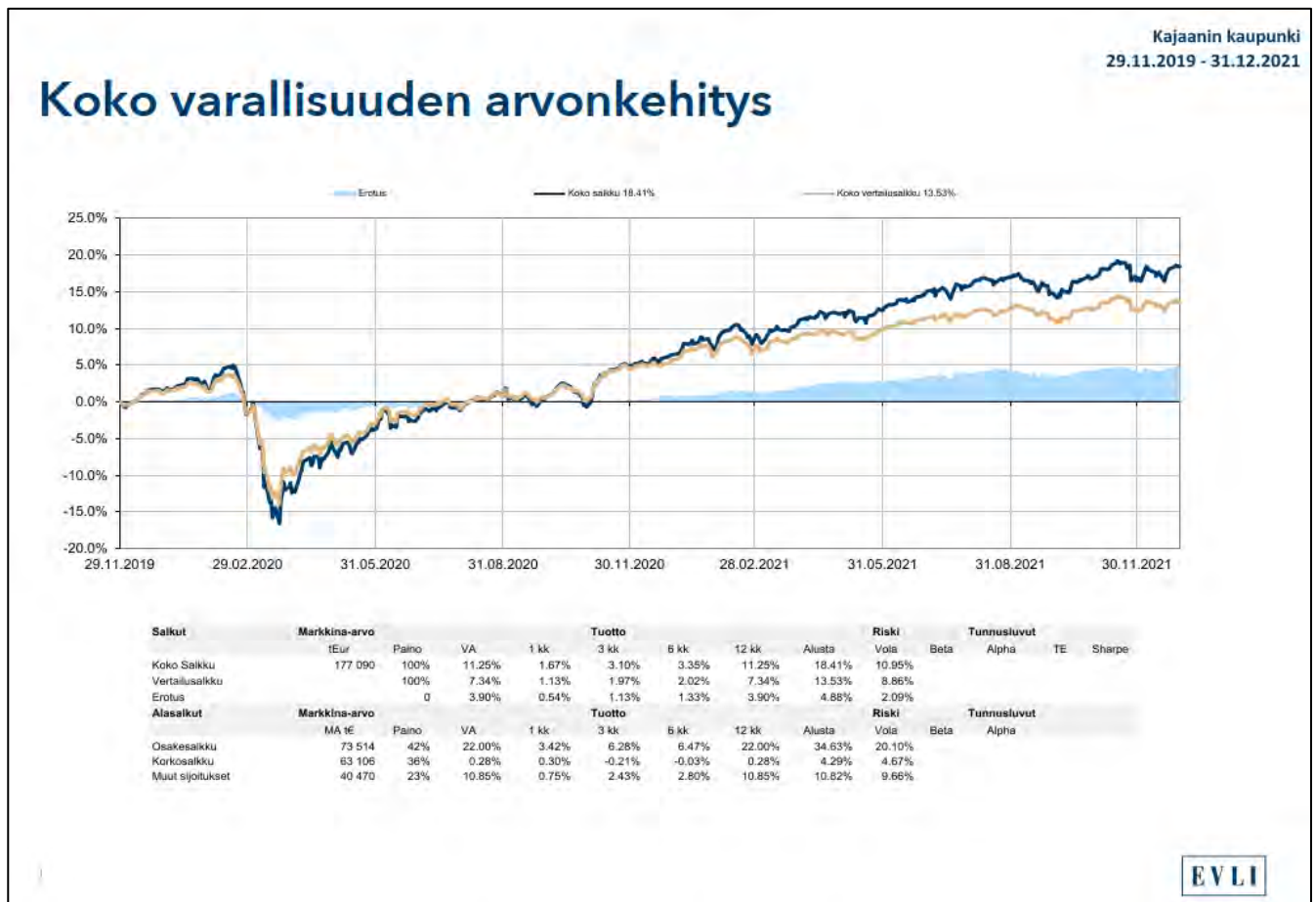
Kiinteistömarkkinan veto jatkui viime vuoden aikana vahvana erityisesti asunto-, palvelukiinteistö- ja logistiikka- sekä metsäsijoitussegmenteissä. Kaupungistuminen, demografian muutos sekä verkkokauppamurros ylläpitävät edelleen kiinteistömarkkinan muutosvoimia. Lisäksi muutosvoimaksi on noussut pandemian vaikutus toimistotyöhön. Lisääntyvät odotukset inflaation noususta ylläpitävät edelleen kiinteistömarkkinan likviditeettiä.

Muissa vaihtoehtoisissa sijoituksissa sijoitusvuosi 2021 sujui myös mukavissa merkeissä. Yleisen markkinakehityksen myötä esimerkiksi listaamattomat osakkeet nousivat keskimäärin yli 20 % ja velkarahastot hyötyivät hyvästä kysynnästä ja lainoitettavien yhtiöiden suhteellisen vakaasta kehityksestä. Infrastruktuuri on herättänyt paljon sijoittajien kiinnostusta, ja omaisuusluokan tulevaisuuden näkyvät ovat jatkossakin hyvät muun muassa vihreiden investointien ansiosta ja vanhan infrastruktuurin modernisoinnin myötä. Hedge-rahastoille vuosi 2021 oli kaksijakoinen, kun vahvasti markkinariskiä omaavat rahastot menestyivät yleisen positiivisen kehityksen mukana. Vastavasti varovaisemmin positioituneet rahastot ja alastrategiat olivat paineessa varsinkin alkuvuoden aikana, mutta esiintyivät edukseen loppuvuoden aikana, kun hermoilu markkinoilla lisääntyi.

Kajaanin kaupungin sijoitukset on jaettu kahteen eri salkkuun, joista 150 miljoonaa euroa on jaettu kolmen varainhoitajan kesken hoidettavaksi ja 35 miljoonaa euroa on lyhytaikaista sijoitusta, jolla pyritään välttämään pankkitileillä vallitsevien negatiivisten talletuskorkojen vaikutus. Kajaanin kaupungin sijoitusten tuotot noudattelivat yleistä markkinoiden kehitystä ja sijoitukset tuottivat yhteensä 11,2 % eli asetettu 4 %:n tavoite saavutettiin. 150 miljoonan euron sijoitussalkun arvo 31.12.2021 oli 177,09 miljoonaa euroa ja 35 miljoonan euron sijoitussalkun arvo 31.12.2021 oli 34,88 miljoonaa euroa.

Varainhoitajat raportoivat sijoitusten vastuullisuuden toteutumisesta kaksi kertaa vuodessa. Vastuullinen sijoittaminen tarkoittaa ympäristön, yhteiskunnan ja hyvän hallintotavan, niin sanottujen ESG¹-tekijöiden, huomioimista sijoitustoiminnassa. MSCI analyysien perusteella Kajaanin kaupungin sijoitussalkut ovat AA Erittäin hyvällä tasolla ja hyvällä A-tasolla (arvosteluasteikko Erinomainen AAA – erittäin heikko CCC). ESG-pisteytys kertoo kuinka hyvin salkun kohdeyhtiöt huomioivat (Environment) ympäristöön, (Social) sosiaalisiin kysymyksiin ja (Governance) hyvään hallintotapaan liittyvät riskit ja mahdollisuudet suhteessa toimialaansa.

Kaupungin sijoituksista vastaavat kolme täyden valtakirjan omaisuudenhoidon periaatteella toimivaa toimijaa OP Varainhoito Oy, Evli Pankki Oyj ja LähiTapiola Varainhoito Oy. Kaupungin sijoitustoimintaa seurattiin kuukausittain ja varainhoitajiin pidettiin säännöllisesti yhteyttä. Kaupunginhallituksen nimeämä rahoitustyöryhmä kokoontui kevään 2021 aikana 3 kertaa ja uuden hallintosäännön mukaisesti rahoitustoimintaa valvova konsernijaosto syyskuun 2021 aikana 4 neljä kertaa.

1.2.5 Tilinpäätöksen vaikutus kuluvan vuoden talousarvioon ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tilinpäätöksen vaikutus kuluvan vuoden talousarvioon

Vuoden 2021 Kajaanin kaupungin tulos toteutui ylijäämäisenä 6,34 milj. €. Ylijäämäinen tulos johtui erityisesti verotulojen hyvästä kehityksestä ja rahoitustuottojen vahvasta kasvusta. Kaupungin toimialat ja liikelaitokset saavuttivat taloudelliset tavoitteet ja toimintakulut toteutuivat kautta linjan arvioitua maltillisempina. Kainuun soten alijäämä vuodelta 2021 toteutui myös muutettua talousarviota maltillisempiana.

Muutettuun talousarvioon 2021 verrattuna kaupungin oma toiminta toteutui talousarviota paremmin. Sivistystoimialan toimintakate oli 1,0 milj. € alle talousarvion, Ympäristötekninen toimialan toimintakate toteutui 1,7 milj. € alle talousarvion ja Kainuun Pelastuslaitos -toimialan toimintakate 0,07 milj. € alle talousarvion. Konsernihallinto toimialan toimintakate toteutui 2,7 milj. € alle talousarvion. Liikelaitokset saavuttivat taloudelliset tavoitteet ja tekivät vahvasti ylijäämäiset tulokset.

Verorahoituksen eli verotulojen ja valtionosuuksien kasvu vuodesta 2020 oli 2,9 milj.€ (2,3 %) ja alkuperäinen talousarvio ylittyi 6,6 milj. € (2,5 %). Verorahoituksen positiivinen kehitys edesauttaa hyvinvointialueuudistuksen taloudellisten vaikutusten kohdistumisessa Kajaanin kaupungin talouteen ja tulevaisuuteen. Verotulojen hyvä kehitys vähentää riippuvuutta valtionosuuksien kehittämisestä ja luo mahdollisuuksia kehittää kaupungin ja alueen elinvoimaa.

Vuoden 2021 aikana kaupunki toteutti hyväksytyä talouden sopeuttamissuunnitelmaa vuosille 2020 – 2022. Suunnitelman mukaan sopeuttamistavoite on 10 miljoonaa euroa kolmen vuoden aikajaksolla. Tavoitteesta puolet koskee Kajaanin kaupunkikonsernin palveluja ja puolet Kainuun soten palveluja. Vuonna 2021 sopeuttamissuunnitelman toimenpiteillä Kajaanin kaupunki saavutti 0,9 miljoonan euron säästöt, kun tavoite vuodelle 2021 oli 1,9 miljoonaa euroa. Talouden sopeuttamissuunnitelmalla on saavutettu vuosien 2020-2021 aikana yhteensä 2,8 miljoonan euron pysyvät säästöt toimintaan. Tavoitteena olisi ollut saavuttaa kuitenkin 3,7 miljoonan euron säästöt, joten sopeuttamisohjelma ei ole toteutunut täysimääräisesti.

Tilinpäätös vaikuttaa kuluvan vuoden talousarvioon siten, että Kainuun Soten maksuosuuden kasvun paine tulee vähentymään. Kainuun Sote on ilmoittanut, että kaikki palkkaharmonisoinnit on toteutettu ja huomioitu vuoden 2021 tilinpäätökseen. Kajaanin kaupungin talousarviossa vuodelle 2022 on otettu huomioon Kainuun soten maksuosuus täysimääräisenä alijäämä huomioiden. Kainuun Soten maksuosuuteen vuodelle 2022 on varattu 158,7 miljoonaa euroa, kun tilinpäätöksen toteuma vuonna 2021 oli 150,0 miljoonaa euroa.

Tulevan vuoden rahoitustuottojen toteumaan liittyy myös epävarmuustekijöitä. Sijoitussalkusta muodostunut positiivinen vaikutus rahoitustuottojen toteumaan vuonna 2021 vähenee oletettavasti vuoden 2022 aikana ja tytäryhteisöjen osinkotuottojen toteutumiseen vuoden 2021 kaltaisena liittyy myös riskitekijöitä. Talousarviossa vuodelle 2022 on huomioitu vain maltillisesti sijoitustoiminnan osuutta rahoitustuottoihin, mutta jos markkinoiden kehitys jatkuu epävakaina voi sijoitussalkun arvo laskea huomattavasti ja aiheuttaa negatiivista tulosvaikutusta kaupungin talouteen.

Ylijäämäinen tilinpäätös vuodelta 2021 toimii vahvasti puskurina tuleville vuosille ja tasapainottaa talousarvion 2022 ja taloussuunnitelmavuosien 2023-2024 arvioituja alijäämiä. Tilinpäätöksessä esitetyillä varauksilla kevennetään ja mahdollistetaan kaupungin elinvoimaa tukevien ja tarvittavien kiinteistöinvestointien toteuttamista.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Talousnäkymien ennakointi on Venäjän ja Ukrainan välisestä sodasta johtuen erittäin haastavaa. Sodalla on merkittäviä vaikutuksia globaalisti ja kansantalouksiin. Inflaation kasvu oli jo ennen sotaa talouden haasteena ja oletettavasti sodan vaikutukset laajentavat vain tätä painetta, kun energiahintojen roiman kasvun lisäksi raaka-ainneiden saatavuus heikkenee sekä jakelu- ja tuotantoketjuihin ja palvelukauppaan tulee uudenlaisia haasteita. Globaalia koronaviruspandemiaa on saatu osittain kuriin säännönmukaisilla rokotuksilla, mutta koronavirus on tullut jäädäkseen ja uusien virusvarianttien muodostuminen on edelleen mahdollista.

Suomen pankki on laatinut kaksi vaihtoehtoista laskelmaa Suomen talouden kehityksestä. Ensimmäisessä laskelmassa suurin sodan taloudelle aiheuttama sokki osuu kuluvalle vuodelle ja vaikutukset kasvuun ja inflaatioon jäävät pääosin väliaikaisiksi. Tämä voisi olla mahdollista Ukrainan sodan jatkumisesta huolimatta, jos Venäjän eristäminen ulkomaankaupasta johtaisi vastaavaan kaupan kasvuun muiden maiden kanssa. Kokonaistuotanto kasvaa tässä laskelmassa 2 % vuonna 2022 ja 1,5 % vuonna 2023, mikä on vuoden 2022 osalta selvästi hitaammin kuin Suomen Pankin joulukuun 2021 ennusteessa, jossa kasvuksi ennustettiin 2,6 %. Inflaatio nousee 4 prosenttiin vuonna 2022, josta se laskee 2 prosenttiin vuonna 2023. Inflaatio on vuonna 2022 tässä laskelmassa huomattavasti korkeammalla kuin Suomen Pankin joulukuun 2021 ennusteessa.

Toisessa laskelmassa oletetaan sodan pitkittyvän, Venäjän taluskriisin syvenevän ja Suomen talouden sopeutumisen olevan hidasta. BKT:n kasvu jää tässä laskelmassa noin 0,5 prosenttiin molempina vuosina 2022 ja 2023. Inflaatio nousee 5 prosenttiin vuonna 2022, josta se laskee 3 prosenttiin vuonna 2023. Suurin isku talouteen osuu kuluvalle vuodelle, mutta talous kärsii merkittävästi sodan seurauksista edelleen vuonna 2023, sillä talouden sopeutuminen sokkiin jää vähäiseksi. Eri maiden Venäjän kanssa käytävä öljy- ja raaka-ainekauppa vähenee olennaisesti, eikä korvaavaa tuotantoa saada lähivuosina lisättyä. Tarjonnan väheneminen pitää hintoja korkealla. Myös epävarmuus taloudessa jatkuu, mikä yhdessä sitkeän inflaation kanssa vaimentaa talouskasvua edelleen vuonna 2023.

Kajaanin kaupungin talousarvio vuodelle 2022 ja taloussuunnitelmavuodet ovat selkeästi alijäämäisiä. Ylijäämäisestä vuoden 2021 tuloksesta huolimatta Kajaanin kaupungin talouden haasteena ovat toimintakatteen ja

erityisesti toimintakulujen kasvu sekä verorahoituspohjan epävakaa näkymä hyvinvointialueuudistuksesta johtuen. Kajaanin kaupungilla on myös merkittävät investointipaineet tuleville vuosille. Käyttötalouden menojen sopeuttaminen on edelleen vahvasti tarpeen, jotta investointikyky ei riipu pelkästään rahoitustuottojen kehityksestä ja velkamäärän kasvua saadaan hillittyä.

Hyvinvointialueuudistuksen taloudellisista vaikutuksista kuntiin on julkaistu alustavia rahoituslaskelmia vuosien 2020-2021 aikana. Hyvinvointialueiden perustamiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvää rahoituslainsäädäntöä on tarkoitus muuttaa vielä joiltain osin keväällä 2022 ja rahoituslaskelmat päivitetään kevään 2022 aikana. Alustavien laskelmien mukaan hyvinvointialueuudistus muuttaa Kajaanin kaupungin valtionosuuksien kertymää vuosien 2023-2024 aikana. Syksyn 2021 arvion mukaan Kajaanin kaupungista siirtyy euromääräisesti enemmän kustannuksia kuin tuloja hyvinvointialueelle, ja sen vuoksi muutoksen vaikutukset ovat negatiivisia kaupungin tulevien vuosien valtionosuuksiin.

Kajaanin kaupungin sijoitussalkun kehittyminen vaikuttaa merkittävästi vuosittain kaupungin rahoitustuottojen kertymään ja sijoitussalkun arvon muutokset voivat vaikuttaa talouteen niin positiivisesti kuin negatiivisesti salkun kehityksestä riippuen. Kajaanin kaupungin sijoitussuunnitelman mukaan varsinaisen sijoitussalkun jäljellä olevasta kumulatiivisesta tuotosta tuloutetaan vuosittain 20 - 50 %. Tulouttamisella pyritään siihen, että kaupungin rahoitustuotot ovat vuosittain mahdollisimman vakaat.

1.2.6 Kaupungin henkilöstö

Yleistä

Vuosi 2021 oli jo toinen poikkeuksellinen vuosi koronapandemiasta johtuen. Vuosi on ollut haasteellinen jatkuvan tilanteeseen varautumisen takia, mikä on kuormittanut laajalti kaupungin henkilöstöä. Kajaanin kaupungin henkilöstö on pysynyt kuitenkin toimintakykyisenä ja hyvinvoivana. Kaupungin peruspalvelut on pystytty järjestämään pandemiasta huolimatta hyvin. Etätyötä on pyritty hyödyntämään viranomaisten suositusten mukaisesti niissä työtehtävissä, jossa se on ollut vain mahdollista.

Henkilöstöohjelma

Kajaanin kaupungin henkilöstöohjelma (2019–2022) on kaupunginhallituksen hyväksymä henkilöstöjohtamista ohjaava asiakirja, joka pohjautuu kaupunkistrategiaan. Henkilöstöohjelma sisältää henkilöstöjohtamiseen ja henkilöstön työhyvinvointiin liittyviä periaatteellisia linjauksia. Henkilöstöohjelman keskeinen painopiste on työhyvinvoinnin edistäminen, ja tässä keskiöön on nostettu myönteisen työntekijäkokemuksen ajatus. Työhyvinvointi ja sen edistäminen on kaikkien yhteinen asia. Hyvinvoiva henkilöstö on keskeinen resurssi, kun järjestetään kuntalaisille laadukkaita peruspalveluja. Työyhteisössä, työtavoissa ja työn organisoinnissa tapahtuu jatkuvasti muutoksia. Työn kehittäminen edellyttää työntekijöiltä alati kehittymis- ja muutосkykyä. Tavoitteena on tasa-arvoinen, kannustava ja yksilöllistä osaamista arvostava oikeudenmukainen työyhteisö.

Kajaani-sopimus vuosille 2019 - 2021

Kajaani-sopimuksella Kajaanin kaupunki työnantajana ja henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ovat sopineet henkilöstöjohtamisen yhteisen tahtotilan. Kajaani-sopimus tarkoittaa sopimuksen osapuolten yhteistyötä henkilöstöohjelmaan, talousarvioon ja taloussuunnitelmaan kirjattujen rakenteellisten muutosten sekä tuloksellisuutta koskevien suositusten käytännön toteutuksen yhteydessä. Kajaani-sopimuksella halutaan korostaa ja vahvistaa yhteistoimintalain mukaista yhteistoiminnan henkeä.

Kaupunki työnantajana huolehtii lain mukaisista työntajavelvoitteistaan. Kaupunki ylläpitää ja kehittää kannustavaa palkkausjärjestelmää, tarjoaa terveellisen ja turvallisen työympäristö sekä sovitut henkilöstöetuudet, toimivan työterveyshuollon, palkallisen kuntoutuksen KILLA-kuntoutusten osalta sekä jatkuvan työssä kehittymisen mahdollisuuden.

Palkkaus- ja palvelussuhdeasiat

Pääsopimusten mukaiset neuvottelut työnantajan edustajien ja henkilöstöjärjestöjen välillä ovat toteutuneet hyvässä hengessä. Kajaani-sopimus on auttanut yhteisen näkemyksen muotoutumiseen henkilöstöjärjestöjen ja työnantajan edustajien välillä. Palkkaus- ja palvelussuhdeasioita on hoidettu voimassa olevien työ- ja virkaehtosopimusten määräysten mukaan. Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES 2020-2021 on ollut voimassa 1.4.2020 lukien. Sopimuskauden ensimmäinen yleiskorotus tehtiin 1.8.2020. Korotuksen suuruus oli 26 euroa, mutta kuitenkin vähintään 1,22 prosenttia. Toinen yleiskorotus toteutettiin 1.4.2021 lukien ja korotuksen suuruus oli 1,0 prosenttia. Lisäksi 1.4.2021 maksussa on ollut paikallinen järjestelyerä 0,8 prosenttia kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen palkkasummasta.

Henkilöstösuunnittelu

Henkilöstösuunnittelu on osa toiminnan, talouden ja henkilöstö yhteismitoitusta. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma tehdään vuosittain talousarvioprosessin yhteydessä yhteistyössä Henkilöstöpalveluiden ja toimialajohdon kanssa, jolloin kartoitetaan myös lähivuosien eläköitymiset ja tehtävien uudelleen järjestämisen mahdollisuudet, rekrytointitarpeet sekä osaamisen vahvistamisen tavoitteet. Osana henkilöstösuunnittelua toimialoilla ja liikelaitoksissa selvitetään tapauskohtaisesti, voidaanko kukin avoimeksi tuleva paikka jättää täyttämättä tai hyödyntää sisäisiä siirtymiä.

Henkilöstökulut, tuloslaskelmaan kirjatut kulut sekä taseeseen aktivoidut kulut

Kajaanin peruskaupungin henkilöstökulut	2021	2020
euroa		
Palkat ja palkkiot	52 726 671,21	48 335 127,97
<i>josta lomapalkkavelan jaksotus</i>	<i>152 308,53</i>	<i>91 063,00</i>
* Henkilöstökorvaukset	-823 653,35	-711 899,32
<i>Palkat ja palkkiot vähennettynä henk.korvauksilla</i>	<i>51 903 017,86</i>	<i>47 623 228,65</i>
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	13 302 045,89	12 367 046,54
* Muut henkilösivukulut	2 363 471,28	1 573 412,12
Henkilösivukulut yhteensä	15 665 517,17	13 940 458,66
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	67 568 535,03	61 563 687,31
<i>Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin</i>	<i>71 228,14</i>	<i>93 464,97</i>
Henkilöstökulut yhteensä	67 639 763,17	61 657 152,28
Liikelaitosten henkilöstökulut		
Kajaanin Vesi -liikelaitos	2021	2020
Palkat ja palkkiot	969 487,50	949 492,17
<i>josta lomapalkkavelan jaksotus</i>	<i>-6 874,32</i>	<i>14 364,61</i>
* Henkilöstökorvaukset	-10 190,38	-2 837,97
<i>Palkat ja palkkiot vähennettynä henk.korvauksilla</i>	<i>959 297,12</i>	<i>946 654,20</i>
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	249 293,07	238 969,00
* Muut henkilösivukulut	35 309,48	30 883,73
Henkilösivukulut yhteensä	284 602,55	269 852,73
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 243 899,67	1 216 506,93
<i>Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin</i>		
Henkilöstökulut yhteensä	1 243 899,67	1 216 506,93

Kajaanin Mamselli -liikelaitos	2021	2020
Palkat ja palkkiot	4 459 900,08	4 172 849,63
<i>josta lomapalkkavelan jaksotus</i>	23 523,71	-121 785,03
* Henkilöstökorvaukset	-135 545,34	-111 510,40
<i>Palkat ja palkkiot vähennettynä henk.korvauksilla</i>	4 324 354,74	4 061 339,23
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	892 897,39	881 784,83
* Muut henkilösivukulut	161 337,18	135 324,97
Henkilösivukulut yhteensä	1 054 234,57	1 017 109,80
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	5 378 589,31	5 078 449,03
Henkilökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä	5 378 589,31	5 078 449,03
Kajaanin Kaupunginteatteri -liikelaitos	2021	2020
Palkat ja palkkiot		1 726 643,37
<i>josta lomapalkkavelan jaksotus</i>		-10 504,48
* Henkilöstökorvaukset		-19 364,30
<i>Palkat ja palkkiot vähennettynä henk.korvauksilla</i>		1 707 279,07
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut		345 826,40
* Muut henkilösivukulut		56 126,14
Henkilösivukulut yhteensä		401 952,54
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		2 109 231,61
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä		2 109 231,61
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	2021	2020
Palkat ja palkkiot	16 340 635,17	15 112 215,85
<i>josta lomapalkkavelan jaksotus</i>	90 490,00	-58 910,46
* Henkilöstökorvaukset	-94 205,80	-105 999,24
<i>Palkat ja palkkiot vähennettynä henk.korvauksilla</i>	16 246 429,37	15 006 216,61
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	3 145 790,41	2 891 982,12
* Muut henkilösivukulut	596 596,15	492 859,41
Henkilösivukulut yhteensä	3 742 386,56	3 384 841,53
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	19 988 815,93	18 391 058,14
Henkilökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä	19 988 815,93	18 391 058,14

Henkilöstökulut kokonaisuudessaan kasvoivat vuonna 2021 aikana 1,6 miljoonaa euroa eli 8,7 prosenttia edellisvuoteen 2020 verrattuna. Kajaanin peruskaupungin osalta henkilöstökulut kasvoivat lähes 6,0 miljoonaa eli 9,7 prosenttia. Merkittävimpänä tekijänä palkkakustannusten nousussa koko konsernin osalta on ollut vaikuttamassa virka- ja työehtosopimuksen mukainen yleiskorotus 1.4.2021 ja korotuksen suuruus oli 1,0 prosenttia. Lisäksi 1.4.2021 maksussa on ollut paikallinen järjestelyerä 0,8 prosenttia kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen palkkasummasta. Henkilöstömäärän lisäys kasvatti myös henkilöstökuluja: henkilöstön määrä kasvoi kokonaisuudessaan toimintavuoden aikana 46,3 HTV:ta edellisvuoteen verrattuna.

Kajaanin kaupungin ja liikelaitosten henkilötövuodet

Henkilötövuodet - palkattomat vapaat	Tammikuu - joulukuu				Tammi - joulukuu	Ero
	2021				2020	
Tulosalueittain	Vaki-tuiset	Määrä- aikaiset	Työllis- tetyt	Yhteensä	Yhteensä	2021 - 2020
Kaupunginhallitus ja kaupunginjohto	2,5	0,2		2,7	2,6	0,1
Hallintopalvelut	30,5	3,3	2,9	36,7	29,4	7,3
Henkilöstöpalvelut	9,1	1	0,4	10,5	11,9	-1,4
Talouspalvelut	9,4			9,4	11,4	-2
Elinvoimapalvelut	25,5	7	0,6	33,1	30,9	2,2
Sivistyslautakunta	4,3	1,7		6	3	3
Varhaiskasvatus	261,4	85,4	5,9	352,7	336,2	16,5
Perusopetus	329,6	84,5	4,2	418,3	408,8	9,5
Kulttuuripalvelut	76,5	13,8	1,1	91,4	95,5	-4,1
Nuorisopalvelut	12	7,7	4	23,7	18,6	5,1
Kaukametsä	40,6	33,6	1,8	76	88,1	-12,1
Ympäristötekniinen hallinto	3,2			3,2	3,2	0
Maankäyttö, suunn. ja viranom.toim.	29,8	4,2		34	34	0
Kunnallistekniikka ja liikunta	58	7,8	5,6	71,4	67,8	3,6
Tilakeskus	42,3	2,9	0,9	46,1	46,5	-0,4
Kainuun pelastuslaitos	59,5	24,3		83,8	66,4	17,4
Tukityöllistäminen			5,2	5,2	28,6	-23,4
Kaupunki yhteensä	994,2	277,4	32,6	1304,2	1282,9	21,3
Kajaanin Vesi –liikelaitos	18,5	1,6		20,1	19,9	0,2
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	135,2	16,9	4,7	156,8	148,5	8,3
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	271,2	48,6		319,8	303,3	16,5
Liikelaitokset yhteensä	424,9	67,1	4,7	496,7	471,7	25
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	1419,1	344,5	37,3	1800,9	1754,6	46,3
Muutokset	Vaki- naiset	Määrä- aikaiset	Työllis- tetyt			
Muutos kaupunki	27	34,7	-0,9			
Muutos liikelaitokset	14,4	9,3	1,3			
Yhteensä	41,4	44	0,4			

Vuonna 2021 kaupungin kesätyöharjoittelijoita noin kuukauden mittaisella työsuhteella oli 36 henkilöä. Kesätyöseteliläisiä kahden viikon työsuhteella oli 67 henkilöä.

Henkilötyövuosissa tapahtuneet muutokset:

Keskushallinto – konsernipalvelut

Keskushallinnon organisaatorakenne muuttui hallintosäännön uudistuksella 1.8.2021. Konsernipalvelut-toimiala sisältää elinvoimapalvelut, hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut ja talouspalvelut. Organisaatorakenne aiheutti siirtymisiä eri tulosyksiköihin. Hallintopalvelujen htv:n kasvu selittyy tukipalvelujen keskittämällä, sisäisillä siirtymillä eripuolilta organisaatiota.

Sivistystoimiala:

Keskushallinnon talouspalveluista on siirtynyt 1,7 HTV:tä sivistyslautakuntaan. Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitos on purettu ja teatterin HTV on lisätty 1.1.2021 alkaen kulttuuripalveluihin. Keskushallinnon talouspalveluista on siirtynyt 1,7 HTV:tä sivistyslautakuntaan. Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitos puretaan ja teatterin HTV lisätään 1.1.2021 alkaen kulttuuripalveluihin. Varhaiskasvatuksessa on varattu määrärahaa kokeiluun pysyvien sijaisten palkkaamisesta, mikä kasvattaa HTV:tä. Samalla kuitenkin vuokratyöhön varattua määrärahaa on pienennetty. OKM:n hankkeissa toimii kahdeksan varhaiskasvatuksen vakituista työntekijää ja heille on palkattu omaan työhönsä sijainen hankkeen ajaksi. Työllistettyjä on palkattu 5,9 ja heidän palkkakustannukset menevät Kajaanin kaupungin työllisyydenhoidon budjetista, mutta näkyvät henkilöstömäärässä.

Perusopetuksessa oppilasmäärä on suurimmillaan; henkilöstöä on rekrytoitu ko. tarpeen mukaan. Erityisen tuen kasvusta johtuen oli perustettava 4 uutta pienluokkaa, joissa kussakin on sekä opettaja että koulunkäyntiavustaja. Elokuussa 2021 aloitettiin Kajaanissa laajamittainen kaksikielinen opetus vuosiluokilla 1-4. Edellä mainittujen luokkien perustamisesta johtuen tarvittiin 3 yleisopetuksen luokkaa vähemmän. Hankerahalla toimivat Helppipari sekä nivelvaiheen opinto-ohjaaja lisäsivät osaltaan htv-kasvua. Perusopetuksessa ei koronaohjeistuksen mukaisesti saa tulla vähäisissäkään oireissa töihin, jonka vuoksi oli palkattava sijaisia, mikäli heitä oli saatavilla.

Ympäristötekniinen toimiala

Henkilötyövuosia oli 154,7 (160 vuonna 2016, 158 vuonna 2017 ja 152 vuonna 2018, 155,4 vuonna 2019, 151,4 vuonna 2020). Ympäristötekniisen toimialan tukipalveluihin on kirjattu konsernipalveluista 1,75 HTV hallinto-, talous- ja tietohallinnon työpanosta. Henkilöstön korkeasta keski-ikästä pääosin johtuvaa vaihtuvuutta, joka on akuuteimmassa vaiheessa 2020–2024, hoidetaan aktiivisella rekrytoinnilla koko ajan. Osaavan työvoiman saanti asiantuntijatehtäviin on haastavaa. Määräaikaishenkilöillä, yhteensä 14,9 HTV on saatu hoidettua kausiluontoisia työtehtäviä sekä korvattua jonkin verran vajetta vakituksessa henkilöstössä. Työllistettyjä on ollut palkattuna 6,5 HTV kesäaikana.

Kajaanin Mamselli -liikelaitos

Kajaanin Mamsellin henkilöstömäärä oli vuonna 2021 yhteensä 156,8 HTV:a, jossa kasvua edelliseen vuoteen 8,3 HTV:a. HTV:n kasvu johtui oman sijaispoolin muodostamisesta, sairauslomien sijaisuuksista ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle vuoden 2020 loppupuolella siirtyneiden rinnalle rekrytoituista henkilöistä. Vanhuuseläkkeelle jäi kahdeksan (8) henkilöä.

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Koulutusliikelaitoksen henkilöstömäärä on kasvanut 16,5 htv:ta vuoden 2021 aikana. Keskeisenä syynä on ollut uuden oppivelvollisuuslain määräysten toteuttaminen ja opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämät ylimääräiset valtionosuuden kalenterivuoden aikana henkilöstön palkkaamiseen. Ministeriö on edellyttänyt, että jos rahaa myönnetään koulutuksen järjestäjälle, niin se tulee kohdistaa opiskelijoiden tukeen, opetukseen ja ohjaukseen lisähenkilöstön muodossa. Uuden ammatillisen koulutuksen lainsäädännön kautta on tullut ns. jatkuvan haun malli opiskelijoiden opintojen aloittamiseen toteuttamiseen. Tämä malli on lisännyt opiskelijavuosikertymää, mutta myös vaatinut lisähenkilöitä eri tehtäviin. Koulutusliikelaitoksen henkilöstömäärä laski kahdeksan vuotta yhtäjaksoisesti, joten nyt oli myös pienen korjausliikkeen paikka. Henkilöstölisäyksiä ei ole tehty vakaan talouden kustannuksella. Vuonna 2013 koulutusliikelaitoksen palveluksessa oli 485 työntekijää.

Kajaanin Vesi -liikelaitos

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen henkilöstömäärä oli vuonna 2021 yhteensä 20,1 htv:a, 0,2 htv:n tarkkuudella sama kuin vuonna 2020 eikä toiminnassa tapahtunut merkittäviä muutoksia edellisiin vuosiin verrattuna. Kaksi henkilöä jäi vanhuuseläkkeelle ja henkilöstösuunnitelman mukaisesti heille rekrytoitiin seuraajat osin toisenlaisella tehtävänkuvalla ja toinen jo edellisen vuoden aikana. Talousarvion tavoitteen mukaisesti harjoittelijoita on käytetty n.

1,3 htv. Lisäksi asiakastietojärjestelmän vaihdon aiheuttamiin tehtävien järjestelyjen vuoksi määräaikaista työvoimaa oli noin 0,3 htv.

1.2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Perusta

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnan ja kuntakonsernin on toimintakertomuksessaan arvioitava toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä, epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä.

Yleistä riskiympäristöstä ja epävarmuustekijöistä

Vuoden 2022 osalta riskiympäristö näyttäytyy erittäin haasteellisena. Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut olennaisesti helmikuussa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Ukrainan sota ja sen moninaiset seuraukset vaikuttavat merkittävästi maailman talouteen. Suomen osalta arviot ennustavat bkt:n kasvun puolittumista. Venäjälle asetetut talouspakotteet ja mahdolliset vastapakotteet nostavat merkittävästi energian hintaa. Energiaan ja polttoaineisiin liittyvät hyödykehintariskit ovat jo osin toteutuneetkin. Ukrainassa on käynnissä valtava humanitäärinen kriisi ja sieltä Eurooppaan tuleva pakolaisten määrä tulee näkymään myös Kajaanissa. Ukrainalla sekä Venäjällä on erittäin merkittävä rooli maailman viljatuotannossa ja sodan seurauksena voi syntyä ruokakriisi. Tämä saattaa eskaloida lisää levottomuuksia myös Euroopan ulkopuolella. Sodan seurauksena myös erilaisten kyberturvallisuusriskien toteutumistodennäköisyys on kasvanut.

Covid-19 pandemiaan liittyy edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä, joista saattaa aiheutua erilaisia taloudellisia ja toiminnallisia seurauksia. Koronaviruksesta aiheutuvat vaikutukset kohdistuvat mm. henkilöstön työturvallisuuteen ja työssäjaksamiseen sekä kaupungin palvelutuotantoon. Pandemian pitkittyminen aiheuttaa haasteita kaupungin taloudelle, sekä koettelee työntekijöiden kuin kuntalaistenkin henkistä kriisinsietokyvyille. Pandemiaan liittyvien riskien hallitsemiseksi tehostettu tilannekuvan ylläpito, viestintä ja ennakoivasti suunnitellut varautumistoimenpiteet ovat keskeisessä asemassa.

Palvelujärjestelmän toimivuuteen ja kaupunkilaisten turvallisuuteen kohdistuvia riskejä

Toimintaympäristön muutokset ja taloudellisten resurssien niukkuus aiheuttavat epävarmuutta ja vaikuttavat toiminnan kehittämiseen. Kaupungin palvelut on vuonna 2021 kuitenkin toistaiseksi voitu tuottaa alenevista resursseista huolimatta. Merkittäviä supistuksia palvelujen tuotannossa ei ole jouduttu tekemään.

Kajaanin kaupungille on laadittu toimenpideohjelma talouden sopeuttamiseksi. Sopeuttamisohjelman toteuttamisessa onnistuminen on välttämätöntä, jotta kaupungin kyky tuottaa palveluita turvataan myös jatkossa.

Suomen hallitusohjelman yhdeksi tavoitteeksi on asetettu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen. Uudistuksen myötä sote-palveluiden tuottaminen siirtyy kunnilta suuremmille hyvinvointialueille, tällä on merkittäviä vaikutuksia kaupungin kustannusrakenteeseen. Uudistukseen liittyy myös pelastustoimen keskittäminen hyvinvointialueille ja myös tällä tulee olemaan vaikutuksia kaupungin talouteen. Mahdollisten uudistusten suhteen on tärkeää, että Kajaanin kaupungin asukkaiden saama palvelutaso ei ainakaan heikentyisi merkittävästi.

Strategisia riskejä

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Kajaanin kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoihin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti (liike-)toimintapäätösten tekemiseen, resurssien allokontiin, johtamisjärjestelmiin ja kykyyn reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kaupungin toimintaan liittyviä strategisia riskejä ovat esimerkiksi strategisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat

riskit kuten väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikutteiset ilmasto- ja ympäristömuutokset.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin. Viimevuosina keskeiseksi riskiksi Kainuussa ja Kajaanissa on noussut osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet. Kyseessä on merkittävä riski alueen elinkeinoelämälle ja Kajaanin kaupungille.

Yksi merkittävimmästä strategisista riskikokonaisuuksista liittyy kaupungin talouden tasapainoon pitkällä aikavälillä. Käyttötalous ei ole tasapainossa ja palvelutuotannon kustannustaso on liian korkea tuloihin nähden. Taloudellisista tavoitteista poikkeaminen ja taloudelle asetettujen raamien ylittäminen sisältävät merkittäviä riskejä. Talouden tasapainoon liittyvien riskien hallinnassa oikein mitoitettuja sopeuttamistoimenpiteitä ja niiden toteutuminen ovat keskeisessä asemassa.

Sote uudistuksesta tuo merkittävän muutoksen kaupungin toimintaympäristöön. Hyvinvointialueen myötä kaupungin rahoitusasemaan liittyvällä muutoksella voi olla merkittäviä vaikutuksia Kajaanin kaupungin talouteen, rahoitukseen sekä vaikutuksia myös lainanotto- ja lainanmaksukykyyn.

Työ- ja elinkeinopalvelut ovat siirtymässä kuntien järjestettäväksi vuonna 2024. Siirtoon liittyvän rahoitusmallin muutokseen liittyy merkittävää epävarmuutta. Riskinä on, että siirtyviä tehtäviä ei korvata täysimääräisesti, jolloin taloudellisen kuormitus kohdistuisi Kajaanin kaupunkiin. Muutoksen yhteydessä myös osaamisen siirtymiseen liittyy epävarmuutta. Riskiä pyritään hallitsemaan osallistamalla työllisyshoidon kuntakokeiluun. Kuntakokeilulla pyritään löytämään ennakoivasti toimivia malleja vaikuttavien palveluiden järjestämiseen.

Kaupungin väestömäärän ja väestörakenteen negatiivinen kehitys, sekä huoltosuhteen heikkeneminen ovat merkittävät riskit. Riskin toteutumista ja mahdollisia muutoksia riskin muutosnopeuteen liittyen täytyy seurata, jotta kaupungin palvelurakenteita saadaan suhteutettua väestöpohjan muutoksiin nähden riittävästi. Ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita myös kaupungin palvelurakenteissa.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä taloudellisia riskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hyödykehintariskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriskit (lyhyt- ja pitkäaikaisrahoitukset). Taloudellisten riskien hallintaa ohjaa mm. Kajaanin kaupunginvaltuuston vahvistama ohje varainhankinnasta ja sijoitustoiminnan periaatteista. Kaupungin merkittävin taloudellinen riski liittyy talousarviossa ja talouden raameissa pysymiseen.

Toiminnan kannattavuuteen liittyy useita riskejä. Kustannukset nousevat ja samanaikaisesti saatavilla oleva rahoitus tai muu tulopohja supistuu. Kiinteistöjen määrän, tilojen käyttöasteen sekä henkilöstömäärän täytyy olla tasapainossa tulojen kanssa tai toiminta ei ole taloudellisesti kannattavalla pohjalla.

Sijoitustoimintaan liittyy aina riskejä ja riskinotto on välttämätöntä, jotta asetetut tuottotavoitteet voidaan saavuttaa pidemmällä tarkasteluvälillä. Kajaanin kaupungin sijoitussalkun tuottotavoite on pitkällä aikavälillä noin 4 prosenttia. Kaupunki pyrkii hallitsemaan sijoitustoiminnan kokonaisriskitasoa ja epävarmuustekijöitä hajauttamalla sijoitusomaisuutta mahdollisimman laajasti maantieteellisen jakauman sekä eri omaisuusluokkien välillä. Kajaanin kaupunki on valinnut kolme varainhoitoyhtiötä, jotka hoitavat täyden valtakirjanperiaatteella kaupungin sijoitussalkkua. Varainhoidossa noudatetaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä sijoitustoiminnan linjauksia ja kaupungin hallituksen hyväksymää sijoitussuunnitelmaa ja varainhankintaa ja sijoitustoimintaa seuraa kaupungin hallituksen alaisena toimiva konsernijaosto.

Ennakoitua suuremmat verotulojen muutokset saattavat toteutuessaan aiheuttaa kaupungin palvelutasoon liittyvää muutostarvetta sekä palvelutason uudelleen tarkastelua.

Hyvinvointialueen valmisteluun liittyy epävarmuutta taloudellisten vaikutusten suuruudesta. Käytävissä olevat valtakunnalliset rahoituslaskelmat olivat syksyllä 2021 Kajaanin kaupungin osalta vielä epätarkkoja. Valtionvarainministeriön rahoituslaskelmissa käytetään kustannusten lähtötietoina vuoden 2021 talousarviotietoja, joissa sote-palvelujen osuus on euromääräisesti liian matalalla tasolla ja se aiheuttaa epätarkkuutta laskelmiin. Taloudellisten vaikutusten arviointia jatketaan uudistuksen valmistelun edetessä vuoden 2022 aikana. Kaupungin omien skenaariolaskelmien myötä arvioidaan, että kaupungin talous edellyttää sopeuttamistoimia edelleen muutoksen jälkeen. Muutokseen sisältyvää taloudellista riskiä syntyy muun muassa siitä, että kaupungilta siirtyvät sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen kustannukset ovat korkeammat kuin kaupungilta siirtyvät tulot (verotulot ja valtionosuudet). Tämä aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia kaupungin saamiin valtionosuuksiin tulevina vuosina. Muutoksen jälkeen kaupungilla on edelleen vastuullaan vanha lainakanta sekä investointitarpeet tuleville vuosille. Nämä täytyy pystyä kattamaan merkittävästi pienentyvällä tulopohjalla.

Operatiivisia riskejä

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Operatiiviset riskit ovat tyypillisesti seurauksena tapahtumasta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä tai ihmisistä. Operatiiviset riskejä ovat esimerkiksi organisaatioon ja johtamiseen liittyvät riskit, tietoturvallisuusriskit, prosessiriskit, toiminnan keskeytysriskit, projekti- ja hanketoiminnan riskit, sopimus- ja vastuuriskit, varautumiseen ja kriisitilanteisiin liittyvät riskit, sekä lain vastaiseen toimintaan ja väärinkäyttöihin liittyvät riskit.

Keskeisimmät henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin, sekä osaavan työvoiman saatavuuteen. Henkilöstön sairastavuuden lisääntyminen ja mahdollinen poissaolojen kasvu voivat vaikeuttaa palvelutuotantoa. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit ovat kasvaneet ja tulevalle suunnittelukaudella osaavan henkilöstön saatavuudessa voi ilmetä merkittäviä haasteita. Riski on edelleen korkea esimerkiksi perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen opettajien osalla ja edellä mainittujen lisäksi riski on kasvanut myös muiden ammattiryhmien osalta. Henkilöstön ikääntyminen ja työssä jaksaminen ovat keskeisiä haasteita suunnitelmakaudella.

Kaupungin talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden uudistusta koskevaan hankkeeseen liittyy useita merkittäviä riskejä, joilla voi toteutuessaan olla laaja-alaisia vaikutuksia koko organisaation toimintaan. Hankkeen riskienhallintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota ja riskejä on hallittava projektiriskien hallintamenetelmin.

Covid-19 pandemiaan liittyy edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä, joista saattaa aiheutua erilaisia taloudellisia ja toiminnallisia seurauksia myös tulevalle taloussuunnittelukaudella. Pandemiasta aiheutuvat vaikutukset kohdistuvat mm. henkilöstön työturvallisuuteen ja työssä jaksamiseen sekä kaupungin palvelutuotantoon. Pandemian mahdollinen pitkittyminen aiheuttaa haasteita kaupungin taloudelle, sekä koettelee työntekijöiden kuin kuntalaistenkin henkistä kriisinsietokykyä. Pandemiasta liittyvien riskien hallitsemiseksi tehostettu tilannekuvan ylläpito, viestintä ja ennakoivasti suunnitellut varautumistoimenpiteet ovat keskeisessä asemassa.

Vahinkoriskejä

Vahinkoriskit ovat Kajaanin kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen. Vahinkoriskien hallintaan liittyy keskeisesti vakuutusturva, jonka on oltava riittävän kattavalla tasolla.

Henkilöturvallisuuteen liittyvät riskit voivat kohdistua sekä omaan omaan henkilöstöön että kaupungin palveluiden piirissä oleviin asiakkaisiin. Henkilöturvallisuusriskit muodostuvat esimerkiksi tapaturmista, uhkatilanteista sekä asiakkaisiin liittyvistä turvallisuuspoikkeamista. Tapaturmat voivat kohdistua kaupungin henkilöstöön, luottamushenkilöihin, asiakkaisiin, oppilaisiin ja opiskelijoihin. Tyypillisesti nämä ovat erilaisia työhön, työmatkoihin tai opiskeluun liittyviä tapaturmia. Työtapaturmien varalle kaupungilla on lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, jota täydennetään vapaaehtoisella tapaturmavakuutuksella sekä matkavakuutuksella.

Tulipaloihin ja muihin vahinkoihin liittyvät riskit, ovat todennäköisyydeltään pieniä, mutta toteutuessaan saattavat

aiheuttaa vakavia vahinkoja ihmisille, ympäristölle, kiinteistöille sekä palvelutuotannolle. Riskiä hallitaan esimerkiksi kiinteistökohtaisten pelastussuunnitelmien ja säännöllisen harjoittelun avulla.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kaupungin toimintaan monella tavalla. Erilaiset sään ääri-ilmiöt voivat aiheuttaa kiinteistö-, henkilö ja omaisuusvahinkoja tai niistä voi seurata muita ylimääräisiä kustannuksia. Kovat pakkasjaksot, varsinkin pitkittyessään, voivat aiheuttaa lämmityskustannusten nousua. Lisäksi esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä onkin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Kaupunki varautuminen häiriötilanteisiin perustuu varautumissuunnitelmaan.

Kaupungin vakuutusturva on kilpailutettu vuonna 2020 ja uudet vakuutus sopimukset astuivat voimaan pääosin 1.1.2021. Kilpailutuksen yhteydessä on pyritty varmistamaan vakuutusten riittävä kattavuus suhteessa hyväksytyyn riskitasoon.

1.2.8 Ympäristöasiat

Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen (2018) mukaan kunnan tulee antaa selvitys ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä. Ympäristötilinpäätös kattaa Kajaanin kaupungin toimialojen ohella Kajaanin Vesi -liikelaitosta koskevat ympäristötuotot ja -kulut sekä investoinnit. Ympäristömeno aiheutuu toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyä tai ehkäistä ennalta, vähentää tai korjata ympäristöhaittoja ja parantaa ympäristönsuojelua.

Alla olevaan taulukkoon on koottu kaupungin ympäristömenot, -tulot ja -investoinnit vuodelta 2021.

Ympäristötilinpäätös vuodelta 2021

Kohde	Tuotot 1 000 €	Kulut, 1 000 €	Investoinnit, 1 000 €
Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu			
Vesiensuojelu ja viemärlaitostoiminta	4 844	2 301	950
Hulevesien hallinta			
Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	40	177	
Pilaantuneiden maiden puhdistus			
Ympäristölaitteiden poistot ja arvonalennukset		1 065	
Ympäristötuotot ja -kulut yhteensä	4 884	3 543	950
Tunnuslukuja			
Ympäristötuotot/asukas, €/asukas	134		
Ympäristökulut ml. poistot/asukas, €/asukas		97	
Ympäristöinvestoinnit /asukas, €/asukas			26
Asukasluku 31.12.2021 36 498 (ennakkotieto)			

Ulkoilman ja ilmastonsuojelun suurimmat menoerät ovat olleet hiekoitushiekan poisto ja katupölyn sidonta.

Ympäristönsuojeluviranomainen

Ympäristönsuojelun viranomaistehtäviä hoiti vuonna 2021 kaksi ympäristönsuojelutarkastajaa. Vuonna 2021 saatiin rekrytoitua kolmas ympäristönsuojelutarkastaja, joka aloitti viranhoidon 1.11.2021.

Ympäristönsuojelun viranhaltijoiden työ painottuu viranomaistehtävien hoitoon, kuten lupahakemusten, ilmoitusten ja rekisteröintien käsittelyyn, viranomaislausuntoihin ja valitus- ja muiden valvonta-asioiden käsittelyyn sekä lain edellyttämien laitosten määräaikaistarkastuksiin, sekä muihin välttämättömiin tarkastuksiin. Lisäksi viranhaltijat toimivat tarvittaessa ympäristönsuojelun asiantuntijoina kaupungin muille organisaatiolle ja kunnan ympäristönsuojelun asiantuntijoina muiden organisaatioiden työryhmissä, projekteissa yms. tehtävissä.

Ympäristölupia, ilmoituksia ja toiminnan rekisteröintejä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään käsiteltiin 32 kpl. Maa-aineslupia käsiteltiin 3 kpl.

Haja-asutusalueen jätevesien käsittelyn puhdistusvaatimusten siirtymäaika viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla päättyi 31.10.2019. Kunta voi kuitenkin hakemuksesta myöntää ranta- ja pohjavesialueilla määräaikaisen poikkeamisen enintään viideksi vuodeksi kerrallaan, mikäli ympäristökuormitus on huomattavan vähäinen tai käsittelyjärjestelmän parantaminen on kustannuksiltaan kiinteistön haltijalle kohtuutonta. Vuonna 2021 näitä poikkeamishakemuksia käsiteltiin 9 kpl.

Vesihuoltolain mukaisia vapautushakemuksia vesihuollon verkostoihin liittymisestä käsiteltiin 1 kpl.

Ympäristönsuojelulain velvoittaman säännöllisen valvonnan järjestämiseksi on hyväksytty ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma vuosille 2021 - 2025. Valvontakohteiden määräaikaistarkastuksia varten hyväksytään vuosittain valvontaohjelma, jonka mukaiset tarkastukset ovat maksullisia. Muista tarkastuksista ei voi periä maksua. Lisäksi ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee maksutuloja ympäristölupamaksuista.

Määräaikaistarkastukset vuonna 2021 suunniteltiin tehtäväksi 27 kohteella, joista 20 toteutui. Valvontasuunnitelmaan kuuluvia luvanvaraisia ja rekisteröityjä kohteita oli vuonna 2021 yhteensä 95. Lisäksi osallistutaan Kainuun ELY-keskuksen määräaikaistarkastuksiin valvonnan kannalta tärkeissä kohteissa.

Ympäristönsuojeluyksikölle kuuluu myös maa-ainesten ottolupien valvota. Vuosittain tarkastettavia maa-ainesten ottoalueita oli vuoden 2021 lopussa Kajaanin alueella 23 kpl. Valvonnasta peritään ympäristöteknisen lautakunnan hyväksymän taksan mukainen vuotuiseen ottomäärään perustuva maksu.

Ympäristönsuojeluyksikkö käsittelee myös vireille tulleet valitus- ja muut valvonta-asiat. Vesilain mukaisia ojitusasioita käsiteltiin yksi tapaus.

Lupien ja tarkastusten lisäksi ympäristönsuojeluyksikkö valmistelee lausuntoja muille viranomaisille, erityisesti Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ja Kainuun ELY-keskukselle. Ympäristönsuojelun asiantuntijat ovat olleet mukana mm. kaupungin strategiatyössä, kaupungin tuulivoimastrategian valmistelussa, Kainuun liiton ilmasto- ja ympäristövastuullisuusohjelman valmistelussa ja Kajaanin yliopistokeskuksen ja Suomen Ympäristökeskuksen KA-HINA-hankkeessa (Kainuun ja Koillismaan kunnat hiilineutraaleiksi)

Ympäristönsuojelun viranhaltijat ovat osallistuneet asiantuntijoina noin 50 kokoukseen ja yhteistyöneuvotteluun vuonna 2021.

Kajaanin Vesi -liikelaitos vastaa kaupungissa mm. vedenhankinnasta sekä jätevesien viemäroinnistä ja käsittelystä. Pohjavedensuojelu on elinehto hyvänlaatuiselle pohjavedelle. Toisaalta pohjavedenoton määrän tulee olla kestävässä suhteessa pohjaveden muodostumiseen.

Vuonna 2021 Kajaanin Vesi täytti kaikki sille ympäristöluvuissa neljännesvuosittaisiksi asetetut vaatimukset jätevedenpuhdistuksen suhteen, vaikka viemäriverkoston ylivuotoja rankkasateista ja laiterikoista johtuen oli yhteensä noin 11 200 m³. Pohjavedenoton kuukausittain seurattavissa maksimiottomäärissä (96 kpl) ei ollut ylityksiä.

Kajaanin Vesi käsitteli vuonna 2021 jätevesiä 3 573 805 m³, josta laskutettiin 1 898 253 m³ eli käyttömaksuina 3 766 671,98 euroa (alv 0 %). Laskutettu jätevesimäärä sisälsi omalta toiminta-alueelta viemäroityjen asutuksen jätevesien lisäksi viemäriosuuskuntien jätevesiä 116 190 m³ ja teollisuusjätevesisopimusten alaisia teollisuusjätevesiä 43 506 m³. Sako- ja umpikaivolietteitä vastaanotettiin 10 422 m³ ja niistä laskutettiin 84 625,03 euroa (alv 0 %). Uutta jätevesiviemäriverkostoa rakennettiin noin 0,5 km ja niitä saneerattiin noin 2,3 km vuonna 2021.

Ympäristönsuojelun suoritetietoja 2015–2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Käsittellyt lupahakemukset ja -ilmoitukset	17	26	20	20	30	40	35
Lausunnot	23	15	14	10	11	12	15
Tarkastukset	86	144	155	128	109	64	105
Yhteensä	126	185	189	158	150	116	155

1.2.9 Muut ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3a luvun mukaisesti toimintakertomuksessa annetaan tiedot siitä, miten kunta huolehtii korrup-tion ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot annetaan siinä laajuudessa kuin se on tarpeen kirjanpitovelvollisen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Kajaanin kaupunki noudattaa omassa ohjeistuksessaan Kuntaliiton mallisääntöjä ja ohjeita. Kaupungin ohjeet ja säännöt löytyvät intranetistä ja ovat kaikkien työntekijöiden saatavilla. Viranhaltijan yleisistä velvollisuuksista säädetään kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa. Virkarikoksista, mukaan lukien lahjusrikokset, sääde-tään rikoslain 40 luvussa. Rikoslain 40 luvun lahjusrikossäännökset koskevat kunnan viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä. Kunnan työntekijän yleisistä velvollisuuksista säädetään työsopimuslain 3 luvun 1 §:ssä, jonka nojalla työntekijän on tehtävä työnsä huolellisesti noudattaen niitä määräyksiä, joita työnantaja antaa toimivaltansa mukaisesti työn suorittamisesta.

Kajaanin kaupungilla on käytössä Kajaanin kaupungin eettisen toiminnan ohjeistus. Ohjeistus sisältää hyvän hal-linnon lainsäädännöllisen perustan ja vaatimukset, esteellisyysääntelyn ja muuta ohjeistusta. Erityisesti huo-miota kiinnitetään eettiseen toimintaan hankinnoissa ja maankäytössä, joissa korruptio ja muu epäeettinen toi-minta on todennäköisintä ja sen taloudelliset vaikutukset merkittäviä. Ohjeessa annetaan esimerkinomaisia toi-mintaohjeita mm. siitä, onko lahjojen ja muun huomaavaisuuden vastaanottaminen sallittua ja hyväksyttävää sekä miten tulee itse tunnistaa epäeettisen toiminnan rajat ja toimia niiden suhteen oikealla tavalla. Eettistä toimintaa vahvistavina ja valvontatoimina tuodaan esille mm. sisäinen valvonta, sidonnaisuusilmoitukset ja si-vutyöilmoitukset.

Kaupungin kaikki julkiset luottamuselinten ja viranhaltijoiden päätökset löytyvät kaupungin internetsivuilta. Hankintoihin liittyen järjestetään erillisiä infotilaisuuksia, joihin tavaroiden ja palveluiden toimittajat voivat osal-listua. Kaupunki julkaisee verkkosivuillaan myös avointa dataa henkilöstön, paikkatiedon ja taloustietojen osalta.

1.3 Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 31.5.2021.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että Kajaanin kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan Kajaanin kaupungissa yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan osatekijät jaotellaan Kajaanin kaupungissa seuraavasti:

1. päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta,
2. henkilöstöasioiden sisäinen valvonta,
3. taloussuunnittelun sisäinen valvonta,
4. kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta,
5. talousraportointi,
6. omaisuuden hallinnoinnin sisäinen valvonta,
7. tietohallinnon ja tietoturvan sisäinen valvonta,
8. avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen sekä
9. sopimushallinta
10. hankkeiden (projektien) hallinnointi

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Kajaanin kaupungin riskienhallintaprosessi perustuu:

- riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen,
- riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyyteen) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen,
- mahdollisuuteen hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta) sekä riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan

Riskien tunnistaminen on tärkeää. Toiminnassa esiintyvät vaaratekijät yksilöidään, nimetään ja raportoidaan ylemmälle toimielimelle. Todetut riskit arvioidaan ja asetetaan toteutumisen todennäköisyyden ja riskien olemassaolon mukaan tärkeysjärjestykseen, minkä jälkeen on määriteltävä riskien hallinnan keinot.

Kajaanin kaupungissa riskit on jaoteltu strategisiin, rahoituksellisiin, toiminnallisiin ja vahinkoriskeihin.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Sisäistä valvontaa suoritetaan osana normaalia johtamista, seuranta ja arviointia. Riskienhallintaprosesseja ja riskienhallintaa koskevaa ohjeistusta tulee kehittää edelleen, niin että ne palvelevat johtamista ja päätöksentekoa ja vastaavat paremmin koko konsernin tarpeisiin.

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa käsitellään konserniohjeessa, hallintosäännössä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa.

Toteutuneet merkittävimmät riskit

Sosiaali- ja terveystalouden riskin realisoitumisesta johtuen kaupungille on laadittu erillinen talouden sopeuttamisohjelman vuosille 2020–2024. Sopeuttamisohjelman onnistuminen vaatii edelleen tiivistä yhteistyötä muiden Kainuun kuntien ja Kainuun sote kuntayhtymän kanssa.

Covid-19 pandemiasta aiheutui kaupungille tulojen menetyksiä sekä toiminnallisia häiriöitä eikä kaikkia kaupungin palveluita ei voitu toteuttaa normaalissa laajuudessa. Tärkeää huomioida, että osa pandemian vaikutuksista saattaa realisoitua vielä tulevaisuudessa.

Avainhenkilöriskejä toteutui usealla tulosalueella. Näiden vaikutukset olivat lähinnä sisäisten prosessien toiminnan hidastumisia ja aikataulujen venymisiä. Myös muutamia rekrytointiin liittyviä riskejä toteutui. Toteutuneilla riskeillä ei havaittu merkittäviä suoria vaikutuksia lakisääteisten palvelujen järjestämiseen.

Työtaturmien osalta tulos oli positiivinen ja tällä on vaikutusta myös lakisääteisen vakuutuksen maksupromilleen, ennakkomaksuista on tulossa palautusta.

Hyödykehintariskejä toteutui rakennusmateriaalien osalta ja myös kriittisten varaosien saatavuudessa havaittiin häiriöitä. Tilannetta täytyy seurata. Materiaalien hinnannousun vaikutukset kohdistuvat investointikustannuksiin, sekä korjausvelanhallintaa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiskohteet ja kehittämien

Riskienhallinnan seuranta varten kaupungilla on käytössä Granite –riskienhallintajärjestelmä. Järjestelmässä ylläpidetään kaupungin riskikarttaa ja tämän lisäksi järjestelmää käytetään työturvallisuuteen liittyvien riskien tunnistamiseen ja arviointiin. Lisäksi sitä hyödynnetään mm. työsuojeluun liittyvien, läheltä piti -ilmoitusten sekä turvallisuushavaintojen dokumentointiin ja käsittelyyn. Kaupungin kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan liittyvä riskikartta on pääosin päivitetty 2021 aikana.

Riskienhallintaa kehitetään vuonna 2020 tehdyn sisäisen tarkastuksen yhteydessä laadittuun tarkastuskertomukseen sisältyvän toimenpideohjelman mukaisesti. Riskienhallinnan jatkokehittämisessä hyödynnetään tarkastuskertomuksen lisäksi KUJA-konseptin mukaista arviointityökalua.

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje päivitettiin riskienhallinnan osalta keväällä 2021. Päivityksellä yhdenmukaistettiin riskienhallintaprosessia ja raportointikäytänteitä eri toimialojen ja liikelaitosten välillä.

Sisäisen valvonnan osalta taloussuunnitelma-asiakirjaan on otettu vuodesta 2019 alkaen erilliseksi seurannan kohteeksi toimialojen ja liikelaitosten sisäisen valvonnan suunnitelmat. Suunnitelmiin on määritelty talousarviovuoden sisäisen valvonnan painopisteet ja toimenpiteet.

Selonteko sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen tarkastuksen kohteeksi vuosina 2021–2022 valittiin kaupungin ostolaskuprosessin läpikäynti ja palkkahallinnon läpikäynti. Ostolaskuprosessin sisäinen tarkastus on jatkoa vuonna 2018 KPMG Oy:n toteuttamalle sisäiselle tarkastukselle Kajaanin kaupungin hankintatoiminnasta ja palkkahallinnon sisäinen tarkastus tukee valmistautumista talous- ja henkilöstöpalveluiden järjestelmä uudistukseen vuoden 2023 alusta alkaen. Lisäksi aikaisemmin toteutetun hankintatoiminnan tarkastuksen tulosten ja niiden pohjalta tehtyjen toimenpiteiden osalta tehdään seurantatarkastus.

1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tilikauden tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Virallisessa tuloslaskelmassa esitetään ulkoiset erät eli tuotoista ja kuluista on eliminoitu organisaatioiden sisäiset erät. Merkittävimmät ko. eliminoidut erät ovat sisäiset vuokrat. Viralliseen tuloslaskelmaan sisältyvät kaupungin lisäksi liikelaitokset ja tuloksesta on eliminoitu pois kaikki peruskaupungin ja liikelaitosten keskinäiset tilikauden aikaiset taloustapahtumat.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä, keskinäiset erät eliminoitu

1000 euroa	2021	2020	Muutos %
Toimintatuotot	36 535	34 370	6,3
Valmistus omaan käyttöön	864	940	-8,1
Toimintakulut	-301 924	-297 606	1,5
Toimintakate	-264 525	-262 295	0,9
Verotulot	149 404	141 422	5,6
Valtionosuudet	118 677	123 803	-4,1
Rahoitustuotot ja -kulut	24 403	5 098	378,7
Korkotuotot	608	368	65,4
Muut rahoitustuotot	26 986	9 926	171,9
Korkokulut	-1 614	-1 443	11,8
Muut rahoituskulut	-1 577	-3 752	-58,0
Vuosikate	27 959	8 028	248,3
Poistot ja arvonalentumiset	-17 582	-16 377	7,4
Tilikauden tulos	10 377	-8 350	-224,3
Tilinpäätössiirrot	-4 034	-3 631	11,1
Tilikauden ylij-/alijäämä	6 343	-11 981	-152,9
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot/toimintakulut, %	12,1	11,6	
Vuosikate/poistot, %	159,0	49,0	
Vuosikate, euroa/asukas	766	219	
Asukasmäärä	36 498	36 574	

Tunnuslukujen selitykset

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Kuntayhtymässä, jossa verorahoitusta ei ole, toimintakatteen on oltava ylijäämäinen.

Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo- ja rahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulo- ja rahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulo- ja rahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Tulo- ja rahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulo- ja rahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo- ja rahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen kohdan 7.3 Muut eriytetyt laskelmat mukaan on esitettävä kilpailulain edellyttämä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista lain edellyttämän tuloslaskelman yhteydessä.

Kajaanin kaupungilla on vain vähäisessä määrin toimintaa kilpailuilla markkinoilla ja liiketoiminta on eriytetty liikelaitoksiin tai tytäryhtiöihin. Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen vuoden 2021 liikevaihdosta 6,2 % eli 0,6 miljoonaa euroa muodostui konserniyhtiöiden ulkopuolelta. Myynti muodostui korkeakouluopiskelijoiden ateriapalveluista, tilaus- ja henkilöstöravintolapalveluista ja kahviopalveluista. Hinnoitteluperiaatteet on hyväksytty Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen johtokunnassa ja niiden mukaan liikelaitos toimii osittain kilpailuilla markkinoilla ja niiltä osin tuotteet ja palvelut hinnoitellaan markkinahintaan kilpailulain mukaisesti. Kaupungin omistamat tytäryhtiöt toimivat itsenäisesti lakien ja asetusten mukaisesti ja omistaja asettaa vuosittain sitovia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita tytäryhteisöjen toiminnalle ja valvoo niiden toimintaa.

Tuotot

Kajaanin kaupungin ja liikelaitosten tuottojen (verotulot, valtionosuudet, toiminta- ja rahoitustuotot) kokonaismäärä oli yhteensä 332,2 milj. euroa vuonna 2021. Kyseisten erien määrä kasvoi edellisestä vuodesta yhteensä 22,3 milj. euroa.

Käyttötalouden ulkoisia toimintatuottoja kertyi 36,5 milj. euroa, toimintatuotot kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 2,2 milj. euroa ja 6,3 %. Toimintatuotoista merkittävimmän osan muodostavat myyntituotot 20,1 milj. euroa sekä muut toimintatuotot 8,1 miljoonaa euroa, joista vuokratuottojen osuus on 7,4 miljoonaa euroa.

Verotuloja kertyi 149,4 milj. euroa ja ne kasvoivat 8,0 milj. euroa ja 5,6 %. Verotuloihin sisältyy kunnille myönnetty määräaikainen yhteisöveron jako-osuuden nosto. Valtionosuuksia kertyi 118,7 milj. euroa ja ne pienenevät 5,1 milj. euroa ja 4,1 % edelliseen vuoteen verrattuna. Verorahoitus kasvoi yhteensä 2,9 milj. euroa ja 1,1 %.

Rahoitustuottoja kertyi yhteensä 27,6 milj. euroa, josta korkotuottoja 0,6 milj. euroa ja muita rahoitustuottoja 27 milj. euroa. Rahoitustuotot sisälsivät sijoitusten myyntivoittoja 12,3 milj. euroa. Kajaanin kaupungin tytäryritykset Loiste Oy ja Loiste Lämpö Oy maksoivat osinkoja 11,2 milj. euroa. Rahoitustuottojen määrä kasvoi 17,3 milj. euroa poikkeuksellisen hyvän sijoitustoiminnan kehityksen vuoksi.

Verotulot verolajeittain 1000 euroa

	2021	2020
Tulovero	130 220 026	125 950 478
Osuus yhteisöveron tuotosta	8 622 560	5 821 012
Kiinteistövero	10 561 321	9 650 174
Yhteensä	149 403 908	141 421 663

Valtionosuudet 1000 euroa

Peruspalvelujen valtionosuus	56 242 601	62 599 083
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	16 918 152	16 366 906
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	29 268 968	28 550 783
Verotulomenetysten kompensatio	16 247 304	16 286 702
Yhteensä	118 677 025	123 803 474
siitä:		
Liikelaitoksille välitetyt	32 724 429	33 189 425
Peruskunnan valtionosuudet	85 952 596	90 614 049

Kulut

Kajaanin kaupungin käyttötalous- ja rahoituskulujen kokonaismäärä oli yhteensä 304,3 milj. euroa vuonna 2021. Kokonaiskulujen määrä kasvoi edellisvuodesta 2,4 milj. euroa. Kokonaiskuluista on vähennetty erä Valmistus omaan käyttöön.

Käyttötalouden ulkoiset toimintakulut olivat yhteensä 301,9 milj. euroa. Erästä on vähennetty Valmistus omaan käyttöön. Toimintakulut kasvoivat edellisvuodesta 4,3 milj. euroa ja 1,5 %. Toimintakulujen merkittävimmät kulu-erät olivat henkilöstökulut 94,3 milj. euroa, henkilöstökulut kasvoivat edellisvuodesta 5,9 milj. euroa ja 6,7 %.

Toimintakertomuksen henkilöstöosiossa on esitetty henkilöstökulut eriteltyinä kaupunki ja liikelaitokset. Tuloslaskelmaan kirjattujen henkilöstökulujen lisäksi taulukossa on esitetty taseeseen aktivoidut palkat.

Ulkoisia palvelujen ostoja kertyi 178,6 milj. euroa ja kasvua edellisvuoteen 2,2 milj. euroa. Kainuun Sote -kuntayhtymän maksuosuus oli yhteensä 150,0 milj. euroa (153,3 milj. vuonna 2020). Kajaanin kaupungin soten maksuosuus toteutui ennakoidusta poiketen 3,3 milj. euroa edellisvuotta pienempänä. Kainuun Soten alijäämä jäi tilinpäätösennustetta pienemmäksi ja oli yhteensä -20,3 milj. euroa. Kajaanin kaupungin tilinpäätöksessä kirjattiin Kainuun Sote -kuntayhtymän alijäämää 10,5 milj. euroa. Alijäämä on kirjattu palvelujen ostoon.

Rahoituskulut pienenevät 2,0 milj. euroa. Korkokulut olivat 1,6 milj. euroa, ne kasvoivat noin 0,2 milj. euroa edellisestä vuodesta. Muut rahoituskulut olivat 1,6 milj. euroa. Muihin rahoituskuluihin on kirjattu mm. sijoitusten myyntitappioita n. 0,4 milj. euroa ja sijoitusten arvonalentumisia n. 0,9 milj. euroa.

Toimintakate ja vuosikate

Toimintatuottojen ja toimintakulujen sekä valmistus omaan käyttöön erotuksena syntyvä toimintakate kertoo, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Kunnan toiminnan järjestämistapa vaikuttaa tunnusluvun arvoon ja kuntien väliseen vertailuun. Toimintakate on kunnissa negatiivinen. Vuonna 2021 toimintakate oli -264,5 milj. euroa ja se heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna 2,2 milj. euroa eli 0,9 %. Toimintakulut kasvoivat enemmän suhteessa toimintatuottoihin.

Tulorahoituksen riittävyttä ja talouden tasapainoa arvioidaan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Keskeisiä muuttujia ovat tässä tarkastelussa vuosikate, suunnitelmapoistot sekä poistonalaiset investoinnit. Vuosikate kuvaa tulorahoituksen riittävyttä investointeihin, sijoituksiin sekä lainojen lyhennyksiin. Perusoletus talouden tasapainosta on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Oletuksen toteutumista mitataan tunnusluvulla, jossa vuosikatteen määrää verrataan suunnitelmapoistojen määrään. Tunnusluku antaa arvon 100 %, kun tulorahoitus on riittävä. Tulorahoituksen katsotaan olevan ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen, katsotaan tulorahoituksen olevan heikko.

Vuonna 2021 vuosikate oli 28,0 milj. euroa. Asukasta kohti laskettuna vuosikate oli 766 euroa. Vuosikate parani 19,9 milj. euroa edellisvuodesta. Vuosikate kattoi poistot 159 prosenttisesti, edellisvuonna vastaava arvo oli 49 prosenttia.

Tilikauden tulos ja yli-/alijäämä

Tilikauden tulos kuvaa tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta. Siinä huomioidaan myös pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden käyttöä kuvaavat poistot ja satunnaiset erät. Tilikauden tulos joko lisää tai vähentää kaupungin omaa pääomaa.

Tilikauden tulos oli 10,377 milj. euroa ylijäämäinen. Tuloksenkäsittelyeriä kirjattiin vuoden 2021 tilinpäätökseen seuraavasti:

- Poistoeron vähennys 0,8 milj. euroa
- Varausten lisäys -5,0 milj. euroa
- Varausten vähennys 0,1 milj. euroa
- Rahastojen vähennys 20,2 tuhatta euroa

Yhteensä tuloksenkäsittelyerät heikensivät tilikauden tulosta 4,034 milj. euroa. Tuloksenkäsittelyerien jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui n. 6,343 milj. euroa.

1.4.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kaupungin ja liikelaitosten sekä varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tuloslaskelmasta ja ta-seesta. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen sekä muun maksuvalmiuden muutosten nettomäärä.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä, keskinäiset erät eliminoitu		
1000 euroa	2021	2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	27 959	8 028
Tulorahoituksen korjauserät	1 059	-1 064
Toiminnan rahavirta	29 017	6 963
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-17 281	-50 812
Rahoitusosuudet investointimenoihin	733	301
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	190	110
Investointien rahavirta	-16 358	-50 401
Toiminnan ja investointien rahavirta	12 659	-43 437
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-20	0
Antolainasaamisten vähennykset	155	155
Antolainauksen muutokset	135	155
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	15 620	25 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-28 066	-17 120
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 243	-15 137
Lainakannan muutokset	-2 203	-7 257
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-9	8
Vaihto-omaisuuden muutokset	0	322
Saamisten muutos	103	12 182
Korottomien velkojen muutos	-2 029	3 034
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 935	15 546
Rahoituksen rahavirta	-4 004	8 444
Rahavarojen muutos	8 655	-34 993
Rahavarojen muutos	8 655	-34 993
Rahavarat 31.12.	198 167	189 512
Rahavarat 1.1.	189 512	224 505
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä	86 302	56 243
Investointien tulorahoitus, %	169,0	15,7
Laskennallinen lainanhoitokate	1,6	0,5
Lainanhoitokate	1,0	0,5
Kassan riittävyys, pv	207	187
Asukasmäärä	36 498	36 574

Tunnuslukujen selitykset:

INVESTOINNIT

Rahoituslaskelman välituloksen Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosentiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainanäkannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. [2019]

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kunta voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoitokatteen.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkerroina 30 pv.

1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettujen tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset, kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta. Tarkemmin eritelty, sentin tarkkuudella laadittu tase esitetään tilinpäätöslaskelmat – osassa.

Tase ja sen tunnusluvut

Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä, keskinäiset erät eliminoitu

VASTAAVAA

1000 euroa	2021	2020
PYSYVÄT VASTAAVAT	336 945	338 207
Aineettomat hyödykkeet	1 535	2 291
Aineettomat oikeudet	354	531
Muut pitkävaikutteiset menot	1 109	1 359
Ennakkomaksut	71	401
Aineelliset hyödykkeet	258 789	259 087
Maa- ja vesialueet	35 189	34 898
Rakennukset	134 404	138 497
Kiinteät rakenteet ja laitteet	76 181	75 522
Koneet ja kalusto	7 518	7 660
Muut aineelliset hyödykkeet	1 136	1 136
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 360	1 374
Sijoitukset	76 622	76 829
Osakkeet ja osuudet	69 695	69 768
Muut lainasaamiset	5 907	6 062
Muut saamiset	1 019	999
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	148	173
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	148	173
VAIHTUVAT VASTAAVAT	207 655	199 102
Saamiset	9 488	9 590
Pitkäaikaiset saamiset	520	578
Myyntisaamiset	520	578
Lyhytaikaiset saamiset	8 967	9 012
Myyntisaamiset	4 741	4 732
Lainasaamiset	212	212
Muut saamiset	1 352	1 985
Siirtosaamiset	2 661	2 083
Rahoitusarvopaperit	196 604	183 519
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	196 604	183 519
Rahat ja pankkisaamiset	1 563	5 993
VASTAAVAA YHTEENSÄ	544 748	537 483

VASTATTAVAA		
1000 euroa	2021	2020
OMA PÄÄOMA	323 596	317 273
Peruspääoma	148 905	148 905
Muut omat rahastot	15	35
Edellisten tilikausien alijäämä	168 333	180 314
Tilikauden yli-/alijäämä	6 343	-11 981
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	31 980	27 925
Poistoero	7 133	7 968
Vapaaehtoiset varaukset	24 847	19 958
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	8 472	7 317
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	366	400
Lahjoitusrahastojen pääomat	196	155
Muut toimeksiantojen pääomat	170	245
VIERAS PÄÄOMA	180 335	184 567
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	83 714	94 402
Lainat rahoitus- vakuutuslaitoksilta	83 260	93 570
Lainat julkisyhteisöiltä	454	832
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	11 725	12 369
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	11 725	12 369
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	40 776	32 535
Lainat rahoitus- vakuutuslaitoksilta	40 399	31 987
Lainat julkisyhteisöiltä	377	548
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	44 119	45 262
Lainat konserniyhteisöiltä	7 513	7 270
Saadut ennakot	1 064	831
Ostovelat	10 289	8 949
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	2 095	1 626
Siirtovelat	23 159	26 586
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	544 748	537 483
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuus-%	65,4	64,3
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	58,9	61,3
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	174 676	168 333
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	4 786	4 603
Lainakanta 31.12., 1000 €	124 490	126 936
Lainat €/asukas	3 411	3 471
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	143 234	145 692
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	3 924	3 983
Lainasaamiset, 1000 €	5 907	6 062
Asukasmäärä	36 498	36 574

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan

vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste

merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuivat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa. +

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Vastaavaa

Pysyvät vastaavat sisältävät aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat tuotannontekijöinä useana tilikautena, sekä osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset. Pysyvät vastaavat on arvostettu hankintahintaan ja poistot on laskettu hyväksytyin poistosuunnitelman perusteella. Poistosuunnitelmat ja pysyvien vastaavien muutokset on esitetty liitetiedoissa.

Taseen loppusumma oli 544,7 miljoonaa euroa 31.12.2021. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli 336,9 miljoonaa euroa eli 61,9 prosenttia taseen loppusummasta. Maa- ja vesialueiden arvo oli 35,2 miljoonaa euroa, rakennusten arvo oli 134,4 miljoonaa euroa. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden arvo oli 76,2 miljoonaa euroa.

Sijoituksia eli osakkeita ja osuuksia sekä lainasaamisia oli 76,6 miljoonaa euroa. Sijoitukset pysyivät lähes samalla tasolla kuin vuonna 2020.

Vaihtuviin vastaaviin kuuluu vaihto-omaisuus, pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Vaihtuvia vastaavia oli 207,7 miljoonaa euroa eli 38,1 prosenttia taseen loppusummasta. Saamisia oli yhteensä 9,5 miljoonaa euroa, joista pitkä- ja lyhytaikaisia myyntisaamisia oli 5,3 miljoonaa euroa.

Rahoitusarvopaperien määrä oli 196,6 miljoonaa euroa sekä rahojen ja pankkisaamisten määrä oli 1,6 miljoonaa euroa.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolella suurimman ryhmän muodostaa oma pääoma, jonka suuruus on 323,6 miljoonaa euroa eli 59,4 prosenttia taseen loppusummasta. Oma pääoma koostuu peruspääomasta 148,9 miljoonaa euroa, muiden omien rahastojen pääomista 14,7 tuhatta euroa sekä edellisten vuosien ylijäämistä 168,3 miljoonan euroa ja tilikauden ylijäämästä 6,3 miljoonaa euroa.

Poistoeroa tilinpäätöshetkellä oli 7,1 miljoonaa euroa. Vapaaehtoisia varauksia oli tilinpäätöshetkellä 24,8 miljoonaa euroa.

Pakollisia varauksia oli 8,5 miljoonaa euroa. Pakollisten varausten määrä kasvoi n. 1,2 miljoonalla eurolla edellisestä vuodesta.

Toimeksiantojen pääomia on yhteensä n. 0,4 miljoonaa euroa, joista on lahjoitusrahastojen pääomia n. 0,2 miljoonaa euroa ja muita toimeksiantojen pääomia n. 0,2 miljoonaa euroa.

Vieras pääoma oli vuoden lopussa 180,3 miljoonaa euroa, josta korollisen vieraan pääoman määrä oli 124,5 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisen korollisen vieraan pääoman määrä oli 83,7 miljoonaa euroa ja niiden keskiporkko n. 1,17 prosenttia eli korot pysyttelivät hieman alemmalla tasolla kuin edellisenä vuonna (2020 keskiporkko n. 1,29 %). Pitkäaikainen vieras pääoma väheni 11,3 miljoonalla eurolla. Vanhoja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 28 miljoonalla eurolla.

Asukasta kohti laskettuna lainan määrä väheni 3 471 eurosta 3 411 euroon. Lainamäärä asukasta kohti väheni 60 eurolla vuoden 2021 aikana.

Omavaraisuusasteeksi muodostui 65,4 prosenttia. Omavaraisuuden hyvää tavoitetasoa 70 prosenttia ei saavutettu.

Suhteellinen velkaantuneisuus – tunnusluku kertoo, että Kajaanin kaupungin käyttötuloista (toimintatuotot, valtionosuudet ja verotulot) tarvittaisiin 58,9 prosenttia vieraan pääoman takaisin maksamiseen.

1.6 Kokonaistulot ja – menot

Kokonaistulojen ja – menojen laskelma muodostetaan kaupungin ja liikelaitosten tulos- ja rahoituslaskelmista. Siinä otetaan huomioon vain ulkoiset tulot ja menot. Rahoituslaskelman tavoin kokonaistulot ja – menot laskelmassa on esitetty varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytöt. Rahan lähteet (tuotot) ja rahan käytöt (kulut) on esitetty kuitenkin omia ryhminään ja varsinaisen toiminnan erät on jaoteltu rahoituslaskelmassa tarkemmin.

Kaupungin kokonaistulot olivat 349,1 miljoonaa euroa ja vuoden kokonaismenot olivat 338,2 miljoonaa euroa.

Vähennyksenä toimintatuotoissa ovat käyttömaisuuden myyntivoitot ja menoissa käyttömaisuuden myyntitappiot sekä pakollisen varauksen muutos. Nämä erät esitetään investointien erittelyssä.

Kaupungin ja liikelaitosten kokonaistulot ja -menot

ulkoiset tulot ja menot, keskinäiset erät eliminoitu

TULOT	2021	MENOT	2021
	1 000 €		1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	36 535	Toimintakulut- valmistus omaan käyttöön	301 060
Verotulot	149 404	Korkokulut	1 614
Valtionosuudet	118 677	Muut rahoituskulut	1 577
Korkotuotot	608	Tulorahoituksen korjauserät	
Muut rahoitustuotot	26 986	Pakollisten varausten muutos	
Satunnaiset tuotot	0	- Pakollisten varausten lis.(-), väh. (+)	-1 155
Tulorahoituksen korjauserät		- Pysyvien vastaavien	
- Pysyvien vastaavien		hyödykkeiden luovutustappiot	3
hyödykkeiden luovutusvoitot	172		
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	733	Investointimenot	17 281
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			
luovutustulot	190		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	155	Antolainasaamisten lisäykset	20
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	15 620	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	28 066
Lyhytaikaisten lainojen lisäykset	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	-10 243
Kokonaistulot yhteensä	349 080	Kokonaismenot yhteensä	338 223

1.7 Konsernin toiminta ja talous

Kajaani-konserni 31.12.2021

Peruskaupunki ja liikelaitokset

Toimialat

Konsernihallinto	Ympäristötekhninen
Vuolijoen aluelautakunta	Kainuun pelastuslaitos
Sivistys	

Liikelaitokset

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos
Kajaanin Mamselli -liikelaitos
Kajaanin Vesi -liikelaitos
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos

Kuntayhtymät

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	47,5 %
Kainuun liitto	46,8 %
Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi	42,8 %

Omistusyhteisyydet

Loiste Lämpö Oy	45,0 %
Kiinteistö Oy Kajaanin Kisatie	41,4 %
Kainuunmeren Työterveys Oy	22,8 %
Kajaanin Palvelutalosaatiö	

Tytäryhteisöt

Kajaanin Teknologiakeskus Oy	100 %
Loiste Oy	50,1 %
Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus	74,8 %
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	100 %
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	100 %
Edukai Oy	100 %
Kajaanin Energiatuotanto Oy	100 %
Kainuun Voima Oy (omistus: Kajaanin Energiatuotanto Oy 50 % Kajaanin kaupunki 50 %)	100 %

1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla on yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa määräämisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräämisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräämisvalta toisessa yhteisössä.

Konserniyhteisöt

Kuntakonsernin emoyhteisö on konsernitilinpäätöksen laatimiseen veloitettu yhteisö.

Tytäryhteisöksi nimitetään niitä yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on määräämisvalta. Kunnalla on määräämisvalta yhteisössä silloin, kun sillä on:

- yli puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai
- yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai niihin verrattavan sääntöjen nojalla oikeus nimittää enemmistö yhteisön hallituksen tai vastaavan elimen jäsenistä tai
- sopimuksen perusteella edellä selostettua vastaava äänivalta.

Yhdistys tai säätiö on kunnan tytäryhteisö, jos:

- kunnalla on oikeus nimittää enemmistö yhteisön hallituksesta tai vastaavasta elimestä tai
- sääntöjen mukaan yhdistyksen tai säätiön nettovarallisuus siirtyy purkautuessa kokonaisuudessaan kunnalle tai kuntakonserniin kuuluvalle yhteisölle.

Osakkuusyhteisöksi nimitetään yhteisöjä, joissa emoyhtiöllä on joko yksin tai yhdessä muiden konserniyhteisöjen kanssa samanaikaisesti huomattava vaikutusvalta ja merkittävä omistusosuus yhteisössä. Huomattava omistusosuus tarkoittaa 20–50 prosentin omistusta yhteisön äänimäärästä ja merkittävä omistusosuus vähintään 20 prosentin omistusta osakkuusyhteisön omasta pääomasta.

Kuntayhtymä yhdistellään kunnan konsernitaseeseen siitä riippumatta, mikä on kunnan osuus kuntayhtymän varoista ja veloitteista. Yhdistely tehdään omistusosuuden mukaisesti.

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Kajaanin kaupungin konserniin kuului vuoden 2021 lopussa kahdeksan tytäryhteisöä. Tytäryhteisöjen lisäksi konsernitilinpäätökseen yhdistettiin kolme kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Kaupunkikonserniin kuuluu myös neljä omistusyhteisyhteisöä.

1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupungin konserni- ja omistajaohjausta konserniin kuuluvissa tytäryhtiöissä, yhteisyrityksissä ja osakkuusyhteisöissä on toteutettu kaupunginhallituksen näiden yhteisöjen hallitukseen nimeämien edustajien välityksellä sekä antamalla tytäryhtiöille kirjallisesti ohjeita ja suosituksia kaupunkikonsernin yhtenäisten strategisten tavoitteiden määrittämiseksi ja toteuttamiseksi sekä toimintatapojen yhdenmukaistamiseksi ja seurannan järjestämiseksi.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt talousarviokäsittelyn yhteydessä kaupungin tytäryhtiöiden tavoitteet, talousarviot ja – suunnitelmat. Tytäryhtiöt ovat raportoineet vuoden 2021 aikana kaupunginhallitukselle ja valtuustolle olennaisista toimintaansa koskevista asioista, tavoitteidensa toteutumisesta ja taloudellisesta tuloksestaan osavuositarkastuksessa tilanne 30.6.2021.

Kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteidenmukaisesti. Konserniohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

Konserniohje täydentää liikelaitoksille ja tytäryhteisöille niiden perustamisvaiheessa ja yhtiöjärjestyksessä asetettuja kunnan toimintaan liittyviä tavoitteita, joten niistä poikkeamiseen tai noudattamatta jättämiseen tytäryhteisön johdon on esitettävä perusteltu syy. Konserniohjeen tavoitteena on kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnanläpinäkyvyyden lisääminen, kaupungin yhteisöistä saaman tiedon laadun parantaminen ja tiedonkulun tehostaminen.

1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Toimintakertomuksessa on annettava tietoja sellaisista konsernin tilan arviointia varten tärkeistä seikoista, jotka eivät käy suoraan ilmi konsernitilinpäätöksestä.

Kajaanin konsernirakenteeseen tapahtui muutoksia vuoden 2021 aikana. Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitoksen toiminta päättyi 31.12.2020 ja teatteri siirtyi Sivistystoimialan Kulttuuri- ja nuorisopalvelut tulosalueelle vuodesta 2021 alkaen.

Loiste-konsernin rakenteessa tapahtui myös muutos, kun Loiste Energia Oy myi yhdessä Energiapolar Oy:n kanssa omistamansa Loiste Sähkönmyynti Oy:n. Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari on 1.9.2021 sopinut As Oy Sammonkaaren Pietarin osakkeiden kaupasta. Hankkeen ollessa keskeneräinen As Oy Sammonkaaren Pietaria ei vielä ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen 31.12.2021.

Osakkuusyhteisöistä Kainuun Etu Oy:n ja Kajaanin Matkailu Oy:n toiminnot päättyivät vuoden 2021 aikana.

1.7.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan järjestämisessä kaupungin johdon tehtävänä on ohjeistaa, valvoa ja arvioida kaupungin ja sen konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan järjestelmän ja menettelyjen toimivuutta.

Toimivallan- ja vastuujako konserniohjauksessa ovat toteutuneet kaupunginvaltuuston hyväksymän konserniohjeen mukaisesti. Kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja toimialajohtajat ovat kuulleet liikelaitosten ja tytäryhtiöiden edustajia yhteisten päämäärien ja strategioiden määrittelemiseksi. Lisäksi on keskusteltu kuntayhtymien, yhteisyritysten ja omistusyhteisöjen edustajien kanssa.

Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä on toteutettu konserniohjeen mukaisesti ja eri yhteisöissä on noudatettu kaupunginvaltuuston hyväksymiä omistajapoliittisia linjauksia.

Konsernijaosto aloitti toimintansa vuoden 2021 aikana. Konsernijaosto ohjaa ja valvoo omistajana, että tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Konsernijaoston tehtävänä on valvoa, että tytäryhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaisia sekä seurata ja arvioida tytäryhteisöjen hallitustyöskentelyn edellyttämää asiantuntemusta, toimialatuntemusta, kokemusta sekä riippumattomuutta. Konsernijaosto kokoontui syksyn 2021 aikana 4 kertaa.

Yhtiöiden hallitukset vastaavat oman yhtiönsä riskienhallintapolitiikasta ja valvovat sen toteuttamista. Konsernitavoitteiden toteutumista on arvioitu kunkin tytäryhtiön kohdalla luvussa 5.

Kaupungin liikelaitokset ja tytäryhtiöt ovat raportoineet ohjeiden mukaisesti kaksi kertaa vuodessa kaupunginhallitukselle ja – valtuustolle olennaisista toimintaansa koskevista asioista.

1.7.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

ulkoiset tuotot ja kulut, keskinäiset erät eliminoitu

1000 euroa	2021	2020	Muutos %
Toimintatuotot	333 014	333 340	-0,1
Toimintakulut	-545 829	-565 517	-3,5
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	476	229	107,7
Toimintakate	-212 340	-231 947	-8,5
Verotulot	148 122	140 388	5,5
Valtionosuudet	133 475	137 958	-3,2
Rahoitustuotot ja -kulut	3 630	-11 060	-132,8
Korkotuotot	804	467	72,1
Muut rahoitustuotot	15 251	2 884	428,8
Korkokulut	-3 085	-2 845	8,4
Muut rahoituskulut	-9 341	-11 566	-19,2
Vuosikate	72 888	35 339	106,3
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-50 940	-47 317	7,7
Arvonalentumiset	-527	-729	
Tilikauden tulos	21 422	-12 707	-268,6
Tilinpäätössiirrot	37	19	92,2
Tilikauden verot	-976	-575	
Laskennalliset verot	-4 919	-3 596	
Vähemmistöosuus	-64	-58	
Tilikauden ylijäämä	15 499	-16 916	-191,6
Konsernituloslaskelman tunnusluvut			
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	61,0	58,9	
Vuosikate/Poistot, %	141,6	73,6	
Vuosikate, euroa/asukas	1 997	966	
Asukasmäärä	36 498	36 574	

Tunnuslukujen selitykset

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja. Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kate-luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100 * Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää päteväenä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtion- osuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuoksikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista investointitasoa.

Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Konsernikohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Keskimääräistä, kaikkia kuntakonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Muun muassa konserniyhteisöjen toimintojen sisältö vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa. Asukasmääränä tunnusluvun laskennassa käytetään kunnan asukaslukua tilikauden lopussa.

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

1000 euroa	2021	2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	72 888	35 339
Tilikauden verot	-976	-575
Tulorahoituksen korjaukset	-8 537	-1 799
Toiminnan rahavirta	63 375	32 965
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-72 827	-132 204
Rahoitusosuudet investointimenoihin	848	491
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	20 890	11 710
Investointien rahavirta	-51 089	-120 003
Toiminnan ja investointien rahavirta	12 286	-87 038
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-20	-146
Antolainasaamisten vähennykset	654	25
Antolainauksen muutokset	634	-121
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	36 531	117 743
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-66 332	-40 423
Lyhytaikaisten lainojen muutos	16 513	-7 457
Lainakannan muutokset	-13 288	69 863
Oman pääoman muutokset	-9 429	-6 095
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	180	-353
Vaihto-omaisuuden muutos	180	-829
Saamisten muutos	10 509	16 034
Korottomien velkojen muutos	673	1 922
Muut maksuvalmiuden muutokset	11 543	16 773
Rahoituksen rahavirta	-10 540	80 420
Rahavarojen muutos	1 746	-6 618
Rahavarojen muutos	1 746	-6 618
Rahavarat 31.12.	244 589	242 843
Rahavarat 1.1.	242 843	249 461
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta		
Investointien tulorahoitus, %	101,3	26,8
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	0,4
Lainanhoitokate	1,1	0,9
Kassan riittävyys	128	118

Tunnuslukujen selitykset:

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos konsernin lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Rahavariihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Konsernituloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön Korkokulut

Muut rahoituskulut

Konsernin rahoituslaskelmasta:

Investointimenot Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA		
1000 euroa	2021	2020
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	9 796	9 728
Liikearvo	13 364	17 289
Muut pitkävaikutteiset menot	7 144	8 117
Ennakkomaksut	92	403
Aineettomat hyödykkeet	30 397	35 537
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	41 602	41 447
Rakennukset	321 344	326 543
Kiinteät rakenteet ja laitteet	344 193	311 584
Koneet ja kalusto	45 391	44 514
Muut aineelliset hyödykkeet	1 272	1 194
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	21 472	28 044
Aineelliset hyödykkeet	775 274	753 326
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	6 862	21 680
Muut osakkeet ja osuudet	20 543	13 488
Muut saamiset	1 445	2 080
Sijoitukset yhteensä	28 850	37 248
PYSYVÄT VASTAAVAT	834 521	826 111
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	1 116	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	208	234
Muut toimeksiantojen varat	628	1 909
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 952	2 143
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	2 934	3 114
Vaihto-omaisuus	2 934	3 114
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0	199
Lainasaamiset	282	306
Laskennalliset verosaamiset	329	337
Muut saamiset	5	5 705
		366
Pitkäaikaiset saamiset	616	6 913
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	27 372	15 475
Lainasaamiset	23	102
Muut saamiset	4 962	4 464
Siirtosaamiset	15 621	32 158
Lyhytaikaiset saamiset	47 978	52 199
Saamiset	48 594	59 112
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	197 260	183 519
Muut arvopaperit	5 769	0
Rahoitusarvopaperit yhteensä	203 029	183 519
Rahat ja pankkisaamiset	41 560	59 324
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	296 117	305 069
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 132 590	1 133 322

VASTATTAVAA 1000 euroa	2021	2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	148 905	148 905
Muut omat rahastot	2 393	2 429
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	99 006	125 351
Tilikauden ylijäämä	15 499	-16 916
OMA PÄÄOMA	265 802	259 769
VÄHEMMISTÖOSUUDET	345	281
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	13 442	12 557
PAKOLLISET VARAUKSET	13 442	12 557
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	1 670	1 974
Lahjoitusrahastojen pääomat	441	371
Muut toimeksiantojen pääomat	1 017	794
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 128	3 139
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	596 097	623 028
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	595 420	616 782
Pääomalainat	0	4 398
Lainat julkisyhteisöiltä	677	1 076
Lainat muilta luotonantajilta	0	772
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	108 600	103 880
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	58 170	58 375
Laskennalliset verovelat	50 430	45 505
Pitkäaikainen vieras pääoma	704 697	726 909
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	53 836	40 668
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	53 436	40 098
Lainat julkisyhteisöiltä	399	570
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	91 340	90 000
Lainat muilta luotonantajilta	477	0
Saadut ennakot	3 837	5 615
Ostovelat	27 441	23 326
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	20 449	16 720
Siirtovelat	39 137	44 324
Laskennalliset verovelat	0	15
Lyhytaikainen vieras pääoma	145 176	130 668
VIERAS PÄÄOMA	849 873	857 577
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 132 590	1 133 322
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste	23,6	23,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	137,7	139,3
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	114 504	108 435
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	3 137	2 965
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	650 409	663 696
Konsernin lainat, €/asukas	17 820	18 147
Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12.	667 402	682 652
Konsernin lainat ja vuokravastuut €/asukas	18 286	18 665
Asukasmäärä	36 498	36 574
Henkilöstömäärä	3 980	3 845

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Kun käytetään lyhennettyä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kunta-konsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuivat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Konsernin lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokra-vastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.8 Keskeiset liitetiedot

Tilinpäätöstä täydennetään liitetiedoilla, jotta tuloslaskelmaa ja tasetta tarkastelemalla ei jää olennaisia kaupungin ja konsernin talouteen liittyviä seikkoja havainnoimatta.

Konsernin laajuutta ja toiminnan volyymia suhteessa kaupunkiin voidaan tarkastella esimerkiksi ulkoisten toimintatuottojen ja toimintakulujen kautta. Kaupungin ulkoiset toimintatuotot vuonna 2021 olivat 36,5 milj. € ja konsernin 333,0 milj. €. Kaupungin ulkoiset toimintakulut vuonna 2021 olivat 301,0 milj. € ja konsernin 545,8 milj. €.

Tuloslaskelman merkittävimmät liitetiedot ovat:

- liitetieto 8 Valtionosuuksien erittely:
 - o Valtionosuudet yhteensä 118,7 milj. €, vuonna 2020 valtionosuudet olivat 123,8 milj. €. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus laski edellisvuodesta 5,8 milj. €.

- liitetieto 15 Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely:
 - o Osinkotuottoja kertyi yhteensä 11,8 milj. €, vuonna 2020 vastaava summa oli 7,2 milj. €

Taseen merkittävimmät liitetiedot ovat:

- liitetieto 20–22 Omistuksen muissa yhteisöissä
 - o liitteessä on esitetty konsernin omistus omasta pääomasta (28,9 milj.€), vieraasta pääomasta (451,9 milj. €) ja tilikauden tuloksesta (9,3 milj. €)

- liitetieto 25 Oman pääoman erittely
 - o Vähemmistöosuus tytäryhtiön osingosta -9,4 milj. €

- liitetieto 27 Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua
 - o konsernin velat 517,0 milj. €, kaupungin velat 35,9 milj. €

Vastuista suurimpia ovat osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 258,5 milj. €.

Vuokra- ja leasingvastuiden määrä vuoden 2021 tilinpäätöshetkellä oli kaupungilla 11,2 milj. € ja konsernilla 17,0 milj. €.

1.9 Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kaupunginhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntal 115 §).

1.9.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Kajaanin kaupungin tilikauden 1.1.–31.12.2021 tulos liikelaitoksineen ennen poistoeroa, varauksia ja rahastosiirtoja on 10 377 159,55 euroa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden 1.1.–31.12.2021 tuloksen 10 377 159,55 euroa käsittelystä seuraavaa:

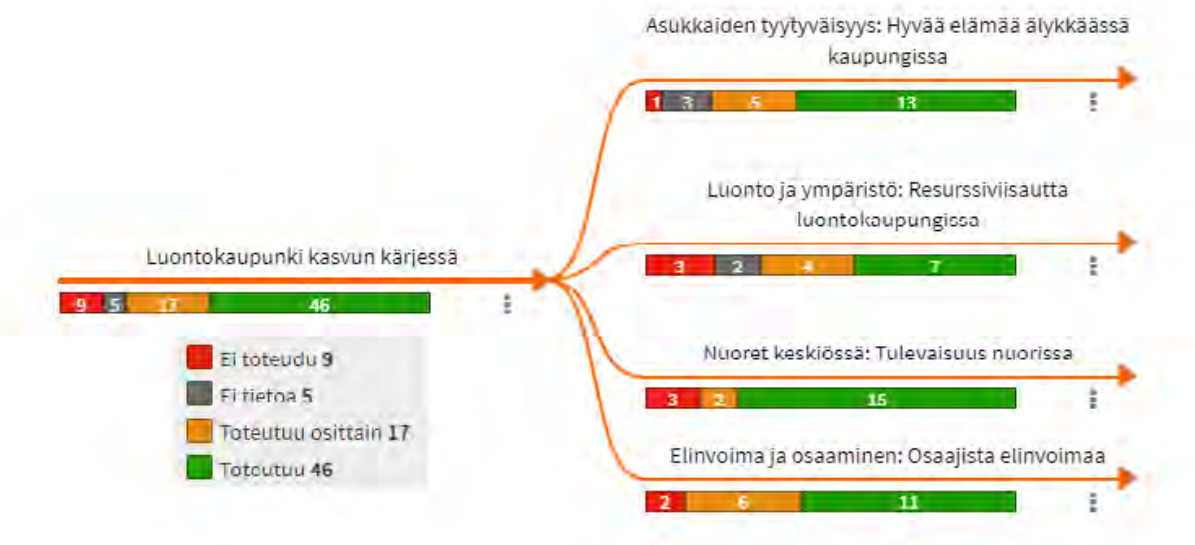
Vähennetään poistoeroa	835 153,84
Lisätään varauksia	- 5 000 000,00
Vähennetään varauksia	110 211,81
Vähennetään rahastoja	20 213,03
Tuloksenkäsittelyerät yhteensä	- 4 034 421,32

Tilikauden ylijäämä 6 342 738,23 euroa kirjataan taseen omaan pääomaan kohtaan edellisten tilikausien yli-/alijäämä.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Kaupunkistrategian toteutuminen

Vuosi 2021 oli Luontokaupunki Kajaani kasvun kärjessä -strategian kolmas toteutusvuosi. Strategia on koettu helposti ymmärrettäväksi ja innostavaksi. Koko Kajaani-konserni toteuttaa strategiaa. Alla oleva strategia-kartta kuvaa vuodelle 2021 asetettujen tavoitteiden toteutumista kokonaisuudessaan. Toimialojen, liikelaitosten ja tytäryhtiöiden tuloskortit antavat tarkempaa tietoa. Lisäksi esimerkkejä strategian toteuttamisesta on koottu kasvuteemoittain.

Kasvuteema 1. Asukkaiden tyytyväisyys

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Raportointivastuu: Tuija Aarnio

Päämääränä 2022 on, että kajaanilaisten tyytyväisyys palveluihin ja osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin on lisääntynyt. Kehitämme Kajaania yhteistyössä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa. Luomme foorumeja ja tilaisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Osallistamisen päämääränä on kaupunkilaisten hyvinvointi. Parannamme ja uudistamme palveluja ja toimintaympäristöä yhteistyöllä, jossa kaupunki toimii avoimena kehitysalustana palveluratkaisuille. Tämä tarkoittaa uusia kumppanuuksia ja kokeilukulttuuria. Hyödynnämme innovaatioita ja digitalisaatiota palvelujen kehittämisessä ja avaamme dataamme hyötykäyttöön.

Kaupunginhallituksen alainen uusi osallisuus- ja hyvinvointijaosto aloitti toimintansa. Jaoston tehtävänä on kajaanilaisten osallisuuden lisääminen, yhteistyö kolmannen sektorin ja järjestöjen kanssa sekä avustusten jakaminen.

Pore-porukalla parempaan -hanke kehittää toimintamallia, jonka tavoitteena on asuinalueen elinvoiman ja yhteisöllisyyden vahvistaminen ja erityisesti nuorten asukkaiden osallisuuden, hyvinvoinnin ja voimavarojen edistäminen. Hanke toteutti Lohtajan, Huuhkajavaaran ja Ketun alueella osallistuvan budjetoinnin pilotin, jossa voittajaksi äänestettiin Vimpelinlammen ja Pieni-Vimpelin uudistusprojekti.

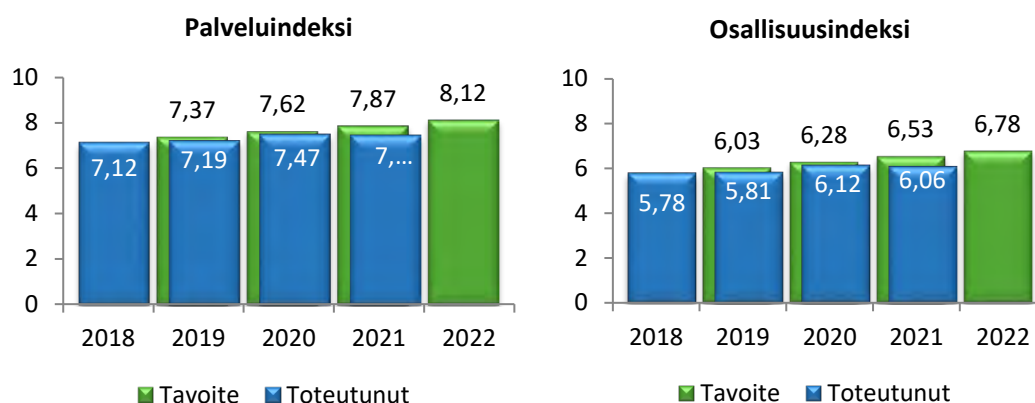
Kajaanilaisille äänestivät myös keskustan uusista kausivaloista. Oma Kajaani -virtuaalitalaisuuksissa pohdittiin lapsiperheiden kesätekemisiä, Kajaanin liikuntamahdollisuuksia ja ulkoilureittejä sekä Kajaanin tulevaisuutta. Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen yhteinen vanhempainilta järjestettiin verkossa.

Sähköisiä asiointikanavia on lisätty. Verkkoilmoittautumisten ja -maksamisen käyttö on kasvanut. Sähköisen palautejärjestelmän käyttöä kehitettiin tiiviisti koko vuoden. Kiinteistöjen siirtäminen vesimittareiden etäluentaan jatkui. Nyt etäluennessa on 50,5 prosenttia käyttöpaikoista.

Pääkirjaston uudet, yhdessä kuntalaisten kanssa suunnitellut, kuntalaisille maksuttomat tilat avattiin, ja käyttö kasvoi tasaisesti vuoden mittaan.

Kajaanilaisilta kysyttiin, mitä he pitävät hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta tärkeänä. Vastauksissa korostuivat toimivat sote-palvelut, hyvät harrastusmahdollisuudet, turvallinen, viihtyisä ja elinvoimainen kaupunkiympäristö sekä toimiva ja turvallinen liikenne.

Asukastutkimus tehtiin jo neljäntenä peräkkäisenä vuotena. Tutkimuksen mukaan Kajaanin suurin vahvuus on, että kajaanilaiset kokevat voivansa hyvin kotikaupungissaan ja heidän luottamuksensa tulevaisuuteen on säilynyt. Kajaani on kaupunki, jossa lasten ja nuorten on hyvä kasvaa. Kajaani koetaan kokonaisuudessaan hyvänä asuinpaikkana. Kajaanilaiset kokevat aiempaa enemmän tyytyväisyyttä vapaa-ajan tekemisen mahdollisuuksiin. Myös kaupungin tapaan hoitaa rakennettua ympäristöä ollaan entistä tyytyväisempiä. Nuorten tulevaisuudenuskoa ja Kajaanin vetovoimaisuutta nuorille aikuisille on vahvistettava. Käsitys siitä, että Kajaanissa on tarjolla monipuolisia työpaikkoja, on lisääntynyt.

Kasvuteema 2. Luonto ja ympäristö
Resurssiviisautta luontokaupungissa
 Raportointivastuu: Jussi Heikkinen

Päämääränä 2022 on, että olemme pienillä ja isoilla teoilla kantaneet vastuutamme tulevaisuudesta ja kasvihuonepäästöt ovat vähentyneet. Puhtaat metsämme ja järvemme ovat lähellä. Taajamametsämme ja lähivirkistysalueemme ovat helposti saavutettavia. Meillä on neljä vuodenaikaa. Pidämme yhdessä huolta luonnostamme ja ympäristöstämme. Käytämme resurssejamme harkitusti, hyvinvointia ja kestävää kehitystä edistävästi. Tiivis kaupunkirakenne, tilojen tehokas käyttö, energiatehokkuus ja vastuulliset hankinnat vähentävät päästöjämme ja hillitsevät ilmastomuutosta. Suosimalla kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikenteen käyttöä huolehdimme itsestämme ja luonnostamme. Terveessä ja puhtaassa Kajaanissa on hyvä asua tulevaisuudessakin.

Kajaanin kaupungin merkittävin ympäristöpanostus on viemärinti ja jäteveden- ja lietteenkäsittely. Vuonna 2021 Kajaanin Vesi täytti kaikki sille ympäristöluvassa asetetut jäteveden puhdistuksen vaatimukset.

Kulttuurilaitoksissa on edistetty kestävää kehitystä ja ekologisuutta mm. teemaa käsittelevillä näyttelyillä ja luennoilla. Varhaiskasvatuksen toiminnassa painotetaan ekologisuutta ja kierrättämistä. Useimmilla Kainuun ammattiopiston aloilla on kestävä kehityksen sertifikaatti. Uusinta-auditoinnit tehtiin sosiaali- ja terveysalalla, kasvatus- ja ohjausalalla sekä matkailu- ja ravitsemisalalla. Kajaanin Mamselli on mukana kolmivuotisessa Vastuulliset ruokapalvelut -kehitysohjelmassa. Siinä laaditaan vastuullisuussuunnitelma ja luodaan

uusia toimintamalleja kestäväen ruokajärjestelmän edistämiseksi ja ammattikeittiöiden päästöjen vähentämiseksi.

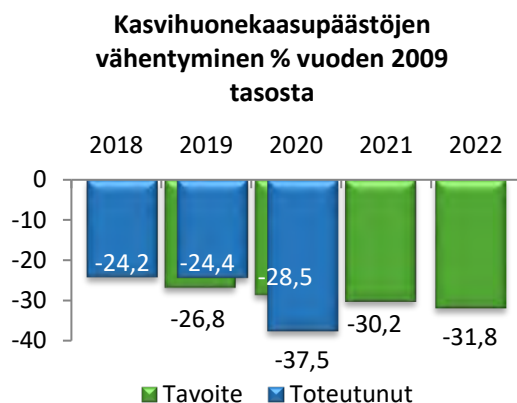
Ympäristökriteereitä on käytetty mm. Keskuskentän innovatiivisessa energiaratkaisussa, toimistokalusteiden leasinghankinnassa, joukkoliikenteen kilpailutuksessa, sairaalakoulun kalustamisessa ja jäätelökioskien vuokrauksessa. Innovaatiokumppanuutta toteutettiin toimitilojen suunnittelu- ja kalustehankintojen kilpailutuksessa ja Keskuskentän päällystämässä.

Tilojen käyttöä on tehostettu ja rakennuskantaa vähennetty: Vuolijoen päiväkotikoulun yhteyteen, Kuurnan nuorisotilat Kätönlahden koululle, aikuisten perusopetus ja joustava perusopetus Kaukametsän opiston tiloihin, nuorisopalvelujen Asemakadulla olleet toiminnot siirrettiin pienempiin tiloihin Pohjolankadulle ja Viennankadulle. Lehtikankaan entinen terveysasema ja Vuolijoen koulun entinen asunto-osa purettiin. Auralan navetta-huoltorakennus myytiin. Rakennuskanta väheni 2 000 m²:llä.

Vertikaalipilotti-energiatehokasta kasvintuotantoa kerrosviljelyllä -hankkeessa rakennetaan Seppälän vertikaaliviljely-yksikön yhteyteen aurinkovoimala. LED-valaisimien vaihtoa on jatkettu. Kaupungin infran kunnossapidon hiilijalanjälkeä pienennetään PIHI-hankkeessa. Sähköautojen hidaslataus- tai peruslatauspisteiden rakentaminen on aloitettu muutamassa kiinteistössä

Kaupunginlammen ja Vimpelinlammen vesistöjä on kunnostettu. Retkeily- ja maastopyöräilyreittien ja Kaijuun moottorikelkkareittien kehittämishankkeet valmistuivat. Kaksi leikkipuistoa uudistettiin. Puistojen ja viheralueiden viihtyisyyttä lisättiin mm. Maisemanparantajat-työllistämishankkeessa.

Sammonkaaren korttelin ensimmäisen vaiheen rakentaminen aloitettiin. Sammonkaaressa tavoitellaan ekologisesti kestävää rakentamista ja asumista. Rakennuksissa käytetään puuta, katoille asennetaan aurinkopaneelieita, kortteliin tulee sähköautopaikkoja, kierrätys- ja pihaviljelymahdollisuuksia sekä hyvät polkupyörien säilytystilat. Energiasuunnitelma on toteutettu Kajaanin ammattikorkeakoulun RAVE-Rakentamisen vähähiiliset energiaratkaisut -hankkeessa. Korttelille lasketaan myös hiilijalanjälki.

Kasvuteema 3. Nuoret keskiössä

Tulevaisuus on nuorissa

Raportointivastuu: Lucina Hänninen

Päämääränä 2022 on, että nuorilla on mielekästä tekemistä, he opiskelevat tai ovat töissä. Nuorten hyvinvointi on tulevaisuuden kannalta tärkeää. Lisäämme opiskelijamyönteisyyttämme. Haluamme, että kajaantilaisnuoret opiskelevat oppimista, terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistävissä oppimisympäristöissä. Kiinnitämme huomiota nuorten osallisuuteen. Luomme edellytyksiä kulttuurille ja nuorten tapahtumille, kohtaamispaikoille ja harrastusmahdollisuuksille. Tarjoamme nuorille mahdollisuuksia oman elämän rakentamiseen. Haluamme, ettei yksikään nuori syrjäydy. Kajaani on kaupunki, jossa nuorten on hyvä kasvaa. Meille on tärkeää, että nuorille rakentuu myönteinen suhde kotikaupunkiinsa. Tänne on viimeistään perheen perustamisen myötä hyvä palata asumaan ja tekemään töitä. Kotikaupunkiin, joka tarjoaa turvallisen

kasvuympäristön uudelle sukupolvelle.

Koulupudokkaiden määrä on pysynyt hallinnassa varhaisten tukitoimien ansiosta. Perheet ovat saaneet kokonaisvaltaista tukea ja palvelun ohjausta. Varhaiskasvatuksen perheohjaajat ja Varpu-mentori-työparitoiminta on koettu tarpeelliseksi ja huoltajat ovat antaneet siitä hyvää palautetta.

Perusopetusikäisten tukitoimina jatkettiin hankerahoituksen turvin kevään 2021 ajan NOPO-opo, Tutka- ja Helppi -työparitoimintaa. Elokuussa 2021 aloitti konsultoiva erityisopettaja. Lisäksi perusopetuksessa työskenteli hankerahalla ylimääräisiä laaja-alaisia erityisopettajia, koulunkäyntiavustajia sekä resurssi- ja samanaikaisopettajia. Kevään ajan toiminut nivelvaiheen opinto-ohjaus jatkui syksyn ajan tehostettuna oppilaanohjauksena.

Mitä kuuluu 2020? -kyselyn tulokset julkaistiin alkuvuodesta 2021. Tuloksien perusteella perusopetuksen oppilaat voivat yleisesti hyvin. Kouluympäristö koetaan yleisesti turvalliseksi ja mukavaksi. Eniten haasteita ilmeni sosiaalisissa suhteissa, arjenhallinnan taidoissa sekä työrauhassa. Tulosten perusteella tukea on voitu kohdistaa luokkatasolla tarpeen mukaan.

Kouluterveyskyselyn tuloksista oli havaittavissa sekä positiivista että negatiivista kehitystä.

Elämään tyytymättömyys ja yksinäisyys sekä kokemukset huonosta terveydestä ja ahdistuksesta ovat lisääntyneet. Syömisessä ja nukkumisessa tuntuu olevan haastetta. Oppilailla on enemmän vaikeuksia koulunkäynnissä, mikä näkyy myös tuen kasvuna. Koulukiusaaminen on kyselyn mukaan hieman lisääntynyt ja vanhempien liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttavat haittaa koko Kainuussa.

Vaikutusmahdollisuudet sekä vapaa-ajan toiminnot ovat parantuneet. Liikunnan ja koulussa ruokailemisen määrä on kasvanut ja työrauha koulussa parantunut. Myös tupakointi ja alkoholin käyttö on oppilailla vähentynyt. Mahdollisuudet keskustella koulussa aikuisten kanssa mieltä painavista asioista on parantunut.

Korona huolettaa selvästi enemmän tyttöjä kuin poikia. Erityisesti tyttöjen tilanne on heikentynyt (mieliala, ahdistuneisuus, aamupalan syöminen, netin takia nukkumattomuus ja koulu-uupumus).

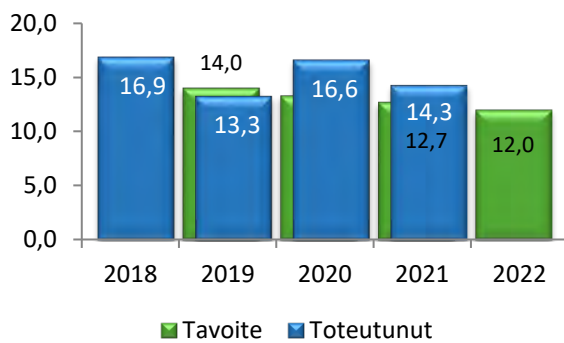
Kaksivuotinen esiopetuksen kokeilu aloitettiin elokuussa. Mukana on kolme kajaanilaista päiväkotia. Elokuussa aloitettiin kaksikielinen perusopetus (suomi–englanti) vuosiluokilla 1–2 Seminaarin koulussa ja luokilla 3–4 Keskuskoulussa.

Harrastamisen Suomen malli otettiin käyttöön, ja harrastajien määrä on kasvanut selkeästi. Kulttuurilaitokset ovat järjestäneet nuorille suunnattua tarjontaa, ja mm. kirjasto tarjoaa koululaisille etäkirjavinkkausta ja -opastusta.

Kajaani sai Vuoden varhaiskasvatuskunta -tunnuksen Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitolta. Tunnus myönnetään vuosittain yhdelle kunnalle, joka tekee määrätietoisesti työtä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi. Tunnus on toinen, ensimmäisen sai Helsinki 2020.

Nuorten työttömien aktivointiastetta nostettu ja tuettu heidän osallistumistaan työllistämistä edistäviin palveluihin.

Alle 25-vuotiaat työttömät työnhakijat, % alle 25-vuotiaasta työvoimasta

Kasvuteema 4. Elinvoima ja osaaminen

Osaajista elinvoimaa

Raportointivastuu: Risto Hämäläinen

Päämääränä on, että vuonna 2022 Kajaanissa asuu vähintään 38 000 ihmistä. Työllisyystilanne on hyvä. Kajaani houkuttelee yhä enemmän opiskelijoita myös maakunnan ulkopuolelta. Panostamme uudistamaan elinvoimapolitiikkaan ja tuemme yritystoiminnan kasvua. Haemme kestävästä kasvusta mittaustekniikasta, pelialalta, luonnonvarojen jalostuksesta ja matkailusta. Rakennamme uutta osaamista tiedon hyödyntämisestä ja digitaalisten palvelujen kehittämisestä. Tarvitsemme kaupunkiin nuoria tulevaisuuden tekijöitä. Kajaani on vetovoimainen ja haluttu kaupunki opiskelijoille, nuorille pariskunnille ja nuorille perheille. Haluamme nuorten naisten aktiivisuutta ja energiaa kaupungin elinvoiman rakentajiksi. Teemme Kajaanista laajassa yhteistyössä houkuttelevaa paikkakuntaa muuttamiselle, asumiselle ja yritystoiminnalle. Olemme vetovoimainen muuttokohde ulkomaalaisille.

Kajaanin ammattikorkeakoulun ensisijaisista hakijoista 66 % oli maakunnan ulkopuolelta, mikä oli vain hieman parempi kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2019 ensisijaisia hakijoita oli selvästi enemmän, 71,2 %. Todennäköisesti koronalla oli jossain määrin vaikutusta hakeutumiseen maakunnan ulkopuolelta. KAMK:iin haki kevään yhteishaussa 1322 ensisijaista hakijaa ja kaikkiaan hakijoita oli yli 4000. Hakijoiden määrä nousi vuodesta 2020 lähes 1200 hakijalla ja ensisijaisten hakijoiden määrä kasvoi kuudella sadalla. Suosituin oli sosionomikoulutus, jonka KAMK sai uutena koulutusvastuuna. Siihen oli 827 hakijaa, joista ensisijaisia 402.

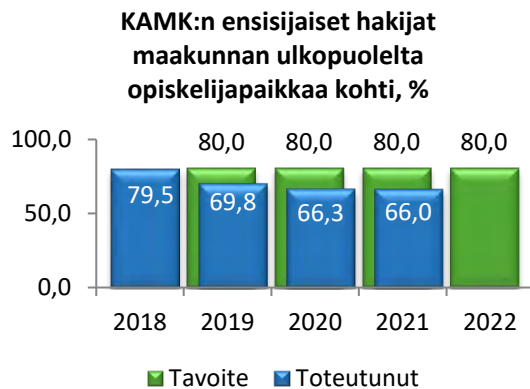
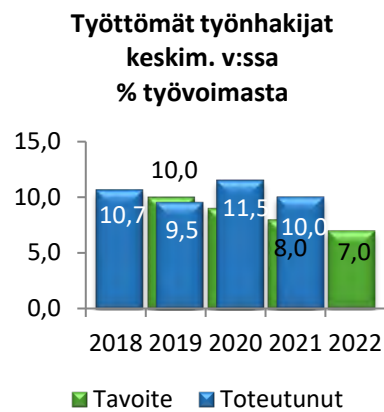
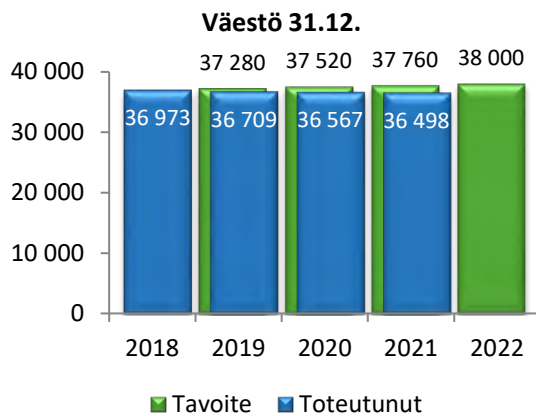
Kaupungin yrityspalvelut vakiintuivat pilottivaiheen jälkeen ja muodostuvat yritysneuvonnasta, yrityspalvelusetelistä ja sähköisestä yrityksen perustamisen ja kehittämisen Yritystulkkipalvelusta. Hankinta-asiamiespalvelu jatkuu paikallisten yritysten aktivoimiseksi julkisiin hankintoihin ja maaseutusihteeri palveli maaseudun yritystoimintaa. Kaupunki osallistui aktiivisesti Business Kainuu yrityspalveluverkoston rakentamiseen.

Panostukset innovaatiotoimintaan jatkuivat CEMIS-yhteistyön kautta. CEMIS on Oulun ja Jyväskylän yliopistojen, Kajaanin ammattikorkeakoulun, VTT:n ja CSC Oy:n yhteinen mittaus- ja tietojärjestelmiin erikoistunut sopimusperustainen tutkimus- ja koulutuskeskus, jossa Kajaani ja Sotkamo ovat mukana kuntarahoittajina. CEMIS-osaamiseen perustuvan Kajaanin seudun innovaatioekosysteemisopimuksen toteutus aloitettiin sille osoitettulla TEM:n rahoituksella. Sopimuksen painopisteinä ovat mittaustekniikka ja mittaukset sekä suurteholaskenta, tekoäly sekä datakeskukset. CSC:n kanssa jatkettiin Kajaanin datakeskusekosysteemi -yhteistyöhanketta, jonka tavoitteena on hakea Kajaanin ekosysteemiin uusia toimijoita.

Kainuun Liiton kanssa yhteistyössä toteutettu Naisnäkökulmapilotti sai paljon myönteistä mediajulkisuutta. Sen jatkoksi toteutettiin yritystyöpaja, jonka ehdotuksia on viety eteenpäin mm. markkinoinnissa. Näkökulma nousi mukaan uuteen Kainuu-ohjelmaan tasa-arvoisen aluekehityksen tavoitteena. Edelleen se on otettu huomioon kaupunkistrategian päivityksessä, elinvoimaohjelman päivityksessä sekä myös talousarviossa 2022. Pilotissa nousi esille paluumuuttohalukkuutta ja loppuvuoden aikana päätettiin käynnistää yhteinen paluumuuttajaselvitys Paltamon ja Sotkamon kanssa. Opiskelijamyönteisen Kajaanin toimenpiteitä on jatkettu yhdessä KAMK:n opiskelijakunnan kanssa.

Kaupunki osallistui RekryKainuun yhteistyöhön ja myös itse hyödynsi TE-palvelujen uusia rekrytointikanavia. Kaupungin omaa kuntarekrytointia ja työnantajakuva parannettiin. Kaupungin markkinointi tehostui ja yhteistyö Kainuun mainetyön ja matkailun Arctic Lakeland verkoston kanssa oli sujuvaa. Kajaanin aikavyöhyke 26/7 viesti valmisteltiin ja se lanseerattiin alkuvuodesta 2022. Markkinointi otettiin aiempaa vahvemmin huomioon vuoden 2022 talousarviossa.

Työvoimapulaan haettiin ratkaisuja tukemalla ulkomaalaisten osaajien rekrytointia ja maakuntaan juurtumista. Kaupungin kv. palvelujen TOPPA-hankkeella rakennettiin asettautumispalveluja, TÄSMÄ-hankkeella testattiin täsmäosaajien polkua Kainuuseen metallialalla ja KAUSI-hankkeella pilotoitiin toimintamallia, kuinka kausityössä olevat ulkomaalaiset saataisiin jäämään Kainuuseen pidempiin työsuhteisiin. International Home Kajaani palveli kaikkia ulkomailta Kajaaniin muuttavia tarjoamalla tietoa, neuvontaa ja ohjausta.

2.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.2.1 Peruskaupungin investointiosan toteutuminen

Maan hankinta ja luovutus:

Kaupunki osti vuonna 2021 Keskustaajaman osayleiskaava 2035 toteuttamista varten ns. Kuusanmäen palvelukeskuksen tontin n. 97228 m² Kainuun Sosiaali- Terveystieteiden kuntayhtymältä 250 t€ kauppahinnalla. Lisäksi kaupunki osti omakotitontteja valmiin kunnallistekniikan ääreltä Nakertajassa Kuposenttieltä yhteensä n. 2070 m² sekä Pohjois-Kätöstä Kominnotkonttieltä n. 2148 m². Asemakaavan toteuttamista varten ostettiin 8 m² suuruinen puistoalueen osa ja raakamaaksi n. 7292 m² suuruinen määräala Kuurnantien varrelta Äkälänniemen alueelta. Yhteensä maanhankintaan käytettiin 308 823 euroa.

Kaupunki luovutti vuokraamalla 22 uutta tonttia asuin-, teollisuus ja liikerakentamista varten sekä lisäksi kolme tonttia myymällä. Kaupunki möi yhteensä viisi ennestään vuokrattua omakotitonttia niiden vuokralaisille sekä yhden vuokratun teollisuustontin ja yhden vuokratun liiketontin yhteensä 104738,17 euron hinnalla. Vanhojen vuokratonttien vuokrasopimuksia jatkettiin yhteensä 28 kappaletta. Vuokratuista uusista tonteista 15 oli omakotitontteja, yksi kerrostalotontti, yksi yhteiskäyttötontti, kaksi liiketonttia, yksi pysäköintialueen tontti, yksi teollisuustontti ja yksi muu vuokra-alue varastokäyttöön.

Kiinteistöverotietojen tarkistaminen:

Kaupunki toteutti kiinteistöverotietojen tarkistamisen konsultin suorittama projektina vuoden 2021 aikana Kajaaninjoen pohjoispuolisella alueella. Tarkistuksen suoritti FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, joka luovutti projektin aikana kertyneen selvitysaineiston kaupungille lokakuussa 2021. Projekti jatkuu aineiston tarkastuksilla ja rakennusrekisterin täydennyksillä vuoden 2022 aikana. Havaittujen lupapuutteiden osalta kiinteistöjen omistajiin ollaan yhteydessä vuoden 2022 aikana, jotta rakennukset voitaisiin saada lupajärjestelmän piiriin ja jotta niiden rakennustekninen turvallisuus voitaisiin varmistaa.

Metsätalous:

Kaupungin metsien hoitovelkaa pienennettiin edelleen vuonna 2021 tekemällä taimikonhoitoa n. 57,6 ha:n alueella ja perkausta n. 24,3 ha:n, yhteensä toimenpiteitä suoritettiin n. 82 ha:n alueella. Muutoin metsien hoidossa keskityttiin harvennushakkuihin, joita suoritettiin n. 75 ha:n alueella. Lisäksi tehtiin ensiharvennuksia n. 10 ha:n alalla sekä päätehakkuita n. 20 ha:n alalla. Vanhoja ojia perattiin pääosin harvennusten yhteydessä n. 9 km pituudelta.

Vuonna 2021 metsien myynnistä saatiin tuloa 324 t€, joista n. 70 t€ tuli taajamametsien hoidosta aiheutuvien metsätähteiden ja hankintapuun myynnistä. Lisäksi tuloja saatiin Lehtikankaan asemakaava-alueen rakentamisen vaatimista valmistelevista hakkuista sekä kaupungin luovuttamien tonttien tonttipuuhakkuista. Vuonna 2021 kilpailutettiin n. 100 ha:n suuruinen leimikko, joka sisälsi harvennushakkuita ja päätehakkuita. Parhaimman kokonaistarjouksen teki Kuhmo Oy, n. 299 000 euroa.

Heinimäen, Pirunvaaran, Olliskanvaaran ja Otanmäessä Pirttimäen alueen käyttö- ja hoitosuunnitelmien hyväksymiskäsittelyä jatkettiin edelleen vuonna 2021 ja suunnitelmat hyväksyttiin ympäristöteknisessä lautakunnassa huhtikuussa. Päätöksestä tehtiin oikaisuvaatimus, joka käsiteltiin lautakunnassa toukokuussa. Tuolloin suunnitelmiin tehtiin oikaisuvaatimuksen perusteella pieniä muutoksia. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehdystä päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen ja asian käsittely jäi vielä vuonna 2021 kesken.

Raudansuon ennallistamista piti edelleen siirtää vuonna 2021 myöhemmin suoritettavaksi, kun tarvittavia kulku-uria ei saatu alueelle jäädytetyksi. Alueen puustoa saatiin osittain harvennettua, mutta kaikkea kuivatuksen aiheuttamaa metsittymistä ei saatu korjattua. Asia pyritään korjaamaan, kun routatilanne sen sallii. Raudansuon osalta selvitettiin myös sen suojelumahdollisuuksia. Suon suojelua voidaan hakea myöhemmin, kun ennallistaminen on saatu suoritettua, mikäli ympäristötekniinen lautakunta näin päättää.

Talonrakennusinvestoinnit:

Talonrakennusinvestoinneissa sitovana tavoitteena oli 5 660 000 euroa. Investointien toteutuma oli noin 5 550 000 euroa. Merkittävimpinä hankkeina aloitettiin Sissilinnan peruskorjaus ja tavoitteen mukaisesti valmistuivat Nakertajan koulun, Kuluntalahden koulun, Keskuskoulun, Kajaanin lukion ja kaupungintalon korjausvaiheet sekä Vuolijoen koulun muutostyöt.

Merkittäviä tulevien perus- ja muutuskorjausten ja uusien tilojen suunnittelua tehtiin tilakeskuksen johdolla vuonna 2021. Teatteritalon ja Sissilinnan peruskorjaussuunnittelu eteni loppusuoralle ja osin toteutukseen. Temppu-hankkeen hankesuunnitelman ja työryhmän esityksen mukaan päätettiin syksyllä uuden Kajaanin paloaseman ja kaupungin varikon yhteistilahankkeen rakentamisesta. Karpalo -niminen hanke koskien pääterveysaseman alueen tulevan käytön tarve- ja hankesuunnittelua Kainuun Sote -kuntayhtymän tilatarpeita varten oli odotusvaiheessa eikä saanut vahvistusta ministeriöstä. Hanke odottaa aloittavan hyvinvointialueen päätöksiä asiasta.

Kiinteät rakenteet ja laitteet:

Kiinteät rakenteet ja laitteet -osan investoinnit toteutuivat hyvin vuonna 2021. Uuden asuntoalueen kunnallistekniikan rakentamista jatkettiin Kangasmaastossa. Asuntokatuja saneerattiin Kätössä, Nakertajassa ja Variskankaalla. Vimpelinlaakson alueen liikenneturvallisuutta ja sujuvuutta parannettiin rakentamalla kiertoliittymä. Pieniä katu- ja puistomuutostöitä tehtiin eri puolilla kaupunkia, mm. katuvalaistuksen uusimista led -valoihin jatkettiin ja kehitettiin kevyen liikenteen olosuhteita Lönnrotinkadulla ja Heinisuontielle. Kokonaisinvestoinnit toteutuivat 4,7 M€ suuruisina, kun talousarviovaraus oli 5,6 M€.

Irtaimistoinvestoinnit:

Irtaimistoinvestoinnit toteutuivat pääsääntöisesti talousarvion mukaisesti. Talousarvioon 2021 oli varattu 1 562 500 euroa. Talousarviomuutoksena siirrettiin konsernihallinnosta irtaimen investoinnin määrärahaa 200 000 euroa talous- ja henkilöstöhallinnon sekä ICT:n uudistukselle. Irtainten investointien toteuma oli 1 320 000 €.

Investointiosa on sitova hankkeittain, jolle valtuusto hyväksyy määrärahan ja tuloarvion. Määrärahat ja toteumat 1000 euron tarkkuudella – investointiraja 10 000 €.

		TA 2021	TA muutokset 2021	TA muutoksineen 2021	Toteutuneet kustannukset 1 - 12 /2021	Poikkeama
Tilaus		* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
19K1	Kajaanin peruskaupunki	12 948	250	13 198	12 104	1 093
19K100	Kiinteän om. hankinnat	100	250	350	317	33
19K101	Maa-alueet ja vesialueet	100	250	350	317	33
19K110	Uus- ja laajennusinvestoinnit	3 200	-330	2 870	2 681	189
19K112	Muut pitkävaikutteiset menot		100	100	71	29
1901000080	TaHe-uudistus		100	100	71	29
19K113	Rakennukset	2 600	-350	2 250	2 130	120
1902000648	Sissilinna, peruskorjaus	1 900	0	1 900	1 859	41
1902000649	Teatteritalo, peruskorjaus	200		200	212	-12
1902000543	Pääterveysasema, muutos ja peruskorjaus	500	-350	150	59	91
19K115	Katualueet	600	-80	520	479	41
19K130	Korvaus- ja ylläpitoinvestoinnit	8 085	530	8 615	7 786	829
19K131	Muut pitkävaikutteiset menot		100	100	100	0
1901000060	ICT Uudistus		100	100	89	11
19K132	Rakennukset	2 160	550	2 710	2 759	-49
19K132B	Peruskoulut	1 730	100	1 830	1 820	10
19K132C	Päiväkodit		500	500	551	-51
19K132D	Kulttuuritoimen rakennukset	30		30	26	4
19K132E	Ympäristötekniikan rakennukset	400	-50	350	362	-12
19K133	Muut peruskorjaukset, rakennukset	900	-200	700	660	40
19K133A	Pihatyöt ja pintavesitekniikka	150		150	151	-1
19K133B	Sisäilma- ja vesikattokorjaukset	150		150	123	27
19K133C	Kiinteistöjen sähkölaitteet ja energiata	100	-50	50	69	-19
19K133D	Käyttötarkoituksen muutokset	200	-100	100	142	-42
19K133E	Keittiölaitteiden uusiminen	150	-50	100	119	-19
19K133F	Rakennusautomaatio	50		50	58	-8
19K133G	Talonrakennushankkeiden suunnittelu	100		100	-1	101
19K134	Katualueet	4 175	45	4 220	3 944	276
19K135	Viheralueet	300	35	335	271	64
19K137	Liikuntapaikat	550	0	550	53	497
19K160	Muut pysyvien vastaavien hankinnat	1 563	-200	1 363	1 320	43
19K161	Koneet ja kalusto	1 563	-200	1 363	1 320	43
19K161A	Konsernihallinto	200	-200	0		0
19K161C	Sivistystoimiala	453	0	453	404	49
19K161D	Ympäristötekniikan toimiala	710		710	694	16
19K161E	Pelastustoimiala	200		200	222	-22
	Kajaanin Vesi -liikelaitos	2 850		2 850	2 685	165
	Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	3 700	-2 570	1 130	920	210
	Kajaanin Mamselli -liikelaitos	70		70	26	44
	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	907	0	907	814	92
	Kaupunki ja liikelatoksen yhteensä	20 474	-2 320	18 154	16 548	1 606

2.2.2 Konsernihallinto

Sitovat tavoitteet

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Konsernipalveluiden toimintakate toteutui 2,7 miljoonaa euroa muutettua talousarviota paremmin. Kainuun Soten alijäämä vuodelta 2021 oli selkeästi arvioitua pienempi, joten muutettu talousarvio alitettiin. Toimintatuotot toteutuivat 0,9 miljoonaa euroa arvioitua heikommin ja toimintakulut 3,6 miljoonaa euroa arvioitua paremmin. Toimintatuottojen poikkeamista merkittävin kohdistuu joukkoliikenteen valtionavustuspäätöksiin vuosien 2019–2021 osalta. Joukkoliikenteen valtionavustusta ei saatu vuoden 2021 osalta ja lopulliset valtionavustuspäätökset vuosien 2019–2020 osalta olivat ennakoituja selkeästi pienemmät, koska valtionavustusta ei myönnetty seutu- ja palveluliikenteeseen vaan pelkästään paikallisliikenteelle. Toimintakulut toteutuivat pääosin kautta linjan arvioitua maltillisemmin.

Tilinpäätökseen 2021 tehtiin 5 miljoonan euron investointivaraus. Investointivaraus yhdistetään tilinpäätökseen 2019 toteutettuun 20,0 miljoonan euroon investointivaraukseen ja tarkennetaan, että investointivaraus on tarkoitettu Kajaanin kaupungin rakennusten, alueen, infrastruktuurin ja elinvoiman kehittämistä tukeviin hankkeisiin investointisuunnitelman mukaisesti. Investointivarauksen saldo on 31.12.2021 yhteensä 24 847 444,03 euroa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.5.2021 hallintosäännön muutoksen, jolla kaupunginhallituksen toimialan rakennetta muutettiin. Keskushallinnosta ja elinvoimapaalveluista muodostettiin konsernipalvelut toimiala, jonka tulosyksiköitä ovat elinvoimapaalvelut, hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut ja talouspalvelut. Samalla johtamisvastuut muuttuivat siten, että kaikkien tulosyksiköiden päälliköt ovat suoraan kaupunginjohtajan alaisuudessa. Kaupunginhallituksen alaisuuteen perustettiin 1.8.2021 alkaen uusina toimieliminä konsernijaosto ja osallisuus- ja hyvinvointijaosto.

Maahanmuuttajapalvelut (kiintiöpakolaisten kotouttaminen ja turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskus) siirtyivät elinvoimapaalveluihin 1.1.2021. Samalla toimintojen nimi muutettiin kansainvälisiksi palveluiksi ja toiminnan sisältöön lisättiin aiempaa vahvemmin kaikkien maahanmuuttajien palvelut, maahantulostyystä riippumatta (työn, opiskelun ja perhesyiden vuoksi muuttavat).

Kuntavaalit siirrettiin koronapandemian takia huhtikuulta kesäkuulle ja ennakoöänestysaika pidennettiin 2 viikon mittaiseksi. Lisäksi väliaikaisella lailla järjestettiin laitosäänestys varusmiehiä varten Kainuun Prikaatilla. Vaaleissa noudatettiin ministeriöiden ja paikallisten viranomaisten antamia ohjeistuksia terveysturvallisuuden varmistamiseksi mm. käyttämällä maskeja, turvavälejä, käsidesejä ja lasisuojuuksia. Eristyksessä tai karanteenissa olleille henkilöille järjestettiin äänestysmahdollisuus erityistoimin äänestyspaikan ulkotoiloissa. Uudet valtuutetut aloittivat toimikautensa 1.8.2021.

Tietohallintouudistus on toteutettu suunnitellusti ja ulkoinen palveluntuottaja on vaihtunut Kainuun Sotesta Ateaan. Henkilöstön kanssa on aloitettu kehittämistyö työn organisoimisen, työnkuvien, vastuiden ja osaamisen kehittämiseksi.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluntuottaja ja järjestelmät kilpailutettiin vuoden 2021 aikana. Palveluntuottajana jatkaa Sarastia Oy ja Kajaani ottaa käyttöön vuoden 2023 alusta Sarastian tarjoamat talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmäratkaisut. Kajaani on asettanut talous- ja henkilöstöhallinnon (TaHe) palveluiden -uudistusprojektin ja käynnistänyt toteutuksen yhteistyössä Sarastian kanssa vuoden 2022 alusta alkaen. Projektin tavoitteena on järjestää Kajaanin kaupungin lakisääteisten talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottaminen ja ottaa käyttöön tarvittavat järjestelmät palveluiden tuottamiseen 1.1.2023 alkaen.

Vuosi 2021 oli toinen koko maailmaa koetteleva koronavuosi. Henkilöstön toimintaohjeet koronatilanteisiin varautumisessa laadittiin viranomaisyhteistyönä. Etätyötä tehtiin yleisen etätyösuosituksen mukaan niissä työtehtävissä, joissa se suinkin on ollut mahdollista.

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteuttaminen on ollut koko kaupunkiorganisaation tehtävänä. Yleistä henkilöstömenosäästötavoitetta (HTV) ei saavutettu lainsäädännön ja toimintaympäristön muutosten vuoksi. Kuitenkin aiempia vuosia tarkemmin Henkilöstöpalvelut koordinoi toimialojen henkilöstösuunnittelua vuoden 2022 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa tehtäessä. Jatkossakin on tärkeää, että henkilöstöresurssi mitoitetaan huolellisesti palvelujen järjestämisen tarpeisiin.

Työyhteisöjen toimivuutta arvioidaan joka toinen vuosi Työterveyslaitoksen Parempi Työyhteisö (ParTy) -kyselyllä. Kyselyn tulosten perusteella kukin työyksikkö teki työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelman. Suunnitelman toteutumista seurataan. Työterveysyhteistyötä tehostettiin ja erityistä huomiota on kiinnitetty yksilöllisen työkyvyn tukemiseen.

Pääsopimusten mukaiset neuvottelut työntäjien edustajien ja henkilöstöjärjestöjen välillä ovat toteutuneet hyvässä hengessä.

Kansainväliset palvelut toteuttivat ulkomaisen työvoiman rekrytoinnin palvelujen kehittämisen hankkeita asettautumispalveluissa, ulkomaisessa täsmärekrytoinnissa ja kausityöntekijöiden rekrytoinnissa pidempiaikaisiin työsuhteisiin. Saatujen hyvien tulosten ja kokemusten perusteella palveluja jatketaan tavoitteena vakainaistaa ne yksikön peruspalveluiksi. Myös vastuu kaupungin ystävyyskaupunkisuhteiden hoidosta siirtyi kv. palveluille. Nyt helmikuussa alkaneen Ukrainan sodan takia Maahanmuuttovirasto Migri on antanut kaupungille toimeksiannon kv. palvelujen ylläpitämisen Kajaanin vastaanottokeskuksen paikkamäärän kaksinkertaistamiseksi 300 paikkaan.

Kaupungin keskitetty viestintä ja markkinointi (vima-tiimi) saatiin yhteisiin tiloihin painatuskeskuksen käytöstä poistuneisiin tiloihin. Vima onnistui jälleen hyvin koronatiedottamisessa perustehtävänsä ohella. Kaupungin uusi markkinointiviesti Kajaanin aikavyöhyke 26/7 valmisteltiin ja lanseerattiin. Aiempi sopimukseen perustunut yhteismarkkinoinnin toimintamalli muutettiin yhteistyössä yhteismarkkinoinnin kumppanien ja siihen osallistuvien yritysten kanssa kampanjakohtaiseen yhteismarkkinointiin perustuvaksi. Kaupungin markkinointi osallistui maakunnallisen Arctic Lakeland kv. matkailun brandin ja tuotteiden rakentamiseen sekä Kainuun Liiton maineyöhön. Visit Kajaani-Oulujärvi matkailusivuston uudistaminen aloitettiin. Myös kaupungin sisäisen intran uudistaminen aloitettiin ja kaupungille tehtiin mm. some-viestinnän ohjeistus.

Yrityspalvelu antoivat perusneuvontaa aloittaville ja toimiville yrityksille ja tukivat yritystoiminnan kehittämistä yrityspalvelusetelillä. Yrityspalvelu osallistui maakunnallisen Business Kainuu yrityspalveluverkoston luomiseen ja Kainuun Kasvu Open kilpailun järjestämiseen. Hankinta-asiamiespalvelu ja maaseutupalvelu jatkuivat edellisvuosien tapaan. Kaupungin elinvoimaohjelman ja kylä- ja kaupunginosaohjelman päivittäminen käynnistettiin kaupunkistrategian päivityksen rinnalla.

Työllisyyden hoidossa tapahtui suuri muutos, kun Kainuun työllisyyden hoidon kuntakokeilu alkoi maaliskuussa. Kaupungin työllisyyspalveluilla oli keskeinen rooli sekä kokeilun valmistelussa että toteutuksessa. Kainuun kuntakokeilu on tähän mennessä onnistunut erittäin hyvin verrattuna muihin kokeilualueisiin. Työllisyyspalveluilla tulee olemaan keskeinen rooli myös valtioneuvoston päättämässä TA-palvelut 2024 uudistuksessa, jonka alustava maakunnallinen valmistelu on aloitettu.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa kaupunginjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Asukkaat, yritykset ja yhteisöt osallistuvat kaupungin kehittämiseen	Osallistamiskohteiden määrä	Osallisuutta toteutetaan vähintään viidessä kehittämissuunnitelmassa.	Lohtajan - Pikku-Ketun alueella toteutettiin laaja PORE-osallisuushanke, jonka äänestyksen tuloksena parannetaan Vimpelinlammen ympäristöä vuonna 2022. Osallisuutta on toteutettu useissa Teams-yhteydellä järjestetyissä tilaisuuksissa ja kyselyissä.	Toteutuu osittain
Asiointimahdollisuudet kohti 24/7	Sähköisten asiointipalvelujen määrä	Otetaan käyttöön viisi uutta sähköistä palvelua.	Sähköisiä asiointipalvelukanavia lisätty useita.	Toteutuu

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Resurssiviisautta tukeva hankintaohjelma.	Ympäristökriteerit hankinnoissa kpl.	Hankintojen kriteereihin otetaan ympäristönäkökulmia korostavia kriteereitä sekä sopimuksiin näitä tukevia seuranta-menetelmiä. Huomioidaan vähintään viidessä (5) eri hankinnassa.	Ympäristökriteerejä on käytetty mm. Keskuskentän innovatiivisessa energiaratkaisussa, toimistokalusteiden leasing-hankinnassa, joukkoliikenteen kilpailutuksessa, sairaalakoulun kalustamisessa ja jäätelökioskien vuokrauksessa.	Toteutuu
Kehitetään innovaatiokumppanuuksien kautta resurssiviisaita hankintoja.	Innovaatiokumppanuuksien määrä hankinnoissa.	Innovaatiokumppanuuksia toteutetaan vähintään 2 kpl vuoden 2021 aikana.	Innovaatiokumppanuutta toteutettiin toimitilojen suunnittelu- ja kaluste-hankintojen kilpailutuksessa sekä Keskuskentän päällystämässä.	Toteutuu
Etätömahdollisuuksia lisätään ja tilojen käyttöä tehostetaan.	Etätöyön määrä (% työajasta) ja käytettävien tilojen määrä (m2/hlö).	Etätö lisääntyy.	Etätö on ollut edelleen työntekimisen pääsääntö koronatilanteen takia. Tavoitteen mittaaminen ei tässä tilanteessa relevanttia.	Toteutuu

Tulevaisuus nuorissa

Edistetään työttömien nuorten aktiiviasetusta ja osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin.	Alle 30-vuotiaat työttömät työnhakijat ja työllistymistä edistävässä palveluissa %	Vähintään 50 % kajaaneläisistä työttömistä nuorista (joiden äidinkielenä on suomi tai ruotsi) ovat työllistettyinä, työllistymistä edistettävissä palveluissa taikka koulutuksessa.	Aktiivointiaste vaihteli vuonna 2021 38,9-50,5 % välillä. Koronapandemian vuoksi nuoria ohjautui vähemmän työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin, kuten työkokeiluun ja kuntouttavaan työtoimintaan. 25-29 vuotiaiden aktiivointiaste oli kaikista korkeimmillaan 56,8%. Alle 25-vuotiailla on myös velvollisuus ensisijaisesti hakea opiskelemaan, joten heidän aktiivointiaste on tästäkin syystä ollut matalampi. Kaiken kaikkiaan nuorten työllisyys on parantunut ja aktivoinnissa onnistuttu hyvin pandemiasta huolimatta.	Toteutuu osittain
Kuntalisän käytön lisääntyminen	Kuntalisällä työllistettyjen nuorten määrä	Vähintään 20 nuorta vuoden aikana.	22 nuorta työllistyi kuntalisän avulla vuonna 2021.	Toteutuu
Kaupunki tarjoaa kuntoututtavan työtoiminnan ja työkokeilun mahdollisuuksia kaupunkiorganisaatioissa.	Kuntoututtavan työtoiminnan ja työkokeilujen piirissä olevien % -osuus henkilöstön määrästä.	2,5 %	Kuntoututtavan työtoiminnan paikkoja ei olla saatu lisättyä. Tämän mittarin seuraaminen on myös haasteellista, koska seuraa tilastoa paikoista ei	Toteutuu osittain

			ole olemassa, vaan pelkkä arvio Kainuun Sotekuntayhtymän sosi-aaliohjaajilta. Työkokeilu-paikkoja on ollut tarjolla monipuolisesti eri yksi-köissä, kuten kouluilla, päiväkodeilla, IT-tuessa jne.	
--	--	--	--	--

Osaajista elinvoimaa

KAMKiin Kainuun ulko-puolelta hakeutumiselle tuki vetovoimatekijöillä ja markkinoinnilla	KAMKiin Kainuun ulko-puolelta hakeneiden osuus	80 % ensisijaisista haki-joista	66 % ensisijaisista haki-joista. Vuosina 2017 - 2019 maakunnan ulkopuolis-ten hakijoiden osuus oli tasolla 69 - 71 %. Vuonna 2020 ja viime vuonna osuus pieneni tasoon noin 66 %. Koska hakija-määrät ovat kasvaneet, niin Kainuusta on ollut enemmän hakijoita kuin aiemmin.	Toteutuu osittain
KAMK:sta valmistuneiden alueelle työllistymiselle tuki pitovoimatekijöillä, harjoitteluilla, päättötöillä ja kesätyö-paikoilla	KAMK:sta valmistuneiden työllistyminen Kai-nuuseen	60 %	Valmistuneista työllistyi Kainuuseen 45,5% (Lähde AVOP-kysely) Ko-rona vaikutti työllistymis-asteeseen.	Toteutuu osittain
Kaupunkiorganisaatio avoimena kehitysalus-tana ja aktiivisena yhteis-kehittäjänä	Kehitysalusta- ja yhteis-kehittämisen pilotit ja nopeat avaukset, myös osana innovaatioek-sosysteemisopimusta, lkm	3 kpl	Muun muassa Decido-hanke, PORE-hanke, Sep-pälän vertikaalipilotti sekä kaupungin datan avaaminen.	Toteutuu
Vetovoiman ja pitovoi-man parantaminen nuor-ten aikuisten ikäluokan keskuudessa	Nuorten aikuisten Ka-jaani, Opiskelijan Kajaani, Naisnäkökulman elinvoi-mapolitiikan pilotti	Piloteista saatujen op-pien jalkauttaminen	Naisnäkökulmapilottin jatkoksi toteutettiin yri-tystyöpaja ja sen ehdo-tuksia on viety eteenpäin mm. markkinoinnissa. Näkökulma nousi mu-kaan Kainuu-ohjelmaan tasa-arvoisen aluekehi-tyksen tavoitteena. Edel-leen se on otettu huomi-oon kaupunkistrategian päivityksessä, elinvoima-ohjelman päivityksessä sekä myös talousarviossa 2022. Opiskelijamyönteisen Kajaanin toimenpi-teitä on jatkettu.	Toteutuu

Riskienhallinta

- 20 – 29** **Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski.** Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
- 10 – 19** **Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski.** Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
- 4 – 9** **Huomioitava tai seurattava riski.** Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
- 1 – 3** **Ei riskiä tai hyvin matala riski.** Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Kajaanin kaupungin talous ei ole pitkällä aikavälillä tasapainossa. Talousarvion taloudellisia tavoitteita ei saavuteta ja talouden raameissa ei pysytä.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 5 20	Kajaanin kaupungin talous toteutui ylijäämäisenä vuonna 2021 rahoitus-tuottojen positiivisesta kehityksestä johtuen. Verorahoitus ei kattanut kuitenkaan toiminnasta aiheutuneita kustannuksia, joten talous ei ole tasapainossa pitkällä aikavälillä. Talousarvio vuodelle 2022 on -16 milj. euroa alijäämäinen ja taloussuunnitelman mukaan vuodet 2023-2024 ovat myös selkeästi alijäämäisiä.
Strategiset riskit	Väestö vähenee ja huoltosuhde heikenee.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12	Väestön väheneminen jatkui, joskin taittui hieman. Lapsia syntyi edellisvuotta enemmän, maahanmuutto kasvoi. Väestöllinen huoltosuhde heikentyi edelleen.
Strategiset riskit	Työvoiman saatavuus alueella heikenee.	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 4 20	Työvoiman saatavuuden ongelmat ovat edelleen pahentuneet ja muodostaa esteen yritysten kasvulle ja aiheuttaa haasteita julkisten palvelujen järjestämiselle mm. sote-palveluissa ja opetusalla.
Rahoitusriskit	Sijoitustoimintaan liittyvät riskit toteutuvat	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5 15	Riskit eivät toteutuneet. Sijoitussalkun arvo kasvoi vuoden 2021 aikana 11,25 %.
Toiminnalliset riskit	Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluntuottajan ja järjestelmien kilpailutus epäonnistuu.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12	Riski ei toteutunut. Kilpailutus toteutettiin ja palveluntuottajaksi valittiin Sarastia Oy.
Toiminnalliset riskit	Tietojärjestelmien toimintahäiriöt ja tietoturvaan sekä tietosuojaan liittyvät riskit toteutuvat.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Muutamia tietoturvapoikkeamia ja pienimuotoisia palvelunestohyökkäyksiä tapahtunut, vahingot on saatu estettyä.

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
Päätöksentekoprosessi	Tarkastellaan päätöksentekoprosessin ja delegoinnin asianmukaista järjestämistä.	Ei havaittu poikkeamia.
Henkilöstöasiat	Kehityskeskustelut ja työpaikkakoukset järjestetään. Työyhteisön Party- toimivuuskyselyn 2020 toimenpiteet laaditaan ja niiden toteutumista seurataan. Johtoryhmätyöskentelyä kehitetään ja arvioidaan (johtoryhmävalmennuksen pohjalta).	Kehityskeskustelut ja työpaikkakoukset on ohjeistettu järjestämään yksiköissä. Työyhteisön Party- toimivuuskyselyn 2020 kehittämistoimenpiteet laadittiin yksiköittäin ja niiden toteutumista on seurattu. Seuraava kysely järjestetään syksyllä 2022. Johtoryhmien kokoonpanon muuttuessa johtoryhmätyöskentelyn käsikirja on päivitetty johtoryhmävalmennuksen pohjalta.
Taloussuunnittelu	Talousarvion seuranta ja taloustietojen oikeellisuus Sarastia 365BI raportointi otetaan käyttöön.	Taloutta seurattiin säännöllisesti toimielimissä ja johtoryhmissä ja taloudesta raportointiin Kaupunginhallituksen ohjeiden mukaisesti. Sarastia 365BI raportointi otettiin käyttöön ja esimiehet koulutettiin. Raportointiratkaisuun toteutettiin myös kuntatalouden raportoinnin automatisointi, jonka avulla vaatimustenmukaiset taloustiedot toimitetaan Valtiokonttorille.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Laskujen ja tositteiden käsittelyn laatu varmistetaan. Yhteistoiminta palveluntuottajien kanssa varmistetaan. Varainhoitajien toimintaa seurataan ja valvotaan.	Sisäisen tarkastuksen kohteeksi vuosina 2021-2022 valittiin kaupungin ostolaskuprosessin ja palkkahallinnon läpikäynti. Ostolaskuprosessin sisäinen tarkastus on jatkoa vuonna 2018 KPMG Oy:n toteuttamalle sisäiselle tarkastukselle Kajaanin kaupungin hankintatoiminnasta ja palkkahallinnon sisäinen tarkastus tukee valmistautumista talous- ja henkilöstöpalveluiden järjestelmä uudistukseen vuoden 2023 alusta alkaen. Sisäisen tarkastuksen pohjalta laaditaan kehittämissuunnitelma vuoden 2022 aikana. Kajaanin kaupunki hankkii Qvalia Oy:ltä kirjanpitoaineiston arvonlisäverojen laaduntarkastamisen tilikausien 2019-2021 osalta. Varainhoitajat raportoivat toiminnastaan ohjeistusten mukaisesti. Rahoitustyöryhmä kokoontui kevään 2021 aikana 3 kertaa ja

		Konsernijaosto syksyn 2021 aikana 4 neljä kertaa.
Talousraportointi	Tilivelvollisten seurantavastuu kirjanpidon tapahtumista toimialoittain	Taloudesta raportointiin Kaupungin-hallituksen ohjeistusten mukaisesti.
Omaisuuksien hallinnointi	Vakuutusten ajantasaisuus varmistetaan. Noudatetaan hankintaohjeita.	Vakuutusten uusi hankintasopimus astui voimaan vuoden 2021 alusta alkaen ja kaupunki hankki samalla vakuutusmeklaripalvelut 1.1.2021 alkaen.
Tietohallinto ja tietoturva	Toteutetaan sisäisen tarkastuksen raportissa vuodelle 2020 esitetyt toimenpiteet. Tietohallintouudistuksen seuranta ja arviointi (toiminta & talous).	Raportin toimenpiteitä tehty, työstäminen jatkuu. Tietohallintouudistus toteutui suunnitellusti joitain viivästyksiä lukuun ottamatta, jatkuvan palvelun kehitystyö jatkuu. Muutosprosessi tapahtui suunnitellulla hinnalla ja uudistus tuo jatkossa säästöjä käyttötalouteen.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Avustusten jakamista koordinoidaan. Takausten ja vakuuksien vakuusarvon säilyminen Vakuuksien ja takauksien hallinta siirtyy CaseM asianhallintajärjestelmään.	Avustusten myöntäminen keskitetty osallisuus- ja hyvinvointijaostolle. Avustusten ja takausten seuranta on siirretty CaseM-järjestelmään.
Sopimushallinta	CaseM-järjestelmän sopimushallintaosion käyttöä laajennetaan ja kehitetään aktiivisesti.	Sopimushallinnan kehittämistyö menossa. Ohjeistus ja laaja käyttöönotto keväällä 2022.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Laari-projektisalkku hyödynnetään täysimääräisesti. Projekteja ja hankkeita seurataan järjestelmällisesti. Projektihallinnan koulutusohjelma toteutetaan.	Projektinhallintaan on laadittu ohjeistus, laajaa projektitoimijakoulutusta toteutettu ja Laarin käyttöä on lisätty. Kaupungin kehittämistoiminnan johtamis-, toiminta- ja seurantamallia valmistellaan.

Konsernihallinto	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Kaupunginhallitus ja kaupunginjohto	2,6	3	2,7
Hallintopalvelut	29,4	37,1	36,7
Henkilöstöpalvelut	11,9	13,5	10,5
Talouspalvelut	11,4	14	9,4
Elinvoimapaalvelut	30,9	31,2	33,1
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	86,2	98,8	92,4

Konsernihallinto yhteensä

Konsernihallinto 1000 €	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot	4 766		4 766	4 365	-401	3 043
Maksutuotot	7		7	1	-5	6
Tuet ja avustukset	1 203		1 203	664	-539	1 306
Vuokratuotot	102		102	89	-13	90
Muut toimintatuotot	112		112	155	43	321
Toimintatuotot	6 190		6 190	5 274	-916	4 765
Valmistus omaan käyttöön	25		25	0	-25	15
Henkilöstökulut	-7 747		-7 747	-7 624	123	-7 031
Palvelujen ostot	-148 518	-12 960	-161 478	-158 615	2 863	-160 440
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-154		-154	-93	61	-343
Avustukset	-5 059	-174	-5 233	-4 609	624	-5 575
Vuokrakulut	-767		-767	-828	-62	-773
Muut toimintakulut	-265	-30	-295	-303	-8	-217
Toimintakulut	-162 510	-13 164	-175 674	-172 072	3 602	-174 380
TOIMINTAKATE	-156 295	-13 164	-169 459	-166 798	2 661	-169 600
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				7	7	11
VUOSIKATE	-156 295	-13 164	-169 459	-166 791	2 668	-169 589
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-776		-776	-671	104	-564
TILIKAUDEN TULOS	-157 071	-13 164	-170 235	-167 463	2 772	-170 153
Poistoeron, var. ja rahast. lis(-)/väh(+)-yht.				-4 870	-4 870	51
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-157 071	-13 164	-170 235	-172 332	-2 098	-170 102

Konsernipalvelut

KONSERNIPALVELUT 1000 €	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot				49	49	4
Tuet ja avustukset	1		1	41	40	
Vuokratuotot	102		102	77	-25	90
Muut toimintatuotot						71
Toimintatuotot	103		103	167	64	165
Henkilöstökulut	-1 765		-1 765	-1 872	-107	-1 722
Palvelujen ostot	-141 574	-12 960	-154 534	-151 480	3 054	-154 667
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-32		-32	-6	26	-90
Avustukset	-77	-204	-281	-251	30	-84
Vuokrakulut	-103		-103	-119	-16	-105
Muut toimintakulut	-34		-34	-12	22	-2
Toimintakulut	-143 584	-13 164	-156 748	-153 739	3 009	-156 672
TOIMINTAKATE	-143 481	-13 164	-156 645	-153 572	3 073	-156 507
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				0	0	
VUOSIKATE	-143 481	-13 164	-156 645	-153 572	3 073	-156 507
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-16		-16	-45	-29	-26
TILIKAUDEN TULOS	-143 497	-13 164	-156 661	-153 617	3 044	-156 533
Poistoeron, var. ja rahast. lis(-)/väh(+)-yht.				-4 890	-4 890	42
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-143 497	-13 164	-156 661	-158 507	-1 846	-156 490

Hallintopalvelut

HALLINTOPALVELUT 1000 €	TA 2021	Muutokset TA 2021	Muutettu TA 2021	TOT 1-12 2021	Poikkeama	TP 2020
Myyntituotot	1 050		1 050	1 052	2	663
Maksutuotot	6		6	1	-5	6
Tuet ja avustukset	479		479	-50	-528	457
Vuokratuotot				-0	-0	-0
Muut toimintatuotot	112		112	114	2	131
Toimintatuotot	1 647		1 647	1 117	-529	1 257
Henkilöstökulut	-1 640		-1 640	-1 652	-12	-1 428
Palvelujen ostot	-3 022		-3 022	-3 053	-31	-2 358
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30		-30	-26	4	-139
Avustukset						-1 312
Vuokrakulut	-258		-258	-277	-19	-284
Muut toimintakulut	-193		-193	-195	-2	-182
Toimintakulut	-5 144		-5 144	-5 203	-59	-5 703
TOIMINTAKATE	-3 497		-3 497	-4 085	-588	-4 445
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				6	6	11
VUOSIKATE	-3 497		-3 497	-4 079	-582	-4 435
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-760		-760	-626	133	-539
TILIKAUDEN TULOS	-4 257		-4 257	-4 705	-448	-4 973
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-4 257		-4 257	-4 705	-448	-4 973

Henkilöstöpalvelut

HENKILÖSTÖPALVELUT 1000 €	TA 2021	Muutokset TA 2021	Muutettu TA 2021	TOT 1-12 2021	Poikkeama	TP 2020
Myyntituotot	291		291	268	-23	90
Maksutuotot	1		1	0	-1	0
Tuet ja avustukset	35		35	24	-11	353
Muut toimintatuotot						0
Toimintatuotot	326		326	292	-34	444
Henkilöstökulut	-737		-737	-707	30	-725
Palvelujen ostot	-710		-710	-760	-50	-683
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4		-4	-5	-0	-12
Avustukset	-24		-24	-15	9	-24
Vuokrakulut	-17		-17	-38	-21	-17
Muut toimintakulut	-25		-25	-5	20	-4
Toimintakulut	-1 518		-1 518	-1 528	-11	-1 465
TOIMINTAKATE	-1 191		-1 191	-1 236	-45	-1 021
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				-0	-0	-0
VUOSIKATE	-1 191		-1 191	-1 236	-45	-1 021
TILIKAUDEN TULOS	-1 191		-1 191	-1 236	-45	-1 021
Poistoeron, var. ja rahast. lis(-)/väh(+)-yht.				20	20	9
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 191		-1 191	-1 216	-25	-1 012

Talous- ja hankintapalvelut

TALOUS- JA HANKINTAPALVELUT 1000 €	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot	377		377	372	-5	168
Tuet ja avustukset	4		4	18	14	3
Muut toimintatuotot				0	0	106
Toimintatuotot	381		381	390	9	276
Valmistus omaan käyttöön	25		25	0	-25	
Henkilöstökulut	-551		-551	-630	-79	-693
Palvelujen ostot	-1 544		-1 544	-1 545	-1	-1 126
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4		-4	-3	1	-5
Vuokrakulut	-2		-2	-28	-26	-1
Muut toimintakulut	-0		-0	-2	-1	
Toimintakulut	-2 101		-2 101	-2 207	-106	-1 824
TOIMINTAKATE	-1 695		-1 695	-1 817	-122	-1 548
VUOSIKATE	-1 695		-1 695	-1 817	-122	-1 548
TILIKAUDEN TULOS	-1 695		-1 695	-1 817	-122	-1 548
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 695		-1 695	-1 817	-122	-1 548

Elinvoimapalvelut

ELINVOIMAPALVELUT 1000 €	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot	3 048		3 048	2 624	-424	2 117
Tuet ja avustukset	685		685	631	-54	493
Vuokratuotot				12	12	-0
Muut toimintatuotot				40	40	13
Toimintatuotot	3 733		3 733	3 307	-426	2 623
Valmistus omaan käyttöön						15
Henkilöstökulut	-3 054		-3 054	-2 764	290	-2 464
Palvelujen ostot	-1 668		-1 668	-1 778	-110	-1 606
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-83		-83	-53	30	-97
Avustukset	-4 959	30	-4 929	-4 344	585	-4 154
Vuokrakulut	-387		-387	-366	21	-366
Muut toimintakulut	-13	-30	-43	-89	-46	-29
Toimintakulut	-10 164	0	-10 164	-9 395	770	-8 716
TOIMINTAKATE	-6 431	0	-6 431	-6 087	344	-6 079
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				-0	-0	
VUOSIKATE	-6 431	0	-6 431	-6 087	344	-6 079
TILIKAUDEN TULOS	-6 431	0	-6 431	-6 087	344	-6 079
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-6 431	0	-6 431	-6 087	344	-6 079

Elinvoimapalvelut

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Yritysneuvonta, yrityspalveluseteli ja sähköinen Yritystulkki-palvelu muodostavat kaupungin yrityspalvelukokonaisuuden yhdessä Kajaanin kehittämISRahan kanssa.	Yrityspalvelukokonaisuus on osoittautunut toimivaksi ja yritykset ovat löytäneet palvelun. Yrityspalvelusetelin käyttö väheni syksyllä verrattuna kevääseen ja edelliseen vuoteen. Kaupungin yrityspalvelut osallistuivat aktiivisesti Business Kainuu -palvelukokonaisuuden rakentamiseen.	Toteutuksessa

<p>Viestinnässä ja markkinoinnissa panostetaan aiempaa enemmän rekrytointimarkkinointiin ja monipaikkaisen työn mahdollisuuksiin. Visit Kajaani matkailun yhteismarkkinoinnin toimintatapoja kehitetään ja osallistutaan Kainuun mainevietintään ja Arctic Lakeland yhteistyöhön. Painatuskeskuksesta luovutaan ja siirrytään hankkimaan peruspainatuspalveluja ulkoa.</p>	<p>Kaupungin omaa kuntarekrytointia ja työnantajakuva parannettiin. Yrityksille tarjottiin tukea rekrytoinnissa. Yhteismarkkinoinnin toimintatavat uudistettiin yhteistyössä kumppanien ja mukana olevien yritysten kanssa. Osallistuttiin Arctic Lakeland matkailubrandin kehittämiseen ja sen markkinointitoimenpiteisiin sekä Kainuun maineviestinnän rakentamiseen. Painatuskeskuksesta luovuttiin ja palvelut hankitaan ulkopuolisilta yrityksiltä. Koronaviestintä aiheutti paljon lisätyötä.</p>	<p>Toteutuksessa</p> <p>●</p>
<p>Kajaanin suurteholaskennan DC-ekosysteemin kehittäminen yhteistyössä CSC:n kanssa on kaupungin lähivuosien kärkihanke. Hankkeen aikana CSC:n uusi toiminto/yksikkö ryhtyy CSC:n omia verkostoja ja yhteyksiä hyödyntäen aktiivisesti tunnistamaan ja hakemaan potentiaalisia toimijoita sijoittumaan Renforsin Rantaan ja Kajaanin osaamisympäristöön.</p>	<p>Kajaanin dc-ekosysteemihanke yhteistyössä CSC:n kanssa on käynnissä. CSC:llä hankkeessa työskentelee kolme henkeä. Hanke on tehnyt laajaa kontaktointia erityisesti tieteen suurteholaskennan toimijoiden keskuudessa kansainvälisesti. Pandemia on haitannut fyysistä kontaktointia, joten sitä on tehty etäyhteyksillä. CSC:n datakeskusten laitetoimittajat ATOS ja HPE ovat sijoittaneet Kajaaniin toimintojaan ja henkilöstöään.</p>	<p>Toteutuksessa</p> <p>●</p>
<p>Maakunnallisessa kuntayhteistyössä tuetaan KAMK:n pk-yrityssektorin hanketoimintaa ja hankeyhteistyötä kuntien kanssa. Tuetaan Kainuun Yrittäjien omistajanvaihdospalvelua ja yrityspalveluverkoston ylläpitoa.</p>	<p>KAMK:n kuntapalvelu toimi erittäin hyvin ja kaikki kunnat halusivat sen jatkuvan ja osallistuvat sen toimintaan. Palvelun kautta on käynnistetty useita hankkeita ja valmistelussa tai hakeusvaiheessa on useita. Kaupungilta palvelun toiminnassa ovat mukana elinvoimapaalvelut, sivistystoimiala ja ympäristötekniinen toimiala. Kainuun Yrittäjien omistajanvaihdoshanke Jatkumoa on tuettu ja yrityspalvelut on tehnyt sen kanssa tiivistä yhteistyötä. Kaupunki osallistui Business Kainuu verkoston rakentamiseen ja on yksi sen osapuoli.</p>	<p>Toteutuksessa</p> <p>●</p>
<p>Kaupungin tuet osaamisen kehittämiseksi ja innovaatio toiminnalle jatkuvat nykytasolla. Innovaatioekosysteemisopimuksen 2021-27 toteuttaminen aloitetaan. Osallistutaan European Digital Innovation Hub ohjelman Arctic EDIH -konsortioon, mikäli se hyväksytään mukaan ohjelmaan.</p>	<p>Kaupungin CEMIS toiminta-avustukset jatkuivat entisellä tasolla Oulun yliopistolle ja KAMK:lle CEMIS-toimintaan ja yhteistyöhön. Muut CEMOS osapuolet ovat Jyväskylän yliopisto, VTT Mikes ja CSC sekä Sotkamon kunta. Samalla innovaatioyhteistyöfoorumilla käynnistettiin innovaatioekosysteemisopimuksen toteuttaminen kahdella ensimmäisellä AKKE-rahoitteisella hankkeella. Oulun yliopiston Arctic EDIH ehdotus, jossa KAMK ja kaupunki olivat mukana ei päässyt mukaan TEM:n kansallisiin ehdotuksiin EU:lle.</p>	<p>Toteutuksessa</p> <p>●</p>
<p>Edunajamisessa ensisijainen kohde on saavutettavuus, lento-, rautatie- ja maantieliikenteen kehittäminen. Lentoliikenteessä tavoitteena on vuoden 2021 lopussa päättyvän valtion ostopalvelujakson jälkeen paluu markkinaehtoiseen reittilentoliikenteeseen. Rautateiden osalta tavoitteena on saada Savon radan voimakas parantaminen mukaan Liikenne 12 -ohjelmaan. Maanteistä tärkein oman toiminnan kohde on VT 22 Oulu-Kajaani-Vartius kansainvälisen liikenneyhteyden kehittämisen saaminen Liikenne 12 -ohjelmaan ja VT 22 Oulu-Kontiomäki-jakson sisällyttäminen pääväyläasetukseen. VT 5:n</p>	<p>Pandemian kiihtyminen uudelleen keväällä ja kesällä aiheutti sen, ettei mahdollisuutta paluulle markkinaehtoiseen lentoliikenteeseen ei ollut. Valtioneuvosto päätti uudesta rahoituksesta ostoliikenteen jatkamiseen elokuuhun 2022 saakka Traficomien hankintasopimusten optiolla. Kajaanin reitillä lentävän DAT AS yhtiön kanssa tehtiin hyvää yhteistyötä ja vaikuttavaa yhteismarkkinointia lentomatkustuksen aktivoimiseksi. Omikron virusmuunnoksen takia loppuvuoden aikana mahdollisuus päästä takaisin markkinaehtoiseen liikenteeseen elokuussa 2022 alkoi näyttää epätodennäköiseltä. Savon</p>	<p>Toteutuksessa</p> <p>●</p>

kehittämiseen osallistutaan Viitosväylä ry:n kautta.	radan kehittämistavoite sisältyy Liikenne 12-ohjelmaan mutta Väyläviraston investointiohjelmassa sille on osoitettu vain vähän rahoitusta. Rata on kuitenkin sisällytetty Väyläviraston merkittävien ratahankeiden suunnitteluohjelmaan 2022. VT 22 kehittäminen ei sisälly Liikenne 12-ohjelmaan eikä siitä saatu laajalla edunajamisella myöskään pääväyläasetukseen. VT 5 seuraavan vaiheen hankkeita ei ole sisällytetty Väyläviraston investointiohjelman rahoitettaviin hankkeisiin.	
--	--	--

Kuntayhtymät

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kainuun sotien maksuosuuden kasvua leikataan. Tavoitteena on pitää maksuosuudet vuoden 2020 tasolla. Kainuun sotien on toteutettava täysimääräisesti talouden sopeuttamissuunnitelmaa ja etsittävä talouden tasapainottamistoinpiteinä toiminnan muutosmahdollisuuksia vuosille 2021-2024.	Kajaanin kaupungin maksuosuus Kainuun Sotien palveluista toteutui 150,0 milj. euroa (v. 2020 153,3 milj. euroa)	Valmis
Kainuun liiton maksuosuus säilytetään vuoden 2020 tasolla.	Kajaanin kaupungin maksuosuus Kainuun Liiton palveluista toteutui 1,247 milj. euroa. (v. 2020 1, 243 milj. euroa)	Valmis

Työvoima- ja työllisyyspalvelut

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kaupungin roolia työllisyyden hoidossa vahvistetaan. Kaupunki on mukana valtakunnallisessa työllisyydenhoidon kuntakokeilun pilotoinnissa, jonka tarkoitus on alkaa 1.1.2021 ja päättyä 30.6.2023. Pilotoinnin ajan kehitetään myös nykyistä monialaista palvelua (TYP-toimintaa) ja kootaan eri toimijoiden palvelupakettia yhdeksi kokonaisuudeksi työllisyydenhoidon ekosysteemiajattelun mukaisesti.	Kaupunki on ottanut roolia TE-palveluiden lakisääteisestä hoitamisesta ja kuntakokeilussa on ollut 1.3.2021 alkaen noin 2000 kajaanilaista asiakasta koko ajan. Kuntakokeilut jatkuvat näillä tiedoin vuodelle 2024, kunnes TE-palvelut siirtyvät pysyvästi kuntien järjestämisvastuulle.	Toteutuksessa
Kumppanuusyhdistysten kanssa jatketaan yhteistyötä ja yhdistykset tarjoavat työtoimintapaikkoja kajaanilaisille pitkäaikaistyöttömille. Kaupungin työllisyyspalveluiden palveluohjaaja tarjoaa yhdistyksille tukea työllistämiseen.	Kumppanuusyhdistysten kanssa tehtiin hyvää yhteistyötä ja asiakkaita oli erilaisissa työllistämistä edistävissä toimenpiteissä yhteensä noin 350 vuonna 2021. Kumppanuusperusteista yhteistyötä jatketaan edelleen.	Toteutuksessa
Kainuulaisille yrityksille ja yhdistyksille myönnetään kuntalisää pitkäaikaistyöttömien työllistämisen tukemiseksi. Kuntalisän hakemisen ehtoja muokataan yrityksille ja yhdistyksille houkuttelevammaksi. Kuntalisän hakeminen ja tilitykset siirretään toimimaan sähköisesti.	Kuntalisän myöntäminen ja tilitys saatiin toimimaan täysin sähköisesti. Kuntalisiä myönnettiin yhdistyksille ja yrityksille yhteensä vajaat 90 000 euroa.	Toteutuksessa

Jatketaan ammattikorkeakoulun opiskelijoille kohdennettua kesätyösetelin käyttöä ja markkinoidaan kesätyöseteliä yrittäjille.	Kesätyöseteleitä amk-opiskelijoille myönnettiin jokaiselle hakijalle, joka täytti kriteerit. Hakijoita oli hyvin vähän, vain 12 henkilöä. Lisäksi yrityksistä, joille tuki myönnettiin ei läheskään kaikki laskuttaneet kaupungilta myönnettyä tukea. Laskutettuja amk-seteleitä oli vain 900 euron edestä.	Valmis
Kaupungille osoitetut velvoitetyöllistettävät työllistetään. Tämän lisäksi kaupunki tarjoaa palkkatukipaikkoja eri sektoreilta. Palkkatukityöhön liitetään vahvasti työllisyyspalveluiden palveluohjaus ja tuki, jotta tuetun työllistymisen jatkopolkuna olisi työllistyminen avoimille työmarkkinoille.	Kaupunki tarjosi noin 110 palkkatukityöpaikkaa eri toimintayksiköistä. Näistä velvoitetyöllistettyjä oli 26 henkilöä. Kaikki velvoitetyöllistetyt työllistettiin joko kaupungin omiin yksiköihin taikka kumppanuusyhdistyksiin.	Toteutuksessa

Keskushallinto

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kaupungin tietohallinnon uudelleen organisointi ja toimintojen muutos toteutetaan. Modernit ohjetyökalut otetaan käyttöön, ja ajasta ja paikasta riippumaton työn tekeminen mahdollistetaan. Kaupungin tietoturvaohjeistus uudistetaan ja henkilökuntaa koulutetaan.	Tietohallinnossa on toteutettu sisäinen kehittämisohjelma, joissa toiminnot ja vastuut on sovittu henkilötasolle. Uudet O356-ohjelmistot on otettu käyttöön, paikasta riippumaton työnteke on laajasti mahdollista, ohjelmien tietoturvallista käyttöä tarkennetaan edelleen. Koko henkilökunnan tietoturvakoulutus toteutetaan keväällä 2022.	Toteutuksessa
Keskushallinnon rooli kaupungin tukipalveluorganisaationa määritellään ja organisointi toteutetaan kehittämisprojektina.	Keskushallinnon rooli muuttui 1.8.2021 voimaan tulleella hallintosäännöllä. Uusi konsernipalvelut -tulosalue muodostuu elinvoima-, hallinto- henkilöstö- ja taloushallinnon tulosityksiköistä. Uuden organisaatiomallin mukaisia rajapintoja ja yhteistyömallia on työstetty ja mm. johtoryhmätyöskentelyä uudistettu. Tavoitteena on mahdollisimman sujuva, ketterä ja kehittämisorientoitunut yhteistyö. Konsernipalveluiden perustehtävä ja tavoite osana kaupunkikonsernia määritellään keväällä 2022.	Toteutuksessa
Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluntuottaja ja järjestelmät kilpailutetaan vuoden 2021 aikana. Tavoitteena on, että muutos toteutuu vuoden 2023 alusta alkaen.	Palveluntuottajaksi valittiin kilpailutuksen perusteella Sarastia Oy. Muutoksen valmistelu on aloitettu sopimusneuvotteluilla, tehtäväräjapintojen ja vastuiden tarkalla läpikäymisellä sekä tietojärjestelmämuutoksiin valmistautumisella.	Valmis
Joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet määritellään vuosista 2021 - 2022 eteenpäin. Joukkoliikenteen resurssit keskitetään niille linjoille, joilla on eniten matkustuspotentiaalia ja hiljaisia vuoroja karsitaan. Joukkoliikenteen hankinnoissa suositaan vaihtoehtoisia käyttövoimia fossiilisten polttoaineiden sijaan.	Joukkoliikenteen palvelutaso määriteltiin syksyllä 2021 ja sen perusteella joukkoliikenteen palveluntuottaja kilpailutettiin vuosille 2022 - 2025.	Valmis
Kehitetään etätöitä ja uudenlaista toimintakulttuuria siten, että kaupungin omistamien ja vuokraamien toimitilojen tarve vähenee lähivuosina. Samalla edistetään tilojen ja	Kaupunkiorganisaatiolle hyväksyttiin joustavan työskentelyn ohje. Työajan jakaantumisesta lähtyöhön ja etätööhön tulee sopia	Toteutuksessa

henkilöstön monikäyttöisyyttä ja työyksikkö- ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä.	yksittäistapauksittain työyksikön ja työtehtävän tarpeesta lähtien. Koko vuoden 2021 edelleen vallinnut koronapandemia hankaloitti ns. normaalin työskentelyn ja tilojen käytön suunnittelua. Kaupungintalolla toteutettiin muutos, jossa Kainuun Soten hallinnon muutettua tiloista pois loppuvuodesta, siirrettiin kaupungin omia toimintoja kaupungintalolle muista kaupungin omistamista tiloista, joille on mahdollista löytyä ostaja tai muuta käyttöä.	
Kehitetään 24/7 itsepalvelun mahdollisuuksia ottamalla käyttöön uudenlaisia asiointikanavia.	Otettiin käyttöön uusia sähköisiä lomakkeita.	Toteutuksessa
Keskitetään asiakaspalvelua.	Asiakaspalvelun keskittäminen ei ole juurikaan edennyt koronatilanteen takia. Keskitettyyn asiakaspalveluun on siirretty muutama toiminto. Keskitämistyö jatkuu tiiviimmin keväällä 2022.	Toteutuksessa
Toteutetaan hankintaohjelmaa, jonka keskeisiä kehityskohteita ovat hankintamenettelyjen monipuolinen käyttö, sisäisten asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen ja hyödyntäminen hankinta- ja ostotoiminnassa, sekä kumppanuuksien kehittäminen.	Hankintaohjelman mukaisesti otettiin käyttöön mm. innovatiiviset hankinnat ja dynaaminen hankintamenettely. Yhteistyötä ja kumppanuutta kaupunkiorganisaation sisällä kehitettiin sisäisen asiakkuuden näkökulmaa korostaen.	Valmis

Kansainväliset palvelut

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Maahanmuuttajapalvelut siirtyvät 1.1.2021 alkaen osaksi elinvoimapalveluja nimellä Kansainväliset palvelut. Asiakaskunta laajentuu käsittämään kaikkia Kajaanissa asuvia vieraskielisiä ja palvelukenttä kasvaa käsittämään kaupungin kansainvälisiä yhteistyösuhteita laajemminkin.	Kajaanin kansainväliset palvelut aloitti toimintansa 1.1.2021 osana elinvoimapalveluita. Palvelukenttään kuuluvat kaikki Kajaanissa asuvat vieraskieliset. Samoin ystävyyskaupunkitoiminta on osana kv-palveluita.	Valmis
Lisätään vuosittain otettavien kiintiöpakolaisten määrää, mikäli valtakunnallista kiintiötä kasvatetaan.	Vuoden 2021 aikana kiintiöpakolaisten määrä lähti kahden vuoden jälkeen nousuun. Kotouttamispalvelujen asiakkuudessa oli vuoden 2021 lopussa noin 200 henkilöä, kun se tammikuun alussa oli noin 150 henkilöä.	Valmis
Kehitetään maahanmuuttajafoorumin toimintaa lisäämään maahanmuuttajien osallisuutta.	Maahanmuuttajafoorumin jäsenet on valittu, joskaan heidän valintaansa ei olla vahvistettu kaupungin hallituksessa. Kokoontumista ei ole järjestetty ja ensimmäinen kokoontuminen järjestetään koronarajoitusten helpottaessa keväällä 2022 aikana.	Toteutuksessa
Kehitetään TOP-asiakkaiden (työperäiset, opiskelijat ja perhesidonnaiset maahanmuuttajat) asettautumispalveluita TEM:n Kokka kohti Suomea ohjelman rahoituksella.	TOPPA-hankkeen kautta on toteutettu asettautumispalvelujen kehittämistä ja rahoittajana on ollut ERS/ELY. TOPPA-hanke päättyy kesäkuun 2022 lopussa.	Toteutuksessa

Kainuun siltasopimuksen TÄSMÄ-hankkeella käynnistetään ulkomaisen työvoiman rekryointipalvelu.	TÄSMÄ-hanke on ollut käynnissä ja sen kautta kaksi espanjalaista hitsaajaa on muuttanut Kajaaniin perheineen. TÄSMÄ-hanke päättyy maaliskuun 2022 lopussa.	Toteutuksessa
Kehitetään KASPA -hankkeella vieraskielisten ohjaus- ja neuvontapalveluja Kajaanin ja Kainuun alueella.	TEM:n erityusrahoituksella toteutettava KASPA-hanke sai vuoden jatkoajan ja kulkee nyt nimellä International Info -hanke. Hankkeen kautta kehitetään vieraskielisten ohjaus- ja neuvontapalveluita ja toimipiste on avautunut kaupungintalon tiloihin. Hankkeen päätös on elokuussa 2022, joskin TEM mahdollisesti rahoittaa hanketta vielä yhdellä lisävuodella elokuun 2023 loppuun saakka.	Toteutuksessa
Työllisyyden kuntakokeilussa palvelee vieraskielisiä asiakkaita ohjaustyön osalta.	KV-palvelut on mukana työllisyyden kuntakokeilussa ohjaamalla vieraskielisiä asiakkaita. Kokeilu kestää kesäkuulle 2023.	Toteutuksessa

2.2.3 Vuolijoen aluelautakunta

Sitovat tavoitteet

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Ensimmäisellä vuosipuoliskolla käytettiin palveluiden oston varatut määrärahat. Suurin yksittäinen menoerä oli latujen ja kaukaloiden talvikunnossapito.

Henkilöstökulut alittivat talousarvion. Talousarvion kokonaismääräraha riitti vuoden 2021 kuluihin.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
------------------------	---------	--------------	-----------------	------

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Kyläyhdistykset ja järjestöt kehittävät retkeilykohteita tapahtumaympäristöksi.	Tapahtumien lukumäärä	1 - 5 uutta tapahtumaa	Riihipihan joulutori pääsi toteutukselle asti.	Toteutuu osittain
Aktivoidaan kyläyhteisöt, yhdistykset ja järjestöt kehittämään omaehtoisesti asuin- ja liikunta-alueitaan hankkeilla.	Hankkeiden määrä	1 - 5 hanketta	Rahoitusjärjestelyt siirsivät esiin tuodut kyläyhdistysten hankkeiden rahoitushaut ja toteutukset vuodelle 2022.	Ei toteudu
Kehitetään luontomatkailua yhteistyössä yrittäjien ja yhteisöjen kanssa.	Luontomatkailuhanke	Hankkeen esisuunnitelma on valmis.	Kehitysyhteistyötä on toteutettu muulla tavoin.	Ei toteudu

Tulevaisuus nuorissa

Nuoret mukaan aluelautakunnan toimintaan ja alueen kehittämiseen	Nuorten tekemien kehittämisesitysten määrä	1 - 6 esitystä	Nuoret ideoivat runsaasti kehittämisesityksiä omiin tarpeisiinsa. Esityksiä tehtiin kaikkiaan 8 kpl kerhotoimintaan, nuorten kokoontumispaikkoihin ja-tiloihin liittyen.	Toteutuu
Nuoret mukaan hanke-toimintaan	Nuorten ideoimien hankkeiden määrä	1 - 4 hanketta	Nuoret ideoivat moottoripajan toimintaan liittyvän hankkeen. Hanketta hakee ja toteuttaa kyläyhdistys.	Toteutuu
Lisätään veto- ja pitovoimaa alueella.	Paluumuuttajien määrä	1 - 5 nuorta paluumuuttajaa	Vuoden aikana alueelle muutti kaikkiaan 8 perhettä.	Toteutuu

Osaajista elinvoimaa

Valokuituverkon rakentaminen	Uusien yritysten ja työpaikkojen määrä	1 - 2 yritystä / 5 työpaikkaa	Valokuituverkon toteuttaminen siirtyi kesälle 2022. Uusia yrityksiä ei tiedossa.	Ei toteudu
------------------------------	--	-------------------------------	--	---

Vuolijoen aluelautakunta 1000 €	Muutokset		Muutettu TA 2021	TOT 1-12 2021	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021				
Myyntituotot				0	0	
Toimintatuotot				0	0	
Henkilöstökulut	-30		-30	-13	17	-12
Palvelujen ostot	-63		-63	-79	-16	-67
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1		-1	-2	-1	-1
Avustukset	-4		-4	-5	-1	-7
Vuokratulot				0	0	
Muut toimintakulut	-2		-2	0	2	
Toimintakulut	-100		-100	-99	1	-86
TOIMINTAKATE	-100		-100	-99	1	-86
VUOSIKATE	-100		-100	-99	1	-86
TILIKAUDEN TULOS	-100		-100	-99	1	-86
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-100		-100	-99	1	-86

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Alueen elinvoimaisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen. Koulu- ja päiväkotitoiminnan, kirjasto- ja liikuntapalveluiden säilyttäminen ja kehittäminen alueella.	Tapahtumien toteuttaminen epäonnistui Covid 19 rajoitusten vuoksi. Hankkeiden valmistelua lykättiin valaistujen latujen ja kaukaloiden talvikunnossapidon kustannusten tuplaantumisen vuoksi. Nuoret toivat aktiivisesti esille tarpeitaan ja esityksiä tehtiin runsaasti. He osallistuivat myös aktiivisesti yhteistyöhön ja suunnitteluun kyläyhdistyksen hankkeessa koskien moottoripaja toimintaa. Vuolijoen kylien alueelle muutti vuoden aikana 8 perhettä ja	Toteutuksessa

	muuttaneiden viesti oli selvä. Tänne tultiin, kun täällä on muitakin nuoria. Vetovoimaa edesauttoi tiedottaminen, julkisuus ja Vuottolahden retkiliitelurata. Tapahtumissa ja muissa toteutuksissa, kuten suunnittelussa huomioitiin lapsiperheet ja lisäksi markkinointia kohdistettiin lapsiperheille. Valokuidun toteutus siirtyi vuodelle 2022 olosuhteiden vuoksi.	
--	---	--

2.2.4 Sivistystoimiala

Sitovat tavoitteet

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Vuonna 2021 sivistystoimialan toimintakate oli 1 037 670 € ja tilikauden tulos poistojen jälkeen 1 155 703 € talousarviota parempi. Sivistystoimialan vuoden 2021 talousarvion mukainen toimintakate ja valtuustoon nähden sitova tavoite oli -70 862 690 euroa. Tilinpäätöksen mukainen toimintakate toteuma oli -69 825 020 euroa ja tilikauden tulos -71 059 761 euroa. Tulosalueista perusopetuksen toimintakate osuus koko sivistystoimialasta oli 50 %. Perusopetuksen toimintakate ylitti talousarvion 603 183 euroa. Varhaiskasvatuksen toimintakate oli 1 209 344 euroa budjetoitua talousarviota parempi ja kulttuuri- ja nuorisopalveluiden osalta toimintakate oli 394 573 euroa budjetoitua talousarviota parempi. Sivistystoimialan toimintakate vuoteen 2020 verrattuna nousi 7 %. Kajaanin kaupunginteatteri siirtyi vuoden 2021 alusta sivistystoimialalle kulttuuri- ja nuorisopalveluiden alle, mikä osaltaan selittää toimintakateen kasvun.

Toimintatuotot koko toimialan osalta toteutuivat hieman budjetoitua paremmin. Toimintatuottoja kertyi noin 6,2 M€. Korona vaikutti saatuihin toimintatuottoihin lähinnä kulttuuripalvelujen osalta. Toimintakulut olivat lähes 1,0 M€ budjetoitua pienemmät. Toimintakulujen toteuma oli n. 76 M€. Henkilöstökulut, palvelujen ostot, aine-, tarvike- ja tavaraostot, avustukset sekä muut toimintakulut toteutuivat budjetoitua pienempinä. Vuokratuluisissa it-laitteiden leasingkulut ylittivät budjetin.

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan kokoukset pidettiin tammi-toukokuussa etäkokouksina. Kesäkuusta joulukuuhun lähes kaikki kokoukset pidettiin hybridi- tai etäkokouksena. Talous on toteutunut suunniteltua paremmin.

Sivistystoimialalla laaditaan kokonaisvaltainen selvitystyö. Tavoitteena on laatia suunnitelma toiminnan ja tilojen sopeuttamiseksi alenevaan lapsi-, oppilas- ja asiakasmäärään.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on noussut. Kajaani valikoitui kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun ja kaksi kunnallista päiväkotia ja yksi yksityinen päiväkotia on mukana kokeilussa, joka alkoi elokuussa 2021. Valtio on luvannut korvata kokeilusta aiheutuvat kustannukset. Hankerahoituksella toimivat varpumentori työpari ja perheohjaajat saivat asiakkailtaan erinomaista palautetta työstään. Työlle saatiin jatkorahoitus vuoden 2022 loppuun asti. Kajaanin kaupungin hallinnoima Kainuun kuntien yhteinen hanke: Lapsen tuen mallin kehittämiseen sai rahoitusta 175 000 €, toiminta käynnistyi elokuussa 2021. Kajaanin varhaiskasvatus on mukana valtakunnallisessa Oikeus Oppia työryhmässä. Kajaanilla on myös vetovastuu OPH:n Pohjois-Suomen verkostosta. Asiakasmaksulainmuutos alentaa varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymää 1.8.2021 alkaen arviolta noin 30 %, samoin kaksivuotinen esiopetuskokeilu vähentää kertymää. Varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien rekrytoinnissa on haasteita. Pikku- Ketun päiväkodin remontti valmistui ja päiväkotia avasi ovensa tammikuussa 2021. Sivistyslautakunnan päätöksellä Vuolijoen päiväkotia muutti Vuolijoen koulun tiloihin lokakuussa 2021. Päiväkodille tuleviin tiloihin tehtiin remontti. Pedagogisen johtajuuden sisäinen kehittäminen otettiin positiivisesti vastaan ja siihen on sovittu jatkoa johtajaparien muodossa. Koulutuksiin on osallistuttu pääsääntöisesti etäyhteydellä. Vuoden loppuun mennessä varhaiskasvatuksen toimintakate on toteutunut noin 1,2 milj. € budjetoitua paremmin. Palvelujen ostot toteutuivat n. 0,8 milj. € budjetoitua pienempinä (yksityisen varhaiskasvatuksen muutokset, ateriakustannukset ja työvoimanvuokrauskustannukset).

Varhaiskasvatuksen opettajien liitto valitsi Kajaanin vuoden 2021 varhaiskasvatuskunnaksi.

Perusopetus

Perusopetuksessa opetus järjestettiin koronasta huolimatta pääosin lähiopetuksena. Kevään aikana ilmeni yksittäisiä karanteeneja sekä yksi isompi kokonaista luokkaa koskenut rypäs. Syksyn aikana jouduttiin kahdessa koulussa poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin 2-5 päiväksi. Opetus toteutettiin näiltä osin etäopetuksena. Tukitoimina jatkettiin hankerahoituksen turvin kevään 2021 ajan NOPO-opo, Tutka- ja Helppi -työparitoimintaa. Elokuussa 2021 aloitti konsultoiva erityisopettaja. Hankerahalla toimi kaksi koulunuorisotyöntekijää yläkouluissa. Lisäksi perusopetuksessa työskenteli hankerahalla ylimääräisiä laaja-alaisia erityisopettajia, koulunkäyntiavustajia sekä resurssi- ja samanaikaisopettajia. Kevään ajan toiminut nivelvaiheen opinto-ohjaus jatkui syksyn ajan tehostettuna oppilaanohjauksena.

Kajaanin perusopetus on mukana valtakunnallisessa Oikeus oppia -työryhmässä.

Uusi sairaalakoulu valmistui. Vuoliijoella päiväkotit ja koulu yhdistyivät samaan kiinteistöön lokakuusta alkaen. Lisäksi muissa kiinteistöissä on tehty remonttia kiinteistöjen hyvän laadun ja toimivuuden takaamiseksi. Tilojen käyttöä pyrittiin edistämään. Joustavan perusopetuksen sekä aikuisten perusopetuksen opetus siirrettiin Kaukametsän opiston tiloihin elokuusta 2021 alkaen.

Mitä kuuluu 2020? -kyselyn tulokset julkaistiin alkuvuodesta 2021. Tuloksien perusteella perusopetuksen oppilaat voivat yleisesti hyvin. Kouluympäristö koetaan yleisesti turvalliseksi ja mukavaksi. Eniten haasteita ilmeni sosiaalisissa suhteissa, arjenhallinnan taidoissa sekä työrauhassa. Tulosten perusteella tukea on voitu kohdistaa luokkatasolla tarpeen mukaan.

Opettajien rekrytointin haasteet kasvoivat kohti loppuvuotta.

Vuoden loppuun mennessä toimintakate ylitti talousarvion n. 0,6 milj. €, josta reilut 0,3 milj. € oli koronasta johtuvia ja loput olivat ennalta arvaamattomia menoja tai toteutumattomia tuloja.

Kulttuurilaitokset ja nuorisopalvelut

Kulttuuri ja nuorisopalveluiden toimintakate oli lähes 0,4 M€ budjetoitua parempi. Toimintatuottoja kertyi n. 86 700 € budjetoitua vähemmän ja vastaavasti toimintakulut olivat budjettiin nähden lähes 0,5 M€ pienemmät. Toimintatuotoissa lähinnä kulttuurin osalta tuotot jäivät budjetoitua pienemmiksi. Toimintakuluissa henkilöstökulut, palvelujen ostot, aine- ja tarvikeostot, vuokratulot ja muut toimintakulut toteutuivat budjetoitua pienempinä.

Kirjasto

Kirjaston toiminta toteutui talousarvion puitteissa. Kirjastot olivat avoinna läpi vuoden ja kaikki peruspalvelut olivat kaupunkilaisten käytössä. Toimintavuoden aikana epidemiarajoitukset vaihtelivat, ja rajoittivat kirjastojen kokous- ja tapahtumatilojen tarjoamista asiakkaille. Pääkirjastossa otettiin käyttöön uudistettuja asiakastiloja 6/-21. Kaupunkilaisten ovat ottaneet tilat aktiivisesti käyttöönsä. Tiloissa sijaitsevassa Taidekujassa on pidetty kuukausittain vaihtuvia näyttelyitä. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan kirjastot valmistelivat yhdessä Lapin kirjastojen kanssa e-kirjaston laajennusta. Kirjasto tiivistä yhteistyötä perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Perusopetuksen eri luokka-asteille tarjotaan etäkirjavinkkausta ja -opastusta ja varhaiskasvatuksen kanssa laadittiin suunnitelma, joka tukee lasten monilukutaidon kehittymistä. Kirjastoauton kokeilua liikennöidä myös lomakautena jatkettiin, tavoitteena on tarjota palvelua myös kesäasukkaille. Vuonna 2021 tehtiin fyysisiä kirjastokäyntejä 224 000 ja verkkokäyntejä 144 000. Vuonna 2021 lainausmäärä oli 535 000.

Kainuun museo

Museon toiminta on ollut talousarviosuunnitelman mukaista. Näyttelytoiminta oli monipuolista. Perusnäyttelyn lisäksi esillä oli 31.1. asti edellisvuonna aloitettu sotahistoriaa esitellyt näyttely Kenttäradan monet kasvat, 21.2. - 5.5. Kainuun keskussairaalan historiaa esitellyt näyttely Tornin jalustalla ja 2.6. alkaen lapsiperheille suunnattu näyttely Metsänpeitto. Galleriahuoneessa oli alkuvuonna esillä kolme pienoisenäyttelyä. 30.6. mennessä näyttelyissä oli käynyt 2750 kävijää, mikä on jonkin verran keskimääräistä vähemmän. Koronapandemian vuoksi museossa ei ole toteutettu opastettuja esittelyjä ryhmille. Asiakaspalaute näyttelyistä on ollut erittäin hyvä.

Kokoelmapoliittisen ohjelman päivitys alkoi keväällä. Kokoelmatietojen tarkistuksia ja täydennyksiä on tehty edellisvuonna käyttöön otettuun uuteen kokoelmahallintajärjestelmään ja valokuvien luettelointi on edennyt hyvin. Kuvien julkiseminen Finna-järjestelmässä siirtyi vuodelle 2022 Finnan ruuhkautumisen vuoksi. Kokoelmien kartunta on ollut maltillista.

Alueellisen vastuumuseona toimiminen on painottunut Kainuun paikallismuseoiden opastukseen ja kehittämiseen sekä kulttuuriperinnön vaalimiseen kaavoituksissa, metsätöissä, teollisuus- ja kaivosalueiden laajennuksissa sekä sähköverkkojen uusimisessa.

Taidemuseo

Taidemuseo järjesti vuoden aikana neljä näyttelyä ja vuosiohjelmassa otettiin huomioon erilaiset yleisöryhmät. Museo oli avoinna koko vuoden, mutta pandemian jatkumisesta johtuen yleisötyön tavoitteet eivät toteutuneet suunnitellusti, vaan kävijämäärä oli noin 70 % normaaliaikojen kävijöistä eli 7619. Eniten kävijöitä oli Marjatta Tapiolan kesänäyttelyssä ja keväällä museossa vierailivat jälleen 8-luokkalaiset taidetestaajat, tällä kertaa Ritva-Liisa Virtasen ekologisten teemojen äärellä. Asiakaspalaute oli erittäin positiivista kaikkien näyttelyiden ja museokäyntien osalta.

Kokoelmatyössä keskityttiin erityisesti julkisten tilojen taiteen kartoittamiseen ja kuntoarvioihin, yhteistyössä alueellisen vastuumuseon kanssa. Teoksia sijoitettiin kaupungin työyksiköihin ja julkisiin tiloihin. Kuukauden kokoelmateosten esittely jatkui, valitsijoina mm. Runoviikon taiteellinen johtaja Kati Outinen ja kajaanilaiset 8-luokkalaiset. Saavutettavuussuunnitelman mukainen toiminta jatkui muilta osin, mutta asiakasraati ei kokoontunut.

Kansalaisopisto

Kaukametsän opistossa annettiin 10 489 tuntia opetusta 3 440 netto-opiskelijalle. Opistolle myönnetty valtionosuustuntimäärä vuonna 2021 oli 11 344 tuntia, josta luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien opetukseen 490 tuntia (toteutui 508 tuntia). Vuoden aikana järjestettiin 35 luentoa, joissa osallistujia oli yhteensä 1 252. Koronapandemian negatiivinen vaikutus näkyi edelleen niin opiskelijoiden kuin toteutuneiden opetustuntienkin määrässä.

Kaukametsän opiston kevätlukukauden opetus toteutettiin pääsääntöisesti etäopetuksena koronapandemia leviämisen ehkäisemiseksi. Kädentaitojen ja visuaalisten taiteiden kurssit käynnistyivät terveys- ja turvallisuussäädösten mukaisesti toteutettuna talviloman jälkeen. Alkukevään pitämättömät tunnit korvattiin jatkamalla opetusta lukukauden loppuun saakka. Yleisöluennot toteutettiin sekä lähi- että etätilaisuuksina, ja osa luennoista tallennettiin verkkoon jälkikäteen katseltaviksi. Joitakin kursseja ei voitu käynnistää koronarajoitusten vuoksi lainkaan, ja myös osa luennoista jouduttiin perumaan. Syyslukukaudelle suunniteltiin aiempaa enemmän verkkokursseja. Syksylläkin osa kursseista jouduttiin perumaan koronapandemiasta johtuneen vähäisen osallistujamäärän takia. Kevätlukukaudella koronapandemian takia keskeytyneistä kursseista annettiin hyvitystä syksyn kurssimaksuissa.

Kaukametsän opisto sai Opetushallitukselta 26 500 euron avustuksen käyttötalouteen poikkeustilanteen aiheuttamien tulomenetysten korvaamiseksi. Avustus käytettiin pääasiassa kurssimaksutulomenetysten kattamiseen.

Hankkeet *Oppia* - Opistojen palvelujen innovatiivisuus alulle sekä *Dipakka* aikuisten perustaitojen ja digitaalisten taitojen vahvistamiseen saatiin vuoden aikana päätökseen. Lisäksi Kaukametsän opisto osallistui harrastustoiminnan järjestäjänä Kainuun harrastamisen malliin. Kaukametsän opiston 50-vuotisjuhla järjestettiin marraskuussa.

Musiikkiopisto

Kainuun musiikkiopiston laajan oppiainevalikoiman (38 eri oppiainetta) piirissä opiskeli vuoden aikana 957 oppilasta. Kajaanin lisäksi opetusta annettiin Hyrynsalmella, Paltamossa, Puolangalla, Ristijärvellä, Suomussalmella ja Vaalassa. Opetustunteja pidettiin yhteensä 24 041. Musiikkiopistolla on kiinteä valtionosuustuntimäärä 24 034 vuosituntia (1 125 952 € netto vuonna 2021). Koronapandemian negatiivinen vaikutus näkyi jonkin verran vuoden 2021 oppilas- ja opetustuntimäärässä.

Opetus järjestettiin pääosin lähiopetuksena. Vaalassa järjestettiin etäopetusta 7. - 22.1. Pohjois-Pohjanmaan koronarajoitusten takia, ja Kaukametsän kamarikuoron opetus oli koronatilanteesta johtuen tauolla koko kevätlukukauden ajan. Tanssioppilaille järjestettiin etäopetusta 30.8.-7.9. ja osa varhaisiän musiikkikasvatuksen oppilasta sai etäopetusta 1. - 7.9. välisenä aikana Kajaanin kaupungin koronarajoitusten takia. Etäopetuskerroista annettiin oppilaille hyvitystä lukukausimaksuissa. Ryhmäopetuksessa eli tanssissa ja varhaisiän musiikkikasvatuksessa oppilasmäärät ja lukukausimaksutulot olivat edellisvuoden tapaan tavallista pienempiä.

Kainuun musiikkiopisto sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä 25 000 euron avustuksen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen. Avustus käytettiin koronapandemiasta johtuvien lukukausimaksu- ja pääsylipputulomenetysten kattamiseen.

Koronapandemia vaikutti edelleen voimakkaasti vuoden aikana järjestettyjen konserttien ja niissä vierailleen yleisön määrään. Kainuun musiikkiopisto järjesti vuoden 2021 aikana 44 esiintymistapahtumaa, joissa esiintyjien määrä oli 789 ja yleisömäärä 2 150. Suurimpia tapahtumia olivat Kaukametsän kamariorkesterin Mozartista Morriconeen -konsertti, Kajaanin

puhallinorkesterin 30-vuotisjuhlakonsertti ja tanssiosasto Ballet Kaukametsän joulunäytös. Lisäksi useita kevätlukukauden oppilaskonsertteja ja Ballet Kaukametsän kevätinäytös videoitiin ja julkaistiin sosiaalisessa mediassa. Sekä musiikin että tanssin opettajat ja oppilaat osallistuivat Kulttuuripolku-hankkeeseen live stream -soitinesittelykonsertilla ja -tanssinäytöksellä.

Kulttuuri- ja kongressikeskus

Kaukametsän kongressikeskuksen kaikki ulkopuoliset yleisötilaisuudet on siirretty 1.1. - 30.6. syksyksi koronatilanteen vuoksi. Muutamia pieniä tilaisuuksia kuten kalusteiden myyntityttöjä on ollut. Kajaanin Dance festival järjestettiin täysin striimattuna 29. - 31.1.2021. Toukokuussa kaksi kulttuurin konserttia järjestettiin Kouta-salissa koronarajoituksin. Kajaanin Runoviikko järjestettiin koronaohjeistuksen mukaisesti hieman pienempänä ja puolella yleisökapasiteetilla. Tilaisuuksien kävijöiden yhteystiedot on kerätty ja näistä tilaisuuksista ei yhdestäkään ole tullut altistuksia.

Syksyn kulttuurin konserteista voitiin pitää kaikki 20 kpl, lokakuun alusta alkaen ilman rajoituksia. Vuoden aikana jouduttiin peruuttamaan kaikkiaan 50 konserttia ja 18 konserttia siirrettiin vuodelle 2022. Ulkopuoliset konsertit oli lähes kaikki peruuntuneita, rajoitusten vuoksi.

Kaukametsän salin näyttämöremontin suunnittelu alkoi, toteutuminen suunniteltu vuonna 2023.

Teatteri

Kajaanissa esitystoiminta on toiminut Kajaanin kahdessa toimipisteessä teatterin arjen kannalta suunnitellusti koko vuoden. Vuoden katsojatavoitteesta täyttyi 34 % (katsojia oli 8 915 tavoitteesta 26 000). Aulahenkilökuntaa on lisätty yleisön turvallisuuden varmistamiseksi. Yleisösisäänkäyntiä ja narikkaa on laajennettu ja lipunvaihtoa sekä muuta asiakaspalvelua on sujuvoitettu. Koko vuoden osalta on peruttu yhteensä 65 esitystä, joista 56 olisi ollut kiertue-esityksiä aluetatterin piirissä. Hyljenäytelmän vierailu Espooseen peruuntui toistamiseen, samoin Marjo Leinosen vierailukonsertti. Suunniteltu vappukonsertti peruitettiin ennen tuotannon aloitusta. Syyskaudella esitystoiminta oli normaalia pääteatterin osalta.

Vuonna 2021 teatteri toteutti kuusi uutta kokoillan näytelmää. Alkuvuoden toteutuneiden näytelmien ensi-illat olivat teatteritalolla Melankolia ja pienen näyttämön/aluetatterin puolella Näin sopii unohtaa. Molemmat olivat kantaesityksiä, esityskerrat pysyivät suunnitellussa, mutta katsojarajoitukset määrittivät vain 20 henkeä/esitys. Kiertue esitykset eivät toteutuneet ollenkaan kevätkaudella. Yhteistyössä Kajaanin seurakunnan kanssa oli tekeillä nuorten produktio MonikaSvo ja yhteistyössä KAO:n konservatorion ja Kajaanin Puhallinorkesterin kanssa Vappukonsertti. Nämä peruuntuivat kokonaan.

Syyskauden ensi-illoista Zorro -musikaali, Medusan huone, lukudraama Yhdestoista hetki ja Viri viri tik tak -lasten esitys saatiin kaikki suunnitellusti tehtyä. Ainoastaan Viri viri tik tak -kiertueet keskeytyivät suurelta osin. Teatteriin sovittu vierailuesitys Minttu ja Ville oli yleisön mieleen toteutuessaan.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluilla oli 7 nuorisotilaa, liikennepuisto ja Ohjaamo Nuppa kynnyksetön nuorten palvelupaikka. Uutena toimintana aloitettiin AVIn täysrahoituksella koulun nuorisotoiminta kahden ohjaajan voimin.

Ohjaamo, starttipaja ja etsivä nuorisotyö toimivat normaalisti koronaohjeistuksen puitteissa. Kerhot, päiväleirit ja nuorisotilat toimivat koronaohjeistusten mukaan tavanomaista pienemmissä ryhmissä. Isommat tapahtumat ja yöleirit jäivät toteutumatta koronan vuoksi. Etsivä nuorisotyö ja starttipaja tarjosivat nuorille palveluohjausta ja toimintaa, mikäli palveluihin kiinnostumisessa tai elämänhallinnassa on haasteita.

Nuorisopalveluissa tehtiin tilamuutoksia. Kuurnan nuorisotiloista luovuttiin ja toiminta siirtyi Kätönlahden koululle yhteiskäyttötilaan varhaiskasvatuksen iltapäivätoiminnan kanssa. Asemakatu 2:n tiloista nuorisotila- ja starttipajatoiminta siirtyi elokuussa 2021 korvaavaan tilaan Vienankatu 5:seen. Ohjaamon muuttoa valmisteltiin ja se siirtyy Pohjolankatu 16 alkuvuonna 2022, kun remontti valmistuu.

9. luokan ja toisen asteen 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille jaettiin kesätyöseteleitä. Vuonna 2021 nuorisopalveluissa oli 34 977 käyntikertaa.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa sivistysjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Osallistuminen kansallisiin arviointeihin	Kansallisten arviointien tulokset	Saavutetaan vähintään valtakunnallinen keskiarvo.	Perusopetuksessa yksi koulu on osallistunut 9. luokan englannin arviointiin ja kaksi koulua valmistavan opetuksen arviointiin. Varhaiskasvatuksen kaksi päiväkotia osallistui Karvin arviointipilottiin.	Toteutuu
Asiakastiedon säännöllinen kerääminen ja tiedon hyödyntäminen palvelujen järjestämisessä	Jokaisella tulosalueella on käytössä säännölliset asiakastytyväisyyskyselyt.	Asiakastytyväisyys vähintään hyvällä tasolla	Toteutunut Kainuun Museossa, taidemuseossa, varhaiskasvatuksessa, perusopetuksen koulukuljetuksessa ja kirjastopalveluissa.	Toteutuu osittain
Kuntalaisten osallisuuden lisääminen	Pääkirjaston kuntalaisille ja järjestöille maksettomien tilojen käyttöaste	Käyttöaste on korkea.	Käyttöaste kasvanut tasaisesti tilojen käyttöönotosta alkaen.	Toteutuu
Kuntalaisten osallisuuden lisääminen	Kaukametsän opiston ja kaupunginkirjaston yhteisten Suorat sanat -tilaisuuksien osallistujamäärä	Vuoden neljään tilaisuuteen osallistujamäärä on korkea.	Tilaisuuksien osallistujamäärät jäivät asetettuja tavoitteita alhaisemmiksi.	Toteutuu osittain
Museopalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	Museoiden kävijämäärät	Kävijämäärät kasvavat tai pysyvät vähintään nykytasolla.	Kainuun Museon kävijämäärä 7136 oli viime vuosien keskiarvon tasolla. Taidemuseon kävijämäärä 7619 oli noin 70 % normaaliaikojen keskiarvosta.	Toteutuu osittain
Kulttuuripalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen Kaiku-kortin haltijoilla	Kaiku-kortin käyttökerrojen määrä	Kaiku-kortin käyttökerrojen kokonaismäärä pysyy ennallaan tai kasvaa.	Kongressi ja kulttuurikeskuksen kulttuuritilaisuuksiin yhteensä 125 Kaikukortti käyntiä. Määrä vähentyi, koska tilaisuuksia jouduttiin perumaan 50 kpl koronatilanteen vuoksi. Syksyllä saatiin pidettyä kuitenkin 29 tilaisuutta, joista 20:een kävi Kaiku-kortti.	Toteutuu osittain

Digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen palvelujen järjestämisessä	Verkkoilmoittautumisen ja -maksamisen käytön laajuus	Tilojen varausjärjestelmä Timmin käyttöaste kasvaa.	Timmi-tilanvarausjärjestelmän käyttöaste on kasvanut.	Toteutuu
Teatteripalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	Teatterin kävijämäärä	26 000 - 30 000 kävijää	Kajaanissa esitostointi on toiminut Kajaanin kahdessa toimipisteessä teatterin arjen kannalta suunnitellusti koko vuoden. Vuoden katsojatavoitteesta täyttyi 34 % (katsojia oli 8 915 tavoitteesta 26 000).	Toteutuu osittain
Musiikkiopiston palvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	Musiikkiopiston tilaisuuksien kävijämäärät	Kävijämäärät kasvavat tai pysyvät vähintään entisellä tasolla.	Koronapandemian takia järjestettyjen tilaisuuksien määrä ja niiden kävijämäärä jäi alhaiseksi.	Toteutuu osittain

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Tilojen käytön tehostaminen	Käytössä olevat tilaneliöt	Tilaneliöiden tiivistäminen ja/tai tilojen yhteiskäyttö eri toimijoiden kanssa.	Vuolijoen päiväkotia muutti Vuolijoen koulun yhteyteen lokakuussa 2021. Kuurnan nuorisotoiminta muutti Kätönlahden koululle elokuussa 2021. Aikuisten perusopetus ja joustava perusopetus muuttivat Kaukametsän opiston tiloihin. Asemakatu 2 tiloista luovuttiin ja vuokrattiin pienemmät tilat Pohjolankatu 16 ja Vienankatu 5.	Toteutuu
Kestävän kehityksen ja ekologisuuden edistäminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	Koulujen osallistumisaste Vihreä lippu -toiminnassa Päiväkodit edistävät ekologista toiminnassa ja lapsia ohjataan kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan	Vihreä lippu -toimintaan osallistuvien päiväkotien ja koulujen määrä kasvaa vuodesta 2020.	Lehtikankaan koulu on osallistunut Vihreä lippu -toimintaan. Toiminta ei ole laajentunut muihin kouluihin. Varhaiskasvatuksen toiminnassa painotetaan ekologista ja kierrättämistä.	Toteutuu osittain
Kestävän kehityksen ja ekologisuuden edistäminen taidemuseossa	Asiakastyytyväisyys, kävijäpaalautte, yhteistyön määrä eri toimijoiden kanssa	Ajankohtaisia ekologisia teemoja käsittelevä nykytaiteen näyttely taidemuseossa, suunnataan erityisesti nuorille. 8-	Taidetestaajia vieraili sovitut 423 ja heidän ekologisia teemoja käsittelevä ohjelmansa oli suunniteltu yhteistyössä taiteilijan kanssa. Kaikkien ko. näyttelyn kävijöiden (1644)	Toteutuu

		luokkalaiset mukana SKR:n taidetestaajina.	palautteesta enemmistö hyvää ja erinomaista.	
Kestävän kehityksen ja ekologisuuden edistäminen Kaukametsän opistossa	Mittari määritellään auditoinnin perusteella joulukuussa 2020.	Kaukametsän opisto jatkaa Agenda 2030 teemojen työstämistä vuoden 2020 auditoinnin pohjalta.	Tavoite toteutui, mm. kestävän kehityksen viikko järjestettiin syyskuussa.	Toteutuu

Tulevaisuus nuorissa

Edistetään lasten ja nuorten harrastuneisuutta lisäämällä harrastusmahdollisuuksia ja tiedotamalla niistä.	Harrastaa vähintään kerran viikossa (kouluterveyskysely)	%-osuus kasvaa	Harrastamisen Suomen malli on otettu käyttöön. Harrastajien määrä on selkeästi kasvanut. Kouluterveyskysely on tehty keväällä 2021. Tulosten mukaan ohjattuun liikuntaan osallistujien määrä on laskenut. Omatoimisen liikunnan määrä on lisääntynyt.	Toteutuu
Edistetään lasten ja nuorten osallisuutta eri tahojen ja toimijoiden keinoin.	Kokee olevansa tärkeä osa lähiyhteisöä (kouluterveyskysely)	%-osuus kasvaa	Perusopetuksen osalta kouluterveyskyselyn mukaan prosenttiosuus on kasvanut reilut 3 % vuodesta 2019.	Toteutuu
Tuetaan lapsiperheiden arkea ja vanhemmuutta perheohjaajien, Varpumentorin ja hänen työparinsa toiminnalla. Perusopetuksessa tuetaan oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia Helppi-työpari-, NOPO-opo- ja Tutka-työparitoiminnalla sekä lisäämällä laaja-alaista erityisopetusta ja samanikäis- sekä resurssiopetusta. Vähennetään koronan aiheuttamia oppimisen haasteita ja tuetaan arjenhallintaa.	Korjaavien palvelujen käytön määrä	Korjaavien palveluiden käytön määrä laskee tai pysyy ennallaan.	Käytettyjen varhaisten tukitoimien ansiosta koulupudokkaiden määrä pysyi hallinnassa. Perheet saivat kokonaisvaltaista tukea ja palvelun ohjausta. Suoraa vaikutusta korjaavien palvelujen määrään ei voida perusopetuksen tiedoilla arvioida. Varhaiskasvatuksen perheohjaajat ja varpu-mentorin työpari-toiminta on koettu tarpeelliseksi ja huoltajat ovat antaneet erinomaista palautetta toiminnasta.	Toteutuu
Järjestetään lasten ja nuorten tapahtumia yhteistyössä eri toimijoiden (mm. teatteri, KAO, Kulttura, Kajaanin seurakunta) ja nuorten kesken Varhaiskasvatuksen Silmu järjestää kulttuurikokeimuksia lapsille ja toimii yhteistyössä päiväkotien kulttuurivastaavien kanssa.	Kokee, että alueella järjestetään kiinnostavaa toimintaa (kouluterveyskysely)	%-osuus kasvaa	Kouluterveyskyselyn mukaan parannusta on tapahtunut 8,5 %. Silmu järjesti mm. lasten taidenäyttelyn keväällä 2021.	Toteutuu

<p>Yhä harvempi nuori kokee tulleen koulukiusatuksi Kajaanissa.</p> <p>Nykytila: 4. ja 5. luokkalaisista 5,7 % ja 8. ja 9. luokkalaisista 4,4 %.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa toteutetaan Varhaiskasvatuksen mukaista päiväkodin kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelmaa. Henkilöstöä koulutetaan asiassa.</p>	<p>Kouluterveyskysely</p> <p>Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arviointi keväällä 2021.</p>	<p>4. ja 5. luokkalaisista alle 5 % kokee tulleen kiusatuksi keran viikossa tai useammin.</p> <p>8. ja 9. luokkalaisista alle 4 % kokee tulleen kiusatuksi keran viikossa tai useammin.</p>	<p>Kouluterveyskyselyn mukaan 4. ja 5. luokkalaisten kohdalla tilanne 0,7 % heikempi kuin vuonna 2019.</p> <p>8. ja 9. -luokkalaisten kohdalla tilanne on 1,1 % heikempi kuin vuonna 2019.</p>	<p>Ei toteudu</p> <p></p>
---	--	---	--	--

Osaajista elinvoimaa

<p>Resurssien mukainen henkilöstön täydennyskoulutus. Koulutukset toteutetaan Kajaanissa ja paikallisia koulutustoimijoita hyödyntäen</p>	<p>Koulutuksiin osallistumisaste</p>	<p>Osallistumisaste on hyvällä tasolla.</p>	<p>Koulutukset on toteutettu pääosin etäyhteyksin. Koulutusikäntöjen muututtua osallistujamäärästä on vaikeampi saada tietoa.</p>	<p>Toteutuu osittain</p> <p></p>
<p>Sivistyspalvelut ja vapaa-ajan aktiviteetit edistävät elämänlaatua ja toimivat kohtaamispaikkana.</p>	<p>Sivistyspalvelujen käyttäjämäärät</p>	<p>Käyttäjämäärät pysyvät nykytasolla tai kasvavat.</p>	<p>Koronasta johtuvien rajoitusten vuoksi kävijämäärät ovat laskeneet.</p>	<p>Ei toteudu</p> <p></p>
<p>Lasten ja nuorten yritteliäisyyden ja yrittäjämäisen asenteen kasvun tukeminen osallistamalla NY-ohjelmiin sekä Yrityskylätoimintaan perusopetuksessa.</p>	<p>Opintosuunnitelmia peruskoulun jälkeen (kouluterveyskysely)</p>	<p>≤ 91 %</p>	<p>Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet.</p> <p>Kouluterveyskyselyssä ei ole kysytty ko. kysymystä.</p> <p>Oppivelvollisuuden nostosta johtuen kaikilla peruskoulun päättävillä on opintosuunnitelma.</p>	<p>Toteutuu</p> <p></p>

Riskienhallinta

- - **Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski.** Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
- - **Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski.** Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
- - **Huomioitava tai seurattava riski.** Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
- - **Ei riskiä tai hyvin matala riski.** Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Toiminnalliset riskit	<p>Kelpoisten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opettajien saatavuus heikkenee edelleen.</p> <p>Kansalaisopiston tuntiopettajien saatavuus heikkenee.</p>	<p>Todennäköisyys: 4</p> <p>Vakavuus: 2</p> <p></p>	<p>Toteutunut varhaiskasvatuksessa: kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia ja erityisopettajia ei saatu tarvittavaa määrää.</p> <p>Toteutunut perusopetuksessa: kelpoisen perusopetuksen henkilöstön</p>

			saaminen on huomattavasti vaikeutunut kohti loppuvuotta. Kansalaisopistossa opettajien saavuus vaihtelee ainealueittain.
Strategiset riskit	Suunnitellut tavoitteet eivät ole riittävän vaikuttavia. Yksiköt eivät sitoudu kaupunkistrategiaan ja sopeuttamisohjelmaan ja niiden edellyttämään palvelujen ja palvelukulttuurin muutokseen / sopeuttamiseen. Toimitaan jatkossakin samalla tavalla ja samoissa tiloissa kuin tähän saakka on totuttu toimimaan.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12	Yksiköt ovat sitoutuneet kaupunkistrategian mukaiseen toimintaan. Tilojen käyttöä on pystytty tehostamaan.
Toiminnalliset riskit	Erityisen tuen ja perheiden tuen tarve kasvaa. Varhaiskasvatuksen avustajamäärää on vähennetty talousarvioon taloudellisista syistä. Riskinä on, että lapset eivät saa tarvittavaa tukea ajoissa.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12	Varhaiskasvatuksen avustajamäärää ei ole voitu vähentää. Tuen tarve kasvaa sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Näin ollen riski toteutuu.
Toiminnalliset riskit	Emme tee riittävästi ja vaikuttavasti yhteistyötä Kainuun soten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa kuntalaisten ja erityisesti lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Yhteistyömuotona Soten kanssa on Hellä-hanke. Yhteistyötä lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi on tehostettu. Riski ei toteudu.
Toiminnalliset riskit	Erityisen tuen ryhmien ja tarvittavien yksilöavustajien henkilöstömenot kasvavat budjetoitua suuremmiksi.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12	Toteutunut osittain. Pienryhmien sekä avustajien tarve on kasvanut. Menot on pyritty korvaamaan muilla säästöillä. Lisäksi on saatu valtion erityisavustuksia.
Toiminnalliset riskit	Henkilöstön hyvinvointi heikkenee, sairastavuus ja poissaolot kasvavat.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12	Ei ole vielä toteutunut. Kuormitus ja uupumus ovat kuitenkin kasvaneet.
Vahinkoriskit	Kiinteistöjen kunto heikkenee vesivaurioiden tai sisäilmaongelmien vuoksi.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Keväällä ilmenneet kattovuodot on korjattu eikä uusia vuotoja ole ollut.
Vahinkoriskit	Museoiden kokoelmavarastot tuhoutuvat veden tai tulipalon vuoksi.	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 4 4	Ei ole toteutunut.
Vahinkoriskit	Vanhentuneet rakenteet aiheuttavat konkreettisen vahinkoriskin mm. Kaukametsän salin valojen, siirrettävien näyttämön sivupanelien ja äänentoiston ripustusten sekä vanhentuneen sähkötekniikan vuoksi.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Ei ole toteutunut. Tarkastuksia on tehostettu ja tarkastusvälejä lyhennetty. Kaukametsän salin näyttämörakenteiden korjauksen suunnittelu on alkanut ja toteutetaan mahdollisesti vuonna 2023.

Rahoitusriskit	<p>Budjettiin arvioitujen tulot eivät toteutuneet suunnitellusti. Hallituksen tavoitteena on varata hankerahoitusta varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan 125 miljoonaa euroa ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan 180 miljoonaa euroa vuosille 2020-2022. Lisäksi APIP-toiminnan sekä koulupäivän yhteydessä tapahtuvaan harrastamiseen varataan 14,5 miljoonaa euroa vuodesta 2021 hankerahaa, ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistämiseen koulupäivän yhteydessä 5 miljoonaa euroa vuodelle 2020.</p> <p>Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulojen pienenevät valtakunnallisen linjauksen johdosta.</p> <p>Vuoden 2021 talousarvioon ei ole varattu määrärahaa Sarastian asiantuntijapalveluiden ja ICT-asiantuntijapalveluiden ostoihin.</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9</p>	<p>Toteutunut osittain. Valtion erityisavustusten määrät ja kohteet eivät ole ennakoitavissa.</p> <p>Koronan vuoksi kulttuuripalvelujen tulot eivät ole toteutuneet suunnitellusti.</p> <p>Varhaiskasvatuksen osalta asiakasmaksutulojen jäivät talousarviota pienemmäksi.</p>
Rahoitusriskit	<p>Valtion hankerahoilla ensi alkuun tuetun toiminnan rahoittaminen päättyy eikä aloitettua toimintaa pystytä lopettamaan. Uuden muodostuneen palvelun jatkamiseen joudutaan käyttämään kaupungin omaa rahaa tiukkenevassa taloudessa.</p>	<p>Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9</p>	<p>Ei ole toteutunut.</p>
Toiminnalliset riskit	<p>Koronaviruksen vaikutukset talouteen ja toimintaan.</p>	<p>Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12</p>	<p>On vaikuttanut rajoittavasti toimintaan koko toimialalla. Tulot eivät ole toteutuneet kulttuuripalveluiden osalta suunnitellusti.</p>

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
Päätöksentekoprosessi	<p>Sivistystoimialan ja tulosalueiden johtoryhmät toimivat säännöllisesti. Vuoropuhelu johdon kesken sekä henkilöstön suuntaan on sujuvaa ja ongelmiin tartutaan välittömästi, kun niitä havaitaan.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p>
Henkilöstöasiat	<p>Esimiehet tuntevat vastuunsa henkilöstöasioiden sujuvassa ja rakentavassa ohjaamisessa. Asioihin puututaan riittävän varhain. Vuorovaikutus on toisia arvostavaa ja tätä edellytetään jokaiselta organisaatiossa. Esi-miehiä ja henkilöstöä ohjeistetaan yhteisten sääntöjen noudattamiseen ja kaupunki järjestää säännöllisesti</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p>

	koulutusmahdollisuuksia henkilöstöasioiden hoitamiseen.	
Taloussuunnittelu	Sivistystoimialan johtoryhmä ja tulosalueiden johtajat arvioivat säännöllisesti toiminnan ja talouden toteutumista. Esimiehet ovat velvollisia ilmoittamaan välittömästi toiminnassa tai taloudessa havaitsemistaan puutteista tai virheistä.	Toteutunut suunnitellusti.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Määritetyt sijaisuudet ovat selkeät ja toimivat. Raportointi on ohjeistettua. Hankkeiden talouden toteutumista seurataan SAP talousraportoinnissa ja lisäksi hankkeet on lueteltu Laari -projektinhallintatyökaluun.	Toteutunut suunnitellusti. Lisäksi hankkeiden hallinnassa on käytössä myös Laari.
Talousraportointi	Talouden ja toiminnan toteutumasta raportoidaan kerran kuukaudessa lautakunnalle, sekä hallitukselle ja valtuustolle osavuosisraporttien yhteydessä.	Toteutunut suunnitellusti.
Omaisuuksien hallinnointi	Yksiköissä oleva kaupungin omaisuus on kirjattu ylös ja mahdolliset siirrot/vuokraamiset tapahtuvat kirjallisesti. Omaisuuden poistossa noudatetaan hallintosäännön ohjeistuksia ja lautakunta päättää isommista omaisuutta koskevista ratkaisuista.	Toteutunut osittain. Yhtenäistä järjestelmää tähän ei ole. Vaihtelua on tulosyksiköiden välillä.
Tietohallinto ja tietoturva	Tehdään tiivistä yhteistyötä tietohallinnon kanssa. Ohjeistetaan yksiköiden johtoa sekä henkilöstöä tarpeen vaatiessa. Järjestetään tarvittaessa koulutusta. Tietoturvan suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon sisäisen tarkastuksen raportti.	Toteutunut osittain. Yhteistyötä ja tiedonkulkua tietohallinnon kanssa tulee edelleen kehittää.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Sivistyslautakunta myöntää nuorisovastuuavustuksia. Talousarvion yhteydessä on määritetty erilliset määrärahat mm. ennaltaehkäisevien toimintamallien toteuttamiseksi. Sivistystoimialalla ei myönnetä takauksia tai vakuuksia. Lautakunnan talousarvioon on varattu 6 000 euroa, jolla voidaan tukea kaupunkistrategian 3. kasvuteman palvelujen/tapahtumien toteuttamista. Sivistysjohtaja arvioi ko. rahan käytön vuosittain.	Toteutunut suunnitellusti.
Sopimushallinta	Sopimushallintaa tehdään sivistystoimialalla keskitetysti. Talouden controllereille toimitetaan kaikki toimialaa koskevat sopimukset, jotka arkistoidaan CaseM:ään. Tällöin heillä on yleiskuva toimialaa koskevista sopimuksista. Sopimusten laadinnassa noudatetaan hallintosäännön ohjeistuksia.	Toteutunut suunnitellusti.

Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Hankkeiden hallinnointia voidaan osata ulkopuolelta, kuten AIKOPasta. Hankkeiden talouden toteutumista seurataan ja raportoidaan SAP talousjärjestelmästä. Lisäksi hankkeet on lueteltu Laari - projektinhallintatyökaluun.	Toteutunut suunnitellusti. Hankkeiden hallinnassa on käytössä myös Laari.
--------------------------------------	--	---

Sivistystoimiala	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Sivistyslautakunta	3	4,7	6
Varhaiskasvatus	336,2	352,7	352,7
Perusopetus	408,8	408	418,3
Nuorisopalvelut	18,6	20,8	23,7
Kulttuurilaitokset (kirjasto, museot ja teatteri)	95,5	94,4	91,4
Kaukametsä	88,1	93	76 *
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	950,2	973,6	968,1

*) Kansalaisopiston tuntiopettajien osalta htv2 laskentatapaa tarkistettu.

Sivistystoimiala yhteensä

Sivistystoimiala 1000 €	Muutokset		Muutettu TA 2021	TOT 1-12 2021	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021				
Myyntituotot	1 244		1 244	1 507	263	1 196
Maksutuotot	2 439		2 439	2 100	-338	1 800
Tuet ja avustukset	2 218	0	2 218	2 354	137	1 528
Vuokratuotot	195		195	126	-69	94
Muut toimintatuotot	84		84	131	48	67
Toimintatuotot	6 179	0	6 179	6 218	40	4 685
Valmistus omaan käyttöön						0
Henkilöstökulut	-46 087		-46 087	-46 010	78	-41 537
Palvelujen ostot	-15 555	-25	-15 580	-14 882	697	-10 796
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 612	-26	-1 638	-1 599	39	-1 489
Avustukset	-2 189	5	-2 184	-2 037	147	-5 900
Vuokratulot	-11 352	26	-11 326	-11 370	-44	-10 083
Muut toimintakulut	-252	25	-227	-146	81	-126
Toimintakulut	-77 046	5	-77 041	-76 043	998	-69 931
TOIMINTAKATE	-70 868	5	-70 863	-69 825	1 038	-65 246
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				-1	-1	0
VUOSIKATE	-70 868	5	-70 863	-69 826	1 037	-65 246
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-1 353		-1 353	-1 234	119	-949
TILIKAUDEN TULOS	-72 220	5	-72 215	-71 060	1 156	-66 194
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-72 220	5	-72 215	-71 060	1 156	-66 194

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta 1000 €	Muutokset		Muutettu TA 2021	TOT 1-12 2021	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021				
Tuet ja avustukset	1	0	1	1	0	5
Toimintatuotot	1	0	1	1	0	5
Henkilöstökulut	-301		-301	-302	-1	-200
Palvelujen ostot	-19	-25	-44	-60	-16	-37
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2		-2	-3	-1	0
Vuokratulot	-6		-6	-6	1	-5
Muut toimintakulut	-91	25	-66	-11	55	-11
Toimintakulut	-419	0	-419	-382	37	-253
TOIMINTAKATE	-418	0	-418	-381	37	-248
VUOSIKATE	-418	0	-418	-381	37	-248
TILIKAUDEN TULOS	-418	0	-418	-381	37	-248
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-418	0	-418	-381	37	-248

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus 1000 €	TA 2021	Muutokset TA 2021	Muutettu TA 2021	TOT 1-12 2021	Poikkeama	TP 2020
Myyntituotot	154		154	175	21	156
Maksutuotot	1 495		1 495	1 401	-94	1 301
Tuet ja avustukset	376	0	376	434	58	178
Vuokratuotot	9		9	8	-1	8
Muut toimintatuotot				2	2	2
Toimintatuotot	2 035	0	2 035	2 020	-15	1 645
Henkilöstökulut	-14 996		-14 996	-14 844	151	-13 871
Palvelujen ostot	-8 255		-8 255	-7 452	803	-4 105
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-299		-299	-238	62	-267
Avustukset	-1 930		-1 930	-1 743	187	-5 637
Vuokrakulut	-2 357		-2 357	-2 322	34	-2 191
Muut toimintakulut	-25		-25	-37	-13	-42
Toimintakulut	-27 862		-27 862	-26 637	1 224	-26 113
TOIMINTAKATE	-25 827	0	-25 827	-24 618	1 209	-24 468
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				0	0	0
VUOSIKATE	-25 827	0	-25 827	-24 618	1 209	-24 469
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-212		-212	-139	73	-96
TILIKAUDEN TULOS	-26 039	0	-26 039	-24 757	1 282	-24 565
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-26 039	0	-26 039	-24 757	1 282	-24 565

Perusopetus

Perusopetus 1000 €	TA 2021	Muutokset TA 2021	Muutettu TA 2021	TOT 1-12 2021	Poikkeama	TP 2020
Myyntituotot	931		931	1 185	254	906
Maksutuotot						0
Tuet ja avustukset	1 035	0	1 035	868	-167	725
Vuokratuotot	53		53	62	9	47
Muut toimintatuotot	9		9	54	45	7
Toimintatuotot	2 028	0	2 028	2 169	142	1 685
Henkilöstökulut	-22 736		-22 736	-23 111	-375	-22 034
Palvelujen ostot	-6 011		-6 011	-6 229	-218	-5 752
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-829		-829	-859	-29	-845
Vuokrakulut	-6 580		-6 580	-6 688	-108	-6 003
Muut toimintakulut	-25		-25	-39	-14	-31
Toimintakulut	-36 182		-36 182	-36 926	-745	-34 664
TOIMINTAKATE	-34 154	0	-34 154	-34 757	-603	-32 979
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				-1	-1	0
VUOSIKATE	-34 154	0	-34 154	-34 758	-604	-32 979
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-1 000		-1 000	-989	12	-742
TILIKAUDEN TULOS	-35 154	0	-35 154	-35 747	-592	-33 721
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-35 154	0	-35 154	-35 747	-592	-33 721

Kulttuurilaitokset ja nuorisopalvelut

Kulttuurilaitokset ja nuorisopalvelut 1000 €	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot	159		159	147	-12	134
Maksutuotot	944		944	700	-244	499
Tuet ja avustukset	805	0	805	1 051	246	621
Vuokratuotot	133		133	56	-77	39
Muut toimintatuotot	75		75	75	0	57
Toimintatuotot	2 115	0	2 115	2 029	-87	1 350
Valmistus omaan käyttöön						0
Henkilöstökulut	-8 054		-8 054	-7 752	302	-5 432
Palvelujen ostot	-1 270		-1 270	-1 141	129	-902
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-481	-26	-507	-499	8	-376
Avustukset	-259	5	-254	-294	-40	-263
Vuokratulot	-2 409	26	-2 383	-2 354	29	-1 885
Muut toimintakulut	-111		-111	-58	53	-42
Toimintakulut	-12 585	5	-12 580	-12 098	481	-8 900
TOIMINTAKATE	-10 469	5	-10 464	-10 070	395	-7 550
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				0	0	0
VUOSIKATE	-10 469	5	-10 464	-10 070	395	-7 550
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-140		-140	-106	34	-110
TILIKAUDEN TULOS	-10 609	5	-10 604	-10 175	429	-7 660
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-10 609	5	-10 604	-10 175	429	-7 660

Sivistyslautakunta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Noudatetaan vuosille 2020-2022 laadittua sivistystoimialan palvelurakenteita, -verkostoa sekä kustannustasoa laskevaa talouden sopeuttamisohjelmaa osana laajempaa kaupungin kokonaisuussäästöohjelmaa.	Sopeuttamissuunnitelmaa on toteutettu siinä määrin kuin se on ollut mahdollista.	Toteutuksessa
Vuoden 2021 aikana tarkastellaan Sivistystoimialan kaikki toiminnot, tilat ja rakenteet vastaamaan tulevaisuudessa pienenevää lapsi-, oppilas- ja asiakasmäärää.	Selvitys valmistuu alkuvuonna 2022.	Toteutuksessa

Varhaiskasvatus

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Lasten ja vanhempien osallisuutta vahvistetaan.	Toiminta järjestetään lasten mielenkiinnon kohteet ja vahvuudet huomioiden. Lapsilta kysytään palautetta toiminnasta. Päiväkotikohtaisia kyselyitä huoltajille järjestetään.	Toteutuksessa
Pedagogista dokumentointia lisätään ja kehitetään.	Pedagogisesta dokumentoinnista on saatu koulutusta ja kehittäminen jatkuu.	Toteutuksessa
Pedagogista johtajuutta vahvistetaan.	Toimikauden mittainen kehittämisasia, jota jatketaan vielä toimikaudella 2021-2022 vertaismentoroinnin avulla.	Toteutuksessa

Perusopetus

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Jatketaan yrittäjyyskasvatuksen edistämistä osallistumalla YES-keskustoimintaan ja Yrityskylä-toimintaan.	YES-keskus-toiminta hankkeena päättyi keväällä 2021. Toimintaa ei ole enää Kainuussa. Yrityskylävierailut ovat toteutuneet.	Toteutuksessa
Oppilaiden tukemisen muotoja kehitetään ja monipuolistetaan vastaamaan kasvaneeseen tarpeeseen. Perinteisten tukimuotojen rinnalle kehitetään varhaisen tukemisen keinoja.	Tukemisen muotoja on kehitetty ja monipuolistettu. Koulunurisyötä on vahvistettu. Konsultoituva erityisopettaja on aloittanut elokuussa 2021.	Toteutuksessa
Koulurakennusten käyttöastetta nostetaan mm. tilojen yhteiskäyttöä tehostamalla yhdessä kansalaisopiston ja musiikkiopiston kanssa.	Tilojen käyttöastetta on nostettu mm. luovuttamalla koulutiloja nuorisopalvelujen käyttöön.	Toteutuksessa
Aloitetaan laajamittainen kaksikielinen opetus perusopetuksen 1.-6. luokilla elokuusta 2021 alkaen yksisarjaisena.	Laajamittainen kaksikielinen opetus on aloitettu elokuussa 2021 vuosiluokilla 1 - 4.	Toteutuksessa

Kulttuurilaitokset ja nuorisopalvelut

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta ylläpidetään ja parannetaan toteuttamalla Kajaanin kaupungin kulttuuriohjelmaa 2019 - 2022.	Toteutunut pääosin.	Toteutuksessa
Kirjasto ottaa käyttöön Kajaanin lyseon väistöltä vapautuvat asiakastilat. Omien e-aineistojen digitukea jatketaan ja tiivistetään yhteistyötä Kainuun digitukiverkoston muiden toimijoiden kanssa. Tehdään tiivistä yhteistyötä alueen kehittäjäkirjaston (Oulun kaupunginkirjasto) kanssa.	Palvelulinjaukset toteutuneet pääosin suunnitellusti. Yhteistyön syventäminen muiden paikallisten digitukijoiden kanssa ei voinut toteutua epidemiatilanteen vuoksi onnistunut tavoitteen mukaisesti.	Valmis
Kainuun Museo järjestää kolme suurta vaihtuvaa näyttelyä ja viisi pienoisenäyttelyä. Osa näyttelyistä toteutetaan yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Kokoelmia avataan yleisölle digitaalisesti.	Museo toteutti kolme suurta näyttelyä ja neljä pienoisenäyttelyä sekä avasi perusnäyttelyn virtuaalisen tutustumismahdollisuuden. Kokoelmien digitaalinen avaaminen siirtyi vuoteen 2022.	Valmis
Taidemuseon näyttelysuunnittelussa otetaan huomioon erilaiset yleisöryhmät, ja saavutettavuussuunnitelman mukaista toimintaa jatketaan. Kaupunkilaiset ovat mukana mm. asiakasraadissa ja kuukauden kokoelmateoksen valinnoissa. Kokoelmatyötä kehitetään, mm. julkisten tilojen taidekokoelman teoksia sijoitetaan lisää kouluille, päiväkodeihin, työpaikoille ja kaupunkilaisten yhteisiin tiloihin.	Linjaukset toteutuivat suunnitellusti, mutta asiakasraati ei kokoontunut vuonna 2021.	Valmis

Kainuun musiikkiopisto järjestää monipuolisia konsertteja ja tanssinäytöksiä, mm. ilmaisia op-pilaskonsertteja kuukausittain. Tapahtumien striimausta verkkoon kehitetään.	Koronapandemia vaikutti voimakkaasti konserttien ja tapahtumien järjestämiseen. Kevätlukukaudella lähes kaikki konsertit ja Ballet Kaukamsän keväänäytös striimattiin tai videoitiin ja julkaistiin sosiaalisessa mediassa. Syyslukukaudella konserttien yleisömäärä oli tavallista pienempi.	Valmis
Kansalaisopisto vakiinnuttaa etäopetusta. Luentotoiminnan kehittämistä jatketaan paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyöverkkojen kanssa.	Etäopetusta kehitettiin edelleen ja verkkokurssien määrää lisättiin. Luentoja järjestettiin yhteensä 35 yhteistyössä useiden eri toimijoiden kanssa. Koronapandemia jarrutti luentotoiminnan kehittämistä.	Valmis
Teatteri ottaa ohjelmistosuunnittelussaan huomioon erilaiset yleisöryhmät. Esitysten lisäksi teatteri tekee teatterikasvatus- ja yleisötyötä. Teatteri kehittää digitaalista teatteritoimintaa aluetatterin ohjelmistoon pilottimuotoisesti vuonna 2021.	Vuonna 2021 teatteri toteutti kuusi uutta koo-koillan näytelmää. Alkuvuoden toteutuneiden näytelmien ensi-illat olivat teatteritalolla Melankolia ja pienen näyttämön/aluetatterin puolella Näin sopii unohtaa. Molemmat olivat kantaesityksiä, esityskerrat pysyivät suunnitellussa, mutta katsojarajoitukset määrittivät vain 20 henkeä/esitys. Kiertue esitykset eivät toteutuneet ollenkaan kevätkaudella. Syyskauden ensi-illoista Zorro -musikaali, Medusanhuone, luku-draama Yhdestoista hetki ja Viri viri tik tak -lasten esitys saatiin kaikki suunnitellusti tehtyä. Ainoastaan Viri viri tik tak -kiertueet keskeytyivät suurelta osin.	Valmis
Lasten ja nuorten parlamentti käynnistetään syksyllä 2021.	Kuuluu osallisuus- ja hyvinvointijaoston tehtäviin.	Ei aloitettu
Tehdään selvitys keinoista vähentää koulukiussaamista Kajaanissa ja otetaan käyttöön selvityksen pohjalta soveltuvat menetelmät ja työmuodot.	Perusopetuksessa on tehty Mitä kuuluu -kysely. Kyselyn tulosten perusteella on aloitettu toimenpiteitä mm. lisäämällä koulunuo-rosotyötä.	Toteutuksessa
Tehdään selvitys nuorisopalveluiden nykytilasta ja laaditaan selvityksen pohjalta suunnitelma nuorisotyön kehittämiseksi vastaamaan tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeita.	Selvitystä ja suunnitelmaa valmisteltiin. Suunnitelma valmistuu keväällä 2022.	Toteutuksessa

2.2.5 Ympäristötekni- nen toimiala

Sitovat tavoitteet

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Ympäristötekni- nen lautakunta ja lupajaosto

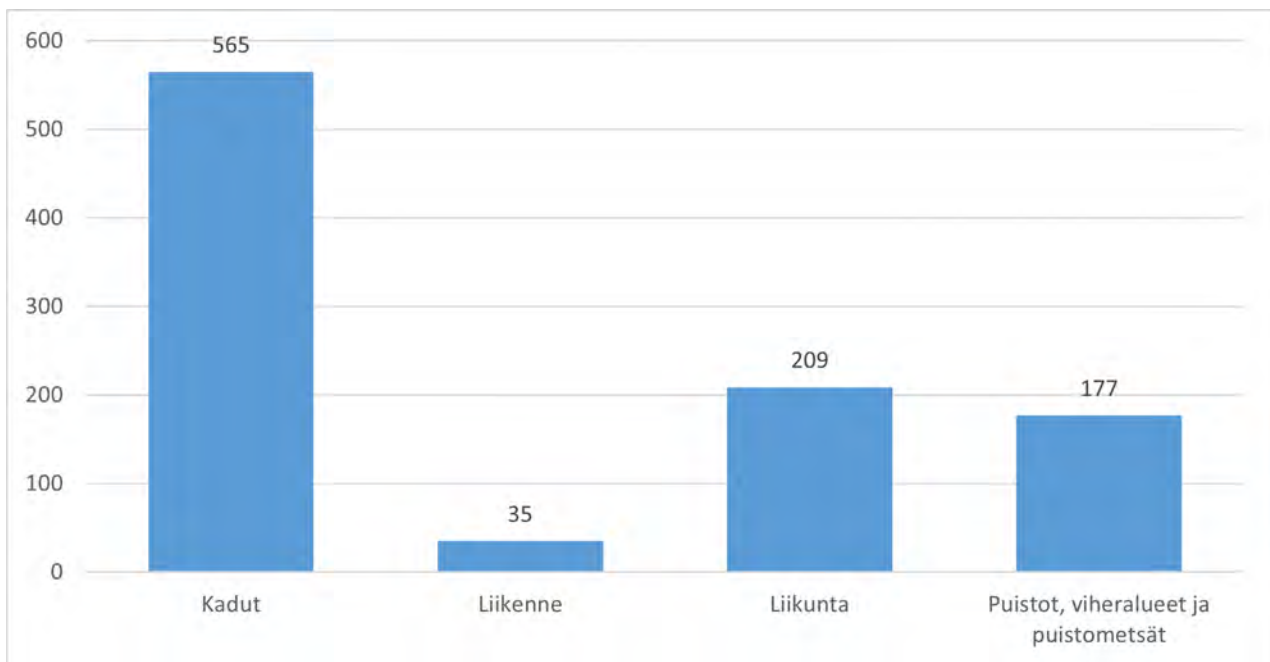
Ympäristötekni- nen lautakunta kokoontui 12 kertaa vuonna 2021. Kokouksissa käsiteltiin 150 asiaa, joista valtuustoaloitteita 9 kappaletta ja kuntalaisaloitteita 19 kappaletta. Asioista tehtiin yksi oikaisuvaatimus ja yksi valitus hallinto-oikeuteen. Lupajaosto kokoontui vuonna 2021 9 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin 61 asiaa, joista yksi oli oikaisuvaatimus. Poikkeamislupahakemuksia lupajaostossa käsiteltiin 7 kappaletta ja suunnittelutarveratkaisuja yksi kappale.

Ympäristötekni- sen toimialan käyttötalouden toimintakate vuonna 2021 oli 1,71 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Toimialan toimintatuotot toteutuivat 356 000 euroa parempana kuin muutetussa talousarviossa, tähän vaikutti pääasiassa

koronaepidemiasta aiheutunut sisäisten ja ulkoisten palveluiden kysynnän arvioitua vähäisempi heikentyminen ja kehittämishankkeisiin saadut tuet ja avustukset. Toimialan toimintakulut toteutuivat 1,53 milj. euroa parempana kuin muutetussa talousarviossa, joka johtui pääasiassa säästyneistä henkilöstökuluista, vähentyneestä ulkoisten palveluiden ostotarpeesta ja vähentyneistä avustushakemuserästä liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvoston osalta.

Henkilötyövuosia oli 154,7 (160 vuonna 2016, 158 vuonna 2017 ja 152 vuonna 2018, 155,4 vuonna 2019, 151,5 vuonna 2020). Henkilöstön korkeasta keski-ikästä pääosin johtuvaa vaihtuvuutta, joka on akuuteimmassa vaiheessa 2020-2025, hoidetaan aktiivisella rekrytoinnilla koko ajan. Osaavan työvoiman saanti asiantuntijatehtäviin on haastavaa. Lisäksi määräaikaista työvoimaa on ollut käytössä, ja tarvitaan jatkossakin, kausiluontoisesti.

Palautejärjestelmän käyttöä on kehitetty yhdessä Kajaanin kaupungin asiakaspalvelun kanssa tiiviisti koko vuoden ajan. Oheisessa kaaviossa on esitetty saapuneiden ja käsiteltyjen palautteiden lukumäärä katujen, liikenteen, liikuntapaikkojen sekä puistojen, viheralueiden ja puistometsien osalta. Merkittävin osa palautteista kohdistuu katuihin, yhteensä 565 kappaletta. Kokonaisuudessaan Kajaanin kaupungin palautejärjestelmään saapui palautteita vuonna 2021 1369 kappaletta (vuonna 2020 1223 kappaletta), joista ympäristötekniselle toimialalle 986 kappaletta.

Kaavio: Palautteet 2021

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnot -tulosalue

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalueen toimintakate toteutui 14 925 € heikommin kuin talousarviossa oli esitetty. Toimintatuotot toteutuivat talousarvion mukaisesti. Säästöjä syntyi mm. henkilöstökuluissa, kun taas palveluiden ja tarvikkeiden ostot ylittivät talousarvion.

Yleis- ja asemakaavoitus sekä muut suunnittelukohteet

Pärsänsuo-Tikkapuro-Heinimäki osayleiskaava hyväksyttiin ja sai lainvoiman. Paltaniemen kyläalueen osayleiskaava sekä Tervekaarre-Hövelönlahti osayleiskaavaa on valmisteltu luonnoksena. Vireille tulleita tuulivoimakaavoja ovat Kivikankaan, Harjunlehdon, Katajamäen ja Luolakankaan osayleiskaavat. Äkälänniemen osayleiskaavasta on tullut jatkovalitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kontiosaari-Kuninkaanniemen osayleiskaavan valituksesta on tullut hylkäävä päätös hallinto-oikeudesta.

Kaarnakadun pientaloalueen asemakaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa. Sammonkaaren asemakaava on tullut voimaan, ja alueelle on tehty Kajaanin ensimmäinen 3D tonttijako. Ensimmäiset tontit on luovutettu ja rakentaminen käynnistynyt. Paloaseman ja varikon kaava on luonnosvaiheessa nähtävillä.

Aluesuunnittelussa tehtiin kiinteät rakenteet ja laitteet investointien edellyttämät katu- ja muiden yleisten alueiden suunnitelmat. Suunnittelu tehtiin pääosin omana työnä, erikoisosaamista vaativat työt ostettiin konsulteilta.

Kiinteistöverotietojen tarkistaminen

Kaupunki toteutti kiinteistöverotietojen tarkistamisen konsultin suorittama projektina vuoden 2021 aikana Kajaaninjoen pohjoispuolisella alueella. Tarkistuksen suoritti FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy, joka luovutti projektin aikana kertyneen selvitysaineiston kaupungille lokakuussa 2021. Projekti jatkuu aineiston tarkastuksilla ja rakennusrekisterin täydennyksillä vuoden 2022 aikana. Havaittujen lupapuutteiden osalta kiinteistöjen omistajiin ollaan yhteydessä vuoden 2022 aikana, jotta rakennukset voitaisiin saada lupajärjestelmän piiriin ja jotta niiden rakennustekninen turvallisuus voitaisiin varmistaa.

Metsätalous

Kaupungin metsien hoitovelkaa pienennettiin edelleen vuonna 2021 tekemällä taimikonhoitoa n. 57,6 ha:n alueella ja perkausta n. 24,3 ha:n, yhteensä toimenpiteitä suoritettiin n. 82 ha:n alueella. Muutoin metsien hoidossa keskityttiin harvennushakkuisiin, joita suoritettiin n. 75 ha:n alueella. Lisäksi tehtiin ensiharvennuksia n. 10 ha:n alalla sekä päätehakkuita n. 20 ha:n alalla. Vanhoja oja perattiin pääosin harvennusten yhteydessä n. 9 km pituudelta.

Vuonna 2021 metsien myynnistä saatiin tuloa 324 t€, joista n. 70 t€ tuli taajamametsien hoidosta aiheutuvien metsätähteiden ja hankintapuun myynnistä. Lisäksi tuloja saatiin Lehtikankaan asemakaava-alueen rakentamisen vaatimista valmistelevista hakkuisista sekä kaupungin luovuttamien tonttien tonttipuuhakkuisista. Vuonna 2021 kilpailutettiin n. 100 ha:n suuruinen leimikko, joka sisälsi harvennushakkuita ja päätehakkuita. Parhaimman kokonaistarjouksen teki Kuhmo Oy, n. 299 000 euroa.

Heinimäen, Pirunvaaran, Olliskanvaaran ja Otanmäessä Pirttimäen alueen käyttö- ja hoitosuunnitelmien hyväksymiskäsittelyä jatkettiin edelleen vuonna 2021 ja suunnitelmat hyväksyttiin ympäristöteknisessä lautakunnassa huhtikuussa. Päätöksestä tehtiin oikaisuvaatimus, joka käsiteltiin lautakunnassa toukokuussa. Tuolloin suunnitelmiin tehtiin oikaisuvaatimuksen perusteella pieniä muutoksia. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehdystä päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen ja asian käsittely jäi vielä vuonna 2021 kesken.

Raudansuon ennallistamista piti edelleen siirtää vuonna 2021 myöhemmin suoritettavaksi, kun tarvittavia kulku-uria ei saatu alueelle jäädytetyksi. Alueen puustoa saatiin osittain harvennettua, mutta kaikkea kuivatuksen aiheuttamaa metsittymistä ei saatu korjattua. Asia pyritään korjaamaan, kun routatilanne sen sallii. Raudansuon osalta selvitettiin myös sen suojelumahdollisuuksia. Suon suojelua voidaan hakea myöhemmin, kun ennallistaminen on saatu suoritettua, mikäli ympäristötekniinen lautakunta näin päättää.

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Käsitellyt lupahakemukset ja ilmoitukset 2017 - 2021 (kpl):

Lupa / ilmoitus	2017	2018	2019	2020	2021
Rakennuslupa*	167	133	163	161	182
Toimenpidelupa	113	161	140	174	192
Jatkoaikalupa	36	17	14	11	4
Purkamisilmoitus	8	5	3	6	12
Purkamislupa	8	11	14	5	9
Maisematyölupa (1.9.2016 alkaen)	8	16	4	4	3
Rakennusaikaiset muutokset (1.4.2016 alkaen)	14	7	4	6	2
Yhteensä	354	350	342	367	404

Rakennus- ja toimenpidelupia käsiteltiin yhteensä 404 kpl. Omakotitalon rakennuslupia käsiteltiin 37 kpl, mikä on 11 kpl enemmän kuin edellisenä vuonna. Vapaa-ajanasuntojen uudisrakennuslupia oli edellisvuosiin verrattuna vähemmän, sen sijaan ns. saunamökki ja pihasaunojen lupahakemuksia käsiteltiin enemmän. Rakennushankkeisiin liittyviä katselmuksia tehtiin yhteensä 1941 kpl.

Ympäristönsuojelun suoritustietoja 2017 - 2021:

	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Käsitellyt lupahakemukset ja ilmoitukset</i>	20	20	30	40	35
<i>Lausunnot</i>	14	10	11	12	15
<i>Tarkastukset</i>	155	128	109	64	105
Yhteensä	189	158	159	116	155

Haja-asutusalueen jätevesien käsittelyn puhdistusvaatimusten siirtymäaika viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla päättyi 31.10.2019. Kunta voi kuitenkin hakemuksesta myöntää ranta- ja pohjavesialueilla määräaikaisen poikkeamisen enintään viideksi vuodeksi kerrallaan, mikäli ympäristökuormitus on huomattavan vähäinen tai käsittelyjärjestelmän parantaminen on kustannuksiltaan kiinteistön haltijalle kohtuutonta. Vuonna 2021 näitä poikkeamishakemuksia käsiteltiin 9 kpl.

Kunnallistekniikka ja liikunta -tulosalue

Katujen, yleisten alueiden sekä puistojen rakennus- ja perusparannushankkeet valmistuivat suunnitellusti. Tulosalueella on aloitettu pitkäjänteinen palveluiden kehittämisohjelma. Osana ohjelmaa laaditaan mm. henkilöstösuunnitelma 2021 - 2030. Korona pandemian vuoksi ei sisäliikuntatiloja jouduttu sulkemaan, mutta asiakasmääriä jouduttiin kuitenkin rajoittamaan. Katujen, yleisten alueiden sekä latujen kunnossapitoon jouduttiin kohdentamaan paljon resursseja runsaiden lumisaiteiden vuoksi.

Tilakeskus -tulosalue

Tulosityksiköiden perustehtävät hoidettiin tavoitteiden mukaisesti ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat arviota paremmin. Käyttötalouden toimintakate toteutui 899 000 euroa talousarviota paremmin. Hyvä toimintakate johtuu pääosin toimintatuottojen ja tilaustöiden hyvästä toteutumasta ja rakennusten ylläpito- ja kunnossapidon ostopalvelukulujen alittumisesta. Toimintakuluissa oli varauduttu rakennemuutosohjelman toteuttamiskuluihin (purkukulut ja myyntitappiot) 350 000 eurolla mutta purkukohteiden aiempien kuluvarausten purkamisen ja saadun myyntivoiton johdosta näitä kuluja ei syntynyt, vaan saldo jäi tältä osin positiiviseksi. Vuoden 2021 lämmitystarve oli taas vaihteeksi normaalivuoden tasolla ja rakennusten lämpö- ja sähköenergian käyttö kasvoi 7 174 MWh vuodesta 2020 ja energiakustannukset hieman ylittivät talousarvion.

Kaupungin rakennuskannan kokonaismuutos oli -2 022 m² ja -1,2 %, tältä osin tavoite toteutui. Lehtikankaan entinen terveysasema, Vuolijoen koulun entinen asunto-osa purettiin ja Auralan navetta-huoltorakennus myytiin. Rakennusten purkukuluja toteutui 133 700 euroa.

Talonrakennusinvestoinneissa sitovana tavoitteena oli 5 660 000 euroa. Investointien toteutuma oli noin 5 550 000 euroa. Merkittävimminä hankkeina valmistuivat Nakertajan-, Kuluntalahden-, keskus- ja Vuolijoen koulun, Vuorikatu 2 sekä kaupungintalon korjaus- ja muutostyöt. Sissilinnan peruskorjaus aloitettiin kesällä 2021.

Merkittäviä tulevien perus- ja muutuskorjausten ja uusien tilojen suunnittelua tehtiin tilakeskuksen johdolla vuonna 2021. Teatteritalon ja Sissilinnan peruskorjaussuunnittelu eteni loppusuoralle ja osin toteutukseen. Tempu-hankkeen hankesuunnitelman ja työryhmän esityksen mukaan päätettiin syksyllä uuden Kajaanin paloaseman ja kaupungin varikon yhteistilahankkeen rakentamisesta. Karpalo -niminen hanke koskien pääterveysaseman alueen tulevan käytön tarve- ja hankesuunnitelua Kainuun Sote -kuntayhtymän tilatarpeita varten oli odotusvaiheessa eikä saanut vahvistusta ministeriöstä. Hankepäätös on jatkossa aloittavan hyvinvointialueen päätösvallassa.

Investoinnit:

Investointisuunnitelmaa on tarkennettu vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Tarkennusten perusteella on tehty määrärahamuutoksia ja lisätty hankkeille saatavia avustuksia.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa tekninen johtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Yleiset alueet, kadut ja puistot hyvässä kunnossa ympäri vuoden	Toteutetaan asiakastytyväisyyskysely kaupungin osittain	Kysely toteutettu touko-kuun loppuun mennessä ja tulokset huomioidaan vuoden 2022 taloussuunnittelussa	Kysely toteutetaan parillisina vuosina.	Ei toteudu

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen energiankulutuksen hallinnan avulla	Rakennusten ja rakennuksissa toimivien prosessien yhteenlaskettu energian kulutus	Energian kulutus on 1 % pienempi vuoden 2020 tasoon verrattuna	Kaupungin rakennusten (sis. Vilake) sähköenergian kulutus oli vuonna 2020 yhteensä 18.022 MWh ja vuonna 2021 yhteensä 18.585 MWh. Sähkön kulutus kasvoi 563 MWh ja n. 3,1 %. Kaupungin rakennusten kaukolämmön kulutus oli vuonna 2020 yhteensä 40.151 MWh ja vuonna 2021 yhteensä 46.762 MWh. Kaukolämmön kulutus kasvoi 6.611 MWh ja n.16,5 %.	Ei toteudu
---	---	--	---	---

Tulevaisuus nuorissa

Liikuntapaikat tarjoavat nuorille harrastusmahdollisuuksia ja kohtaamispaikkoja.	Vuosittainen palvelukysely valittuihin liikuntapaikkoihin ja -alueisiin	Keskiarvo 2,75 - 3,25 (asteikko 1 - 5) ja hieman parempi kuin vuonna 2020	Kysely on toteutettu, vastausten perusteella keskiarvoksi on 3,5.	Toteutuu
--	---	---	---	---

Osaajista elinvoimaa

Oppilaitosyhteistyön avulla tarjotaan Kajaa-nissa opiskeleville harjoittelumahdollisuuksia ja lopputyöpaikkoja	Harjoittelupaikkojen, näyttötutkintojen ja lopputöiden lukumäärä	Toimiala pystyy tarjoamaan mahdollisuuksia useammalle kuin yhdelle eri koulutuslalle	Toimiala on tarjonnut harjoittelu sekä näyttötutkinto- ja oppityöpaikkoja ammattikorkeakoulututkintoihin ja toisen asteen erikoisammattitutkintoihin.	Toteutuu
--	--	--	---	---

Riskienhallinta

 - 	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
 - 	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
 - 	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
 - 	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Väestömäärän ja -rakenteen ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita palvelurakenteissa.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Ei toteutunut.
Rahoitusriskit	Verotulojen äkilliset ennalta arvaamattomat muutokset voivat aiheuttaa palvelutason laskua.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Ei toteutunut.
Toiminnalliset riskit	Korjausvelka pidetään hallinnassa riittäväällä peruskorjausinvestoinneilla, jotka perustuvat pitkän tähtäimen suunnitelmiin. Mikäli suunnitelmia ei seurata eikä toteuteta tai ne eivät ole ajan tasalla, voi seurata äkillisiä, esimerkiksi rakennuksiin kohdistuvia toiminnallisia ongelmia, jotka voivat estää päivittäisen käytön ja toiminnan.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12	Ei toteutunut.
Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät äkilliset luonnonilmiöt, kuten rankkasateet ja myrskyt.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Ei toteutunut.
Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät huolto- ja kunnossapito- palvelutason aleneminen tai laiminlyönnit.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Ei toteutunut.

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
Päätöksentekoprosessi	Jatketaan tietojen keräämisen ja analysoinnin suunnittelua päätöksenteon tueksi.	Teams -alustaa ja koko O365 ympäristöä ollaan ottamassa käyttöön kokonaisvaltaisesti. Kehitystyö tulee olemaan jatkuvaluontoista.
Henkilöstöasiat	Esimiestyön kehittämiseen panostetaan koulutuksen avulla. Kehityskeskustelut pidetään vuosittain kesäkuun loppuun mennessä.	Kehityskeskusteluista käyty 62 % 30.6.2021 mennessä. Tulosalueittain: Tekninen hallinto 100% Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomais-toiminnat 17 % Kunnallistekniikka ja liikunta 79 % Tilakeskus 70 % Kehityskeskusteluista käyty 77 % 31.12.2021 mennessä. Tulosalueittain: Tekninen hallinto 100% Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomais-toiminnat 54 % Kunnallistekniikka ja liikunta 83 % Tilakeskus 85 %
Taloussuunnittelu	Toimialan sisäisten talousprosessien kehittämistä jatketaan yhdessä taloushallinnon kanssa.	On työstetty pohjaa TAHE -uudistusprojektille.

Kirjanpito ja maksuliikenne	Otetaan käyttöön robotiikkaa avuksi valittuihin pilottikohteisiin.	Robotiikan käyttöönotto on työn alla ja sen pitäisi mahdollistaa TAHE uudistuksessa.
Talousraportointi	Toteuman aktiivista seuranta jatketaan ja työ kustannusten kohdentaminen tehdään aiheuttamisperiaatteen mukaan. Tämä edellyttää työajan seuranta. Talousraportoinnissa otetaan käyttöön automatiikkaa ja robotiikkaa.	Talouden seuranta ja analysointia tehdään kuukausittain. Työajanseuranta ja kustannusten kohdentaminen aiheuttamisperiaatteella pyritään ottamaan käyttöön viimeistään TaHe -uudistuksen yhteydessä.
Omaisuuksien hallinnointi	Korjausvelan hallinta ja palvelutarpeet ohjaavat investointien suunnittelua. Suunnittelua taseen järjestämiseksi omaisuus-erien mukaan korjausvelan määrittämisen tueksi.	Käyttöomaisuuden läpikäyntityö on käynnissä ja muutokset pyritään viemään uuteen TAHE projektin tarjoamaan järjestelmään.
Tietohallinto ja tietoturva	Osallistutaan aktiivisesti tietohallinnon projekteihin yhteisen hyödyn ja omien tarpeiden vuoksi.	Osallistuttu aktiivisesti tietohallinnon uudistusprojektiin.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Toimialan sisältä jaettavat avustukset keskitetään liikunta- ja kulttuurineuvostolle. Avustusten haku, päätökset ja avustusten maksuunpano hoidetaan sähköisesti.	On toteutunut.
Sopimushallinta	Kehitetään hankinnoista sopimuksenhallintaan -kokonaisprosessia yhdessä hankintayksikön kanssa.	Cloudia -järjestelmä on otettu laajamittaisemmin käyttöön hankinnoissa, mitä kautta sopimukset syntyvät ja siirtyvät automaattisesti asianhallintajärjestelmään. Talonrakennus- ja maanrakennusurakoiden käytäntöjä on yhtenäistetty.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Pyritään lisäämään rahoitusta kehittämis-työhön ulkopuolisten hankkeiden avulla.	Käynnistetty yhteistyö KAMK Oy:n kunta-palveluiden kanssa ja ensimmäisiä hankkeita on saatu käyntiin.

Ympäristötekniikka	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Ympäristötekniikka	3,2	3	3,2
Maankäyttö, suunnittelu ja viranomaistoiminnot	34	32	34
Kunnallistekniikka ja liikunta	67,8	75	71,4
Tilakeskus	46,5	52	46,1
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	151,5	162	154,7

Ympäristötekniinen toimiala

Ympäristötekniinen toimiala	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
1000 €	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot	2 336		2 336	2 474	138	2 364
Maksutuotot	1 312		1 312	1 163	-149	1 061
Tuet ja avustukset	66		66	193	127	166
Vuokratuotot	19 609		19 609	19 694	84	18 761
Muut toimintatuotot	252		252	408	156	235
Toimintatuotot	23 575		23 575	23 931	356	22 588
Valmistus omaan käyttöön	966		966	792	-174	831
Henkilöstökulut	-8 353		-8 353	-8 167	186	-7 945
Palvelujen ostot	-6 752		-6 752	-5 940	812	-5 810
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 336		-6 336	-6 243	93	-5 936
Avustukset	-743	199	-544	-414	130	-486
Vuokratulut	-3 951		-3 951	-3 714	238	-3 806
Muut toimintakulut	-173		-173	-100	73	-151
Toimintakulut	-26 308	199	-26 109	-24 577	1 532	-24 135
TOIMINTAKATE	-1 767	199	-1 568	146	1 714	-716
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				1	1	1
VUOSIKATE	-1 767	199	-1 568	148	1 715	-716
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-9 423		-9 423	-10 396	-973	-9 971
TILIKAUDEN TULOS	-11 190	199	-10 991	-10 248	743	-10 686
Poistoeron, var. ja rahast. lis(-)/väh(+)-yht.				19	19	19
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-11 190	199	-10 991	-10 229	762	-10 667

Ympäristötekniinen hallinto

Ympäristötekniinen hallinto	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
1000 €	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot						0
Tuet ja avustukset	20		20	7	-13	103
Toimintatuotot	20		20	7	-13	103
Henkilöstökulut	-271		-271	-265	6	-268
Palvelujen ostot	-110		-110	-35	75	-94
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11		-11	-2	8	-2
Avustukset	-743	199	-544	-414	130	-446
Vuokratulut	-21		-21	-24	-2	-17
Muut toimintakulut	-2		-2		2	-12
Toimintakulut	-1 158	199	-959	-740	219	-838
TOIMINTAKATE	-1 138	199	-939	-733	206	-735
VUOSIKATE	-1 138	199	-939	-733	206	-735
TILIKAUDEN TULOS	-1 138	199	-939	-733	206	-735
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 138	199	-939	-733	206	-735

Maankäyttö-, suunnittelu ja viranomaistoiminta

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnat	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
1000 €	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot	410		410	416	6	479
Maksutuotot	353		353	397	44	425
Tuet ja avustukset				19	19	10
Vuokratuotot	2 665		2 665	2 760	95	2 693
Muut toimintatuotot	242		242	141	-101	113
Toimintatuotot	3 669		3 669	3 733	64	3 721
Valmistus omaan käyttöön	120		120	71	-49	128
Henkilöstökulut	-2 117		-2 117	-1 997	120	-1 946
Palvelujen ostot	-698		-698	-809	-111	-688
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35		-35	-81	-46	-122
Vuokrakulut	-176		-176	-162	15	-166
Muut toimintakulut	-4		-4	-11	-7	-7
Toimintakulut	-3 029		-3 029	-3 059	-30	-2 930
TOIMINTAKATE	760		760	745	-15	919
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				2	2	2
VUOSIKATE	760		760	747	-13	921
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-71		-71	-66	5	-67
TILIKAUDEN TULOS	689		689	681	-8	854
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	689		689	681	-8	854

Kunnallistekniikka ja liikunta

Kunnallistekniikka ja liikunta	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
1000 €	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot	1 164		1 164	1 224	61	988
Maksutuotot	959		959	766	-193	635
Tuet ja avustukset	44		44	138	94	43
Vuokratuotot	421		421	377	-44	372
Muut toimintatuotot	6		6	251	245	119
Toimintatuotot	2 594		2 594	2 757	162	2 157
Valmistus omaan käyttöön	601		601	481	-120	442
Henkilöstökulut	-3 665		-3 665	-3 594	71	-3 481
Palvelujen ostot	-3 599		-3 599	-3 383	215	-3 204
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 245		-1 245	-1 171	74	-1 215
Avustukset				0	0	-40
Vuokrakulut	-3 374		-3 374	-3 152	222	-3 267
Muut toimintakulut	-81		-81	-83	-2	-123
Toimintakulut	-11 964		-11 964	-11 382	582	-11 331
TOIMINTAKATE	-8 769		-8 769	-8 145	624	-8 732
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				0	0	-1
VUOSIKATE	-8 769		-8 769	-8 145	624	-8 733
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-4 203		-4 203	-4 386	-183	-4 334
TILIKAUDEN TULOS	-12 972		-12 972	-12 532	441	-13 067
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-12 972		-12 972	-12 532	441	-13 067

Tilakeskus

Tilakeskus 1000 €	Muutokset		Muutettu	TOT 1-12	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021	TA 2021	2021		
Myyntituotot	763		763	834	71	897
Tuet ja avustukset	2		2	29	27	10
Vuokratuotot	16 524		16 524	16 557	33	15 696
Muut toimintatuotot	4		4	16	12	3
Toimintatuotot	17 292		17 292	17 435	143	16 607
Valmistus omaan käyttöön	245		245	240	-5	262
Henkilöstökulut	-2 300		-2 300	-2 311	-11	-2 250
Palvelujen ostot	-2 345		-2 345	-1 713	633	-1 824
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 045		-5 045	-4 989	56	-4 598
Vuokratulot	-380		-380	-377	3	-356
Muut toimintakulut	-87		-87	-7	80	-9
Toimintakulut	-10 157		-10 157	-9 396	761	-9 036
TOIMINTAKATE	7 381		7 381	8 280	899	7 832
Verot, Valtionos, rah.tuotot ja -kulut yht.				0	0	0
VUOSIKATE	7 381		7 381	8 280	899	7 832
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-5 149		-5 149	-5 944	-795	-5 569
TILIKAUDEN TULOS	2 232		2 232	2 336	104	2 263
Poistoeron, var. ja rahast. lis(-)/väh(+)-yht.				19	19	19
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 232		2 232	2 355	124	2 282

Ympäristötekniinen lautakunta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunkikonsernin ja kansalaissektorin kanssa, tavoitteena kaupunkilaisten hyvinvointi ja terveys.	Koronaepidemian vuoksi yhteistyötoimet on pitänyt supistaa minimiin myös vuonna 2021. Kaupunkilaisten varjelemiseksi epidemialta eri yhteisöjen tilaisuuksiin on osallistuttu tilanteen edellyttämällä tavalla. Omien tapahtumien järjestäminen on joko pystytty hoitamaan terveysturvallisesti tai tapahtuma on peruttu. Edellä mainituilla toimilla on pidetty huolta kaupunkilaisten hyvinvoinnista ja terveydestä koronaepidemian näkökulmasta.	Ongelmia
Huomioidaan perheet, ja erityisesti lapsiperheet, asuinalueiden ja lähiympäristöjen kehittämisessä.	Ympäristötekniinen lautakunta on laatinut talousarvioesitykset kaupunginvaltuustolle siten, että tulosalueilla on ollut hyvä mahdollisuus huomioida mainitut ryhmät kehittämistoiminnassa. Varsinaiset toimenpiteet ovat tulosalueiden palvelulinjauksissa.	Valmis
Edistetään viisasta liikkumista ja kehitetään kevyen liikenteen verkostoa.	Ympäristötekniinen lautakunta käsitteli toukuussa 2021 Kajaanin liikennejärjestelmäsuunnitelman, jossa liikennejärjestelmän kehittämisen päätavoitteet tukevat viisaan liikkumisen edistämistä ja kevyen liikenteen verkoston kehittämistä.	Valmis
Seurataan KAHINA –hankkeen etenemistä. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa Kajaanin kaupunki on hiilineutraali kunta.	KAHINA -hankkeen konkreettiseksi kiinteistöpilotoinnin kohteeksi sähköenergian kulutuksen arvioimiseksi osoitettiin Kajaanin kaupunginkirjasto syksyllä 2021. KAHINA -hankkeen toimittaman energiasäästöraportin mukaan sähköenergian	Toteutuksessa

	kulutusta voidaan pienentää teoriassa jopa 40%, 440 MWh:sta noin 240 MWh. Esitetyt toimenpiteet säästön toteuttamiseksi etenevät suunniteluun vuoden 2022 aikana Tilakeskus tulosalueella.	
Seurataan energiankulutuksen kehitystä vuositasolla. Hankitaan osaamista energianhallinnan ratkaisujen kehittämiseen.	Energiaseurantaa on tehty ja raportoidaan strategisissa tavoitteissa. KAHINA hankkeen Kajaanin kaupunginkirjaston energiansäästölaskelma -raportin ja sen konsulttityön tuloksia voidaan hyödyntää muissa kaupungin kohteissa. Jäähallin ja harjoitusjäähallin lauhdelämmön hyödyntämisen parannussuunnittelu ja toteutus vuonna 2021.	Toteutuksessa
Tehostetaan toimintaa sekä parannetaan kustannusten seurantaa ja työhyvinvointia tiedolla johtamisen välineillä.	Toimialan taloussuunnittelua on uudistettu edellisellä kaudella kehitettyä kustannuspaikkarakennetta vastaavaksi. Käyttöomaisuuden läpikäynti on aloitettu, tavoitteena viedä ajantasainen ja nykyistä selkeämpi rakenne uuteen talouden tietojärjestelmään.	Toteutuksessa
Laaditaan talousarvion investointiosan talonrakennushankkeiden ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointiohjelma siten, että julkisen omaisuuden korjausvelka ei kasva.	Peruskorjausinvestointisuunnitelmat ja investointiesitys kaudelle 2022 pohjautuvat korjausvelkalaskelmiin ja asiakastarpeisiin.	Valmis
Tuetaan yksityisteiden kunnossapitoa ja peruskorjauksia harkinnanvaraisilla avustuksilla määrärahojen puitteissa.	Yksityisteiden kunnossapitoavustuksia ja peruskorjausavustuksia on maksettu hakukriteerit täyttävälle tiekunnille.	Valmis

Liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvosto

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kehitetään kaupungin liikunta- ja kulttuuripoliittikkaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kulttuuri ja taide ymmärretään yhtenä tärkeänä hyvinvoinnin taustatekijänä.	Kajaanin kaupunki on valmistellut vuosina 2020–2021 liikkumisohjelman. Liikkumisohjelma on liikkumattomuuden haasteeseen vastaava strategia, jossa määritetään tulevien vuosien toimenpiteet liikkumisen edistämiseksi ja ennen kaikkea liikkumattomuuden vähentämiseksi. Ohjelma on ensimmäinen askel kohti suunnitellumpaa ja pitkäjänteisempää liikkumisen edistämistä. Se myös käynnistää strategisen muutoksen liikuntapalveluiden järjestämisessä ja liikkumisen edistämisessä Kajaanissa.	Valmis
Tuetaan kuntalaisten omaehtoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä erilaisin toimenpitein mm. urheiluseuroille, kulttuuritoimijoille ja tapahtumajärjestäjille myönnettävillä avustuksilla ja palkinnoilla sekä eri ikäryhmille suunnatuilla tukimuodoilla.	Neuvosto on myöntänyt avustumäärärahoistaan toiminta- ja kohdeavustuksia liikunta ja kulttuurijärjestöille, tapahtuma-avustuksia eri toimijoille sekä tukenut erilaisilla toimenpiteillä kaupunkilaisten omaehtoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.	Valmis
Seurataan ja arvioidaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (HYTETU) edistymistä ja tehdään liikuntaan, kulttuuriin ja hyvinvointityöhön liittyviä aloitteita.	Kaupunginhallituksen alaisuuteen on perustettu uusi osallisuus- ja hyvinvointijaosto, jonka tehtävänä on kaupungin asukkaiden osallisuuden lisääminen, yhteistyö kolmannen sektorin ja	Valmis

	järjestöjen kanssa sekä avustusten jakaminen. Ympäristötekniikan lautakunnan alaisuudessa toiminut Liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvosto on lakkautettu ja sille kuuluneet asiat siirtyivät jaoston tehtäväksi. Uudistuksella korostetaan hyvinvoinnin edistämistä ja sen laaja-alaista ymmärrystä koko konsernin tehtävänä ja parannetaan kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia.	
--	---	--

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnat

Palvelulinjat

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kaavoituksella huolehditaan yhteistyössä tonttutuotannon kanssa monipuolisesta ja houkuttelevasta tonttitarjonnasta ja luodaan mahdollisuuksia alueiden kehittämiseksi Kaavoitusohjelma 2019 - 2022 mukaisesti.	Kaarnakadun pientaloalueen asemakaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa. Sammonkaaren asemakaava on tullut voimaan, ja alueelle on tehty Kajaanin ensimmäinen 3D tonttijako. Ensimmäiset tontit on luovutettu ja rakentaminen käynnistynyt.	Valmis ●
Yleiskaavamuutoksia laaditaan kylä- ja ranta-alueille.	Pärsänsuo-Tikkapuro-Heinimäki osayleiskaava hyväksyttiin ja sai lainvoiman. Paltaniemen kyläalueen osayleiskaava sekä Tervekaarre-Hövelönlahti osayleiskaavaa on valmisteltu luonnoksena. Vireille tulleita tuulivoimakaavoja ovat Kivikan-kaan, Harsunlehdon, Katajamäen ja Luolakan-kaan osayleiskaavat. Äkälänniemen osayleiskaavasta on tullut jatkovalitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kontiosaari-Kuninkaanniemen osayleiskaavan valituksesta on tullut hylkäävä päätös hallinto-oikeudesta.	Valmis ●
Kaupunkirakenteen tiivistämiseksi ja rakentamisen edistämiseksi palvelujen ja kunnallistekniikan piirissä muutetaan asemakaavaa tonttitarpeen ja soveltuvuuden mukaan. Sammonkaaren korttelikokonaisuuden asemakaava viedään hyväksymiskäsittelyyn. Keskustan elinvoiman turvaamiseksi ja asuinkerrostalotutuotannon täydentämiseksi laaditaan keskustaan hankekaavoja. Välikadun koillispuolen korttelialueen uudisrakentamisen mahdollistava hankeasemakaava tulee vireille. Kaupungin omia hankkeita mahdollistetaan tarvittaessa asemakaavamuutoksilla mm. palolaitos. Omakotitalotonttitarjonnan turvaamiseksi laaditaan tarvittaessa asemakaavoja Keskustaajama 2035 -osayleiskaavan pientaloalueille. Lehtikan-kaan koulun alueen pientalokaava viedään hyväksymiskäsittelyyn.	Kaarnakadun pientaloalueen asemakaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa. Sammonkaaren asemakaava on tullut voimaan, ja alueelle on tehty Kajaanin ensimmäinen 3D tonttijako. Ensimmäiset tontit on luovutettu ja rakentaminen käynnistynyt. Paloaseman ja varikon kaava on luonnosvaiheessa nähtävillä.	Valmis ●
Laaditaan vesihuollon kehittämissuunnitelma ja vesihuoltolaitosten toiminnan kehittämissuunnitelma.	Suunnitelmat ovat valmistuneet luonnosvaiheeseen. Lausuntopyyntöjen jälkeen ne viedään päätöksentekokäsittelyyn vuonna 2022.	Valmis ●
Laaditaan Kajaanin liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä POP ELY:n kanssa.	Liikennejärjestelmäsuunnitelma on valmistunut ja hyväksytty ympäristötekniikan lautakunnassa.	Valmis ●

Jatketaan Locus Cloud -paikkatietoalustan kehittämistä: Rekisterisovellukset ja paikkatietorajapintojen hyödyntäminen.	Asia on valmisteilla, ja etenee rivakasti eteenpäin. Kiinteistö- ja perusrekisteriohjelmistot sekä tonttijako-ohjelmistot on hankittu.	Toteutuksessa
Kuvataan ja sähköistetään seuraavat prosessit: kiinteistötoimitukset ja arkisto, vuokrasopimukset, rakennusvalvonnan sähköisten dokumenttien myynti, ympäristövalvonnan laskutuksen automatisointi.	Kiinteistötoimituksen arkistoinnin sähköistäminen on käynnissä. Vuokrasopimuksia on skannattu valmistelevana toimenpiteenä.	Toteutuksessa
Metsien hoito optimoidaan. Päivitetään hyväksytyt käyttö- ja hoitosuunnitelmat maankäyttöpoliittisen ohjelman linjausten mukaisesti. Laskeaan kestävä hakkuutaso. Tulevaisuudessa on tarkasteltava myös hiilivaraston/nielun optimointia sekä luonnon monimuotoisuuden tilaa.	Optimointi on vielä kehitysvaiheessa. Käyttö- ja hoitosuunnitelmien vahvistuminen on viivästynyt päätöksentekoon kohdistuneiden valitusten johdosta.	Toteutuksessa
Jatketaan haja-alueella kiinteistöveroselvityksiä konsulttipalveluna.	Pohjoispuolen maastoaineisto on valmistunut. Aineiston käsittely on meneillään.	Toteutuksessa
Kehitetään paikkatieto- ja maastomittauspalveluita kaupungin eri yksiköiden tarpeita vastaavasti yhdessä valmisteltavan paikkatieto-ohjelman avulla.	Paikkatieto-ohjelma on hyväksytty ja sitä aloitetaan toteuttamaan vuonna 2022.	Valmis

Kunnallistekniikka ja liikunta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Hallitaan kaupungin omistaman katu-, puisto- ja muun julkisen käyttöomaisuuden korjausvelka peruskorjausinvestoinneilla, joiden suuruusluokka on noin 3 miljoonaa euroa vuodessa.	Vuoden 2021 kiinteät rakenteet ja laitteet investoinneista kohdistui korjausvelan pienentämiseen noin 2,8 milj. €.	Valmis
Parannetaan energiatehokkuutta ja vähennetään päästöjä. Jatketaan LED-valaisimien vaihtoja. Kehitetään ulkovalaistuksen ohjausta, eli valot palaavat oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Vältetään koneiden ja laitteiden joutokäyntiä. Huomioidaan vähäpäästöisyys kalustohankinnossa.	Vuoden 2021 aikana on vaihdettu noin 1400 LED-valaisinta. Ulkovalaistuksen valaisimista on LED-valoja noin 95 %. Valaistuksen ohjauksella (C2 SmartLight) on tarkennettu valojen syttymistä ja sammumista oikeaan aikaan. Kajaanin kaupungin infran kunnossapidon hiilijalanjäljen pienentämisen-hanke (PIHI) käynnistyi KAMK:n kanssa. Osallistuttiin Kunnossapidon CO2-päästölaskentaan. Kalustohankinnoissa ja konetöiden kilpailutuksissa on huomioitu vähäpäästöisyys mahdollisuuksien mukaan.	Valmis
Kehitetään vapaa-ajan olosuhteita. Panostetaan puistojen ja viheralueiden hoitoon viihtyisyyden lisäämiseksi. Uudistetaan leikkipuistoja ja parannetaan hoidon tasoa. Rakennetaan uusia reitistöjä luontoliikuntaan ja lisätään kohteiden tunnettavuutta.	Määräaikaaisia työntekijöitä palkattiin 6 hlö kesäkaudeksi avuksi puistojen hoitoon. Maisemanparantajat -ryhmä (työllistämishanke, 12 hlö, 6 kk) oli isona apuna yleisen siisteyden ylläpitämisessä. Kesän aikana uudistettiin kaksi leikkipuistoa (Välimaanpuisto ja Savikonpuisto).	Valmis

	<p>KAMORE-hanke valmistuu joulukuussa –21. (Kainuun moottorikelkkareittien kehittäminen, Maa-seuturahaston tukema hanke).</p> <p>Retkeily- ja maastopyöräilyreittien kehittäminen -hanke valmistui syksyn aikana. (Oulujärvi Leaderin tukema hanke).</p> <p>Someviestintää lisättiin ajankohtaisista asioista.</p>	
<p>Lisätään torien käyttöä ja vetovoimaisuutta. Uusitaan Raatihuoneentorin valaistus. Mahdollisesti monipuolisempi toiminta torisääntöjen uudistuksella (mm. iltatori). Mahdollistetaan toripaikkojen varaaaminen ja maksaminen sähköisesti.</p>	<p>Raatihuoneentorin valaistus uusittiin syksyn aikana. Valaisimien saatavuusongelmat viivästyttivät hankkeen valmistumista.</p> <p>Torisääntöjen uudistamista on valmisteltu ja sähköistä maksamista selvitelty. Uudistetut torisääntöt viedään lautakunnan käsittelyyn talven aikana ja otetaan käyttöön 1.5.2022.</p>	<p>Toteutuksessa</p>
<p>Kehitetään liikunnan olosuhteita. Jatketaan luis-telukautta liikuntapuiston tekojäällä. Priorisoidaan liikunta- ja urheilualueiden hoitoa ja kunnossapitoa käyttäjämäärien ja käyttöaikojen perusteella.</p>	<p>Liikuntapuiston tekojäää päätettiin hankkia innovaatiokumppanuuteen perustuen (KajDno-2021-82). Kaupunki ei ensisijaisesti hanki laitteistoja, vaan ostaa palvelun kumppanilta, joka hyödyntää laitteita myös muihin tarkoituksiin (esim. kaukolämpö). Suunnittelu etenee hyvin ja toimenpiteisiin päästään vuoden 2022 aikana.</p>	<p>Toteutuksessa</p>
<p>Kehitetään kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluja tiiviissä yhteistyössä sivistystoimialan, ammattiopiston, ammattikorkeakoulun ja Kainuun soten sekä urheiluseurojen, järjestöjen, yhteisöjen, liikunta-alan yritysten ja tapahtumajärjestäjien kanssa.</p>	<p>Kajaanin liikkumishjelma, jota on valmisteltu laajassa yhteistyössä seurojen ja järjestöjen kanssa, hyväksyttiin Kaupunginvaltuustossa kesäkuussa. Liikkumishjelman toimenpiteiden jalkautus on käynnistynyt.</p>	<p>Valmis</p>
<p>Turvataan Katu- ja puistoyksikön palvelutuotanto, vaikka varikkotoiminnot ovat väistötiloissa.</p>	<p>Palvelutuotanto on pystytty säilyttämään liki aikaisempien vuosien tasolla. Väistötiloissa olevissa Timperintie 3:n rakennuksissa on sisäilmaongelmia, joita on pyritty vähentämään ilmanpuhdistimilla ja rakenteiden tiivistyksillä. Lämmityskauden alkaessa henkilöstön nuha- ja allergiaoireet ovat pahentuneet. Pitkiltä poissaoloilta on onneksi vielä vältytty. Väistötiloista jouduttiin siirtämään pois, korvaavien tilojen järjestäminen on käynnissä.</p>	<p>Toteutuksessa</p>
<p>Selvitetään, millä edellytyksillä kaupunginlammen vedenlaatu olisi parannettavissa ja uimaranta olisi saatavissa käyttöön.</p>	<p>Kaupunginlammen ja Vimpelinlammen vesistöjen kunnostusta on tehty viime vuosina yhteistyössä Kainuun ELY -keskuksen kanssa. Lampien puoroihin on tehty kalaportaita, joiden tarkoituksena on petokalajien nousun mahdollistaminen ja sitä kautta roskakalakannan pienentyminen. Lisäksi Syväkankaalle on rakennettu metsäojien puhdistusrakenteita, joilla pyritään vähentämään metsäojituksista lampiin tulevaa kuormitusta. Teeri-Hevossuon asuinalueiden jätevesiviemärin rakentaminen myös vähentää lampiin kohdistuvaa ravinnekuormitusta. Näillä toimenpiteillä odotetaan vesistöjen puhdistuvan luontaiseen tilaan. On huomioitava, että Vimpelinlampi ja kaupunginlampi sijaitsevat turvepohjaisella valuma-</p>	<p>Valmis</p>

	<p>alueella, joten lähteen kirkasta vettä niihin ei saada tekemälläkään.</p> <p>Uimarannan toteuttaminen Kaupunginlampeen on haastavaa alueella sijainneen vanhan sahan jättämien saasteiden vuoksi. Kaupunginlammen ruoppaaminen entisen uimarannan kohdalta edellyttäisi saastuneen maa-aineksen puhdistamista ja läjittämistä tiukasti määritellyissä olosuhteissa, jolloin toimenpiteen kustannukset nousisivat huomattaviksi. Lisäksi uimarantoja on jouduttu kustannuspaineissa viime vuosina vähentämään muutenkin, joten uimarannan perustaminen ei ole käytettävissä olevat resurssit huomioiden realistista.</p>	
--	--	--

Tilakeskus

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kaupungin omistama rakennuskanta sopeutetaan palvelutarpeen tasolle. Toimitilojen kokonaismäärää vähennetään pitemmällä aikavälillä keskimäärin yhdellä prosentilla vuosittain.	Kaupungin omistamia rakennuksia purettiin 2 kpl ja myytiin 1 kpl. Kaupungin tiloja väheni 2 022 m ² ja 1,2 %. Uusia tiloja ei rakennettu tai hankittu.	Valmis
Palvelutuotannossa välttämättä tarvittava rakennuskanta pidetään kunnossa. Korjausvelan hallitsemiseksi peruskorjauksiin olisi investoitava vähintään 6 miljoonaa euroa vuosittain. Uudisrakennushankkeet rahoitetaan erikseen.	Kaupunki käytti vuonna 2021 korjausvelan hallintaan liittyviin peruskorjauksiin 5,4 milj. €.	Valmis
Rakennusten rakennemuutosohjelman ylläpitoa ja toteutusta sekä talouden sopeuttamisohjelman toteutusta jatketaan.	Rakennusten rakennemuutosohjelman ja talouden sopeuttamisohjelman mukaisia toimenpiteitä on mahdollisuuksien mukaan toteutettu rakennusten myynti- ja purkutoimenpiteillä sekä energiansäästötoimenpiteillä.	Toteutuksessa
Kaupungin tilaohjelmaa toteutetaan ja kehitetään edelleen. Keskeisimmät asiat ovat rakennusten korjausvelka ja -tarve sekä kuntoluokat, viiden vuoden investointisuunnitelma sekä rakennusten salkutus. Rakennusten arvo-, investointitarve- ja korjausvelkaselvitystä päivitetään joka toinen vuosi. Tilaohjelmaan liittyvä uutena osana toteutetaan kaupungin tilojen käytön tehostamista selvittävä hanke yhteistyössä tilojen käyttäjätahojen kanssa (vrt. pääterveysaseman Karpalo-hanke).	<p>Rakennusten viiden vuoden investointien PTS 2021-2025 suunnitelmaa on kehitetty ja työ jatkuu edelleen.</p> <p>Rakennusten arvo-, kunto-, investointitarve- ja korjausvelkalaskemat päivitetään vuosien 2020-2021 tiedoilla.</p> <p>Tulevaisuuden työympäristöä koskevaa hanketta kaupungintalon toimistotilojen osalta tehtiin vuonna 2021 ja työ jatkuu vuonna 2022.</p>	Toteutuksessa
Tilakeskus hoitaa Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen (Vilake) noin 64 000 m ² :n valtiolta luovutuksena tulleen rakennuskannan rakennuttamis- ja asiantuntijatehtävät, kiinteistönhoidon ja kunnossapidon.	On hoidettu palvelulinjauksen mukaisesti.	Valmis
Edistää uusiutuvan energian käyttöä rakennuttamalla sopiviin kaupungin kohteisiin aurinkovoimaloita.	Koulutusliikelaitos yhdessä tilakeskuksen kanssa on toteuttamassa "Vertikaalipilotti-energiatehostusta kasvintuotantoa kerrosviljelyllä"-hanketta,	Toteutuksessa

	jossa olemassa olevan Seppälän vertikaaliviljely-yksikön yhteyteen rakennetaan aurinkovoimala.	●
Rakentaa sähköautojen latauspisteitä sopiviin kaupungin kohteisiin piha- ja pysäköintialueiden saneerauksien yhteydessä.	Hidaslataus- tai peruslatauspisteiden rakentaminen on aloitettu muutaman kiinteistön osalta.	Toteutuksessa ●
Edistää puurakentamista uudisrakentamisessa ja sopivissa korjausrakentamisen kohteissa.	Viimeisin puurakenteinen rakennus on valmistunut vuonna 2020 (Vuorikatu 2 CLT-puurakenteinen uudisosa). Teatteritalon ja Sissilinnan peruskorjausten yhteydessä huomioidaan suojeltujen puurakennusten puurakenteet, ominaisuudet ja korjaustekniikat.	Toteutuksessa ●

2.2.6 Kainuun Pelastuslaitos -toimiala

Sitovat tavoitteet

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Palvelutasopäätöksen mukaiset rekrytoinnit on toteutettu vaiheittain. Kaikkia virkoja ei ole saatu täytettyä, johtuen valtakunnallisesta työvoimapulasta. Osa viroista on täytetty määräaikaisesti epäpäteillä henkilöillä. Epäpätevien henkilöiden tilalle pyritään rekrytoimaan jatkuvalla haulla päteviä henkilöitä. Pelastustoimella on ollut vuoden aikana täyttämättä avoimia virkoja, mistä johtuen henkilöstökulut alittuvat.

Pelastustoimi on pysynyt talousarviossa. Pelastuslaitos on varautunut varallaolokiistan alaisiin mahdollisiin korvauksiin. Aikaisemmilta vuosilta kyseisiin eriin on myös varauduttu.

Kulunutta vuotta leimasi korona, mutta siitä huolimatta palvelut on pystytty hoitamaan pääsääntöisesti palvelutasopäätöksen mukaisesti muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Turvallisuusviestintää ja kaikkia valvontatoimia ei ole pystytty toteuttamaan koronarajoitusten vuoksi.

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Pelastustoimen palveluiden kehittäminen Kainuun maakunnassa uuden palvelutasopäätöksen mukaisesti vuosina 2021 - 2025	Valtakunnalliset pelastustoiminnan, riskienhallinnan ja varautumisen tulostavoitteet	Uuden palvelutasopäätöksen toimeenpano	Palvelutasopäätöksen mukaiset toimenpiteet on käynnistetty ja jatkuvat edelleen.	Toteutuu ■
Ensihoidon ja pelastuslaitoksen yhteistyötä tiivistetään.	Yhteistyöpilotit	Yhteistyö pilotit toteutetaan Puolangalla, Sotkamossa ja Kuhmossa	Kainuun Soten kanssa yhteistyö on käynnistetty suunnitelman mukaan. Piloittialueiksi on valittu Kuhmo, Puolanka, Vuolijoki ja Kajaani. Moniammatillinen yksikön pilotointi oli tarkoitus perustaa Sotkamoon, mutta se toteutettiin Kajaanissa toiminnallisista syistä.	Toteutuu ■

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
			Yhteistyötä on tarkoitus laajentaa myös muihin kuntiin.	

Resurssi- ja laatuasiain luontokaupungissa

Tehokkaat toimintatavat	Työskentelytapojen kuvaus ja omavalvontasuunnitelma	Omavalvontasuunnitelma otetaan käyttöön.	Ei toteutunut vuonna 2021. Siirtyy vuodelle 2022.	Ei toteudu
Tilojen tehokas käyttö	Tehokkaat monikäyttöiset ja muunneltavat toimitilat	Kajaanin ja Kuhmon uusien toimitilojen suunnittelu aloitetaan.	Uusien toimitilojen suunnittelu on aloitettu. Kajaanin kaupunginvaltuusto on päättänyt toimitilojen rakentamisesta. Kuhmon osalta suunnittelu on kesken.	Toteutuu osittain
Lasten ja nuorten turvallisuustietoisuutta lisätään turvallisuuskoulutuksella, tapahtumilla ja tutustumiskäynnillä.	Turvallisuusviestinnän kattavuus	Turvallisuusviestintä saavuttaa 15 % kattavuuden väestöstä koko Kainuun alueella.	Toteutuu osittain. Koronarajoituksista johtuen kaikkia turvallisuusviestintätilaisuuksia ei ole voitu toteuttaa suunnitellusti. Puutteita on pyritty poistamaan sosiaalisen median kautta.	Toteutuu osittain

Tulevaisuus nuorissa ja osaajista elinvoimaa

Kaikki Kainuun paloasemat ovat haluttuja työpaikkoja, joissa työskentelee ammattitaitoinen ja palveluhalukas henkilöstö.	Rekrytoinnit	Päätoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön rekrytoinnit onnistuvat.	Rekrytoinnissa ongelmia ammattihenkilöstön heikon saatavuuden vuoksi. Ongelma on valtakunnallinen. Suomessa on 1 000 palomiehen vaje. Sopimushenkilöstön määrä vähenee ikääntymisen vuoksi huolestuttavasti. Tilanne korostuu valtakunnallisen demografian (väestörakenteen) muutoksen vuoksi.	Toteutuu osittain
--	--------------	--	--	--

Riskienhallinta

- - **Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski.** Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
- - **Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski.** Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
- - **Huomioitava tai seurattava riski.** Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
- - **Ei riskiä tai hyvin matala riski.** Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Pelastustoimen asemoituminen maakuntauudistuksessa ja rahoituksen	Todennäköisyys: 3	Ei toteutunut. Pelastuslaitoksen palvelut ja rahoitus on tasapainossa

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
	riittävyys jatkossa. Lisäksi uhkana on pelastustoimen ja kuntien yhteistointimuoto tulevaisuudessa ja kuntien kuuleminen pelastustoimen palvelutason valmistelussa jatkossa.	Vakavuus: 4 12	hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa.
Rahoitusriskit	Rahoitukseen ei tällä kaudella kohdistu riskiä. Toteutetaan jatkuvaa talouden seurantaa.	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 4 4	Toteutunut.
Toiminnalliset riskit	Päätoimisen ja sopimushenkilöstön rekrytoinnin haasteet lisääntyneet.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12	Osittain toteutunut. Pelastuslaitoksella edelleen puutetta pelastuslain mukaisista pätevistä henkilöistä. Puute koskee päätoimisia ja sopimuspalomiehiä.
Vahinkoriskit	Pelastushenkilöstön loukkaantuminen riskialttiissa pelastustehtävissä. Arvokkaan kaluston rikkoutuminen.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Ei toteutunut.

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
Päätöksentekoprosessi	Tulosalueiden ja tuloksikoiden toiminnan vakiinnuttamista osana palvelutasoprosessia jatketaan.	Toteutunut osittain. Toiminnan vakiinnuttamista jatketaan.
Henkilöstöasiat	Uudistuneen organisaation käyttöönotto ja toiminnan vakiinnuttaminen jatkuu. Henkilöstön tehtäväkuvien ja vastuiden läpikäynti. Henkilöstön kehittämissuunnitelmien laatiminen aloitetaan vuonna 2023.	Osittain toteutunut. Pelastuslaitos on hankkinut toiminnanohjausjärjestelmän, mikä saadaan käyttöön vuoden 2022 aikana. Toiminnanohjausjärjestelmän hankinnan yhteydessä henkilöstölle luodaan osaamisprofiilit. Toiminnanohjausjärjestelmää voidaan hyödyntää laajemmin hyvinvointialueen käynnistyessä.
Taloussuunnittelu	Jatkuva talouden seuranta hyvässä yhteistyössä kaupungin taloushallinnon henkilöstön kanssa	Toteutunut. Pelastuslaitos on palkannut lisäresurssia talouden ja toiminnan ohjaukseen.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Toimenpiteet tehdään suunnitellusti sisäisen prosessin kautta.	Toteutunut.
Talousraportointi	Toiminnan, talouden ja uuden palvelutasopäätöksen tasapaino, kun siirrytään maakuntaan 2023. Maakuntavalmistelussa lähtötasona taloudelle on vuodet 2021 - 2022 tilanne/tilinpäätös.	Toteutunut.
Omaisuuksien hallinnointi	Tulevan palvelutasopäätöksen mukainen kaluston priorisointi ja tulevien investointien rahoitus mukaan lukien rakennushankkeet.	Kajaanin kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kajaanin paloaseman ja varikon rakentamisen rahoituksen (Temppuhanke). Rakentamisen on määrä käynnistyä kesällä 2022 ja valmistua kesällä

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
		2023. Kalustonhallintaan on suunnitteilla järjestelmähankinta.
Tietohallinto ja tietoturva	Tilaluokituksien käyttöönotto ja tietoturvallisuuskulttuurin vahvistaminen sekä turvallisuusselvitysten päivittäminen jatkuu.	Toteutunut osittain. (Jatkuva prosessi)
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Kainuun järvipelastajat ja VPK-sopimusten päivittäminen.	Toteutunut.
Sopimushallinta	Päivitetään pelastustoimen naapurialueiden yhteistyösopimukset.	Toteutunut.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Faster-kehittämishankkeen jatkotoimet vuoden 2021 osalta. Toisena kehittämishankkeena on suurtehopumpuhankeen toteuttaminen. Kolmantena hankkeena on arktisen pelastusjoukkueen toiminnan vahvistaminen sekä Decido-hankkeen käynnistäminen yhteistyössä Kajaanin kaupungin kanssa.	Toteutunut.

Kainuun Pelastuslaitos	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	66,4	101	83,4

Kainuun pelastuslaitos -toimiala 1000 €	Muutokset		TOT 1-12 2021	Poikkeama	TP 2020
	TA 2021	TA 2021			
Myyntituotot	4 721	4 721	4 848	127	3 897
Maksutuotot	100	100	107	7	190
Tuet ja avustukset	77	77	161	84	121
Vuokratuotot			116	116	79
Muut toimintatuotot			36	36	22
Toimintatuotot	4 898	4 898	5 268	369	4 308
Henkilöstökulut	-6 929	-6 929	-5 755	1 174	-4 945
Palvelujen ostot	-1 145	-1 145	-2 508	-1 363	-1 204
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-527	-527	-703	-176	-682
Avustukset			-7	-7	
Vuokrakulut	-970	-970	-892	78	-873
Muut toimintakulut	-4	-4	-8	-4	-6
Toimintakulut	-9 575	-9 575	-9 873	-297	-7 710
TOIMINTAKATE	-4 677	-4 677	-4 605	72	-3 402
Rahoitustuotot ja -kulut			0	0	
VUOSIKATE	-4 677	-4 677	-4 605	72	-3 402
Poistot, arvonal., satunn.erät yht.	-400	-400	-467	-67	-417
TILIKAUDEN TULOS	-5 077	-5 077	-5 072	5	-3 819
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-5 077	-5 077	-5 072	5	-3 819

Pelastustoiminta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Sote/pelastustoimen maakuntauudistus käynnistyy ja osallistutaan valmistelutyöhön eri työryhmissä.	Hyvinvointialuevalmistelu on käynnissä.	Toteutuksessa
Käynnistetään Kainuun pelastuslaitoksen ja Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhteistyön tiivistäminen pilotoimalla eri palvelutuotantomalleja.	Yhteistyö on käynnissä. Tarkoitus on laajentaa toimintaa myös muihin Kainuun kuntiin.	Toteutuksessa
Tehdään Kainuun pelastuslaitokselle rekryointisuunnitelma. Sopimushenkilöstön määrää pyritään kasvattamaan ja yhteistyötä eri alueiden kanssa tiivistämään uusimalla yhteistyösopimuksia.	Rekryointisuunnitelman laatiminen on kesken. Yhteistyösopimus on uusittu Terrafamen ja Puolustusvoimien kanssa. Vakituisen ja sopimushenkilöstön rekryoinneissa on valtakunnallisia ongelmia.	Toteutuksessa
Pelastuslaitoksen varautumisen kokonaisuus perustuu kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalliin, jonka mukaisesti yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan yhdessä viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa. Tästä esimerkkinä ovat mm. Kainuun valmiusfoorumin toimintamuoto ja valmiussuunnitelmien laadinta poikkihallinnollisen yhdessä eri toimijoiden kanssa.	Valmiusfoorumin toiminta jatkuu. Evakuointisuunnitelma on päivitetty. Valmiussuunnittelutyö on aloitettu hyvinvointialuevalmistelun yhteydessä.	Toteutuksessa

Riskienhallinta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Riskienhallinnan tulosalue osallistuu pelastustoimen kansallisiin jatkohankkeisiin eri työryhmissä.	Toteutuksessa. (Jatkuva prosessi)	Toteutuksessa
Jatketaan edellisen vuoden tavoin valvonnan ja turvallisuusviestinnän riskiperusteista kohdentamista.	Toteutuksessa. (Jatkuva prosessi)	Toteutuksessa
Käytämme hyödyksi valtakunnallisia onnettomuustilastoja ja palontutkinnan tuloksia valvonnan ja turvallisuusviestinnän kohdentamisessa.	Toteutuksessa. (Jatkuva prosessi)	Toteutuksessa
Kehitetään asumisen turvallisuutta ja tapaturmien ehkäisyä.	Toteutuksessa. (Jatkuva prosessi)	Toteutuksessa

2.2.7 Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisesta peruskaupungin osalta

Käyttötalouden sitovuustaso on toimintakate/toimiala/netto ja investointien sitovuustaso on nettomenot

Kaupunki ilman liikelaitoksia 1000 €	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 1-12.2021	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Konsernihallinto - toimiala	-169 459	-166 798	2 661
Vuolijoen aluelautakunta	-100	-99	1
Sivistyslautakunta	-70 863	-69 825	1 038
Ympäristötekniinen lautakunta	-1 568	146	1 714
Pelastuslautakunta	-4 677	-4 605	72
Toimintakate	-246 667	-241 181	5 486
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	147 933	149 404	1 471
Valtionosuudet	85 827	85 929	102
Korkotuotot	95	608	513
Muut rahoitustuotot	14 729	28 181	13 452
Korkokulut	-1 526	-1 577	-51
Muut rahoituskulut	-1 153	-1 490	-338
Tuloslaskelmaosa yhteensä	245 905	261 055	15 150
INVESTOINTIOSA (netto)			
Kaupunginhallitus	-200	-171	29
Sivistyslautakunta	-453	-404	49
Ympäristötekniinen lautakunta	-12 345	-11 307	1 038
Pelastuslautakunta	-200	-222	-22
Investointien luovutustulot-voitto		174	174
Investointiosa yhteensä (netto)	-13 198	-11 930	1 268
RAHOITUSOSA			
Vuosikate	9 060	19 802	10 742
Investointienrahavirta	-12 948	-11 930	1 018
Antolainainauksen muutokset	0	117	117
Antolainasaamisten lisäys	0	-38	-38
Antolainasaamisten vähennys	0	155	155
Lainakannan muutokset	-650	2 640	3 290
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000	15 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-15 650	-26 884	-11 234
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	14 524	14 524
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-3 074	-3 074
Rahoitusosa yhteensä	-650	-317	333
YHTEENSÄ / VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-4 538	7 555	12 093

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja -asetusta kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

Kaupungin liikelaitosten tuloslaskelmat, rahoituslaskelmat ja taseet on yhdistelty kaupungin vastaaviin tilinpäätöslaskelmiin rivi riviltä. Tilinpäätöslaskelmissa kaupungin ja liikelaitosten väliset sisäiset erät on eliminoitu kuntajaoston antamien ohjeiden mukaisesti.

3.2 Tuloslaskelma

Kaupungin ja liikelaitosten tuloslaskelma
ulkoiset tuotot ja kulut, keskinäiset erät eliminoitu

	2021		2020	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	20 128 148,52		17 990 810,21	
Maksutuotot	3 306 574,04		3 122 017,16	
Tuet ja avustukset	4 975 605,37		5 002 169,63	
Vuokratuotot	7 407 487,68		7 470 968,92	
Muut toimintatuotot	717 147,36	36 534 962,97	784 461,46	34 370 427,38
Valmistus omaan käyttöön		863 510,40		939 783,59
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-73 492 149,61		-69 344 717,76	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-17 600 012,41		-16 725 608,89	
Muut henkilösivukulut	-3 158 906,06		-2 288 606,37	
Palvelujen ostot	-178 597 641,45		-176 446 388,49	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 671 927,79		-14 774 406,54	
Avustukset	-7 074 389,88		-10 657 828,20	
Vuokrat	-7 328 604,70		-6 754 516,55	
Muut toimintakulut		-301 923 631,90	-613 585,86	-297 605 658,66
Toimintakate		-264 525 158,53		-262 295 447,69
Verotulot	149 403 907,58			141 421 663,40
Valtionosuudet	118 677 025,00			123 803 474,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	607 839,97		367 577,96	
Muut rahoitustuotot	26 985 623,44		9 925 591,15	
Korkokulut	-1 613 717,12		-1 442 920,06	
Muut rahoituskulut	-1 576 856,34	24 402 889,95	-3 752 269,52	5 097 979,53
Vuosikate		27 958 664,00		8 027 669,24
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-17 054 841,95		-15 648 350,73	
Arvonalentumiset	-526 662,50	-17 581 504,45	-728 966,95	-16 377 317,68
Satunnaiset erät				
Tilikauden tulos		10 377 159,55		-8 349 648,44
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		835 153,84		-3 682 469,88
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		-4 889 788,19		42 344,16
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		20 213,03		9 053,17
Tilikauden yli- / aliäämä		6 342 738,23		-11 980 720,99

3.3 Rahoituslaskelma

Kaupungin ja liikelaitosten rahoituslaskelma, keskinäiset erät eliminoitu

euroa	2021		2020	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	27 958 664,00		8 027 669,24	
Tulorahoituksen korjaukset	1 058 528,21	29 017 192,21	-1 064 309,98	6 963 359,26
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-17 281 135,71		-50 811 980,35	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	732 915,70		301 499,13	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	190 383,65	-16 357 836,36	109 865,14	-50 400 616,08
Toiminnan ja investointien rahavirta		12 659 355,85		-43 437 256,82
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-20 000,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennykset	154 605,70	134 605,70	154 605,70	154 605,70
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 620 000,00		25 000 000,02	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-28 066 016,38		-17 120 170,92	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 242 722,68	-2 203 293,70	-15 136 621,93	-7 256 792,83
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-9 202,01		8 437,24	
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		322 171,56	
Saamisten muutos	102 865,99		12 181 710,47	
Korottomien velkojen muutos	-2 028 884,29	-1 935 220,31	3 034 148,14	15 546 467,41
Rahoituksen rahavirta		-4 003 908,31		8 444 280,28
Rahavarojen muutos		8 655 447,54		-34 992 976,54
Rahavarojen muutos		8 655 447,54		-34 992 976,54
Rahavarat 31.12.		198 167 396,55		189 511 949,01
Rahavarat 1.1.		189 511 949,01		224 504 925,55

3.4 Tase

Kaupungin ja liikelaitosten tase, keskinäiset erät eliminoitu

VASTAAVAA, euroa	2021	2020
PYSYVÄT VASTAAVAT	336 945 270,18	338 206 911,11
Aineettomat hyödykkeet	1 534 855,03	2 290 823,26
Aineettomat oikeudet	354 081,93	530 871,26
Muut pitkävaikutteiset menot	1 109 433,10	1 359 012,21
Ennakkomaksut	71 340,00	400 939,79
Aineelliset hyödykkeet	258 788 743,31	259 086 645,31
Maa- ja vesialueet	35 188 942,67	34 897 832,31
Rakennukset	134 403 893,22	138 496 978,66
Kiinteät rakenteet ja laitteet	76 181 013,47	75 521 735,38
Koneet ja kalusto	7 518 279,47	7 660 219,59
Muut aineelliset hyödykkeet	1 136 289,58	1 136 289,58
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	4 360 324,90	1 373 589,79
Sijoitukset	76 621 671,84	76 829 442,54
Osakkeet ja osuudet	69 695 320,14	69 768 485,14
Muut lainasaamiset	5 907 095,70	6 061 701,40
Muut saamiset	1 019 256,00	999 256,00
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	148 151,53	173 282,34
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	148 151,53	173 282,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT	207 654 927,98	199 102 346,43
Saamiset	9 487 531,43	9 590 397,42
Pitkäaikaiset saamiset	520 349,98	578 166,65
Myyntisaamiset	520 349,98	578 166,65
Lyhytaikaiset saamiset	8 967 181,45	9 012 230,77
Myyntisaamiset	4 741 409,87	4 731 951,10
Lainasaamiset	212 422,37	212 422,37
Muut saamiset	1 352 404,27	1 985 219,94
Siirtosaamiset	2 660 944,94	2 082 637,36
Rahoitusarvopaperit	196 604 104,14	183 519 003,61
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	196 604 104,14	183 519 003,61
Rahat ja pankkisaamiset	1 563 292,41	5 992 945,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	544 748 349,69	537 482 539,88

VASTATTAVAA, euroa	2021	2020
OMA PÄÄOMA	323 595 553,46	317 273 028,26
Peruspääoma	148 904 917,98	148 904 917,98
Muut omat rahastot	14 662,51	34 875,54
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	168 333 234,74	180 313 955,73
Tilikauden yli-/alijäämä	6 342 738,23	-11 980 720,99
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	31 980 051,72	27 925 417,37
Poistoero	7 132 607,69	7 967 761,53
Vapaaehtoiset varaukset	24 847 444,03	19 957 655,84
PAKOLLISET VARAUKSET	8 472 175,90	7 317 014,83
Muut pakolliset varaukset	8 472 175,90	7 317 014,83
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	365 692,87	400 025,69
Lahjoitusrahastojen pääomat	195 863,64	155 277,23
Muut toimeksiantojen pääomat	169 829,23	244 748,46
VIERAS PÄÄOMA	180 334 875,75	184 567 053,74
Pitkäaikainen	95 439 477,87	106 770 384,19
Lainat rahoitus- vakuutuslaitoksilta	83 259 798,74	93 569 781,50
Lainat julkisyhteisöiltä	454 445,00	831 585,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	11 725 234,13	12 369 017,69
Lyhytaikainen	84 895 397,88	77 796 669,55
Lainat rahoitus- vakuutuslaitoksilta	40 398 982,74	31 986 982,36
Lainat julkisyhteisöiltä	377 140,00	548 034,00
Lainat muilta luotonantajilta	7 512 534,04	7 269 811,36
Saadut ennakot	1 064 042,55	830 859,45
Ostovelat	10 288 604,38	8 948 754,74
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	2 095 084,12	1 625 774,94
Siirtovelat	23 159 010,05	26 586 452,70
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	544 748 349,69	537 482 539,88

3.5 Konsernilaskelmat

KONSERNIN TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2021	1.1. - 31.12.2020
Toimintatuotot	333 013 642,28	333 340 488,80
Toimintakulut	-545 828 900,17	-565 516 759,20
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	475 685,66	228 860,65
Toimintakate	-212 339 572,23	-231 947 409,75
Verotulot	148 122 268,23	140 388 053,64
Valtionosuudet	133 475 443,79	137 958 474,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	803 851,54	467 099,26
Muut rahoitustuotot	15 251 410,26	2 883 758,92
Korkokulut	-3 084 668,03	-2 845 245,58
Muut rahoituskulut	-9 340 670,90	-11 565 839,16
Vuosikate	72 888 062,66	35 338 891,33
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-50 939 712,85	-47 316 676,38
Arvonalentumiset	-526 662,50	-728 966,95
Tilikauden tulos	21 421 687,31	-12 706 752,00
Tilinpäätössiirrot	36 511,01	19 324,00
Tilikauden verot	-976 104,94	-575 154,06
Laskennalliset verot	-4 918 999,36	-3 595 957,92
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-64 412,27	-57 620,00
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	15 498 681,75	-16 916 159,98

Konsernin rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	1.1. - 31.12.2021	1.1. - 31.12.2020
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	72 888 062,66	35 338 891,33
Tilikauden verot	-976 104,94	-575 154,06
Tulorahoituksen korjaukset	-8 536 811,64	-1 799 145,83
Toiminnan rahavirta	63 375 146,08	32 964 591,44
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-72 826 597,85	-132 203 627,39
Rahoitusosuudet investointimenoihin	847 869,53	491 265,33
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	20 889 689,86	11 709 852,34
Investointien rahavirta	-51 089 038,46	-120 002 509,72
Toiminnan ja investointien rahavirta	12 286 107,62	-87 037 918,28
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-20 000,00	-146 129,43
Antolainasaamisten vähennykset	654 363,57	25 000,00
Antolainauksen muutokset	634 363,57	-121 129,43
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	36 531 340,00	117 743 269,99
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-66 331 995,39	-40 423 424,86
Lyhytaikaisten lainojen muutos	16 512 561,59	-7 457 403,40
Lainakannan muutokset	-13 288 093,80	69 862 441,73
Oman pääoman muutokset	-9 429 409,00	-6 094 970,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	180 067,14	-352 905,24
Vaihto-omaisuuden muutos	180 347,42	-829 272,08
Saamisten muutos	10 509 392,43	16 033 992,44
Korottomien velkojen muutos	673 459,78	1 921 503,68
Muut maksuvalmiuden muutokset	11 543 266,77	16 773 318,80
Rahoituksen rahavirta	-10 539 872,46	80 419 661,10
Rahavarojen muutos	1 746 235,16	-6 618 257,18
Rahavarojen muutos	1 746 235,16	-6 618 257,18
Rahavarat 31.12.	244 588 859,59	242 842 624,42
Rahavarat 1.1.	242 842 624,42	249 460 881,60

Konsernitase

VASTAAVAA	1.1. - 31.12.2021	1.1. - 31.12.2020
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	9 795 978,02	9 728 123,89
Konserniliikearvo	13 364 107,85	17 288 934,53
Muut pitkävaikutteiset menot	7 144 263,72	8 117 136,93
Ennakkomaksut	92 492,14	402 849,96
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	30 396 841,73	35 537 045,31
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	41 602 103,40	41 447 029,61
Rakennukset	321 344 177,11	326 542 553,30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	344 192 683,99	311 584 401,51
Koneet ja kalusto	45 391 218,40	44 514 240,00
Muut aineelliset hyödykkeet	1 272 433,01	1 194 351,02
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	21 471 875,01	28 043 667,62
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	775 274 490,92	753 326 243,05
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	6 861 535,60	21 679 855,65
Muut osak. ja os. sekä osakkeiden arvok.	20 543 358,46	13 487 945,70
Muut lainasaamiset		
Muut saamiset	1 445 153,71	2 079 517,28
Sijoitukset yhteensä	28 850 047,77	37 247 318,63
Pysyvät vastaavat yhteensä	834 521 380,41	826 110 606,99
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	1 116 013,17	0,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	208 390,55	233 606,00
Muut toimeksiantojen varat	627 607,66	1 909 285,79
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 952 011,37	2 142 891,79
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	2 933 613,85	3 113 961,27
Vaihto-omaisuus	2 933 613,85	3 113 961,27
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	199 109,33
Lainasaamiset	282 267,91	306 043,30
Laskennalliset verosaamiset	328 781,07	337 385,28
Muut saamiset	5 000,00	5 705 000,00
Siirtosaamiset	0,00	365 735,86
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	616 048,98	6 913 273,77
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	27 372 459,31	15 474 927,11
Lainasaamiset	22 999,56	102 040,81
Muut saamiset	4 962 176,24	4 464 454,55
Siirtosaamiset	15 620 520,09	32 157 504,57
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	47 978 155,20	52 198 927,05
Saamiset	48 594 204,18	59 112 200,82
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	197 259 506,64	183 519 003,61
Muut arvopaperit	5 769 430,42	0,00
Rahoitusarvopaperit yhteensä	203 028 937,06	183 519 003,61
Rahat ja pankkisaamiset	41 559 922,52	59 323 620,81
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	296 116 677,61	305 068 786,51
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 132 590 069,42	1 133 322 285,29

VASTATTAVAA	1.1. - 31.12.2021	1.1. - 31.12.2020
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	148 904 917,97	148 904 917,97
Muut omat rahastot	2 392 644,45	2 429 155,46
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	99 005 785,13	125 351 354,11
Tilikauden ylijäämä	15 498 681,75	-16 916 159,98
Oma pääoma yhteensä	265 802 029,30	259 769 267,56
VÄHEMMISTÖOSUUDET	344 924,64	280 512,37
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	13 442 320,16	12 556 657,90
PAKOLLISET VARAUKSET	13 442 320,16	12 556 657,90
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	1 670 041,15	1 974 220,46
Lahjoitusrahastojen pääomat	441 388,37	370 698,49
Muut toimeksiantojen pääomat	1 016 745,15	794 069,02
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 128 174,68	3 138 987,96
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	595 419 745,52	616 782 241,21
Pääomalainat	0,00	4 398 405,00
Lainat julkisyhteisöiltä	676 978,48	1 076 371,83
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	772 486,62
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	58 169 585,21	58 374 545,56
Laskennalliset verovelat	50 430 431,83	45 505 227,58
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	704 696 741,04	726 909 277,80
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	53 436 122,03	40 097 553,82
Lainat julkisyhteisöiltä	399 393,35	570 287,35
Lainat muilta luotonantajilta	477 012,64	0,00
Saadut ennakot	3 836 509,64	5 614 700,51
Ostovelat	27 441 211,33	23 325 570,55
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	20 448 758,60	16 720 364,81
Siirtovelat	39 136 872,00	44 324 295,57
Laskennallinen verovelka	0,00	14 809,10
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	145 175 879,59	130 667 581,70
VIERAS PÄÄOMA	849 872 620,64	857 576 859,50
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 132 590 069,42	1 133 322 285,29

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

Kajaanin kaupungin liikelaitokset – Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kajaanin Mamselli, Kajaanin Vesi ja Vimpeleinlaakson kehittämisliikelaitos – on yhdistetty kaupungin tuloslaskelmaan, rahoituslaskelmaan ja taseeseen riviväliltä. Tilinpäätöksen liitetiedot sisältävät kaupungin tiedot liikelaitoksineen, keskinäiset erät eliminoituina. Liikelaitosten erillistilinpäätökset on esitetty kokonaisuudessaan luvussa 5.

Tilinpäätöksen liitetiedot on laadittu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston vuonna 2020 tarkistaman kunnan tilinpäätöksen liitetietojen yleisohjeen mukaisesti. Tilinpäätöksen liitetietojen numerointi vastaa yleisohjeen liitetietonumerointia.

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät:
 - Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperiaatteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.
 - Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.
 - Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa.
 - Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.
2. Tuloslaskelman ja taseen esitystavat ovat Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaiset.
3. Tilikauden tietojen vertailussa tulee ottaa huomioon seuraavat asiat.

Vuoden 2020 poikkeukset:

- Palvelujen ostot sisältävät Kainuun Soten palkkaharmonisoinnin kustannuksia (-) n. 6,0 milj.€
- Valtionosuudet sisältävät koronakompensatioita (+) 9,8 milj. €
- Nordea Pankki Oyj:n koronvaihtosopimuksen muuttaminen ja uusi sopimus (+) 0,9 milj. € tuloutus muihin rahoitustuottoihin
- Arvon alentumiset sisältävät Lyseon ja Konevarikon rakennusten käytöstä poistamiset 0,7 milj. €
- Poistoeron muutos sisältää Koulutusliikelaitoksen rahaston purkua Lukion laajennusosan valmistumisesta 3,7 milj.€
- Varaus Kainuun Soten maksuosuuksien oikaisusta vuosien 2015-2019 ajalta 0,5 milj.€

Vuoden 2021 poikkeukset:

- Arvon alentumiset sisältävät Teatteritalon, Sissilinnan, Ratamon päiväkodin, Pikku-Ketun päiväkodin ja Pyörteen tilan alaskirjaukset käyttöomaisuudesta (-) 0,5 milj.€
- Muut rahoitustuotot sisältävät tytäryhteisöjen osinkotuottoa (+) 11,2 milj. € (vuonna 2020 6,7 milj.€)
- Muut rahoitustuotot sisältävät sijoitustoiminnan arvopapereiden myyntivoittoa ja arvon alentumisten palautumisia yhteensä (+) 13,5 milj. € (vuonna 2020 1,3 milj.€)
- Muut rahoituskulut sisältävät sijoitustoiminnan arvopapereiden myyntitappioita ja arvon alentumisia (-) 1,4 milj.€ (vuonna 2020 3,4 milj.€)
- Varausten lisäys sisältää 5,0, milj. euroa investointivarausten tilinpäätökseen 2021
- Pakollinen varaus 1,2 milj. euroa Pelastuslaitoksen varallaolokiistan alaisiin mahdollisiin korvauksiin

4. Tilinpäätöksen liitetietoja on korjattu vuoden 2020 osalta.
 - Muut taseen ulkopuoliset järjestely liitetieto:
 - o Vuokravastuiden euromäärää on korjattu Pelastuslaitoksen vuokravastuiden vuoden 2020 osalta
 - o Koronvaihtosopimusten markkina-arvoa korjattu vuoden 2020 osalta.
5. Taseen Edellisten tilikausien yli-/alijäämä jatkuu taseesta suoraan laskettuna. Taseen yksittäiset erät eivät sisällä useisiin tase-eriin kuuluvia olennaisia eriä.
6. Tilinpäätökseen ei sisälly ulkomaanrahan määräisiä saamisia, velkoja tai muita sitoumuksia.
7. Taseen ulkopuoliset liitetieto: Johdannaissopimusten arvostus- ja muut laskentaperiaatteet

1) Kuvaus riskienhallinnan tavoitteista ja strategiasta

Varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteiden mukaan markkinakorkoihin liittyvää riskiä pienentääseen Kajaanin kaupunki käyttää koronvaihtosopimuksia ja korko- optiosopimuksia tai muita vastaavia suojaavia johdannaissopimuksia. Suojaus- ja korko- optiosopimuksia ei tulisi normaalioloissa ulottaa yli 30 vuoden päähän nykyhetkestä, ellei tälle ole painavaa perustetta.

Kajaanin kaupungin lainasalkun suojausasteen tulee aina olla 30 % - 70 % välillä. Vallitsevaan suojausasteen tasoon vaikuttaa kaupungin korkonäkemyksensä ja vallitseva markkinatilanne.

2) Suojattavan erän määrittäminen

Kajaanin kaupungin lainasalkun arvo 31.12.2021 on 124,5 milj. €.

Kajaanin kaupunki on toteuttanut useita koronvaihtosopimuksia vuosien 2012-2020 aikana. Varainhankinnan periaatteiden mukaisesti lainasalkkua on suojattu kokonaisuutena.

3) Suojaavat instrumentit

Koronvaihtosopimukset						
Sopimuksen tyyppi	Nimellismäärä	aloituspvm	päättymispvm	Kajaani maksaa (%)	Kajaani saa (%)	Lisätieto
Koronvaihtosopimus	10 000 000	26.11.2012	30.6.2022	1,086	euribor 3 kk	
Kynnyksellinen koronvaihtosopimus	30 000 000	13.3.2017	13.3.2035	1,190	euribor 3 kk	
Koronvaihtosopimus	20 000 000	1.6.2019	1.6.2037	1,665	euribor 6 kk	
Koronvaihtosopimus	10 000 000	13.11.2020	13.11.2030	euribor 6 kk	0,056	Kiinteä vaihtuvaksi
Korkolattiasopimus	10 000 000	13.11.2020	13.11.2030			Toteutustaso 0,00 %

4) Suojaavuuden arviointi

Kajaanin kaupungin lainasalkun suojausaste 31.12.2021 on 85 %. Lainasalkku on suojattu kattavasti kororiskiltä koronvaihtosopimuksilla ja vaihtuvakorkoisten lainojen lisäksi lainasalkku sisältää viisi kiinteäkorkoista lainaa. Lainasalkun suojausaste on kohonnut hetkellisesti yli suojausasteen suositellun tason 30-70 %, koska velkamäärän kasvua on pyritty hillitsemään ja edullisia kiinteäkorkoisia lainoja on nostettu. Suojausaste tulee tulevina vuosina laskemaan raja-arvoihin, kun talousarvion ja taloussuunnitelman mukaisia rahoitustarpeita katetaan pitkäaikaisilla lainoilla.

5) Muut tiedot

Vuonna 2021 ei tehty uusia koronvaihtosopimuksia.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätös on laadittu konsernitilinpäätöksen yleisohjeen 2020 mukaisesti.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kaupungin tytäryhteisöt konserniin kuuluvine yhtiöineen: Kajaanin Teknologikeskus Oy, Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus, Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari, Loiste Oy, Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy, Edukai Oy, Kajaanin Energiatuotanto Oy ja Kainuun Voima Oy.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä: Kainuun Sosiaali- ja terveydenhuollon -kuntayhtymä, Kainuun liitto ja Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konsernisuhteessa olevat osakkuusyhteisöt: Loiste Lämpö Oy, Kiinteistö Oy Kajaanin Kisatie ja Kainuunmeren Työterveys Oy.

Loiste-konsernin rakenteessa tapahtui muutos, kun Loiste Energia Oy myi yhdessä Energiapolar Oy:n kanssa omistamansa Loiste Sähkönmyynti Oy:n.

Osakkuusyhteisöistä Kainuun Etu Oy:n ja Kajaanin Matkailu Oy:n toiminnot päättyivät vuoden 2021 aikana.

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari on 1.9.2021 sopinut As Oy Sammonkaaren Pietarin osakkeiden kaupasta. Hankkeen ollessa keskeneräinen As Oy Sammonkaaren Pietaria ei vielä ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen 31.12.2021.

Konsernitilinpäätös ja sen liitetiedot on laadittu tytäryhteisöjen ja kuntayhtymien tilinpäätösten yhdistelmänä. Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu. Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu tytäryhteisöjen omasta pääomasta omaksi eräkseen konsernitaseeseen. Poistot on oikaistu tytäryhteisöjen tilinpäätöksiin vastaamaan Kajaanin kaupungin poistosuunnitelmaa.

Osakkuusyhteisöjen tiedoista on yhdistelty konserniyhteisöjen omistussuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta olennaisuuden periaatetta noudattaen.

2. Edellisten tilikausien vertailukelpoisuus

Tilikausien tietojen vertailukelpoisuudessa tulee ottaa huomioon:

- Rahat ja pankkisaamiset vertailutietoa vuodelta 2020 korjattu. Loiste-konsernissa rahat ja pankkisaamiset -tiliin on netotettu konserniyhtiöiden lyhytaikaisten käyttöoikeustilien lainasaldot.
- Vuokravastuiden euromäärää on korjattu Pelastuslaitoksen vuokravastuiden vuoden 2020 osalta

Muutokset vaikuttavat myös seuraaviin tietoihin:

- Rahoituslaskelmaan: vaikutus lyhytaikaisten lainojen muutokseen, rahavirtaan ja rahavaroihin.
- Tilinpäätöksen tunnuslukuihin: konsernin) lainakanta 31.12., 1 000 €, (konsernin) lainakanta/asukas, (konsernin ja kaupungin) lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €, (konsernin ja kaupungin) lainat ja vuokravastuut euroa/asukas.

3. Taseen edellisten tilikausien yli-/alijäämä ei jatku taseesta suoraan laskettuna. Loista Oy maksoi osinkoja voittovaroista vuonna 2020 6,1 milj. euroa ja vuonna 2021 9,4 milj. euroa ja tämä aiheutti oman pääoman vähentymisen n. 9,4 miljoona euroa. Oman pääoman muutos on esitetty konsernin rahoituslaskelmassa erillisenä rivinä.

4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Yleishallinto	17 875 887,37	11 763 022,25	5 204 146,01	5 327 479,08
Yhdyskuntapalvelut	190 310 021,55	204 356 410,47	22 071 455,25	20 523 368,23
Sosiaali- ja terveyspalvelut	107 962 214,84	102 519 797,64	0,00	0,00
Opetus ja kulttuuripalvelut	10 478 188,02	14 501 806,95	9 259 361,71	8 519 580,07
Muut palvelut	6 387 330,50	199 451,50	0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	333 013 642,28	333 340 488,80	36 534 962,97	34 370 427,38

7. Verotulojen erittely	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Kunnan tulovero	130 220 026,25	125 950 477,56
Kiinteistövero	10 561 321,21	9 650 174,07
Osuus yhteisöveron tuotosta	8 622 560,12	5 821 011,77
Verotulot yhteensä	149 403 907,58	141 421 663,40

8. Valtionosuuksien erittely	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	73 160 753,00	78 965 989,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	16 918 152,00	16 366 906,00
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman valtionosuuksien tasauksia)	56 242 601,00	62 599 083,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	29 268 968,00	28 550 783,00
Verotulomenetysten kompensatio	16 247 304,00	16 286 702,00
Valtionosuudet yhteensä	118 677 025,00	123 803 474,00

9. Palvelujen ostojen erittely	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	155 277 875,89	155 182 971,54
Muiden palvelujen ostot	23 319 765,56	21 263 416,95
Palvelujen ostot yhteensä	178 597 641,45	176 446 388,49

10. Valtuustoryhmille annetut tuet

Kajaanin kaupungilla ei ole ilmoitettavaa tämän liitetiedon osalta.

Liitetieto 11

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet

Tietokoneohjelmistot	3 vuotta	Tasapoisto
Muut aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta	Tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset	20-40 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15-30 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-5 vuotta	Tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet, luonnonvarat		Käytön mukainen poisto

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

12. Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Ympäristövelvoiteista johtuva varaus 1.1.	263 274,22	246 156,26	0,00	0,00
Lisäykset	17 117,96	17 117,96	0,00	0,00
Ympäristövelvoiteista johtuva varaus 31.12.	280 392,18	263 274,22	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	2 598 064,03	2 903 545,53	0,00	0,00
Vähennykset	-357 176,67	-305 481,50	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	2 240 887,36	2 598 064,03	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	9 695 319,65	10 818 992,77	7 317 014,83	8 274 420,00
Lisäykset	1 597 491,04	0,00	1 411 440,00	0,00
Vähennykset	-371 770,07	-1 123 673,12	-256 278,93	-957 405,17
Muut pakolliset varaukset 31.12.	10 921 040,62	9 695 319,65	8 472 175,90	7 317 014,83
Pakolliset varaukset yhteensä	13 442 320,16	12 556 657,90	8 472 175,90	7 317 014,83
Muutokset yhteensä	885 662,26	-1 412 036,66	1 155 161,07	-957 405,17

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	103 744,21	62 421,39	103 744,21	62 421,39
Rakennusten myyntivoitot	13 700,00	2 500,00	13 700,00	2 500,00
Osakkeiden myyntivoitot	9 050 748,53	0,00	174,29	0,00
Muut myyntivoitot	54 410,93	396 355,44	54 143,55	41 983,42
Myyntivoitot yhteensä	9 222 603,67	461 276,83	171 762,05	106 904,81
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappiot	18 038,60	0,00	0,00	0,00
Muut myyntitappiot	257 776,83	303 028,31	2 714,19	0,00
Myyntitappiot yhteensä	275 815,43	303 028,31	2 714,19	0,00

14. Satunnaiset tuotot ja kulut	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Ei ilmoitettavaa				

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	11 220 591,00	6 711 591,00
Osinkotuotot muista yhtiöistä	595 465,98	525 148,05
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	12 712,68	1 207,71
Yhteensä	11 828 769,66	7 237 946,76

16. Poistoeron muutokset

Kajaanin kaupungin poistoeroihin ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa.

4.4 Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17. Kuluiksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Kajaanin kaupungilla ei ole ilmoitettavaa tämän liitetiedon osalta

18. Arvonkorotukset

Kajaanin kaupungilla ei ole ilmoitettavaa tämän liitetiedon osalta

19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet ja sijoitukset	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	1 372 766,90	863 038,10
Lisäykset tilikauden aikana	5 674,84	450 892,87
Hankintameno 31.12.	1 378 441,74	1 372 766,90
Kertyneet poistot 1.1.	-841 895,64	-829 341,08
Tilikauden poistot	-182 464,17	-12 554,56
Kertyneet poistot 31.12.	-1 024 359,81	-841 895,64
Kirjanpitoarvo 31.12.	354 081,93	530 871,26
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.	5 938 390,15	5 695 454,60
Lisäykset tilikauden aikana	100 000,00	242 935,55
Siirrot erien välillä	400 939,79	0,00
Hankintameno 31.12.	6 439 329,94	5 938 390,15
Kertyneet poistot 1.1.	-4 579 377,94	-3 860 303,13
Tilikauden poistot	-750 518,90	-719 074,81
Kertyneet poistot 31.12.	-5 329 896,84	-4 579 377,94
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 109 433,10	1 359 012,21
Poistoero 1.1.	1 683 067,54	184 962,33
Poistoeron lisäys tilikauden aikana	0,00	1 565 306,01
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-219 564,73	-67 200,80
Kertynyt erotus 31.12.	1 463 502,81	1 683 067,54
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	400 939,79	1 448,13
Lisäykset tilikauden aikana	71 340,00	399 491,66
Siirrot erien välillä	-400 939,79	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	71 340,00	400 939,79
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	32 922 905,48	31 819 637,04
Lisäykset tilikauden aikana	308 823,00	1 106 228,77
Vähennykset tilikauden aikana	-993,96	-2 960,33
Hankintameno 31.12.	33 230 734,52	32 922 905,48
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	918 164,04	918 164,04
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	918 164,04	918 164,04
Kirjanpitoarvo 31.12.	34 148 898,56	33 841 069,52

19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet ja sijoitukset	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
E palautuskelpoiset liittymismaksut		
Hankintameno 1.1.	1 152 570,20	1 152 570,20
Lisäykset tilikauden aikana	11 498,22	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-13 651,83	0,00
Hankintameno 31.12.	1 150 416,59	1 152 570,20
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	-95 807,41	-95 807,41
Arvonalennukset ja niiden palautukset	-14 565,07	0,00
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	-110 372,48	-95 807,41
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 040 044,11	1 056 762,79
Kirjanpitoarvo 31.12.	35 188 942,67	34 897 832,31
Rakennukset		
Hankintameno 1.1.	232 174 263,28	207 222 335,23
Lisäykset tilikauden aikana	3 291 457,68	11 623 455,01
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-2 421 416,78
Siirrot erien välillä	574 793,84	15 749 889,82
Hankintameno 31.12.	236 040 514,80	232 174 263,28
Kertyneet poistot 1.1.	-93 677 284,62	-88 769 140,13
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	2 421 416,78
Tilikauden poistot	-7 454 337,54	-6 644 840,49
Arvonalennukset ja niiden palautukset	-504 999,42	-684 720,78
Kertyneet poistot 31.12.	-101 636 621,58	-93 677 284,62
Kirjanpitoarvo 31.12.	134 403 893,22	138 496 978,66
Poistoero 1.1.	5 751 649,71	3 541 449,25
Poistoeron lisäys tilikauden aikana	0,00	2 569 204,89
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-461 772,61	-359 004,43
Kertynyt erotus 31.12	5 289 877,10	5 751 649,71
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Hankintameno 1.1.	189 202 244,34	182 296 965,59
Lisäykset tilikauden aikana	6 912 489,02	6 995 533,10
Rahoitusosuudet tilikaudella	-297 902,22	-189 641,29
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	-87 130,40
Siirrot erien välillä	217 210,15	186 517,34
Hankintameno 31.12.	196 034 041,29	189 202 244,34
Kertyneet poistot 1.1.	-113 680 508,96	-107 630 581,48
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	87 130,40
Tilikauden poistot	-6 165 420,85	-6 092 811,71
Arvonalennukset ja niiden palautukset	-7 098,01	-44 246,17
Kertyneet poistot 31.12.	-119 853 027,82	-113 680 508,96
Kirjanpitoarvo 31.12.	76 181 013,47	75 521 735,38
Poistoero 1.1.	217 229,41	272 079,59
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-54 850,19	-54 850,18
Kertynyt erotus 31.12	162 379,22	217 229,41

19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet ja sijoitukset	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	33 554 294,96	30 138 261,37
Lisäykset tilikauden aikana	2 369 924,37	3 293 930,67
Rahoitusosuudet tilikaudella	-23 808,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-85 469,00	0,00
Siirrot erien välillä	19 984,00	122 102,92
Hankintameno 31.12.	35 834 926,33	33 554 294,96
Kertyneet poistot 1.1.	-25 894 075,37	-23 715 006,21
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	79 529,00	0,00
Tilikauden poistot	-2 502 100,49	-2 179 069,16
Kertyneet poistot 31.12.	-28 316 646,86	-25 894 075,37
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 518 279,47	7 660 219,59
Poistoero 1.1.	315 814,87	286 800,48
Poistoeron lisäys tilikauden aikana	0,00	111 287,57
Poistoeron vähennys tilikauden aikana	-98 966,31	-82 273,18
Kertynyt erotus 31.12	216 848,56	315 814,87
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	1 136 289,58	1 136 289,58
Hankintameno 31.12.	1 136 289,58	1 136 289,58
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 136 289,58	1 136 289,58
Keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	1 373 589,79	15 903 280,92
Lisäykset tilikauden aikana	4 209 928,58	1 699 512,72
Rahoitusosuudet tilikaudella	-411 205,48	-111 857,84
Siirrot erien välillä	-811 987,99	-16 117 346,01
Hankintameno 31.12.	4 360 324,90	1 373 589,79
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 360 324,90	1 373 589,79
Sijoitukset		
Tytär yhteisö osakkeet		
Hankintameno 1.1.	54 439 398,06	29 439 398,06
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	25 000 000,00
Hankintameno 31.12.	54 439 398,06	54 439 398,06
Kertyneet arvonalennukset	-62 666,82	-62 666,82
Kirjanpitoarvo 31.12.	54 376 731,24	54 376 731,24
Kuntayhtymä osuudet		
Hankintameno 1.1.	6 881 524,02	6 881 524,02
Hankintameno 31.12.	6 881 524,02	6 881 524,02
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 881 524,02	6 881 524,02
Osakkuusyhteisö osakkeet		
Hankintameno 1.1.	7 571 307,06	7 571 307,06
Hankintameno 31.12.	7 571 307,06	7 571 307,06
Arvonalennukset kaudella	-72 415,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 498 892,06	7 571 307,06

19. Pysyvien vastaavien hyödykkeet ja sijoitukset	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 1.1.	938 922,82	938 922,82
Vähennykset tilikauden aikana	-750,00	0,00
Hankintameno 31.12.	938 172,82	938 922,82
Kirjanpitoarvo 31.12.	938 172,82	938 922,82
Joukkovelkakirjalainasaamiset, muut laina- ja muut saamiset		
Pääomalainasaamiset tytäryhteisöiltä		
Hankintameno 1.1.	5 183 067,20	5 183 067,20
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 183 067,20	5 183 067,20
Muut lainasaamiset tytäryhteisöiltä		
Hankintameno 1.1.	878 634,20	1 033 239,90
Vähennykset tilikauden aikana	-154 605,70	-154 605,70
Hankintameno 31.12.	724 028,50	878 634,20
Kirjanpitoarvo 31.12.	724 028,50	878 634,20
Muut saamiset muilta		
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset tilikauden aikana	20 000,00	0,00
Hankintameno 31.12.	20 000,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	20 000,00	0,00
Palautuskelpoiset liittymismaksut		
Hankintameno 1.1.	999 256,00	999 256,00
Hankintameno 31.12.	999 256,00	999 256,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	999 256,00	999 256,00

20 - 22. Omistukset muissa yhtiöissä	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta
Kajaanin tytäryhteisöt						
Kajaanin Teknologiateollisuus Oy	0185384-9	100,00	100,00	9 302 506,17	13 407 512,31	142 924,61
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	0185799-7	100,00	100,00	6 318 975,18	54 124 686,97	40 940,50
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	2553600-4	100,00	100,00	6 343 654,02	5 245 124,03	693 160,57
Loiste Oy	2553594-1	50,10	50,10	-43 805 711,21	242 486 664,24	6 851 407,37
Koy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus	0784594-6	74,80	74,80	449 148,64	2 840,44	368,90
Edukai Oy	1560488-6	100,00	100,00	827 281,07	271 068,48	276 887,02
Kajaanin Energiatuotanto Oy	3113768-3	100,00	100,00	24 475 322,94	1 209 290,45	1 010 232,28
Kainuun Voima Oy	0626023-3	50,00	100,00	14 204 649,67	21 641 422,98	-8 871,17
Kajaanin kuntayhtymät						
Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon ky	2496986-0	47,53	47,58	7 871 133,73	109 896 569,69	232 291,83
Kainuun liitto	2496992-4	46,82	48,88	905 920,57	376 165,37	26 851,30
Kainuun jätehuollon ky Eko-Kymppi	1744356-1	42,79	42,79	895 595,74	2 234 697,54	-34 525,46
Kajaanin Osakkuusyhtiöt						
Kiinteistö Oy Kajaanin Kisaatie	0784590-3	41,40	41,40	553 487,11	1 890,70	4 341,51
Kainuunmeren Työterveys Oy	2787365-3	22,82	22,82			
Ei yhdistettävät						
Kajaanin Palvelutalosaatiö	0791333-9	50,00	70,00	532 996,03	983 437,35	28 155,55
Loiste Lämpö Oy	0883545-9	45,00	86,67			
Loiste Lämpö on Loiste Oy:n tytär ja yhdistellään Loiste-konsernin kautta.						
Yhteensä				28 874 959,64	451 881 370,55	9 264 164,81

23. Saamisten erittely	Kajaanin kaupunki			
	2021 Pitkäaikaiset	2021 Lyhytaikaiset	2020 Pitkäaikaiset	2020 Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	520 349,98	1 214 847,29	578 166,65	906 278,88
Lainasaamiset	0,00	212 422,37	0,00	212 422,37
Siirtosaamiset	0,00	6 510,32	0,00	7 146,66
Yhteensä	520 349,98	1 433 779,98	578 166,65	1 125 847,91
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	95 834,09	0,00	37 462,86
Yhteensä	0,00	95 834,09	0,00	37 462,86
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	550,71	0,00	2 432,42
Yhteensä	0,00	550,71	0,00	2 432,42
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	3 430 177,78	0,00	3 785 776,94
Muut saamiset	0,00	1 352 404,27	0,00	1 985 219,94
Siirtosaamiset	0,00	2 654 434,62	0,00	2 075 490,70
Yhteensä	0,00	7 437 016,67	0,00	7 846 487,58
Saamiset yhteensä	520 349,98	8 967 181,45	578 166,65	9 012 230,77

24. Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Muut siirtosaamiset	0,00	365 735,86	0,00	0,00
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	0,00	365 735,86	0,00	0,00
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	0,00	0,00	6 510,32	7 146,66
Valtion tuet ja avustukset	806 527,38	258 728,78	806 527,38	258 728,78
EU-tuet ja avustukset	50 310,56	1 653 303,76	50 310,56	22 238,22
Kelan korvaus työterveyshuollosta	964 105,58	841 571,57	362 166,64	373 271,50
Valtionosuudet/investointituet	164 022,35	0,00	164 022,35	0,00
Joukkoliikenteen valtionapu	385 216,48	860 900,00	385 216,48	860 900,00
Saamiset vakuutuslaitoksilta	239 166,68	0,00	239 166,68	0,00
Muut tuet ja avustukset	848 919,98	316 821,54	33 481,71	25 403,66
Projektisaamiset	2 516 607,08	491 851,76	407 469,98	260 375,45
Koulutuskorvaukset	120 652,23	104 737,69	0,00	0,00
Laskuttamaton myynti	2 925 270,72	26 045 128,38	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset	6 599 721,04	1 584 461,10	445 239,52	274 573,09
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	15 620 520,09	32 157 504,58	2 660 944,94	2 082 637,36
Siirtosaamiset yhteensä	15 620 520,09	32 523 240,44	2 660 944,94	2 082 637,36

Rahoitusarvopaperit	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	196 604 104,14	183 519 003,61
Rahoitusarvopaperit yhteensä	196 604 104,14	183 519 003,61

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	148 904 917,97	148 904 917,97	148 904 917,97	148 904 917,97
Peruspääoma 31.12.	148 904 917,97	148 904 917,97	148 904 917,97	148 904 917,97
Muut omat rahastot				
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 1.1.	1 503 230,57	1 503 230,57	0,00	0,00
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto 31.12.	1 503 230,57	1 503 230,57	0,00	0,00
Vararahasto 1.1.	34 875,54	43 928,71	34 875,54	43 928,71
Vähennykset	-20 213,03	-9 053,17	-20 213,03	-9 053,17
Vararahasto 31.12.	14 662,51	34 875,54	14 662,51	34 875,54
Muut rahastot 1.1.	891 049,35	901 320,19	0,00	0,00
Lisäykset	17 228,07	14 665,17	0,00	0,00
Vähennykset	-33 526,05	-24 936,00	0,00	0,00
Muut rahastot 31.12.	874 751,37	891 049,35	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	2 392 644,45	2 429 155,46	14 662,51	34 875,54
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	108 435 194,13	131 446 324,11	168 333 234,74	180 313 955,73
Vähemmistön osingon palautus	-9 429 409,00	-6 094 970,00		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	99 005 785,13	125 351 354,11	168 333 234,74	180 313 955,73
Tilikauden yli-/alijäämä	15 498 681,75	-16 916 159,98	6 342 738,23	-11 980 720,99
Oma pääoma yhteensä	265 802 029,30	259 769 267,56	323 595 553,45	317 273 028,25

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	168 333 234,74	180 313 955,73
Tilikauden yli-/alijäämä	6 342 738,23	-11 980 720,99
Kertynyt poistoero 31.12.	7 132 607,69	7 967 761,53
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	24 847 444,03	19 957 655,84
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	206 656 024,69	196 258 652,11

26. Erittely poistoerosta, vapaaehtoisista varauksista ja laskennallisista veroista	Konserni	
	2021	2020
Poistoero 1.1.	8 028 634,30	4 351 721,26
Poistoeron muutos tilikaudella	-840 710,68	3 676 913,04
Poistoero 31.12.	7 187 923,62	8 028 634,30
Vapaaehtoiset varaukset 1.1.	35 794 865,21	35 778 159,37
Vapaaehtoisten varausten muutos tilikaudella	6 115 421,19	16 705,84
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	41 910 286,40	35 794 865,21
Laskennalliset verovelat 1.1.	45 520 036,68	41 931 655,41
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat		
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	3 167 441,87	3 155 631,87
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	42 352 594,81	38 776 023,54
Kauden muutos	4 910 395,15	3 588 381,27
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	245 126,60	11 810,00
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	4 665 268,55	3 576 571,27
Laskennalliset verovelat 31.12.	50 430 431,83	45 520 036,68
Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat	3 412 568,47	3 167 441,87
Konserniyhteisöjen omiin tilinpäätöksiin sisältyvät	47 017 863,36	42 352 594,81
Laskennalliset verosaamiset 1.1.	337 385,28	344 961,93
Kauden muutos	-8 604,21	-7 576,65
Laskennalliset verosaamiset 31.12.	328 781,07	337 385,28

27. Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	516 774 673,28	533 855 844,23	35 872 806,32	40 261 910,48
Lainat julkisyhteisöiltä	178 520,09	155 773,44	45 000,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	4 898 405,00	0,00	0,00
Yhteensä	516 953 193,37	538 910 022,67	35 917 806,32	40 261 910,48

28. Joukkovelkakirjalainat

Ei ilmoitettavaa

29. Pakolliset varaukset	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus	280 392,18	263 274,22	0,00	0,00
Potilasvahinkovastuuvaraus	2 240 887,36	2 598 064,03	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	10 921 040,62	9 695 319,65	8 472 175,90	7 317 014,83
Pakolliset varaukset yhteensä	13 442 320,16	12 556 657,90	8 472 175,90	7 317 014,83

30. Koroton vieras pääoma	Kajaanin kaupunki			
	2021 Pitkäaikaiset	2021 Lyhytaikaiset	2020 Pitkäaikaiset	2020 Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	854 645,49	0,00	865 346,97
Muut velat, liittymismaksut	66 162,53	0,00	66 162,53	0,00
Yhteensä	66 162,53	854 645,49	66 162,53	865 346,97
Velat kuntayhtymille, joissa kaupunki on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	127 251,66	0,00	85 962,73
Siirtovelat	0,00	10 474 271,00	0,00	14 592 037,00
Muut velat, liittymismaksut	71 751,60	0,00	71 751,60	0,00
Yhteensä	71 751,60	10 601 522,66	71 751,60	14 677 999,73
Velat muille				
Ostovelat	0,00	9 306 707,23	0,00	7 997 445,04
Muut velat	6 994 682,40	2 095 084,12	7 846 517,70	1 850 774,94
Saadut ennakot	0,00	1 064 042,55	0,00	830 859,45
Muut velat, liittymismaksut	4 592 637,60	0,00	4 384 585,86	0,00
Siirtyvät korot	0,00	224 655,71	0,00	191 933,92
Siirtovelat	0,00	12 460 083,34	0,00	11 802 481,78
Yhteensä	11 587 320,00	25 150 572,95	12 231 103,56	22 673 495,13
Pitkä- ja lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	11 725 234,13	36 606 741,10	12 369 017,69	38 216 841,83

31. Sekkitililimiitti	Kajaanin kaupunki	
	2021	2020
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	10 000 000,00	10 000 000,00
Siitä käyttämättä oleva määrä	10 000 000,00	10 000 000,00

32. Muiden velkojen erittely	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Liittymismaksut	50 245 236,90	50 033 027,86	4 730 551,73	4 522 499,99
Muut pitkäaikaiset velat	7 924 348,31	8 341 517,70	6 994 682,40	7 846 517,70
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat yhteensä	58 169 585,21	58 374 545,56	11 725 234,13	12 369 017,69

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Olennaiset lyhytaikaiset siirtovelat				
Korkojaksotukset	423 646,47	6 082 325,33	224 655,71	191 933,92
Lomapalkkavelan jaksotukset	22 424 534,80	21 796 296,90	7 732 706,29	7 483 374,39
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	6 476 738,17	10 945 473,27	1 590 102,47	1 539 563,02
Valtion tuet, avustukset ja korvaukset	916 103,13	0,00	916 103,13	0,00
Tuloennakot	1 731 004,33	2 213 508,21	1 731 004,33	2 213 508,21
Verovelat	696 298,87	242 810,29	0,00	0,00
Potilasvakuutus	17 203,34	10 961,42	0,00	0,00
* Muut siirtovelat	6 451 342,89	3 032 920,16	10 964 438,12	15 158 073,16
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	39 136 872,00	44 324 295,57	23 159 010,05	26 586 452,70
Siirtovelat yhteensä	39 136 872,00	44 324 295,57	23 159 010,05	26 586 452,70

* Muut siirtovelat ryhmään sisältyy eriä, jotka yksinään eivät ole merkittäviä

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin tai osakkeita				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	66 146 199,06	68 407 993,16	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	174 013 551,30	168 613 551,30	0,00	0,00
Pantatut osakkeet	58 866,00	58 866,00	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset ja panttaukset yhteensä	174 072 417,30	168 672 417,30	0,00	0,00

35. - 37. Vakuudet	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut muut vakuudet	372 550 000,00	372 550 000,00	0,00	0,00
Yhteensä	372 550 000,00	372 550 000,00	0,00	0,00
Vakuudet yhteensä	372 550 000,00	372 550 000,00	0,00	0,00

38. Vuokravastuut	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä	10 133 725,49	11 330 502,76	7 641 000,00	7 744 001,00
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 157 120,49	4 670 724,76	1 664 395,00	1 084 223,00
Leasingvastuut yhteensä	6 859 386,89	7 624 510,52	3 590 065,21	3 741 861,87
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 699 743,06	2 054 585,03	1 345 642,06	1 553 395,52
Yhteensä	16 993 112,38	18 955 013,29	11 231 065,21	11 485 862,87

39. - 40. Vastuusitoumukset	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Takaussitoumukset				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Tytäryhteisöt				
Alkuperäinen pääoma			66 595 703,41	57 545 703,41
Jäljellä oleva pääoma			30 846 451,21	29 778 453,18
Osakkuusyhtiöt				
Alkuperäinen pääoma	810 000,00	810 000,00	810 000,00	810 000,00
Jäljellä oleva pääoma	212 310,25	227 940,61	212 310,25	227 940,61
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 271 000,00	1 771 000,00	1 271 000,00	1 771 000,00
Jäljellä oleva pääoma	181 896,80	317 270,81	181 896,80	317 270,81
Takausvastuut yhteensä				
Alkuperäinen pääoma	2 081 000,00	2 581 000,00	68 676 703,41	60 126 703,41
Jäljellä oleva pääoma	394 207,05	545 211,42	31 240 658,26	30 323 664,60

Kajaanin kaupunki

2021

2020

Kajaanin osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12

258 536 712,00

244 871 741,00

Kajaanin mahdollista vastuuta kattaava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.

169 356,00

152 578,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kajaanin kaupunki	
	2021	2020	2021	2020
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Sopimusvastuut	266 637,45	259 650,02	0,00	0,00
Sijoitusvastuu vaihtoehtorahastoon	200 000,00	0,00	0,00	0,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	14 470 969,50	16 893 529,39	12 961 798,94	14 900 794,14
Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy:n hankkeiden omarahoitusvastuu	18 821 249,57	17 611 554,69	0,00	0,00
Kajaanin koulutusliikelaitoksen hankkeiden omarahoitusvastuu	379 890,00	397 300,00	379 890,00	397 300,00
Sähköjohdannaiset	2 180 044,94	-11 399 413,00	0,00	0,00
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	7 854 055,65	666 058,40	0,00	0,00
Korkojohdannaiset				
Nimellisarvo	138 899 896,00	128 899 896,00	80 000 000,00	60 000 000,00
Markkina-arvo	-23 601 903,59	-30 002 333,38	-12 953 825,72	-16 383 341,38
Vireillä olevat oikeudenkäynnit				
Vireillä olevat oikeudenkäynnit yhteensä	1 022 075,00	1 022 075,00	1 022 075,00	1 022 075,00

4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstö HTV 31.12.	Kaupunki yhteensä	
	2021	2020
Tulosalueittain	Yhteensä	Yhteensä
Kaupunginhallitus, projektit	2,7	2,6
Hallintopalvelut	36,7	29,4
Henkilöstöpalvelut	10,5	11,9
Talouspalvelut	9,4	11,4
Elinvoimapaalvelut	33,1	30,9
Sivistyslautakunta	6,0	3,0
Varhaiskasvatus	352,7	336,2
Perusopetus	418,3	408,8
Kulttuuripalvelut	91,4	45,6
Kaukametsä	76,0	88,1
Nuorisopalvelut	23,7	18,6
Ympäristötekniinen hallinto	3,2	3,2
Maankäyttö, suunn. ja viranom.toim.	34,0	34,0
Kunnallistekniikka ja liikunta	71,4	67,8
Tilakeskus	46,1	46,5
Kainuun pelastuslaitos	83,8	66,4
Tukityöllistäminen	5,2	28,6
Kaupunki yhteensä	1 304,2	1 233,0
Kajaanin Vesi -liikelaitos	20,1	19,9
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	156,8	148,5
Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitos		49,9
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos *)	319,8	303,3
Liikelaitokset yhteensä	496,7	521,6
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	1 800,90	1 754,60

43. Henkilöstökulut	Kaupunki yhteensä	
	2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	94 179 839,94	88 358 933,02
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	71 228,14	93 464,97
Yhteensä	94 251 068,08	88 452 397,99

Kaupunki sis. liikelaitokset

44. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	Kaupunki	
	2021	2020
euroa		
Kajaanin Kokoomus ry	3 102	3 167
Keskustan Kajaanin kunnallisjärjestö ry	7 115	7 250
Vasemmistoliiton Kajaanin kunnallisjärjestö ry	7 168	6 065
Kristillisdemokraatit, Kajaanin kunnallisjärjestö	258	197
Kajaanin sosiaalidemokraatit ry	4 650	4 226
Kainuun Vihreät ry	2 236	2 190
Yhdessä Kajaani sitoutumattomat	520	325
Keskustan Hyrynsalmen kunnallisjärjestö ry		-
Keskustan Kuhmon kunnallisjärjestö		-
Keskustan Kuusamon kunnallisjärjestö	27	36
Keskustan Suomussalmen kunnallisjärjestö	27	36
Kajaanin Seudun Perussuomalaiset ry	590	470
Kajaanin Perussuomalaiset ry	1 623	655
Keskustan Kainuun piiri ry	583	240
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	27 898	24 856

Kajaanin kaupunki		
45. Tilintarkastajien palkkiot	2021	2020
Tilintarkastuspalkkiot	44 520,00	40 590,00
Muut palvelut	8 410,00	11 125,00
Palkkiot yhteensä	52 930,00	51 715,00

4.7 Kirjanpito kirjat ja tosittelajit 2021

KIRJANPITOKIRJAT

Päiväkirja
Pääkirja
Tilipuitteet
Myyntireskontra
Ostoreskontra
Palkkakirjanpito
Käyttöomaisuuskirjanpito
Tase-erittelyt
Konsernitilinpäätöksen yhdistelylaskelmat
Tilinpäätös

SÄILYTYSTAPA

sähköinen
sähköinen
sähköinen
sähköinen
sähköinen
sähköinen
sähköinen
sähköinen
sähköinen
sähköinen
sidottu

TOSITELAJIT

AA	Käyttöomaisuus kirjaus	sähköinen
AB	Käyttöomaisuus kirjanpitosite	sähköinen
AF	Käyttöomaisuus poistosite	sähköinen
AZ	Käyttöomaisuus purkamisen tosite	sähköinen
DA	Asiakastosite	sähköinen
DZ	Myyntireskontra Asiakkaat-maksu	sähköinen
K1	Kirjanpito liittymä maksuliikenne	sähköinen
K2	Sips muistiot	sähköinen
KG	Ostoreskontra toimittajat-hyvitys	sähköinen
KP	Ostoreskontra tilien ylläpito	sähköinen
KR	Ostoreskontra toimittajat lasku	sähköinen
KU	KUTI muistio	sähköinen
KZ	Ostoreskontra toimittajat maksu	sähköinen
M1	Myyntireskontraliittymä	sähköinen
PA	Palkat	sähköinen
RE	Hankinta - lasku brutto	sähköinen
RV	Myynti - laskun siirto	sähköinen
SA	Pääkirjatiliosite	sähköinen
SB	Palkat lomapalkkavaraukset	sähköinen
WE	Varastokirjaukset tavaravastaanotto	sähköinen
ZA	Tilin avaussaldo	sähköinen
ZD	Luottotappiokirjaus	sähköinen
ZK	Liittymät palvelukassa	sähköinen
ZO	Veron oikaisu	sähköinen

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Liikelaitosten vaikutus kaupungin talouteen

Liikelaitosten vaikutus kaupungin tuloksen muodostumiseen

Sitovuustarkastelu ulkoiset tuotot ja kulut	Talousarvion toteutuminen		Eliminoimaton yhteensä	Eliminoinnit yhteensä	Kokonaistarkastelu eliminoitu
	Kajaani ilman liikelaitoksia	Liikelaitokset yhteensä	Kajaani ja liikelaitokset	Kajaani ja liikelaitokset	Kajaani ja liikelaitokset
1000 euroa					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	11 821	18 336	30 157	-10 029	20 128
Maksutuotot	3 205	112	3 317	-11	3 307
Tuet ja avustukset	3 341	1 636	4 976	-1	4 976
Vuokratuotot	7 220	4 322	11 542	-4 134	7 407
Muut toimintatuotot	640	88	728	-10	717
Toimintatuotot yhteensä	26 227	24 494	50 721	-14 186	36 535
Valmistus omaan käyttöön	864		864		864
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-67 640	-26 611	-94 251		-94 251
Palvelujen ostot	-180 447	-7 806	-188 252	9 655	-178 598
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 633	-6 428	-15 060	388	-14 672
Avustukset	-7 041	-38	-7 079	4	-7 074
Vuokrat	-4 070	-6 761	-10 831	4 133	-6 698
Muut toimintakulut	-442	-194	-636	5	-631
Toimintakulut yhteensä	-268 271	-47 838	-316 109	14 186	-301 924
Toimintakate	-241 181	-23 344	-264 525	0	-264 525
Verotulot	149 404	0	149 404		149 404
Valtionosuudet	85 929	32 748	118 677		118 677
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	608	0	608		608
Muut rahoitustuotot	28 131	15	28 146	-1 161	26 986
Korkokulut	-1 577	-37	-1 614	0	-1 614
Muut rahoituskulut	-1 563	-1 175	-2 738	1 161	-1 577
Korvaus peruspääomasta	50	-50	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	25 649	-1 247	24 403	0	24 403
Vuosikate	19 802	8 157	27 959	0	27 959
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 168	-5 107	-17 276	221	-17 055
Kertaluonteiset poistot	-527	0	-527		-527
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-12 695	-5 107	-17 802	221	-17 582
Tilikauden tulos	7 107	3 050	10 156	221	10 377
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	19	816	835		835
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-4 890	0	-4 890		-4 889
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	20	285	305	-285	20
Rahastojen ja varausten muutos yhteensä	-4 850	1 101	-3 749	-285	-4 034
Tilikauden yli-/alijäämä	2 256	4 151	6 407	-64	6 343

Liikelaitosten vaikutus kaupungin toiminnan rahoitukseen

Sitovuustarkastelu	Talousarvion toteutuminen		Eliminoimaton yhteensä Kajaani ja liikelaitokset	Eliminoinnit yhteensä Kajaani ja liikelaitokset	Kokonaistarkastelu eliminoitu Kajaani ja liikelaitokset
	Kajaani ilman liikelaitoksia	Liikelaitokset yhteensä			
1000 euroa					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	19 802	8 157	27 959		27 959
Tulorahoituksen korjaukset	1 075	-16	1 059		1 059
Toiminnan rahavirta	20 876	8 141	29 017	0	29 017
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-12 770	-4 511	-17 281		-17 281
Rahoitusosuudet investointimenoihin	666	67	733		733
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	174	16	190		190
Investointien rahavirta	-11 930	-4 428	-16 358	0	-16 358
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 946	3 713	12 659	0	12 659
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-38	0	-38	18	-20
Antolainasaamisten vähennykset	155	0	155		155
Antolainauksen muutokset	117	0	117	18	135
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 000	620	15 620		15 620
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-26 884	-1 182	-28 066		-28 066
Lyhytaikaisten lainojen muutos	14 524	0	14 524	-4 281	10 243
Lainakannan muutokset	2 640	-562	2 078	-4 281	-2 203
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-9	0	-9		-9
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0		0
Saamisten muutos	69	-3 810	-3 741	3 844	103
Korottomien velkojen muutos	-3 133	685	-2 448	419	-2 029
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 074	-3 125	-6 199	4 264	-1 935
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	197 968	199	198 167		198 167
Rahavarat 1.1.	189 338	174	189 512		189 512
Vaikutus maksuvalmiuteen	8 630	26	8 655	0	8 655

Kajaanin kaupunki

Kajaanin Vesi -liikelaitos

KAJAANIN VESI -LIKELAITOS

TILINPÄÄTÖS 2021

Sisällys

Kajaanin Vesi -liikelaitos.....	3
1. Toimintakertomus.....	3
1.1. Liikelaitoksen johtajan katsaus.....	3
1.2. Liikelaitoksen hallinto.....	3
1.3. Taloudellinen kehitys.....	4
1.4. Olennaiset tapahtumat.....	5
1.5. Liikelaitoksen henkilöstö.....	6
1.6. Ympäristöasiat.....	6
1.7. Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat.....	6
1.8. Kajaanin Vesi -liikelaitoksen vesihuoltopalveluiden hintataso, tehokkuus, laatu ja kannattavuus.....	7
2. Talousarvion toteutumisvertailu.....	8
2.1. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.....	8
2.2. Talousarvion toteumat, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa.....	13
3. Tilinpäätöslaskelmat.....	16
4. Tilinpäätöksen liitetiedot 31.12.2021.....	20
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	20
4.2. Tuloslaskelman liitetiedot.....	20
4.3. Taseen liitetiedot.....	21
4.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	21
4.3.2. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	22
4.3.3. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	23
4.3.4. Ympäristöasiat.....	23
4.3.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	24
5. Kirjanpitokirjat ja tositelajit.....	25
6. Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	26

Kajaanin Vesi -liikelaitos

1. Toimintakertomus

1.1. Liikelaitoksen johtajan katsaus

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen toimintavuosi 2021 oli toisen perättäisen koronapandemiavuoden sävyttämä mutta niin toiminnan kuin talouden näkökulmasta yllätyksetön ja hyvinkin talousarviossa suunnitellun kaltainen. Taloudellinen tulos oli noin 50.000 euroa talousarviota parempi vaikka liikevaihto jäi kutakuinkin saman verran talousarviosta. Perustehtävä eli asiakkaille tarjottavat vesihuoltopalvelut toimivat käytännössä keskeytyksettä hyvälaatuisina kohtuulliseen hintaan niin valtakunnallisten vertailujen kuin oman tilastoinninkin perusteella.

Vuoden 2020 lopussa käyttöön otettu uusi asiakastietojärjestelmä on vuoden 2021 aikana ajettu sisään ja sen ominaisuudet yhdessä vesimittareiden etämittauksen, jossa vuoden 2021 lopussa 50,5 % käyttöpaikoista, tehostavat Kajaanin Veden mittarointi- ja laskutusprosesseja mm. itsepalveluominaisuuksia hyödyntäen.

Kajaanin Vesi -liikelaitos on hallinnut saneerausvelkaansa mm. säännöllisesti päivitetyn korjausvelkalaskelmaa hyödyntäen toteutetulla suhteellisen merkittävällä vesihuoltoverkostojen saneerauksella, jonka tarve jatkuu myös tulevaisuudessa. Myös vesihuollon laitoksia rakenteineen ja laitteineen saneerataan säännöllisesti. Jätevedenpuhdistuksen tulevaisuuden vaihtoehtoja kartoittava esisuunnitelma valmistui vuonna 2021 ja keväeseen 2022 mennessä valitaan vaihtoehto jatkosuunnittelun pohjaksi. Tämän vuosikymmenen lopulla toteutettava investointi on mittava ja Kajaanin Vesi pyrkii valmistautumaan sen rahoitukseen pitkäjänteisesti jo ennakoita.

Talous- ja jäteveden myynti pidemmällä aikajänteellä vähenee vaikka viime vuosien tilastointi näyttääkin heilahteluja. Suoraan laskutetun talous- ja jäteveden määrästä riippuvien kustannusten osuus on vain noin 10 %, joten myynnin väheneminen yhdessä merkittävien saneeraustarpeiden kanssa aiheuttaa vesihuoltopalveluille jatkuvaa hinnankorotuspainetta. Osittain siihen voidaan varautua siirtämällä maksupainotusta nykyistä enemmän perusmaksuihin, johon oman paineensa voi jatkossa tuoda myös mahdollinen suhtautumisen muutos vesihuolto-osuuskuntien asemaan.

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen vuoden 2021 tulos oli kaikin puolin hyvä. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin ja asiakkaat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä vesihuoltopalveluiden laatuun. Tavoitteiden saavuttamisessa avainasemassa on ollut työhönsä sitoutunut henkilöstö.

1.2. Liikelaitoksen hallinto

Vuosi 2021 oli liikelaitoksena toimineen Kajaanin Vesi -liikelaitoksen 17. toimintavuosi, 13. toimintavuosi Kuntalain (410/2015) säännösten mukaisena liikelaitoksena nykyisellä nimellään ja samalla Kajaanin kunnallisen vesihuollon 100. toimintavuosi, vaikka sitä ei koronapandemian vuoksi erityisesti juhlistettukaan.

Kajaanin Vesi -liikelaitos päättää itsenäisesti toimintaansa liittyvistä asioista. Liikelaitoksen toimielinten vastuista ja tehtävistä säädetään kuntalaissa (410/2015) ja liikelaitoksen tehtävistä määrätään myös kaupungin hallintosäännössä Kajaanin Vesi -liikelaitoksen toimintasäännössä.

Liikelaitoksen toiminnasta, kehittämisestä ja tuottavuudesta vastaa Kajaanin kaupunginhallituksen alainen Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunta yhteistyössä liikelaitoksen johtajan kanssa kaupunginvaltuuston määrittämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Johtokunta vastaa liikelaitoksen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kaupunki toteuttaa omistajaohjaustaan omistajapoliittisten linjausten ja ohjelman sekä liikelaitoksen johtokunnan kautta.

Johtokuntaan kuuluu viisi kaupunginhallituksen valitsemaa varsinaista jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Kaupunginhallitus valitsee yhden jäsenistä puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Lisäksi kaupunginhallitus nimeää johtokuntaan läsnäolo- ja puheoikeudella oman edustajansa sekä vastaavat oikeudet omaavan henkilökunnan edustajan ja tälle henkilökohtaisen varaedustajan Kajaanin Vesi -liikelaitoksen henkilöstön esityksestä. Johtokunta kokoontui vuonna 2021 viisi kertaa, joista koronapandemian vuoksi kolme pidettiin etä- tai hybridikokouksina. Kuntavaalien seurauksena johtokunnan toimikausi vaihtui 31.8.2021.

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunta 1.1.-31.8.2021:

Jäsenet:	Henkilökohtaiset varajäsenet:
Leppänen Akseli, pj.	Suutari Hannu
Fonselius Päivi, vpj.	Pelkonen Sisko
Ikonen Teemu	Tuunanen Hannu
Määttä Anneli	Määttä Anne
Pyy Markku	Ahlqvist Pertti
Halonen Jarmo, henkilöstön edustaja	Hyttinen Marko
Oikarinen Markku, kaupunginhallituksen edustaja	

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunta 1.9.-31.12.2021:

Jäsenet:	Henkilökohtaiset varajäsenet:
Heikkinen Janne, pj.	Laurila Jani
Arffman Pasi, vpj.	Koskelo Sakari
Haataja Jani	Heikkilä Ville
Stricker Rea	Karjalainen Suvi
Tartia-Jalonen Aila	Törrö Leena
Halonen Jarmo, henkilöstön edustaja	Hyttinen Marko
Keränen Silja, kaupunginhallituksen edustaja	

Kajaanin Vesi -liikelaitosta, sen sisäistä hallintoa ja kehittämistä johti tilivelvollisena viranhaltijana vuonna 2021 Kajaanin Veden johtaja Juha Nurminen apunaan johtoryhmä. Liikelaitoksen johtajan valitsee kaupunginhallitus ja johtoryhmän kokoonpano määritellään toimintasäännössä. Johtoryhmän tehtävänä on tukea johtajaa liikelaitoksen toiminnan kehittämisessä ja johtamisessa sekä johtokunnan käsittelemien asioiden valmistelussa. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii liikelaitoksen johtaja ja jäsenenä tulosyksiköiden päälliköt verkostopäällikkö ja käyttöpäällikkö sekä henkilöstön keskuudestaan valitsema edustaja. Johtokunnan puheenjohtajalla on osallistumisoikeus johtoryhmän kokouksiin ja Kajaanin Veden asioita hoitava controller on myös asiantuntijana osallistunut säännöllisesti johtoryhmän kokouksiin. Vuonna 2021 johtoryhmä kokoontui yhdeksän kertaa.

1.3. Taloudellinen kehitys

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tulos oli 50.356 euroa talousarviota parempi. Tilikauden tulokseen vaikutti merkittävimmin menojen hallinta, erityisesti materiaali- ja palvelukulujen toteutuminen selvästi talousarviota pienempänä, vaikka liikevaihto ja muut tulot toteutuivat talousarviota pienempänä. Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tuloutus kaupungille oli suunnitellusti 1,2 miljoonaa euroa.

Korjausvelan hallinta mukaan lukien jätevedenpuhdistamon saneeraus- tai korvausinvestointi tämän vuosikymmenen lopussa sekä muut investointi- ja kehittämistarpeet sekä palvelutasovaatimukset pitävät yllä investointi- ja

kustannuspaineita myös tulevaisuudessa. Myynnin väheneminen ja siirtyminen katteettomaan tai tappiolliseen tukkumyyntiin vesihuolto-osuuskunnille ja -yhtymille sekä ainakin osittain koronapandemian vuoksi tiettyjen tarvikkeiden ja palvelujen hintojen voimakas nousu jatkuessaan voimistavat tätä painetta. Näiden vuoksi asiakkailta perittäviin hintoihin kohdistuu tulevaisuudessa merkittäviä kasvupaineita, kun suoraan kulutuksesta riippuvia kustannuksia Kajaanin Veden kustannuksista on noin 11 %. Lisäksi paineet yhdistää Kajaanin Vesi -liikelaitokseen haja-asutusalueiden vesihuolto-osuuskuntia, joissa vesihuollon järjestäminen ei ole yhtä kustannustehokasta kuin taajamassa, kasvavat ja toteutuessaan myös lisäävät hinnankorotuspaineita. Vesihuollon maksuja valtakunnallisesti vertailtaessa Kajaanin Vesi -liikelaitoksen hinnat ovat toistaiseksi kilpailukykyisiä.

1.4. Olennaiset tapahtumat

Kajaanin Vesi -liikelaitos tuotti vuonna 2021 talousarvion palvelulinjauksiensa mukaisesti perustehtävään keskittyen yksinkertaistettuna kahta tuotetta: talousvesi- ja jätevesihuoltopalveluita sekä niihin liittyviä volyymiltaan vähäisiä lisä- tai sivupalveluita. Lisäksi kaupungin ympäristötekniselle toimialalle tuotettiin vähäisessä määrin huleveden viemäroinnin ylläpitoa tukevia palveluita.

Talousvettä laskutettiin 2.011.458 m³ ja jätevettä 1.898.253 m³, joista tukkumyyntinä vesihuolto-osuuskunnille ja -yhtymille talousvettä 161.858 m³ ja jätevettä 116.190 m³. Laskutettavan veden ja jäteveden määrä kasvoi 0,3 % vuodesta 2020 (vesi +2,5 %, jätevesi -1,8 %). Vesihuoltolain mukaiseen vesihuoltoon kuuluvan laskutettavan talousveden ja jäteveden määrä omalla toiminta-alueella kasvoi viime vuodesta noin 0,4 %, talousveden myynti kasvoi noin 1,8 % ja jäteveden myynti väheni noin 0,9 %. Tappiollinen tukkumyynti vesihuolto-osuuskunnille ja -yhtymille, joka kattaa kutakuinkin toimintamenot mutta ei pääomamenoja, kasvoi noin 0,5 % vuodesta 2020, talousveden tukkumyynti kasvoi noin 12 % ja jäteveden tukkumyynti väheni noin 14 %. Viime vuosina myynnin vuosittaiset vaihtelut ovat olleet yllättävän suuria suuntaan jos toiseen joko koronapandemiasta, asiakastietojärjestelmämuutoksen aiheuttaman tilastointimuutoksen tai jonkun muun syyn vuoksi mutta pidemmällä aikajänteellä myynti omalla toiminta-alueella vähenee ja tukkumyynti kasvaa. Päätuotteiden laadussa ja palvelun keskeytymättömyydessä ei ollut merkittäviä poikkeamia.

Marraskuussa 2020 käyttöön otettuun asiakastietojärjestelmään vietiin vuoden 2021 lopussa 3.786 käyttöpaikan eli 50,5 %:n veden lukematiedot etäluenta hyödyntäen. Kaikkien kiinteistöjen siirtäminen etäluentaan jatkuu suunnitelmien mukaan vuoden 2024 loppuun. Sähköistä laskutusta käytti vuoden 2021 lopussa 3.615 käyttäjää, mikä on 48,2 % 7.504 käyttöpaikasta. Kajaanin Vesi -liikelaitos lähetti vuonna 2021 kaikkiaan 30.353 laskua.

Vesilaskutuksen myyntireskontran hoito on 1.9.2021 alkaen ostettu Sarastia Oy:ltä.

Vuonna 2021 vesihuoltoverkostoja saneerattiin 5,8 km, josta 0,1 km katusaneerauksen yhteydessä. Uusia vesihuoltoverkostoja rakennettiin noin 1,5 km. Vuotovesitoimenpiteet ovat kohdistuneet Otanmäen kaivosalueen runkoviemäriin saneeraukseen ja keskuskaupungin vuotavien jätevesiviemärikaivojen saneeraukseen. Jätevesipumppaamoja saneerattiin kolme kappaletta. Lisäksi saneerattiin Otanmäen alkalointilaitosta lähinnä alavesisäiliöiden osalta sekä jatkettiin Peuraniemen jätevedenpuhdistamon selkeytyslaitaiden saneerausta.

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen nykyisen jätevedenpuhdistamon tavoitteellisesti tämän vuosikymmenen loppuun mennessä korvaavan puhdistamon saneeraus- tai korvausinvestoinnin esisuunnitelma valmistui ja hanke jatkuu vuonna 2022 valittavan esisuunnitelmavaihtoehdon yleissuunnittelulla.

Kajaanin Vesi -liikelaitos täytti sille asetetut toiminnalliset tavoitteet hyvin vuonna 2021. Talousveden laadun tarkkailemiseksi otetuista 85 näytteestä kaikki täyttivät talousvedelle asetetut terveydelliset laatuvaatimukset ja -suositukset. Suunnittelemattomia palvelunkeskeytyksiä oli kuusi kappaletta ja keskeytysten keskimääräinen asiakasaika oli noin 4,5 minuuttia/asiakas/vuosi. Viemäritukoksia oli kuusi kappaletta. Jätevedenpuhdistamo täytti kaikki sille asetetut neljännesvuosittaiset lupavaatimukset, vaikka viemäriverkoston ylivuotoja rankkasateista ja laiterikoista johtuen oli yhteensä noin 11.200 m³.

Reklamaatioita ja palautteita oli hyvin vähän. Kajaanin Vesi -liikelaitos sai vuonna 2021 reklamaatiot veden hajusta ja mittarinvaihdon yhteydessä rikkoutuneesta puristusliittimestä sekä yhden palautteen laskun ulkoasusta.

1.5. Liikelaitoksen henkilöstö

Kajaanin Vesi -liikelaitoksella oli vuonna 2021 henkilöstöä henkilötyövuosina mitattuna 20,1 (vakituksia 18,5). Harjoittelijoita ja määräaikaista työvoimaa on käytetty mm. viallisten venttiilien kartoituksiin ja jätevedenpuhdistamo- ja -pumppaamotiimin lomien sijaistuksiin sekä asiakastietojärjestelmän vaihdon aiheuttamiin tehtävien järjestelyihin. Marraskuussa toimistosihteerin nimike työnkuvineen muutettiin taloussihteeriksi ja siitä lähtien taloussihteerin työpanosta myytiin konsernipalveluille ja ympäristötekniiselle toimialalle. Vuonna 2021 eläköityi kaksi työntekijää ja henkilöstösuunnitelman mukaisesti näistä toisen tilalle rekrytoitiin uusi työntekijä.

Henkilöstökulut olivat noin 1,24 miljoonaa euroa (61.700 €/htv). Liikevaihto henkilötyövuotta kohden oli 380.800 euroa.

Vuonna 2020 toteutetun työyhteisön toimivuutta mittaavan Parempi työyhteisö -tutkimuksen tulokset saatiin ja käsiteltiin vuoden 2021 alussa ja niiden pohjalta tehtyjä kehittämistoimenpiteitä on toteutettu vähitellen.

Koronapandemian suora vaikutus henkilöstöön oli vuotta 2020 vähäisempi. Toimistotyötä tehtiin ns. hybridimallin mukaisesti osin etänä osin lähityönä ja sosiaalisia kontakteja pyrittiin lähityössä edelleen välttämään. Fyysinen asiakaspalvelu oli suljettuna vuoden 2021 ja valtaosa kokouksista ja palaverista toteutettiin etäyhteyksin sekä henkilöstön vuoden 2021 yhteiset virkistysiltapäivät siirrettiin pidettäväksi vuonna 2022.

1.6. Ympäristöasiat

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen vastuulla olevista tehtävistä ympäristöpanostuksiin kuuluviksi luetaan pohjavedensuojelua varten tehdyt toimenpiteet lähinnä vedenhankinnassa (mm. pohjavesimittaukset ja -analyysit). Jätevesihuolto on huomioitu ympäristöpanostuksena käytännössä kokonaisuudessaan sisältäen viemäriverkoston käytön ja kunnossapidon, jätevesien puhdistuksen, lietteen käsittelyn sekä näihin liittyvät tutkimukset, analyysit ja ympäristöluvan velvoittamat vesiensuojeluun ja kalatalouteen liittyvät tutkimukset ja maksut sekä jätevesihuollon investoinnit. Ympäristötuotoiksi on luettu jäteveden käyttö- ja perusmaksut.

Viemärointi ja jäteveden- sekä lietteenkäsittely ovat kustannuksiltaan Kajaanin kaupungin merkittävien ympäristöpanostus. Kajaanin Vesi -liikelaitos käytti vuonna 2021 ympäristötekijöihin käyttötaloudestaan 3,4 miljoonaa euroa ja pysyviin vastaaviin sisältyy aktivoituja pitkävaikutteisia ympäristömenoja 12,5 miljoonaa euroa. Ympäristötuotot olivat 4,8 miljoonaa euroa.

Vuonna 2021 Kajaanin Vesi -liikelaitos täytti kaikki sille ympäristöluvassa neljännesvuosittaisiksi asetetut vaatimukset jätevedenpuhdistuksen suhteen. Pohjavedenoton ottomäärän kaikkien kuukausittaisten (yhteensä 96 kpl/v) seurantapisteen tulokset alittivat lupamääräysten keskiarvomaksimiottomäärät.

1.7. Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat

Talousarvioon 2021 on kirjattu Kajaanin Vesi -liikelaitoksen keskeisimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit, joiden toteutumista on arvioitu yhdenmukaisesti kaupunkikonsernissa osavuosisiraportissa 1.1.-30.6.2021 sekä tämän tilinpäätöksen erillisessä tulokortissa. Vuonna 2021 ei realisoitunut merkittäviä riskejä.

Vuoden 2021 talousarviossa on huomioitu kaupungin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ohjelmistoa hyödyntäen vuosittain päivitettävät strategisten, taloudellisten ja vahinkoriskien riskiarviot. Operatiivisia ja toiminnallisia riskejä on vuonna 2021 arvioitu erillisellä vesihuollon riskienhallintaohjelmistolla. Talousvesihuollon riskien arviointi valmistui vuoden 2021 lopussa ja esitetään terveydensuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi vuoden 2022 alussa. Jätevesihuollon

riskinarviointi jatkuu vuonna 2022 ja arvioita hyödynnetään varautumissuunnitelman päivityksessä. Kajaanin Veden lukitusten ajanmukaistaminen saatiin päätökseen vuonna 2021, viimeisenä jätevedenpumppaamoiden osalta.

1.8. Kajaanin Vesi -liikelaitoksen vesihuoltopalveluiden hintataso, tehokkuus, laatu ja kannattavuus

Kajaanin Vesi -liikelaitos päivitti hinnastoaan vuoden 2021 alusta. Pitkäjärjestyksen suunnitelman mukaisesti käyttö- ja perusmaksuja korotettiin kokonaisvaikutukseltaan noin 2,1 %. Palvelumaksuja päivitettiin vastaamaan kustannuksissa tapahtuneita muutoksia. Ns. vesipostiasiakkaille aiheuttamisperiaatteella aiheutuvien maksujen pitämiseksi kohtuullisena, ylläpidettävien yleisten vesipostien määrää vähennettiin.

Seuraavaan taulukkoon on koottu Kajaanin Vesi -liikelaitoksen hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavia tunnuslukuja vuosilta 2017 - 2021.

Tunnusluvut 31.12.	2017	2018	2019	2020	2021
Verkostoon pumpattu vesimäärä (m ³ /a)	2 666 326	2 653 391	2 562 862	2 472 998	2 479 393
Laskutettu vesimäärä (m ³ /a)	2 040 246	2 027 772	2 076 244	1 962 118	2 011 458
Käsiteltäväksi johdettu jätevesimäärä (sis.ohitukset) (m ³ /a)	3 811 198	3 437 352	3 276 024	3 922 033	3 573 805
Laskutettu jätevesimäärä (m ³ /a)	1 987 083	1 951 787	1 938 819	1 932 943	1 898 253
Vesijohtoverkoston liittynyt asukasmäärä (as)	34 650	34 660	34 177	33 330	32 484
Jätevesiviemäriverkoston liittynyt asukasmäärä (as)	32 950	32 960	31 210	30 564	29 917
Vesijohtorunkoverkoston pituus (km)	522,7	527,0	528,0	529,0	527,0
Jätevesirunkoverkoston pituus (km)	262,4	262,6	264,0	265,0	265,0
Laatuvaatimukset täyttävä talousvedenlaatu %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Laskuttamattoman talousveden osuus (tai hukkavesi) %	25,4	23,9	19,7	21,2	18,9
Vesijohtoverkoston uusiutumisaika v	119,3	239,5	203,1	114,8	148,9
Putkirikkojen määrä vesijohtoverkosto/verkostopituus (kpl/km vuosi)	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Veden ominaiskäyttö, Kotitalouksien veden käyttö (l/as/vrk)	149,9	148,4	153,3	149,4	156,0
Jätevedenpuhdistuksen lupaehtojen täyttyminen %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Puhdistamattoman jäteveden ohitukset %	0,00	0,00	0,12	0,05	0,31
Laskuttamattoman jäteveden osuus %	47,9	43,2	40,8	50,7	46,9
Jätevesijohtoverkoston uusiutumisaika v	84,5	154,5	64,4	176,7	116,2
Investoinnit yhteensä (€)	3 271 658	2 311 219	2 458 147	3 353 541	2 684 601
Omistajatuloutus (€)	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
Käyttömaksu, talousvesi, €/m ³ (sis. alv)	1,23	1,31	1,34	1,35	1,40
Käyttömaksu, jätevesi, €/m ³ (sis. alv)	2,36	2,28	2,37	2,49	2,53
Toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	212,8	203,8	214,2	209,3	222,7
Käytön ja ylläpidon omakustannushinta, €/m ³	0,88	0,89	0,86	0,92	0,88
Tuloutus suhteessa liikevaihtoon %	16,9	16,7	16,2	16,0	15,7
Investoinnit/poistot	1,89	1,30	1,37	1,83	1,30
Investointien tulorahoitus %	81	108	113	82	110
Omistajan tuki investointikustannuksiin/kokon.investoinnit %	0,00	10,6	0,0	0,0	0,0
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	8,7	7,7	8,5	8,0	7,7
Omakotitalon vertailuhinta, VVY:n laskentaperusteella, €/m ³	4,94	5,00	5,14	5,28	5,38

2. Talousarvion toteutumisvertailu

2.1. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Saneerausinvestointeja korjausvelan hallitsemiseksi toteutetaan valtuustokausittain päivitettävän korjausvelkaselvityksen mukaisella määrällä vuosittain.	Saneerausinvestointeja n. 2,2 M€	Toteutuksessa ●
Keskitytään perustehtävään ja toimintavarmuuteen. Muita tehtäviä otetaan vastattavaksi harkiten vain, mikäli niistä saatava kate on vähintään ydintehtävistä perittävän katteen tasolla ja resursseja tai kapasiteettia on niihin käytettävissä.	Keskittyminen perustehtävässä, ei muita tehtäviä vastattavana.	Toteutuksessa ●
Vuoto- ja hulevesien pääsyä jätevesiviemäriin vähennetään omin investoinnein sekä yhteistyössä ympäristöteknisen toimialan kanssa.	Kajaanin Veden vuotovesitoimenpideinvestointeja n. 200.000 €. Kaupunki tarkistanut omistamistaan kiinteistöistä ja muista kohteista yli 80 %, toimenpidetarpeita suhteellisen vähän.	Toteutuksessa ●
Täysin veden etämittaukseen ja reaaliaikaiseen laskutukseen siirrytään 2020-luvun puoliväliin mennessä.	31.12.2021 3.786 vesimittaria (50,5 %) etäluennassa.	Toteutuksessa ●
Taksamallia uudistetaan Vesilaitosyhdistyksen ohjeen mukaisesti niin, että aiheuttamisperiaate toteutuu nykyistä selkeämmin. Uudistuksessa huomioidaan, että laskutettava talous- ja jätevesimäärä vähenee, hulevedet ohjataan pois jätevesiviemäristä ja keskitytään taloudellisesti kestävästi ydintehtäviin.	Hinnastossa korotettu jäteveden perusmaksu hulevesiä jätevesiviemäriin johtaville kiinteistöille.	Toteutuksessa ●
Peuraniemen jätevedenpuhdistamon tekninen käyttöikä päättyy 2020-luvun lopussa. Korvaava jätevedenpuhdistamo rakennetaan sitä ennen.	Esisuunnitelma lisäselvityksineen valmis. Yleissuunnittelu alkaa 2022.	Toteutuksessa ●
Vesihuollon (talous- ja jätevesi) tuotannon ja jakelun ohjausta tehostetaan hyödyntämällä mitattua tietoa.		Ei aloitettu ●
Prosesseja sujuvoitetaan ja suoraviivaistetaan ja itsepalveluominaisuuksia kehitetään hyödyntämällä digitalisuutta.	Asiakaspalvelun ohjaus Online-palvelun kautta tapahtuvaksi ja sähköisten asiakastietolomakkeiden käyttöönotto.	Toteutuksessa ●
Riskikartoitukset (WSP, SSP ja Granite) ja varautumissuunnitelma päivitetään.	Riskinarvioinneista Granite päivitetään vuosittain, WSP (talousvesi) terveysviranomaisen hyväksyttäväksi tammikuussa 2022 ja SSP (jätevesi) alkamassa. WSP:n ja SSP:n tulokset hyödynnetään varautumissuunnitelman päivityksessä.	Toteutuksessa ●

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Tuottovaatimus	1 200 000 euroa, joka koostuu peruspääoman korosta ja tuloutuksesta	1 200 000 euroa	Toteutuu
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	> 700 000 euroa (ei sitova)	905 737 euroa	Toteutuu

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Asiakastyytyväisyys	Kuntatekniikan palvelukyselyn vesihuollon osuuden keskiarvo parillisina vuosina, 0 - 5	- (mitataan 2022)		Ei tietoa ☐
Vesihuollon toimitusvarmuus	Vedenjakelun suunnittelemattomat käyttökatkokset, tuntia/asukas/vuosi	0,10	0,077	Toteutuu
Sähköisen palvelun lisääminen	Vesimittarien etäluku	42 % vesimittareista etäluennassa	50,5 %, 3.786 kpl	Toteutuu

Resurssiäisautta luontokaupungissa

Energiätehokkuus	Jätevedenpumppaamoiden energiatehokkuus optimoitu, % pumppaamoista	65 %	66,0 %	Toteutuu
Ympäristöystävällinen viemärointi ja jätevedenpuhdistus	Jätevedenpuhdistamon kuukausinäytteistä lupaehtojen mukaisia, %	92 %	95,8 %, 23/24 kpl	Toteutuu

Tulevaisuus nuorissa

Osaajista elinvoimaa

Harjoittelupaikkojen tarjoaminen tuleville osaajille	Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja, htv/vuosi	0,8	1,3 htv	Toteutuu
--	--	-----	---------	---

Riskienhallinta

- 20 – 24** **Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski.** Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
- 10 – 16** **Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski.** Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
- 4 – 9** **Huomioitava tai seurattava riski.** Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
- 1 – 3** **Ei riskiä tai hyvin matala riski.** Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Laajennetaan vastuualuetta esim. vesiosuuskuntien liittämisen tai kunta-/vesilaitosfuusioiden kautta vaikuttaen vastuiden lisääntymiseen, tehokkuuden (m ³ /km) heikkenemiseen ja edelleen resurssitarpeisiin ja asiakashinnoitteluun	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Ei toteutunut. Kaupungin teettämässä vesihuoltolaitosten kehittämissuunnitelmassa monet vesihuolto-osuuskunnat ilmaisevat halunsa siirtää toimintonsa Kajaanin Vesi -liikelaitokselle. Kaupungin lausuntopyyntö 30.12.2021.
Strategiset riskit	Toimintakyvyn tai palvelutason heikkeneminen puutteellisen omaisuudenhallinnan (korjausvelan kasvun) vuoksi	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8	Ei toteutunut.
Strategiset riskit	Kajaanin Veden vastuulle määritetään tehtäviä, joihin sisältyy merkittäviä vastuita tai riskejä, ovat liikelaitosmalliin sopimattomia tai vaativat merkittäviä lisäresursseja.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Ei toteutunut.
Rahoitusriskit	Myyntivolyymin vähentyminen, josta seuraa tulojen supistuminen.	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 1 5	Myynti vähenee vuosittain. Kuluista noin 90 % myynnin määrästä riippumattomia. Kompensoitava hintojen korotuksilla.
Rahoitusriskit	Suurten investointien (esim. jätevedenpuhdistamo) rahoitusprosessissa epäonnistuminen	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8	Ei toteutunut.
Toiminnalliset riskit	Vesihuollon laaja häiriötilanne poikkeuksellisten sääilmiöiden, sähkö- tai tietoliikennejärjestelmien keskeytyksen vuoksi	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Ei toteutunut.
Vahinkoriskit	Korvausvastuu vastuuvakuutuksen piiriin kuulumattomasta vesihuollon virheestä aiheutuneesta vahingosta	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6	Ei merkittäviä toteutunut.
Vahinkoriskit	Korvausvastuu ympäristölupaehdot ylittävistä päästöistä (esim. jätevedenpuhdistamon toimintahäiriö tai laaja häiriö viemäröinnissä).	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6	Ei toteutunut.

Vahinkoriskit	Pandemiariski	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4	Korona-pandemia käynnissä, suorat vaikutukset Kajaanin Veteen ja sen toimintaan suhteellisen vähäisiä.
Rahoitusriskit	Kajaanin Veden palveluja myydään tappiolla tai ilman katetta.	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 2 10	Tukkumyynti vesihuolto-osuuskunnille ja -yhtymille tappiollista. Kattaa kutakuinkin käyttökulut mutta ei pääomakuluja.
Toiminnalliset riskit	Vesihuollon häiriötilanne talousveden laatuhäiriön vuoksi.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8	Ei toteutunut.

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
Päätöksentekoprosessi	Vastuut selkeästi määritelty (hallintosääntö & Kajaanin Veden toimintasääntö)	Päätöksentekoon liittyvät vastuut selkeästi määritetty.
Henkilöstöasiat	Kaupungin henkilöstöohjelma ja sen seuranta käytössä Kehityskeskustelut pidetään vuosittain kesäkuun loppuun mennessä. Työyhteisötaitojen merkitystä työyhteisön toimintaan korostetaan.	Kaupungin henkilöstöohjelma käytössä. Kehityskeskustelut käyty marraskuun loppuun mennessä. Työyhteisötaitojen korostaminen mukana Parempi työyhteisö - tutkimuksen tulosten pohjalta toteutettavissa kehittämistoimenpiteissä.
Taloussuunnittelu	Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain.	Talousarvion toteuman seuranta kuukausittain.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Tehtäväkokonaisuuksien ja tehtävänjaon tarkentaminen Kajaanin Veden ja taloushallinnon välillä asiakastietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen	Myyntireskontran ulkoistus Sarastia Oy:lle. Toimistosihteerin nimike ja tehtäväkuva taloussihteeriksi ja yhteistyön tehostus taloussihteerin työpanoksen osan myynnillä konsernipalveluille ja ympäristötekniiselle toimialalle.
Talousraportointi	Talousraportointi johtokunnan jäsenille kuukausittain, käsittely johtoryhmässä ja johtokunnassa.	Talousraportit johtokunnalle kuukausittain ja käsittely jokaisessa johtoryhmän ja johtokunnan kokouksessa.
Omaisuuksien hallinnointi	Korjausvelan määrän lisääntyminen pyritään estämään ajantasaisten korjausvelkalaskelmien ja riittävien sekä oikein kohdennettujen saneerausinvestointien avulla.	Saneerausinvestointeja n. 2,2 M€, joissa hyödynnetty 2019 päivitetyn vesihuoltoverkoston korjausvelkaselvityksen tuloksia.
Tietohallinto ja tietoturva	Tietosuojaselosteet ajan tasalla	Tietosuojaselosteet ajan tasalla.

	Tietohallinto- ja tietoturvaosaamisresurssien turvaaminen tietohallintoa hyödyntäen tai muilla keinoin sekä tarpeiden aktiivinen esille tuominen tietohallinnolle	Tietohallintoon ja tietoturvaan liittyvien tarpeiden ja havaintojen aktiivinen viestintä tietohallinnolle ja tietohallintopalvelujen tuottajalle.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Kajaanin Vesi ei myönnä avustuksia, takauksia tai vakuuksia.	Ei myönnettyjä avustuksia, vakuuksia tai takauksia.
Sopimushallinta	Sopimusvastuut määritetty	Sopimusvastuut määritetty.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Ei omaa hanketoimintaa	Ei omia hankkeita.

Kajaanin Vesi	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	19,9	19,3	20,1

2.2. Talousarvion toteumat, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

	TA 2021	TP 2021 31.12.2021	Poikkeama	TP 2020
Liikevaihto	7 705 335,08	7 653 621,11	-51 713,97	7 498 351,94
Liiketoiminnan muut tuotot	4 500,08	31 118,44	26 618,36	30 321,81
Tuet ja avustukset	2 000,00	3 982,20	0	
Liikevaihto ja muut tuotot yhteensä	7 711 835,16	7 688 721,75	-23 113,41	7 528 673,75
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 047 160,20	-1 055 147,58	-7 987,38	-988 228,87
Palvelujen ostot	-1 283 328,36	-1 153 423,02	129 905,34	-1 318 103,34
Henkilöstökulut	-1 218 998,39	-1 243 899,67	-24 901,28	-1 216 506,93
Poistot ja arvonalentumiset	-2 000 727,12	-2 057 884,80	-57 157,68	-1 831 061,40
Liiketoiminnan muut kulut	-106 240,16	-83 614,66	22 625,50	-76 163,75
Liiketoiminnan kulut yhteensä	-5 656 454,23	-5 593 969,73	62 484,50	-5 430 064,29
Liikeylijäämä	2 055 380,93	2 094 752,02	39 371,09	2 098 609,46
Korkotuotot		3 235	0	
Muut rahoitusuotot		7 870,00	7 870,00	12 574,01
Korkokulut			0	
Korvaus peruspääomasta		-39 281,80	-39 281,80	-39 281,80
Tuloutus ylijäämästä	-1 200 000,00	-1 160 718,20	39 281,80	-1 160 718,20
Viivästyskorot		-17,49	0	
Muut rahoituskulut		-102,48	0	
Muut rahoituskulut		-119,97	-119,97	-279,97
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-1 200 000,00	-1 189 015,44	10 984,56	-1 187 705,96
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	855 380,93	905 736,58	50 355,65	910 903,50
Ylijäämä ennen varauksia	855 380,93	905 736,58	50 355,65	910 903,50
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	855 380,93	905 736,58	50 355,65	910 903,50

Investointiosan toteutumisvertailu

	TA 2021	TP 2021 Toteuma	Poikkeama	TP 2020
Rakennukset/rakentaminen				
Rakennukset				
Vesihuollon suunnittelu ja tutkiminen				
Vesihuollon rakentaminen ja saneeraus	-1 715 000,00	-1 457 442,13	-257 557,87	-1 967 333,30
Rakentaminen ja saneeraus rahoitus.				
Hulevesi - omaisuuden luovutus kaup.				
Vedenottamot	0,00	0,00	0,00	-8 071,98
Pohjavesialueet				
Vedenkäsittelylaitokset				
Vesisäiliöt	-220 000,00	-217 836,16	-2 163,84	-205 019,62
Paineenkorotusasemat				
Jätevedenpumppaamot	-190 000,00	-148 705,83	-41 294,17	-103 617,76
Jätevedenpuhdistamo	-350 000,00	-400 356,50	50 356,50	-398 427,05
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-2 475 000,00	-2 224 340,62	-250 659,38	-2 682 469,71
Koneet ja kalusto				
Vesilaitoksen koneet	-325 000,00	-454 585,47	129 585,47	-220 178,57
Viemärlaitoksen kon				
Koneet ja kalusto yhteensä	-325 000,00	-454 585,47	129 585,47	-220 178,57
Aineettomat oikeudet	-50 000,00	-5 674,84	-44 325,16	-450 892,87
Investoinnit yhteensä	-2 850 000,00	-2 684 600,93	-165 399,07	-3 353 541,15

Talousarvion rahoitusosan toteutuminen

	TA 2021	TP 2021 Toteuma	Poikkeama	TP 2020
Toiminnan rahavirta				
Liikelyjäämä	2 055 380,93	2 094 752,02	39 371,09	2 098 609,46
Poistot ja arvonalentumiset	2 000 727,12	2 057 884,80	57 157,68	1 831 061,40
Rahoitustuotot ja kulut	-1 200 000,00	-1 189 015,44	10 984,56	-1 187 705,96
Tulorahoituksen korjauserät		-16 000,00	-16 000,00	-10
Toiminnan rahavirta	2 856 108,05	2 947 621,38	91 513,33	2 741 954,90
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 850 000,00	-2 684 600,93	165 399,07	-3 353 541,15
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0	0,00	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		16 000,00	16 000,00	10
Investointien rahavirta	-2 850 000,00	-2 668 600,93	181 399,07	-3 353 531,15
Toiminnan ja investointien rahavirta	6 108,05	279 020,45	272 912,40	-611 576,25
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta		-691 341,80	-691 341,80	691 316,28
Saamisten muutos muilta		124 405,30	124 405,30	-128 730,51
Korttomien velkojen muutos kunnalta		-1 043,19	-1 043,19	-4 252,47
Korttomien velkojen muutos muilta		66 969,34	66 969,34	-89 783,33
Liittymismaksujen muutos	125 000,00	225 722,22	100 722,22	151 248,39
Rahoituksen rahavirta	125 000,00	-275 288,13	-400 288,13	619 798,36
Rahavarojen muutos	131 108,05	3 732,32	-127 375,73	8 222,11
Rahavarojen muutos		3 732,32		8 222,11
Rahavarat kauden lopussa 31.12.		115 498,44		111 766,12
Rahavarat 1.1.		111 766,12		103 544,01

3. Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma		1.1.-31.12.2021		1.1.-31.12.2020
Liikevaihto		7 653 621,11		7 498 351,94
Liiketoiminnan muut tuotot		35 100,64		30 321,81
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet	-1 055 147,58		-988 228,87	
Palvelujen ostot	-1 153 423,02	-2 208 570,60	-1 318 103,34	-2 306 332,21
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-959 297,12		-946 654,20	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-249 293,07		-238 969,00	
Muut henkilöstösivukulut	-35 309,48	-1 243 899,67	-30 883,73	-1 216 506,93
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 057 884,80		-1 831 061,40	
Arvonalentumiset	0,00	-2 057 884,80	0,00	-1 831 061,40
Liiketoiminnan muut kulut		-83 614,66		-76 163,75
Liikeylijäämä		2 094 752,02		2 098 609,46
Rahoi tustuo tot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	11 104,53		12 574,01	
Korvaus peruspääomasta	-39 281,80		-39 281,80	
Muut rahoituskulut	-1 160 838,17	-1 189 015,44	-1 160 998,17	-1 187 705,96
Ylijäämä ennen satunaisia eriä		905 736,58		910 903,50
Ylijäämä ennen varauksia		905 736,58		910 903,50
Tiliikauden ylijäämä/alijäämä		905 736,58		910 903,50
Liikelaitoksen tunnusluvut				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		7,68		7,96
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		7,68		7,96
Voitto, %		11,8		12,2

Tunnuslukujen selitykset

Sijoitetun pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + muille maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta)/

(oma pääoma + sijoitettu koroll. vierapääoma + poistoero ja vap.eht. Varaukset)

Kunnan sijoittama pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta)/

(oma pääoma + lainat kunnalta + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen varauksia / liikevaihto)

Rahoituslaskelma	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä	2 094 752,02	2 098 609,46
Poistot ja arvonalentumiset	2 057 884,80	1 831 061,40
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 189 015,44	-1 187 705,96
Tulorahoituksen korjauserät	-16 000,00	-10,00
Toiminta yhteensä	2 947 621,38	2 741 954,90
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 684 600,93	-3 353 541,15
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	16 000,00	10,00
Investoinnit yhteensä	-2 668 600,93	-3 353 531,15
Toiminnan ja investointien rahavirta	279 020,45	-611 576,25
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta		
Lyhytaikaisen lainojen muutos muilta		
Lainakannan muutokset yhteensä		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutokset kunnalta	-691 341,80	691 316,28
Saamisten muutokset muilta	124 405,30	-128 730,51
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-1 043,19	-4 252,47
Korottomien velkojen muutos muilta	66 969,34	-89 783,33
Liittymismaksujen muutos muilta	225 722,22	151 248,39
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-275 288,13	619 798,36
Rahoituksen rahavirta	-275 288,13	619 798,36
Rahavarojen muutos	3 732,32	8 222,11
Rahavarojen muutos	3 732,32	8 222,11
Rahavarat 31.12.	115 498,44	111 766,12
Rahavarat 01.01.	111 766,12	103 544,01
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, €	-442 295,01	-565 563,89
Investointien tulorahoitus, %	110,39	81,76
Kassan riittävyys, pv	5,68	5,00
Quick ratio	3,96	3,58
Current ratio	3,96	3,58

Tunnuslukujen selitykset

Investointien tulorahoitus %

= $100 * (\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} - \text{tuloverot}) /$
investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus %

= $100 * (\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} - \text{tuloverot}) /$
investointien omahankintameno + antolainojen nettolisäys + lainanlyhennykset

Lainanhoitokate

= $(\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} + \text{korkokulut}) /$

Tase	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	29 042 104,73	28 415 388,60
Aineettomat hyödykkeet	345 494,04	509 728,80
Tietokoneohjelmit	345 494,04	509 728,80
Aineelliset hyödykkeet	28 546 730,39	27 755 779,50
Maa-alueet	266 121,07	262 814,62
Rakennukset	4 682 088,80	3 810 610,58
Johtoverkostot ja laitteet	21 105 572,20	21 054 697,24
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	1 696 313,12	1 736 958,43
Koneet ja kalusto	732 574,22	332 069,13
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	64 060,98	558 629,50
Sijoitukset	149 880,30	149 880,30
Muut saamiset	149 880,30	149 880,30
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 564 487,29	2 993 818,47
Saamiset	3 448 988,85	2 882 052,35
Lyhytaikaiset	3 448 988,85	2 882 052,35
Myyntisaamiset	2 068 322,82	2 191 627,12
Saamiset kunnalta	1 375 434,03	684 092,23
Siirtosaamiset	5 232,00	6 333,00
Rahat ja pankkisaamiset	115 498,44	111 766,12
Maksuliiketilit	115 498,44	111 766,12
VASTAAVAA YHTEENSÄ	32 606 592,02	31 409 207,07
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	27 867 166,59	26 961 430,01
Peruspääoma	19 640 900,81	19 640 900,81
Edellisten tilikausien ylijäämä	7 320 529,20	6 409 625,70
Tilikauden ylijäämä	905 736,58	910 903,50
VIERAS PÄÄOMA	4 739 425,43	4 447 777,06
Pitkäaikainen	3 838 341,86	3 612 619,64
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	3 838 341,86	3 612 619,64
Lyhytaikainen	901 083,57	835 157,42
Ostovelat	358 611,94	402 844,88
Velat kunnalle	8 684,37	9 727,56
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	341 027,39	221 305,81
Siirtovelat	192 759,87	201 279,17
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	32 606 592,02	31 409 207,07
Liikelaitoksen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	85,46	85,84
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	62,26	59,08
Kertynyt yli-/alijäämä (1000 €)	8 226	7 321

Taseen tunnuslukujen selitykset

Omavaraisuusaste %

= $100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko oma pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus %

= $100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €

= edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Tilikauden tuloksen käsittely

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunta allekirjoittaa Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021 ja päättää, että tilikauden ylijäämä 905.736,58 euroa kirjataan Kajaanin Vesi -liikelaitoksen taseeseen oman pääoman tilikauden yli-/alijäämätilille.

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunta esittää Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021 Kajaanin kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

4. Tilinpäätöksen liitetiedot 31.12.2021

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kajaanin kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Alle 10.000 euron hankinnat pois lukien vesi- ja jätevesimittarit, on kirjattu vuosikuluksi.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

4.2. Tuloslaskelman liitetiedot

Liikevaihto ja muut varsinaisen toiminnan tuotot		
	2021	2020
Käyttömaksut	5 957 651,33	5 829 257,08
Perusmaksut	1 510 345,58	1 486 073,75
Muut palvelut	185 624,20	183 021,11
Liikevaihto	7 653 621,11	7 498 351,94
Liiketoiminnan muut tuotot	31 118,44	23 948,49
Avustukset	3 982,20	6 373,32
Tuotot yhteensä	7 688 721,75	7 528 673,75

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua Kajaanin kaupungin poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

	Poisto- aika vuotta	Poisto- menetelmä
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmat	3	tasapoisto
Muut aineettomat oikeudet	5	tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	5	tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	15-40	tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15-30	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-10	tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet, luonnonvarat		Käytön mukainen poisto

Tuloutus kaupungille

	2021	2020
Peruspääoman korko	39 281,80	39 281,80
Tuloutus ylijäämistä	1 160 718,20	1 160 718,20
Yhteensä	1 200 000,00	1 200 000,00

4.3. Taseen liitetiedot

4.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat 31.12.2021

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet						Sijoitukset Muut saamiset	Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennako- maksut ja keskenalaiset hankinnat		
Poistamaton hankintameno 1.1	509 728,80	262 814,62	3 810 610,58	22 791 655,67	332 069,13	558 629,50	149 880,30	28 415 388,60
Lisäykset tilikauden aikana	5 674,84	3 306,45	590 765,28	1 584 575,33	461 631,83	38 647,20		2 684 600,93
Rahoitusosuudet tilikaudella				0,00				0,00
Vahennykset tilikauden aikana								0,00
Siirrot erien välillä	0,00		533 215,72	0,00	0,00	-533 215,72		0,00
Tilikauden poisto	-169 909,60		-252 502,78	-1 574 345,68	-61 126,74			-2 057 884,80
Arvonlennukset ja niiden palautukset								0,00
Poistamaton hankintameno 31.12	345 494,04	266 121,07	4 682 088,80	22 801 885,32	732 574,22	64 060,98	149 880,30	29 042 104,73
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12	345 494,04	266 121,07	4 682 088,80	22 801 885,32	732 574,22	64 060,98	149 880,30	29 042 104,73

Maa- ja vesialueiden erittely

	2021	2020
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	163 681,33	160 374,88
Muut maa- ja vesialueet	102 439,74	102 439,74
Maa- ja vesialueet yhteensä	266 121,07	262 814,62

Vaihtuvat vastaavat 31.12.2021

Saamisten erittely

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöltä				
Myyntisaamiset	0,00	231 774,32	0,00	242 863,51
Yhteensä	0,00	231 774,32	0,00	242 863,51
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset	0,00	23 028,76	0,00	23 195,48
Yhteensä	0,00	23 028,76	0,00	23 195,48
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	574,07	0,00	1 396,80
Yhteensä	0,00	574,07	0,00	1 396,80
Saamiset kunnalta				
Myyntisaamiset	0,00	108 336,86	0,00	85 034,82
Lainasaamiset	0,00	1 267 097,17	0,00	599 057,41
Yhteensä	0,00	1 375 434,03	0,00	684 092,23
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	1 812 945,67	0,00	1 924 171,33
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	5 232,00	0,00	6 333,00
Yhteensä	0,00	1 818 177,67	0,00	1 930 504,33
Saamiset yhteensä	0,00	3 448 988,85	0,00	2 882 052,35

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Kela, korvaus työterveyshuollosta	5 232,00	6 333,00
yhteensä	5 232,00	6 333,00

4.3.2. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely

	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	19 640 900,81	19 640 900,81
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	19 640 900,81	19 640 900,81
Edellisten tilikausien ylijäämä	7 320 529,20	6 409 625,70
Tilikauden ylijäämä	905 736,58	910 903,50
yhteensä	27 867 166,59	26 961 430,01

Vieras pääoma

	2021	2021	2020	2020
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	46 202,06	0,00	52 591,85
Muut velat	52 324,53	0,00	52 324,53	0,00
Yhteensä	52 324,53	46 202,06	52 324,53	52 591,85
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat	0,00	1 002,35	0,00	590,00
Muut velat	56 744,64	0,00	56 744,64	0,00
Yhteensä	56 744,64	1 002,35	56 744,64	590,00
Velat kunnalle				
Ostovelat	0,00	7 855,82	0,00	9 727,56
Muut velat	198 811,57	828,55	181 141,09	0,00
Yhteensä	198 811,57	8 684,37	181 141,09	9 727,56
Velat muille				
Ostovelat	0,00	311 407,53	0,00	349 663,03
Muut velat	3 530 461,12	341 027,39	3 322 409,38	221 305,81
Siirtovelat	0,00	192 759,87	0,00	201 279,17
Yhteensä	3 530 461,12	845 194,79	3 322 409,38	772 248,01
Vieras pääoma yhteensä	3 838 341,86	901 083,57	3 612 619,64	835 157,42

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2021	2020
Lomapalkkajaksotus	192 759,87	201 279,17
Siirtovelat yhteensä	192 759,87	201 279,17

4.3.3. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

	2021	2020
Leasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	62 551,27	34 321,90
Myöhemmin maksettavat	131 414,69	21 718,78
Yhteensä	193 965,96	56 040,68

4.3.4. Ympäristöasiat

	2021	2020
Ympäristötuotot		
Viemärlaitoksen tuotot	4 844 119,22	4 840 181,53
Ympäristökulut		
Viemärlaitoksen kulut	-3 364 393,09	-3 438 966,84
Ympäristö netto	1 479 726,13	1 401 214,69

Pysyviin vastaaviin sisältyviä aktivoituja pitkävaikutteisia ympäristömenoja, tasearvo 31.12.

	2021	2020
Maa-alueet		
Jätevedenpuhdistamon maa-alue	51 983,36	51 983,36
Rakennukset		
Viemärlaitoksen rakennukset	1 560 126,60	1 676 104,76
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Viemärlaitoksen kiinteät rakenteet ja laitteet	10 881 037,34	11 071 987,62
Aktivoidut ympäristökulut yhteensä	12 493 147,30	12 800 075,74

4.3.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	2021	2020
Henkilöstön määrä 31.12. (htv2)		
vakituiset	18,5	18,30
määräaikaiset	1,6	1,60
työllistetyt	0	0
Yhteensä	20,10	19,90
Henkilöstökulut		
Tuloslaskelman henkilöstökulut		
Maksetut palkat	969 487,50	948 799,90
Henkilöstökorvaukset	-10 190,38	-2 145,70
Palkat ja palkkiot yhteensä	959 297,12	946 654,20
Eläkekulut	249 293,07	238 969,00
Muut henkilösivukulut	35 309,48	30 883,73
Tuloslaskelman henkilöstökulut yhteensä	1 243 899,67	1 216 506,93
Aktivoidut henkilöstökulut yhteensä		0,00

5. Kirjanpitokirjat ja tosittelajit

KIRJANPITOKIRJAT

Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Tuloslaskelma	sähköinen
Tase	sähköinen
Rahoituslaskelma	sähköinen
Tilipuitteet	sähköinen
Ostoreskontra	sähköinen
Myyntireskontra	sähköinen
Tasekirja	sähköinen
Tase-erittelyt	sähköinen

TOSITELAJIT

AA	Käyttöomaisuus kirjanpitotosite	sähköinen
AB	Kirjanpitotosite	sähköinen
AF	Käyttöomaisuus poistotosite	sähköinen
AZ	Käyttöomaisuus purkamisen tosite	sähköinen
DZ	Myyntireskontra Asiakkaat-maksu	sähköinen
K1	Kirjanpitoliittymä maksuliikenne	sähköinen
K2	Sips muistiotosite	sähköinen
KG	Ostoreskontra toimittajat-hyvitys	sähköinen
KR	Ostoreskontra toimittajat lasku	sähköinen
KU	KUTI muistio	sähköinen
KZ	Ostoreskontra toimittajat maksu	sähköinen
PA	Palkat	sähköinen
RE	Hankinta - lasku brutto	sähköinen
RV	Myynti - laskun siirto	sähköinen
SA	Pääkirjatilitosite	sähköinen
SB	Palkat lomapalkkavaraukset	sähköinen
ZA	Tilin avaussaldo, 2021 sektoriviennit alkusaldoihin	sähköinen
ZK	Liittymät palvelukassa	sähköinen
ZD	Luottotappiokirjaukset	sähköinen

6. Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kajaanissa 24. päivänä helmikuuta 2022

Johtokunta:

Janne Heikkinen, puheenjohtaja

Pasi Arffman, varapuheenjohtaja

Jani Haataja

Rea Stricker

Aila Tartia-Jalonen

Juha Nurminen, liikelaitoksen johtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen.

Kajaanissa päivänä kuuta 2022

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Antti Kääriäinen, KHT, JHTT

Re: Hyvä Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan kokoukseen 24.2.2022 osallistunut johtokunnan jäsen !

pasi arffman <p.arffman@hotmail.fi>

to 24.2.2022 21.08

Vastaanottaja: Nurminen Juha <juha.nurminen@kajaani.fi>; Heikkinen Janne <heikkinenjanne@hotmail.com>; Haataja Jani 2 <jani.haataja@hotmail.com>; Stricker Rea 2 <rea.stricker@gmail.com>; Tartia-Jalonen Aila <aila.tartiajalonen@gmail.com>

Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa [24.2.2022](#) hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021.

*Pasi Arffman*Hanki [Outlook for Android](#)**From:** Nurminen Juha <juha.nurminen@kajaani.fi>**Sent:** Thursday, February 24, 2022 8:55:18 PM**To:** Heikkinen Janne <heikkinenjanne@hotmail.com>; Arffman Pasi <p.arffman@hotmail.fi>; Haataja Jani 2 <jani.haataja@hotmail.com>; Stricker Rea 2 <rea.stricker@gmail.com>; Tartia-Jalonen Aila <aila.tartiajalonen@gmail.com>**Subject:** Hyvä Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan kokoukseen 24.2.2022 osallistunut johtokunnan jäsen !

Pyydämme Teitä vastaamalla tähän sähköpostiviestiin hyväksymään ja allekirjoittamaan kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen vuodelta 2021. Vastaa tähän viestiin mahdollisimman pian 28.2.2022 mennessä lauseella: *"Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021."*

*Terveisin,***Juha Nurminen**

Johtaja | Director

Kajaanin Vesi -liikelaitos | Kajaanin Vesi municipal water management enterprise

Onnelantie 10, 87100 Kajaani, Finland

juha.nurminen@kajaani.fi

p. +358 44 7100 258

www.kajaaninvesi.fi | www.visitkajaani.fi[Kajaanin Vesi Facebookissa](#)**Kajaanin kaupunki**

Re: Hyvä Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan kokoukseen 24.2.2022 osallistunut johtokunnan jäsen !

Jani Haataja <jani.haataja@hotmail.com>

pe 25.2.2022 5.53

Vastaanottaja: Heikkinen Janne <heikkinenjanne@hotmail.com>; Nurminen Juha <juha.nurminen@kajaani.fi>

Kopio: Arffman Pasi <p.arffman@hotmail.fi>; Stricker Rea 2 <rea.stricker@gmail.com>; Tartia-Jalonen Aila <aila.tartiajalonen@gmail.com>

Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021.

Jani Haataja

Hanki [Outlook for Android](#)

From: Janne Heikkinen <heikkinenjanne@hotmail.com>

Sent: Thursday, February 24, 2022 9:40:13 PM

To: Nurminen Juha <juha.nurminen@kajaani.fi>

Cc: Arffman Pasi <p.arffman@hotmail.fi>; Haataja Jani 2 <jani.haataja@hotmail.com>; Stricker Rea 2 <rea.stricker@gmail.com>; Tartia-Jalonen Aila <aila.tartiajalonen@gmail.com>

Subject: Re: Hyvä Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan kokoukseen 24.2.2022 osallistunut johtokunnan jäsen !

Terve!

Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021.

T: Janne Heikkinen

to 24. helmik. 2022 klo 20.55 Nurminen Juha <juha.nurminen@kajaani.fi> kirjoitti:

Pyydämme Teitä vastaamalla tähän sähköpostiviestiin hyväksymään ja allekirjoittamaan kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen vuodelta 2021. Vastaa tähän viestiin mahdollisimman pian 28.2.2022 mennessä lauseella: "*Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021.*"

Terveisin,

Juha Nurminen

Johtaja | Director

Kajaanin Vesi -liikelaitos | Kajaanin Vesi municipal water management enterprise

Onnelantie 10, 87100 Kajaani, Finland

juha.nurminen@kajaani.fi

p. +358 44 7100 258

www.kajaaninvesi.fi | www.visitkajaani.fi

[Kajaanin Vesi Facebookissa](#)

Re: Hyvä Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan kokoukseen 24.2.2022 osallistunut johtokunnan jäsen !

Rea Stricker <rea.stricker@gmail.com>

pe 25.2.2022 11.50

Vastaanottaja: Nurminen Juha <juha.nurminen@kajaani.fi>

Kopio: Heikkinen Janne <heikkinenjanne@hotmail.com>; Arffman Pasi <p.arffman@hotmail.fi>; Haataja Jani 2 <jani.haataja@hotmail.com>; Tartia-Jalonen Aila <aila.tartiajalonen@gmail.com>

 1 liitettä (22 kt)

image.png;

Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021.

*Rea Stricker*to 24. helmik. 2022 klo 20.55 Nurminen Juha <juha.nurminen@kajaani.fi> kirjoitti:

Pyydämme Teitä vastaamalla tähän sähköpostiviestiin hyväksymään ja allekirjoittamaan kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen vuodelta 2021. Vastaa tähän viestiin mahdollisimman pian 28.2.2022 mennessä lauseella: *"Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021."*

*Terveisin,***Juha Nurminen**

Johtaja | Director

Kajaanin Vesi -liikelaitos | Kajaanin Vesi municipal water management enterprise

Onnelantie 10, 87100 Kajaani. Finland

juha.nurminen@kajaani.fi

p. +358 44 7100 258

www.kajaaninvesi.fi | www.visitkajaani.fi[Kajaanin Vesi Facebookissa](#)

Re: Hyvä Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan kokoukseen 24.2.2022 osallistunut johtokunnan jäsen !

Aila Tartia-Jalonen <aila.tartiajalonen@gmail.com>

pe 25.2.2022 7.12

Vastaanottaja: Nurminen Juha <juha.nurminen@kajaani.fi>

"Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021."
johtokunnan jäsen Aila Tartia-Jalonen

to 24. helmik. 2022 klo 20.55 Nurminen Juha (juha.nurminen@kajaani.fi) kirjoitti:

Pyydämme Teitä vastaamalla tähän sähköpostiviestiin hyväksymään ja allekirjoittamaan kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen vuodelta 2021. Vastaa tähän viestiin mahdollisimman pian 28.2.2022 mennessä lauseella: *"Hyväksyn ja allekirjoitan tällä sähköpostilla kokouksessa 24.2.2022 hyväksytyn Kajaanin Vesi -liikelaitoksen tilinpäätöksen 2021."*

Terveisin,

Juha Nurminen

Johtaja | Director

Kajaanin Vesi -liikelaitos | Kajaanin Vesi municipal water management enterprise

Onnelantie 10, 87100 Kajaani. Finland

juha.nurminen@kajaani.fi

p. +358 44 7100 258

www.kajaaninvesi.fi | www.visitkajaani.fi[Kajaanin Vesi Facebookissa](#)**Kajaanin kaupunki**

VIMPELINLAAKSON KEHITTÄMISLIKELAITOS

TILINPÄÄTÖS 2021

Sisällys

Vimpelinlaakson kehittämissielikelaitos	2
1. Toimintakertomus	2
1.1. Liikelaitoksen johtajan katsaus.....	2
1.2. Liikelaitoksen hallinto.....	2
1.3. Taloudellinen kehitys	2
1.4. Olennaiset tapahtumat.....	3
1.5. Liikelaitoksen henkilöstö	3
1.6. Ympäristöasiat.....	3
1.7. Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat	3
2. Talousarvion toteutumisvertailu	4
2.1. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.....	4
2.2. Talousarvion toteumat, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa	8
3. Tilinpäätöslaskelmat.....	9
4. Tilinpäätöksen liitetiedot 31.12.2021.....	14
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	14
4.2. Tuloslaskelman liitetiedot.....	14
4.3. Taseen liitetiedot.....	15
4.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	15
4.3.2. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	16
5. Kirjanpitokirjat ja tositelajit	18
6. Tilinpäätöksen allekirjoitus	19

Vimpelinlaakson kehittämissielikelaitos

1. Toimintakertomus

1.1. Liikelaitoksen johtajan katsaus

Vimpelinlaakson kehittämissielikelaitoksen 18. toimintavuosi meni poikkeuksellisesta ajasta huolimatta perustehtävän toteuttamisessa, joka on tukea toiminnallaan Kajaanissa järjestettävää toisen- ja korkea-asteen koulutusta. Perustehtävän ja talousarvion mukaisesti yllä- ja kunnossapidettiin, perus- ja muutokorjattiin ja kehitettiin hallinnassa olevia valtiolta luovutuksena siirtyneitä Vimpelinlaakson ja Seppälän oppilaitoskiinteistöjä. Liikelaitokselle on keskitetty vuoden 2010 alusta lukien kaikki vuonna 1997 valtiolta kaupungille luovutuksena tulleet toisen- ja korkea-asteen oppilaitosrakennukset, joissa on tiloja yhteensä noin 64 300 m².

Liikelaitos saavutti keskeiset, sille asetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tilikauden tulos ylitti tavoitteen, isoja riskejä ei realisoitunut ja tilojen vuokralaiset ovat pääasiassa tyytyväisiä tiloihinsa. Talousarvion sitovia määrärahoja ei ylitetty tai tavoitteista olennaisesti poikettu. Investointeja on pyritty tekemään todellisen tarpeen mukaan, määrärahojen käyttöä on seurattu ja tarvittaessa talousarviota on muutettu johdokunnassa. Liikelaitos on toiminta-aikanaan mahdollistanut kustannustehokkaat ja tarkoituksenmukaiset tilat niiden käyttäjille.

1.2. Liikelaitoksen hallinto

Vimpelinlaakson kehittämissielikelaitos päättää itsenäisesti toimintaansa liittyvistä asioista pääasiassa kuntalain (410/2015) ja Kajaanin kaupungin hallintosäännön mukaisesti.

Liikelaitoksen toiminnasta ja kehittämisestä vastaa Kajaanin kaupunginhallituksen alainen Vimpelinlaakson kehittämissielikelaitoksen johtokunta yhteistyössä liikelaitoksen johtajan kanssa kaupunginvaltuuston määrittämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Johtokunta vastaa liikelaitoksen hallinnon, toiminnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä edistää, ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa.

Johtokuntaan kuuluu seitsemän kaupunginhallituksen toimikaudekseen valitsemaa jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Jäsenistä yksi nimetään Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy:n esityksestä, yksi Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen esityksestä ja yhden jäsenistä tulee edustaa ympäristötekniistä toimialaa. Kaupunginhallitus valitsee yhden jäsenistä puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Lisäksi kaupunginhallitus nimeää johtokuntaan läsnäolo- ja puheoikeudella oman edustajansa. Johtokunta koostui vuonna 2021 kolme kertaa.

1.3. Taloudellinen kehitys

Liikelaitoksen hallinnassa olevien rakennusten ylläpito- ja pääomakulujen rahoitus suoritettiin niistä saaduilla vuokratuotoilla ja joista muodostuu liikelaitoksen liikevaihto. Investointihankkeet toteutettiin tarvittavilta osin vieraalla pääomalla ja pääomavuokrien poistoilla.

Vuoden 2021 liikevaihto oli 4.163.884 €. Tilikauden 1.1. - 31.12.2021 tulos oli ylijäämäinen 60.307 €. Ylijäämäinen tulos johtui pääosin poistojen talousarviota pienemmästä toteutumasta sekä liikevaihdon talousarviota paremmasta toteutumisesta.

Investointiosan toteutuma oli 919.622 € (81 %). Muutetussa talousarviossa investointimäärärahat olivat 1.130.000 €. Tieto 1 keittiö-ravintola Foxin peruskorjaus, Tieto 2 julkisivukorjaus ja Taito 2 rakennusautomaation saneeraus valmistuivat suunnitellusti. Lisäksi tehtiin Oppi 5 ja Taito 1 rakennusten sisäilmakorjauksia.

1.4. Olennaiset tapahtumat

Liikelaitoksen isot kehittämis- ja rakentamishankkeet on toteutettu aiemmin, vuosina 2019 - 2021 on tehty vain tarpeellisia ja osittaisia perus- ja muutuskorjauksia. Suunnitelmakaudella 2022 - 2025 on tarkoitus toteuttaa seuraavia isompia peruskorjaus- tai tilojen korvaamishankkeita Oppi- ja Seppälän rakennuksissa.

Tieto 2 rakennuksessa oli tyhjiä tiloja n. 600 m² ja syksyllä Oppi 3 asuntola jäi osittain tyhjiilleen, jolloin tyhjiä tiloja oli yhteensä n. 2 600 m² ja vuokrausaste oli n. 96 %. Rakennuskannan sopeuttamistoimenpiteenä olleet kahden rakennuksen purkaminen ei edennyt ja purkulupia kohteille ei saatu. Oppi 3 rakennuksen peruskorjaus ja Seppälän päärakennuksen ratkaisut jäävät tuleville vuosille.

1.5. Liikelaitoksen henkilöstö

Liikelaitoksella ei ole omaa henkilöstöä.

1.6. Ympäristöasiat

Liikelaitoksen lämpöenergian tarve on pienentynyt pitemmällä aikavälillä rakennuskannan vähenemisen vuoksi ja kaikki rakennukset ovat kaukolämmössä. Rakennusten lämmitystarve (lämmitystarveluku) on ollut viime vuodet normaalivuotta pienempää, vuonna 2021 tarve oli taas lähellä normivuotta ja kulutus sekä kustannukset nousivat vuodesta 2020. Lämmitystarve on suurin vaikuttaja lämmityksen energiankulutukseen ja kustannuksiin. Sähkön osalta vastaavaa kehitystä ei ole tapahtunut (pl. vuosi 2020) ja tämä vaatii toimenpiteitä jatkossa. Kiinteistöjen jätehuoltoa ja kierrätystä on kehitetty muuttuneiden säännösten ja ohjeistuksien mukaisesti ja tämä työ jatkuu.

1.7. Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat

Rakennusomaisuutta koskevat keskeisesti omaisuuden käytettävyyteen, kuntoon, korjausvelkaan, vahinkoihin ja tyhjiin tiloihin liittyvät toiminnalliset ja taloudelliset riskit. Lisäksi investointien rahoitukseen voi liittyä mm. korkoriskejä.

Mitkään näistä riskeistä eivät ole realisoituneet viime vuosina merkittävästi vaikka kahteen rakennukseen tehtiin sisäilmakorjauksia vuonna 2021. Liikelaitoksen rakennuksiin tehtyjen investointien ja huonokuntoisten tilojen vähentämisellä korjausvelka on hallinnassa ja omaisuuden kunto on säilynyt keskimäärin hyvänä. Omaisuus on vakuutettu palon ja normaalin irtaimiston osalta. Markkinakorot ovat olleet jo vuosia lähellä 0-tasoa tai jopa miinuksella.

2. Talousarvion toteutumisvertailu

2.1. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Toteutetaan liikelaitoksen investointiosan hankkeet. Suurimpia investointikohteita ovat keittiö-ravintola Foxin peruskorjaus 2021 ja Oppi 3 asuntolan peruskorjaus 2022 - 2023.	Johtokunta teki joulukuussa 2020 talousarvion investointiosan muutoksen, jonka mukaan Oppi 3 asuntolan peruskorjaus siirtyy vuodelle 2022 ja muutoin investointihankkeet toteutettiin suunnitellusti.	Valmis ●
Palvelutuotannossa välttämättä tarvittava rakennuskanta pidetään kunnossa. Korjausvelan hallitsemiseksi peruskorjauksiin olisi investoitava vähintään 2,0 miljoonaa euroa vuosittain. Uudisrakennushankkeet rahoitetaan erikseen	Liikelaitoksen investointitaso jäi puoleen tavoitteestaan vuonna 2021 mutta jatkossa tulee ajoittain ylittämään tavoitetason.	Toteutuksessa ●
Kaupungin tilaohjelman toteuttaminen ja kehittäminen jatkuu. Keskeisimmät asiat ovat rakennusten korjausvelka ja -tarve, viiden vuoden investointisuunnitelma sekä rakennusten salkutus. Rakennusten arvo-, kunto-, investointitarve- ja korjausvelkaselvitystä päivitetään joka toinen vuosi. Tilaohjelmaan liittyvänä uutena osana toteutetaan kaupungin tilojen käytön tehostamista selvittävä hanke yhteistyössä tilojen käyttäjätahojen kanssa.	Kaupungin ja Vilakkeen viiden vuoden investointisuunnitelmaa on tarkennettu ja kehitetty ja työ jatkuu edelleen. Rakennusten arvo-, investointitarve- ja korjausvelkalaskelmat (Trellum) päivitetään vuosien 2020-2021 tiedoilla. Kajaanin ammattikorkeakoulu on tehnyt omaa tilaselvitystä, jonka toteuttamisen suunnittelu ja toimenpiteet alkavat vuonna 2022.	Toteutuksessa ●
Kaupungin tilakeskus hoitaa edelleen Vilakkeen noin 64 000 m ² :n rakennusomaisuuden rakennuttamis- ja asiantuntijatehtävät, kiinteistönhoidon ja kunnossapidon sekä kaupungin tilaohjelman ja rakennusten rakennemuutosohjelman valmistelun ja toteuttamisen.	On hoitanut palvelulinjauksen mukaisesti.	Valmis ●
Seurataan energiankulutuksen kehitystä vuositasolla. Hankitaan osaamista energianhallinnan ratkaisujen kehittämiseen.	Liikelaitoksen rakennusten energiansäästötyöhön ei ollut toimenpiteitä vuonna 2021. Energian seurantapalvelussa oli virheellistä kulutustietoa, jota ollaan selvittämässä, kuluksia kuitenkin seurataan mm. rakennusautomaation avulla.	Toteutuksessa ●
Edistää uusiutuvan energian käyttöä rakennuttamalla sopiviin Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen kohteisiin aurinkovoimaloita.	Koulutusliikelaitos yhdessä tilakeskuksen kanssa on toteuttamassa "Vertikaalipilotti-energiatehokasta kasvintuotantoa kerrosviljelyllä"-hanketta, jossa olemassa olevan Seppälän vertikaaliviljely-yksikön yhteyteen rakennetaan aurinkovoimala.	Toteutuksessa ●
Rakentaa sähköautojen latauspisteitä sopiviin Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen kohteisiin piha- ja pysäköintialueiden saneerauksien yhteydessä.	Hidaslataus- tai peruslatauspisteiden rakentaminen on aloitettu muutaman kiinteistön osalta.	Toteutuksessa ●
Edistää puurakentamista uudisrakentamisessa ja sopivissa korjausrakentamisen kohteissa.	Vuoden 2021 rakentamishankkeissa ei ollut puurakennuskohteita.	Ei aloitettu

		●
--	--	---

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Tuottovaatimus:	Peruspääoman korko.	Peruspääoman korkoa tulotettiin kaupungille tavoitteen mukaisesti 9.019,64 €.	Toteutuu
Tilikauden ylijäämä:	Tilikauden ylijäämä > 0.	Tilikauden toteutunut ylijäämä oli 60.307,04 €, joten tilikauden tavoite toteutui.	Toteutuu

Toiminnalliset tavoitteet

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja energiankulutuksen hallinta	Rakennusten yhteenlaskettu energiankulutus.	Energian kulutus on 1 % pienempi vuoden 2020 tasoon verrattuna.	Liikelaityksen rakennusten sähkön kulutus oli 4 444 MWh vuonna 2020 ja 4 532 MWh vuonna 2021, kulutus kasvoi 88 MWh ja 2 %. Kaukolämmön kulutus oli 11 371 MWh vuonna 2020 ja 13 481 MWh vuonna 2021, kulutus kasvoi 2 110 MWh ja 19 %.	Ei toteudu ☐
Vimpelinlaakson kehittämissiikelaityksen hallinnassa olevien tilojen tehokas käyttö.	Tilojen käytön tehokkuus.	Tyhjillä olevien tilojen määrä <= 1 % (641m ²).	Tyhjiä tiloja vuoden 2021 lopussa n. 2 600 m ² (Oppi 3 ja Tieto 2) ja 4 %.	Ei toteudu ☐

Tulevaisuus nuorissa

Vimpelinlaakson toisen ja korkea-asteen kampus ja oppimisympäristö on viihtyisä.	Tilojen kunto.	Peruskorjaamattomia tiloja < 5 800 m ² / < 9 % tiloista.	Peruskorjaustarpeessa olevia tiloja Oppi- ja Seppälän rakennuksissa n. 5 770 m ² .	Toteutuu
Vimpelinlaakson toisen ja korkea-asteen kampus ja oppimisympäristö on viihtyisä.	Tilojen kuntoluokka keskim.	Yli 75 %.	Rakennusten kuntoluokkatiedot on viimeksi päivitetty vuoden 2019 lopun tilan-	Toteutuu

			teeseen, jolloin keskimääräinen kunto- luokka oli 77 %.
--	--	--	--

Riskienhallinta

- 20 – 29** **Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski.** Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
- 10 – 16** **Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski.** Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
- 4 – 9** **Huomioitava tai seurattava riski.** Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
- 1 – 4** **Ei riskiä tai hyvin matala riski.** Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Jos peruskorjausinvestoinnit ovat pienemmät kuin rakennusten kulumisen, korjausvelka ja peruskorjaustarve kasvaa, rakennusten kunto heikkenee ja mm. sisäilmaongelmia voi ilmaantua. Rakennusten kulumisen on tällä hetkellä noin 2,2 milj. euroa vuodessa, korjausvelka noin 5,2 milj. euroa ja kuntoluokka keskimäärin 77 % (hyvä). Omaisuuteen kohdistetut toimenpiteet ovat olleet oikeita ja riittäviä.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Ei toteutuneita riskejä merkittävässä määrin. Kahdessa rakennuksessa tehtiin sisäilmakorjauksia vuonna 2021. Liikelaitoksen viime vuosina tehtyjen investointien ja huonokuntoisten tilojen vähentämisellä korjausvelka on hallinnassa ja omaisuuden kunto säilynyt keskimäärin hyvänä.
Rahoitusriskit	Markkinakorkojen ja korkokustannusten nousu. Pyritään lainojen lyhyisiin takaisinmaksuaikoihin ja tarvittaessa tehdään markkinakorkojen nousuennusteiden mukaiset suojaustoimenpiteet.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4	Ei toteutuneita riskejä.
Toiminnalliset riskit	Lähivuosina voi tulla vuokratappioita tyhjästä tiloista ja mahdollisia rakennusten purkukuluja.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Ei toteutuneita riskejä merkittävässä määrin ja purkukuluja ei ollut. Tyhjien tilojen määrä lisääntyi Oppi 3 asuntolan jäädessä osin tyhjiilleen.
Vahinkoriskit	Rankkasateet, vuotovahingot, tulipalot tms. aiheuttavat tulvia ja kiinteistövahinkoja. Kovat pakkaset lisäävät energiakustannuksia ja muut sään ääri-ilmiöt aiheuttavat vahinkoja tai ylimääräisiä kustannuksia. Kaikki rakennukset on vakuutettu omaisuusriskivakuutuksella ja kaupungilla on vastuuvakuutus mm. henkilövahinkojen varalta.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Ei toteutuneita riskejä merkittävässä määrin. Vuoden 2021 lämmitystarve oli vaihteeksi lähellä normivuotta ja kulutus sekä kustannukset nousivat vuodesta 2020.

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
Päätöksentekoprosessi	Selkeät vastuu- ja sijaismäärittelyt noudattaen liikelaitokseen liittyvää lainsäädäntöä ja kaupungin keskeistä ohjeistusta kuten hallintosääntö ja konserniohje.	Päätöksistä ei ole tehty valituksia eikä otto-oikeuden käyttöä.
Henkilöstöasiat	Liikelaitoksella ei ole omaa henkilöstöä.	Toteutunut suunnitellusti.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden ja tavoitteiden noudattaminen. Investointiosan toteuttaminen.	Toteutunut suunnitellusti. Toteutettu investointiosa muutetun talousarvion mukaisesti.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava. Osto- ja myyntilaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti.	Toteutunut suunnitellusti.
Taloustraportointi	Taloustilanne käsitellään aina johtokunnan kokouksissa. Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain ja mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan. Kaupungin osavuosisiraportointi tehdään ohjeistuksen mukaisesti.	Toteutunut suunnitellusti.
Omaisuuksien hallinnointi	Käyttöomaisuus, poistot/investoinnit ja varaukset oikein sekä ajan tasalla. Tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen myynti tai purku, tilojen käytön tehostaminen.	Toteutunut suunnitellusti. Tilojen määrässä ei muutoksia.
Tietohallinto ja tietoturva	Toimintaan liittyvät tietosuojaselosteet on laadittu.	Toteutunut suunnitellusti.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Ei kuulu liikelaitoksen toimintaan.	Ei toimenpiteitä.
Sopimushallinta	Sopimusvastuut on määritetty ja sopimukset ajan tasalla. Sopimukset viedään CaseM-asianhallintajärjestelmään.	Toteutunut suunnitellusti.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Ei ole omaa hanketoimintaa.	Ei toimenpiteitä.

2.2. Talousarvion toteumat, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion toteutumisvertailu sisältää ulkoiset ja sisäiset tuotot ja kulut	TA 2021	TP 2021 31.12.2021	Poikkeama	TP 2020
Liikevaihto	4 141 620,00	4 163 884,30	-22 264,30	4 252 928,13
Liiketoiminnan muut tuotot		2 178,09	-2 178,09	2 241,99
Materiaalit ja palvelut	-2 516 183,96	-2 503 340,55	-12 843,41	-2 433 884,83
Poistot ja arvonalentumiset	-1 942 190,12	-1 897 582,08	-44 608,04	-1 950 204,16
Liiketoiminnan muut kulut		-235,35	235,35	-0,11
Liikelyijäämä (-alijäämä)	-316 754,08	-235 095,59	-81 658,49	-128 918,98
Korkokulut	-22 050,00	-36 606,14	14 556,14	-41 855,04
Korvaus peruspääomasta (sitova)		-9 019,64	9 019,64	-9 019,64
Muut rahoituskulut		-12,00	12,00	-12,00
Poistoeron muutos	341 040,08	341 040,41	-0,33	341 040,42
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	2 236,00	60 307,04	-58 071,04	161 234,76

Investointiosan toteutumisvertailu

Investointiosa	TA 2021	TA 2021 muutos	TA 2021 muutoksineen	TP 2021 Toteuma	Poikkeama	TP 2020
Vilake investointi yhteensä	-3 700 000	2 570 000	-1 130 000	-919 622	-210 378	-332 701
Seppälä, alueinfran uusiminen ja osakorjaukset	-90 000		-90 000	0	-90 000	
Tieto 1, julkisivut						-32 748
TIETO 2, FOX peruskorjaus ja julkisivut	-880 000		-880 000	-708 711	-171 289	-18 145
Oppi 3, asuntola peruskorjaus	-2 570 000	2 570 000		-18 627	18 627	-138 110
Tieto 4, rakennushalli osakorjaukset						-143 698
Taito 2, rakennusautomaatio	-60 000		-60 000	-53 810	-6 190	
Ennalta arvaamattomat korjaustyöt, Oppi 5 ja Taito	-100 000		-100 000	-138 474	38 474	

Talousarvion rahoitusosan toteutuminen

RAHOITUSOSA 1000 €	TA 2021	TA 2021 muutos	TA 2021 muutoksineen	TP 2021 Toteuma	Poikkeama	TP 2020
Toiminnan rahavirta	1 603 386		1 603 386	1 616 849	-13 463	1 770 398
Liikelyijäämä	-316 754		-316 754	-235 096	-81 658	-128 919
Poistot ja arvonalentumiset	1 942 190		1 942 190	1 897 582	44 608	1 950 204
Rahoitustuotot ja -kulut	-22 050		-22 050	-45 638	23 588	-50 887
Investointien rahavirta	-3 700 000	2 570 000	-1 130 000	-919 623	-210 377	-332 701
Investointimenot	-3 700 000	2 570 000	-1 130 000	-919 623	-210 377	-332 701
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 096 614		473 386	697 226	-223 840	1 437 697
Rahoituksen rahavirta	2 099 000		-352 000	-562 075	210 075	-1 487 229
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys						
Lainakannan muutokset	2 099 000		-352 000	-562 075	210 075	-1 487 229
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	3 250 000	-2 450 000	800 000	620 000	180 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 151 000		-1 151 000	-1 182 075	31 075	-1 487 229

3. Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma		1.1.-31.12.2021		1.1.-31.12.2020
sisältää ulkoiset tuotot ja kulut				
Liikevaihto		4 163 884,30		4 252 928,13
Liiketoiminnan muut tuotot		2 178,09		2 241,99
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 582 876,56		-1 430 031,47	
Palvelujen ostot	-920 463,99	-2 503 340,55	-1 003 853,36	-2 433 884,83
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 897 582,08		-1 950 204,16
Liiketoiminnan muut kulut		-235,35		-0,11
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-235 095,59		-128 918,98
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muille maksetut korkokulut	-36 606,14		-41 855,04	
Korvaus peruspääomasta	-9 019,64		-9 019,64	
Muut rahoituskulut	-12,00	-45 637,78	-12,00	-50 886,68
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-280 733,37		-179 805,66
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia		-280 733,37		-179 805,66
Varausten ja rahastojen muutos				
Poistoeron vähennys/lisäys		341 040,41		341 040,42
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)		60 307,04		161 234,76
Tuloslaskelman tunnusluvut:				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		-1,29		-0,66
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		-2,98		-1,83
Voitto, %		-6,74		-4,23

Tunnuslukujen selitykset

Sijoitetun pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + muille maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta)/(oma pääoma + sijoitettu koroll. vieraspääoma + poistoero ja vap.eht. varaukset)

Kunnan sijoittama pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta)/(oma pääoma + lainat kunnalta + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen varauksia / liikevaihto)

Rahoituslaskelma	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Toiminnan rahavirta		
Liikeliijäämä (-alijäämä)	-235 095,59	-128 918,98
Poistot ja arvonalentumiset	1 897 582,08	1 950 204,16
Rahoitustuotot ja -kulut	-45 637,78	-50 886,68
	1 616 848,71	1 770 398,50
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-919 622,84	-332 701,33
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
	-919 622,84	-332 701,33
Toiminnan ja investointien rahavirta	697 225,87	1 437 697,17
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	620 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle/kuntayhtymälle	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-1 182 074,88	-1 487 229,40
	-562 074,88	-1 487 229,40
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-183 723,81	-8 888,00
Saamisten muutos muilta	14 119,21	-2 552,03
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-29 596,36	100 428,51
Korottomien velkojen muutos muilta	64 049,97	-39 456,25
	-135 150,99	49 532,23
Rahoituksen rahavirta	-697 225,87	-1 437 697,17
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
	0,00	0,00
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	2721	-1194
Investointien tulorahoitus, %	175,82	532,13
Pääomaomien tulorahoitus %	75,81	119,32
Laskennallinen lainanhoitokate	1,45	1,49
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick ratio	0,7	0,6
Current ratio	0,7	0,6

Tunnuslukujen selitykset

Investointien tulorahoitus %

= $100 * (\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} - \text{tuloverot}) /$
investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus %

= $100 * (\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} - \text{tuloverot}) /$
investointien omahankintameno + antolainojen nettolisäys + lainanlyhennykset

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) /$
(korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys pv

= $365 \text{ pv} * \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio

= $(\text{rahat ja pankkisaamiset} + \text{rah.arvopaperit} + \text{lyhytaikaiset saamiset}) /$
(lyhytaikainen vieras pääoma - saadut ennakot)

Current ratio

= $(\text{vaihto-omaisuus} + \text{lyhytaikaiset saamiset} + \text{rah.arvopaperit} + \text{rahat ja pankkisaamiset}) /$
(lyhytaikainen vieras pääoma - saadut ennakot)

Tase	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	17 159 730,18	18 137 689,42
Aineelliset hyödykkeet	16 700 159,76	17 678 119,00
Maa- ja vesialueet/liittymismaksut	98 870,96	98 870,96
Rakennukset	14 298 084,87	15 109 942,03
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 101 793,25	2 250 984,99
Koneet ja kalusto	24 336,00	27 378,00
Ennakkomaksut ja		
Keskeneräiset hankinnat	177 074,68	190 943,02
Sijoitukset	459 570,42	459 570,42
Muut osakkeet ja osuudet	4 070,17	4 070,17
Muut saamiset	455 500,25	455 500,25
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 082 129,11	912 524,51
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset	1 082 129,11	912 524,51
Myyntisaamiset	25 783,63	14 345,83
Saamiset kunnalta	1 019 320,01	835 596,20
Muut saamiset	37 025,47	62 582,48
VASTAAVAA YHTEENSÄ	18 241 859,29	19 050 213,93

VASTATTAVAA	31.12.2021	31.12.2020
OMA PÄÄOMA	6 565 207,06	6 504 900,02
Peruspääoma	4 509 819,07	4 509 819,07
Edellisten tilikausien ylijäämä	1 995 080,95	1 833 846,19
Tilikauden ylijäämä	60 307,04	161 234,76
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 406 076,87	2 747 117,28
Poistoero	2 406 076,87	2 747 117,28
VIERAS PÄÄOMA	9 270 575,36	9 798 196,63
Pitkäaikainen	7 642 247,42	8 266 302,30
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 277 247,42	7 754 654,30
Lainat kuntien eläkevakuutukselta	365 000,00	511 648,00
Lyhytaikainen	1 628 327,94	1 531 894,33
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 066 406,86	1 004 406,86
Lainat kuntien eläkevakuutukselta	146 648,00	146 668,00
Ostovelat	354 103,71	288 059,03
Velat kunnalle	44 888,40	74 484,76
Siirtovelat	16 280,97	18 275,68
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	18 241 859,29	19 050 213,93
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	49,18	48,57
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	222,53	232,95
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	2 055,39	1 995
Lainakanta 31.12., 1 000 €	8 855,00	9 417

Tunnuslukujen selitykset

Omavaraisuusaste %

= $100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus %

= $100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €

= edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden ylijäämä on 60.307,04 euroa ja ylijäämän käsittelyksi esitetään sen kirjaamista taseen oman pääoman tilikauden yli-/alijäämä tilille.

4. Tilinpäätöksen liitetiedot 31.12.2021

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on aktivoitu välittömään hankintamenuon.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina pysyvien vastaavien taloudellisen pitoajan perusteella.

Alle 10 000 euron hankinnat on kirjattu vuosikuluksi.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

4.2. Tuloslaskelman liitetiedot

Liikevaihto ja muut varsinaisen toiminnan tuotot	2021	2020
Liikevaihto	4 163 884,30	4 252 928,13
Liiketoiminnan muut tuotot	2 178,09	2 241,99
	4 166 062,39	4 255 170,12

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet:

Hallinto- ja laitosrakennukset	10 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	15 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 vuotta
Paikoitusalueet	20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	5 vuotta

Korkotuotot ja korkokulut konserniyrityksiltä	2021	2020
Korkokulut Kajaanin kaupungille	-9 019,64	-9 019,64
Peruspääoman korko	-9 019,64	-9 019,64

4.3. Taseen liitetiedot

4.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat 31.12.2021

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet					Sijoitukset	Yhteensä
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Muut saamiset	
Poistamaton hankintameno 1.1	98 870,96	15 109 942,03	2 250 984,99	27 378,00	190 943,02	455 500,25	18 133 619,25
Lisäykset tilikauden aikana		900 994,94	0,00		18 627,90		919 622,84
Rahoitusosuudet tilikaudella							
Vähennykset tilikauden aikana							
Siirrot erien välillä		32 496,24	0,00		-32 496,24		0,00
Tilikauden poisto		-1 745 348,34	-149 191,74	-3 042,00			-1 897 582,08
Poistamaton hankintameno 31.12	98 870,96	14 298 084,87	2 101 793,25	24 336,00	177 074,68	455 500,25	17 155 660,01
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12	98 870,96	14 298 084,87	2 101 793,25	24 336,00	177 074,68	455 500,25	17 155 660,01

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset	2021	2020
Muut osakkeet ja osuudet		
Puhelinosaakkeet	4 070,17	4 070,17

Vaihtuvat vastaavat 31.12.2021

Saamisten erittely

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	8 888,00
Muut saamiset	0,00	1 019 320,01	0,00	826 708,20
Yhteensä	0,00	1 019 320,01	0,00	835 596,20
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	25 783,63	0,00	14 345,83
Muut saamiset	0,00	37 025,47	0,00	62 582,48
Yhteensä	0,00	62 809,10	0,00	76 928,31
Saamiset yhteensä	0,00	1 082 129,11	0,00	912 524,51

4.3.2. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	2021	2020
Peruspääoma 31.12	4 509 819,07	4 509 819,07
Edellisten tilikausien ylijäämä	1 995 080,95	1 833 846,19
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	60 307,04	161 234,76
Oma pääoma yhteensä 31.12.	6 565 207,06	6 504 900,02

Erittely poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista	2021	2020
Poistoero	2 406 076,87	2 747 117,28

Vieras pääoma

	2021	2021	2020	2020
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	219 809,95	0,00	184 585,79
Yhteensä	0,00	219 809,95	0,00	184 585,79
Velat kunnalle				
Ostovelat	0,00	44 888,40	0,00	74 484,76
Muut velat	0,00		0,00	
Yhteensä	0,00	44 888,40	0,00	74 484,76
Velat julkisyhteisöiltä				
Lainat	365 000,00	146 648,00	511 648,00	146 668,00
Yhteensä	365 000,00	146 648,00	511 648,00	146 668,00
Velat muille				
Lainat	7 277 247,42	1 066 406,86	7 754 654,30	1 004 406,86
Ostovelat	0,00	134 293,76	0,00	103 473,24
Siirtovelat	0,00	16 280,97	0,00	18 275,68
Yhteensä	7 277 247,42	1 216 981,59	7 754 654,30	1 126 155,78
Vieras pääoma yhteensä	7 642 247,42	1 628 327,94	8 266 302,30	1 531 894,33

Vieraan pääoman erittely

Pitkäaikainen vieras pääoma	2021	2020
Lainat, jotka eräännyvät myöhemmin kuin viiden vuoden		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 263 276,12	3 904 794,96
Lainat KEVA:lta	45 000,00	125 000,00
	3 308 276,12	4 029 794,96

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2021	2020
Nordea /lainojen korot	8 256,58	8 903,34
Kainuun Osuuspankin lainojen korot	5 008,76	5 693,20
KEVAn /lainojen korot	1 732,03	2 067,93
Kuntarahoitus Oyj:n lainojen korot	1 283,60	1 611,21
	16 280,97	18 275,68

5. Kirjanpitolirjat ja tositelajit

KIRJANPITOKIRJAT

Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Myyntireskontra	sähköinen
Ostoreskontra	sähköinen
Palkkakirjanpito	sähköinen
Käyttöomaisuuskirjanpito	sähköinen
Tase-erittelyt	sähköinen
Tilinpäätös	sidottu

TOSITELAJIT

AB	Kirjanpitosite	sähköinen
AF	Käyttöomaisuus poistosite	sähköinen
AZ	Käyttöomaisuus purkamisen tosite	sähköinen
DZ	Myyntireskontra Asiakkaat-maksu	sähköinen
K1	Kirjanpitoliiittymä maksuliikenne	sähköinen
K2	Sips muistiot	sähköinen
KG	Ostoreskontra toimittajat-hyvitys	sähköinen
KR	Ostoreskontra toimittajat lasku	sähköinen
KZ	Ostoreskontra toimittajat maksu	sähköinen
RE	Hankinta - lasku brutto	sähköinen
RV	Myynti - laskun siirto	sähköinen
SA	Pääkirjatilitosite	sähköinen
ZA	Tilin avaussaldo	sähköinen
ZO	Veron oikaisu (pääk)	sähköinen

6. Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kajaanissa 24. päivänä helmikuuta 2022

Johtokunta:

Teemu Ikonen, puheenjohtaja

Teppo Kääminen, varapuheenjohtaja

Marju Karjalainen

Voitto Leinonen

Tuija Postari-Kivistö

Titta Pääkkönen

Anssi Tuominen
JUR. KORTTEIJÄRJ.

Markku Haverinen
liikelaitoksen johtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen.

Kajaanissa päivänä kuuta 2022

Antti Kääriäinen, KHT, JHTT

KAJAANIN Mamselli

KAJAANIN MAMSELLI -LIIKELAITOS

TILINPÄÄTÖS 2021

Sisällys

1 Toimintakertomus	2
1.1 Liikelaitoksen johtajan katsaus	2
1.2 Liikelaitoksen hallinto	2
1.3 Taloudellinen kehitys.....	4
1.4. Olennaiset tapahtumat.....	5
1.5. Liikelaitoksen henkilöstö	6
1.6. Ympäristöasiat	6
1.7. Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat.....	6
2 Talousarvion toteutumisvertailu	7
2.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.....	7
2.2 Riskienhallinta	9
2.3 Sisäinen valvonta	10
2.4 Talousarvion toteumat, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa	11
3 Tilinpäätöslaskelmat	13
3.1 Tuloslaskelma	13
3.2 Tase	14
3.3 Rahoituslaskelma.....	15
3.4 Tilikauden tuloksen käsittely	16
4 Tilinpäätöksen liitetiedot	17
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	17
4.2 Tuloslaskelman liitetiedot.....	17
4.3 Taseen liitetiedot	17
4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	19
4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	20
5 Kirjanpito ja tositelajit	21
6 Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	22

Kajaanin Mamselli -liikelaitos

1 Toimintakertomus

1.1 Liikelaitoksen johtajan katsaus

Kajaanin Mamselli on tuottanut Kajaanin kaupungin päiväkotien, koulujen ja oppilaitoksien ateria- ja puhtaanapitopalvelut sekä kaupungin kiinteistöjen puhtaanapitopalvelut liikelaitoksena 13 vuoden ajan. Pandemia jatkoi Mamsellin toiminnan ja palvelutuotannon haastamista myös vuonna 2021. Haastavasta vuodesta huolimatta Mamsellissa onnistuttiin saavuttamaan taloudelliset tavoitteet. Toiminnallisissa tavoitteissa pandemia-aika ei mahdollistanut asetettujen hävikki- ja harjoittelijatavoitteiden saavuttamista.

Suurimmat poikkeamat budjetoituun liikevaihtoon olivat ravintola- ja kahvilapalveluiden myynneissä sekä toisen asteen ja ammattikorkeakoulun ateriomyynneissä. Myös varhaiskasvatuksen ateriomyynnit toteutuivat arvioitua maltillisempina. Arvioitua heikompaan liikevaihtokertymään reagoitiin muun muassa vähentämällä aine- ja tarvikeostoja sekä henkilöstökuluja.

Pandemiaohjeistuksen mukaiset poissaolokäytännöt näkyivät Mamsellissa sairauspoissaolojen kasvuna. Sairauspoissaolojen kasvun taustalla on myös useita pitkiä sairauspoissaoloja.

Mamsellin viimeiset kaksi toimintavuotta ovat haastaneet koko henkilöstöä. Ylijäämäinen tulos osoittaa henkilöstön ihailtavaa sitoutumista ja halukkuutta tehdä parhaansa joka päivä, lähes silmänräpäyksessä muuttuvissa tilanteissakin. Kyky reagoida nopeasti muuttuviin asiakstarpeisiin on edellyttänyt myös halukkuutta kehittyä ja kehittää sekä muuttaa toimintatapoja tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Omistajapoliittisten linjausten mukaisesti Mamsellin tulevaisuutta viitotettiin skenaariotyöskentelyn avulla.

Skenaariotyöskentelyssä Mamsellin tulevaisuuden uhkakuviksi tunnistettiin muun muassa julkisen talouden haasteet, pienenevä asiakaskunta ja työvoimapula. Vaikka Mamsellin tulevaisuudessa uhkia tunnistettiin, toivottamana tulevaisuutta ei kuitenkaan nähty. Keskittymällä ydintekemiseen, panostamalla edelleen kehittämistä tukevaan toimintakulttuuriin sekä yhteistyötä ja yhdessä tekemistä vaalimalla Mamsellin on mahdollista tulla Kajaanin tuplatimantiksi

1.2 Liikelaitoksen hallinto

Kajaanin Mamselli-liikelaitos on aloittanut toimintansa vuonna 2008. Liikelaitos toimii tulosvastuullisesti ja päättää itsenäisesti toimintaansa liittyvistä asioista. Liikelaitoksen toimielinten vastuista ja tehtävistä säädetään kuntalaissa (410/2015) ja liikelaitoksen tehtävistä määrätään Kajaanin kaupungin hallintosäännössä.

Liikelaitoksella on oma johtokunta, joka toimii Kajaanin kaupunginhallituksen alaisena ja jonka kautta kaupunki toteuttaa omistajaohjaustaan. Liikelaitoksen johtokunta vastaa liikelaitoksen toiminnasta, kehittämisestä ja tuottavuudesta yhteistyössä liikelaitoksen johtajan kanssa kaupunginvaltuuston määrittämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä tuottovaatimuksen mukaisesti.

Johtokuntaan kuuluu kuusi (6) kaupunginhallituksen toimikaudekseen valitsemaa jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Kaupunginhallitus valitsee jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Yksi jäsenistä edustaa tuotteiden ja palveluiden käyttäjiä. Johtokunnan jäsen ei saa olla sidoksissa Kajaanin Mamsellin kanssa kilpaileviin yrityksiin. Lisäksi johtokunnan kokouksessa on yhdellä henkilökunnan edustajalla läsnäolo- ja puheoikeus.

Kajaanin Mamselli-liikelaitoksen johtokunta kokoontui vuoden 2021 aikana viisi kertaa.

Vaalikauden 2019–2021 johtokunnan jäsenet

Vaalikaudella 2019–2021 toimivat seuraavat jäsenet ja varajäsenet Kajaanin Mamselli-liikelaitoksen johtokunnassa.

Jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Väyrynen Pentti, puheenjohtaja	Husu Alpo
Alanne Olga, varapuheenjohtaja	Partanen Minna
Karjalainen Tuomo	Möttönen Tero
Karvinen Hanna	Koskela Anu
Kesti Heikki	Väisänen Heikki
Jokelainen Hilka, henkilökunnan edustaja (14.9.2020 saakka)	Soldatkin-Kilponen Riikka
Kääminen Tytti (15.9.2020 alkaen)	
Kemppainen Unto, palveluiden käyttäjän edustaja	Vehkaperä Jaakko
Paukkeri Tero, kaupunginhallituksen edustaja	

Vaalikauden 2021–2023 johtokunnan jäsenet

Kajaanin Mamselli-liikelaitoksen johtokunnan muodostavat vaalikaudella 2021–2023 seuraavat jäsenet ja varajäsenet (Kajaanin kaupunginhallitus §178 31.8.2021).

Jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Patronen Kaija, puheenjohtaja	Kemppainen Ritva
Niiranen Lauri, varapuheenjohtaja	Partanen Onni
Ikäheimo Tommi	Romppainen Mikko
Korhonen Piritta	Juntunen Heini
Kuvaja Karoliina	Pääkkönen Kia
Kovalainen Urpo, palveluiden käyttäjän edustaja	Tuominen Anssi
Kääminen Tytti, henkilökunnan edustaja	Soldatkin-Kilponen Riikka
Ohtonen Helena, kaupunginhallituksen edustaja.	

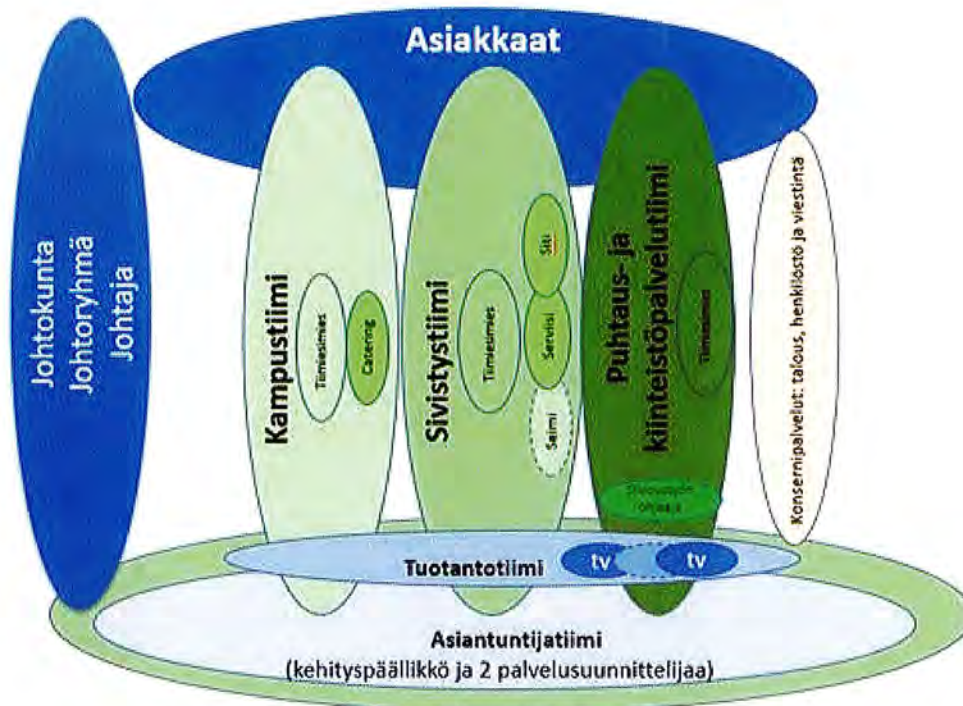
Kajaanin Mamselli-liikelaitoksen tilivelvolliset viranhaltijat vuonna 2021:

Viranhaltija	
Johtaja	Vuorinen Tuija

Liikelaitoksen sisäistä hallintoa ja kehittämistä hoitaa liikelaitoksen johtaja apunaan johtoryhmä. Liikelaitoksen johtajan valitsee kaupunginhallitus ja johtoryhmän liikelaitoksen johtaja. Johtoryhmän tehtävänä on tukea johtajaa liikelaitoksen toiminnan kehittämisessä sekä asioiden valmistelussa. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii liikelaitoksen johtaja ja jäsenenä kehityspäällikkö, johtokunnan puheenjohtaja, controller, asiakkuustiimien tiimiesimiehet (kolme tiimiesimiestä) sekä henkilökunnan edustaja, jonka henkilöstö valitsee keskuudestaan. Johtoryhmä kokoontui vuonna 2021 yksitoista kertaa.

Kajaanin Mamselli-liikelaitoksen organisaatio (31.12.2021)

1.3 Taloudellinen kehitys

Mamsellin tilikauden tulos vuodelta 2021 on 389 399,89 € ylijäämäinen. Toimintavuodelle asetetut taloudelliset tavoitteet pystyttiin saavuttamaan. Voidaan kuitenkin todeta, että tuskin koskaan aikaisemmin ovat toimintaympäristön ja asiakastarpeiden muutokset olleet näin nopeita kuin pandemiavuosina 2020 ja 2021. Tämä on pakottanut Mamsellin reagoimaan välittömästi muuttuviin tilanteisiin ja kehittämään palvelutuotantoaan muuttuvien asiakastarpeiden mukaan, mikä on vaatinut ketteryyttä, nopeaa reagoitokykyä ja joustavuutta koko organisaatiolta ja haastanut samalla myös talouden seurantaa ja suunnittelua.

Liikelaitoksen ulkoinen liikevaihto vuonna 2021 oli 8,8 milj. €. Liikevaihdon toteuma oli noin 0,6 milj. € talousarviota pienempi. Toteutumatta jäänyt liikevaihto tulee suurelta osin ravintola- ja kahviopalveluiden myynneistä, joihin koronapandemialla on ollut merkittävä negatiivinen vaikutus. Ravintola- ja kahviopalveluiden liikevaihdosta toteutui vain 65,5 % budjetoidusta ja euromääräisesti myyjtejä jäi puuttumaan yli 340 000 €. Korkeakoulun oppilasateriamyynnit toteutuivat myös huomattavasti budjetoitua pienempinä (43,4 % budjetoidusta), mihin vaikutti ravintola Foxin pitkä sulku remontin vuoksi. Toisen asteen opiskelija-aterioiden myynti jatkoi myös laskuaan toista vuotta peräkkäin ja liikevaihto jäi budjetoidusta 15,8 %. Myös varhaiskasvatuksen ateriamyynneistä jäi toteutumatta 9,3 %, perusopetuksen ateriamyynnit toteutuivat 4,2 % budjetoitua paremmin. Siivouspalveluiden liikevaihto toteutui budjetoidusti. Mamsellin hintoja ei korotettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Budjetoitua pienemmästä liikevaihdon toteumasta huolimatta Mamsellin kokonaisliikevaihto kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna +6,7 %. Vuonna 2021 suurin osa asiakkaiden palveluista toimi koronan varjosta huolimatta melko normaalilla tasolla, kun vuonna 2020 oli useamman kuukauden sulkutila, mikä romahdutti hetkellisesti Mamsellin liikevaihdon toteuman täysin.

Mamsellin sisäinen liikevaihto oli 1,5 milj. €, jossa kasvua vuoden takaiseen 15 %. Liiketoiminnan muiden tuottojen toteuma sisältää erilaisia avustuksia ja tukia ja ne toteutuivat 17,5 % budjetoitua suurempana. Erityisesti työllistämistukien määrä kasvoi vuoden aikana.

Mamsellissa on sopeutettu vuoden aikana menoja tuloja vastaavaksi, kun liikevaihdon toteuma ei ole ollut arvioidun mukainen. Materiaaleihin ja palveluihin oli sisäiset erät mukaan lukien varattu vuodelle 2021 yhteensä 4,6 milj. € ja toteuma yhteensä oli 3,9 milj.€. Aineiden ja tarvikkeiden kustannukset pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna 4,4 % ja budjetoiduista kustannuksista

toteutui 79,6 %. Budjetoitua pienempänä toteutunut liikevaihto heijastui myös elintarvikeostoihin, joiden toteuma jäi 75,6 %:iin budjetoitusta, kokonaistoteuma oli pienempi kuin edellisenä vuonna ja %-osuus ulkoisesta liikevaihdosta oli 17,6 % (2020 19,2 %). Palveluiden ostot toteutuivat budjetoitusta 92,9 % ja kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 7,9 %. Mamsellin sisäiset palveluiden ostot mukaan luettuna materiaalien ja palveluiden toteuma oli 86,2 % budjetoitusta ja ulkoiseen liikevaihtoon suhteutettuna 44,8 % (2020 46,9 %).

Mamsellin henkilöstökulut olivat yhteensä 5,38 milj. €, kasvua edelliseen vuoteen + 5,9 %. Talousarvioon varatusta määrärahasta käytettiin 94,3 %. TES:n mukainen 1 %:n palkkojen korotus astui voimaan 1.4.2021. Henkilöstöressurssien kokonaisuuden, eli palkkojen ja palkkioiden ja työvoiman vuokrauksen, %-osuus liikevaihdosta oli 50,4 % (2020 50,3 %). Mamsellin henkilökuntaa ei lomautettu vuoden 2021 aikana. Mamsellin sopeuttamissuunnitelman mukainen tuotantoprosessien tehostaminen ateria- ja puhtaanapitopalveluissa toteutui ja henkilöstömenoissa pystyttiin saavuttamaan säästöjä.

Mamsellin ylijäämä + 389 400 € on syntynyt monen tekijän summana. Puuttuvan liikevaihdon myötä kustannuksia on pystytty hillitsemään ja erityisesti elintarvikekustannusten osuus liikevaihtoon verrattuna on pienentynyt. Vaikka palveluiden kokonaiskustannukset edelliseen vuoteen kasvoivat, niin säästöä on syntynyt useissa kuluryhmissä, esimerkiksi asiantuntijapalveluissa. Tuotantoprosessien tehostuminen on pienentänyt henkilöstökulujen kasvua. Puhtaanapitopalveluiden osuus ylijäämästä on huomattavan suuri (82,0 %) verrattuna ateriapalveluihin (16,0 % liikelaitoksen ylijäämästä).

1.4. Olennaiset tapahtumat

Vaikka koronapandemian mukanaan tuomat haasteet jatkuivat vuonna 2021, pystyttiin Kajaanin Mamsellin palvelutuotannossa tuottamaan kaikki yhteistyösopimusten mukaiset ateria- ja puhtaanapitopalvelut. Mamsellin kolmessa tuotantokeittiössä tuotettiin vuoden aikana noin 1,3 miljoonaa erilaista ateriaa. Kouluissa tapahtuvan ruokailun lisäksi Mamselli järjesti useiden kymmenien etäopetuksessa olevien koululaisten ruokailun etäruokailistan mukaisilla tuotteilla. Mamselli vastaa noin 149 000 m²:n puhtaanapidosta kaupungin eri yksiköissä. Pandemiatilanteen vuoksi asiakasmäärissä ja tuotantovolyyymeissä oli vuoden aikana varsin paljon vaihtelua. Palvelutuotantoa ja henkilöstöressurssointia pyrittiin järjestämään tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden kanssa tiedossa olevia asiakasmääriä vastaaviksi.

Vuolijoella Kajaanin kaupungin sivistystoimiala keskitti varhaiskasvatuksen palvelut Vuolijoen koululle. Koulun remontoitu keittiö saatiin takaisin käyttöön syysloman jälkeen. Nyt noin 60 päiväkotilapsen ja koululaisen ruokailu hoituu kahden rakennuksen sijaan yhdessä yhteisessä koulurakennuksessa.

Kampusalueen ateriatuotannossa toinen perättäinen koronasta johtuva etäopiskelupainotteinen vuosi näkyi toisen asteen oppilaitosten ja ammattikorkeakoulun asiakasmäärien laskuna ja asiakasmäärävaihteluna. Asiakasmäärien muuttuminen ja vaikea ennustettavuus teettävät tuotannonsuunnittelussa jatkuvaa uudelleenlaskentaa ja edellytti suunnitelmallisia hävikinhallinnan toimenpiteitä. Talouden tasapainossa pitäminen vaati myös tarkkaa kustannusseurainta.

Kajaanin ammattikorkeakoulun tiloissa sijaitsevan opiskelijaravintolan ja keittiö Foxin remontti saatiin toteutettua monen vuoden odotuksen jälkeen. Remonttiaika suunniteltiin kesäajalle ja seisokki kesti viisi kuukautta. Ravintolan ilme ehostui väri- ja materiaalivalinnoilla sekä uudella valaistuksella. Kaikki tarjoilulinjat ja astiahuollon osasto uudistettiin. Keittiö Foxissa vaihdettiin kylmiö- ja pakastintilat, korjattiin keittiön pinnat ja päivitettiin tuotantolaitteet. Uutena toimintona otettiin käyttöön itsepalvelukassa. Foxin toimintamallin suunnittelun yhtenä lähtökohtana oli tarjotinvapaa ravintola.

Etätöy vähensi myös kaupungintalon henkilöstöravintolan asiakasmääriä, minkä vuoksi Kajaterian aukioloaikoja supistettiin.

Vuoden aikana Mamsellissa saatiin päätökseen syksyllä 2020 alkanut Kainuun kuntien yhteinen kehitysprojekti, missä luotiin kuntiin ateria- ja puhtaanapitopalveluiden valmiussuunnitelmat sekä toimintakortit. Valmiussuunnitelmien päivittäminen tehtiin yhdessä Sotkamon, Kuhmon, Suomussalmen ja Paltamon kanssa. Työkaluja päästiin testaamaan syyskuussa pidetyissä POHJOINEN 21 JA PAPU 2/21 valmiusharjoituksissa.

Kajaanin kaupungin omistajapoliittisen linjausten toimenpidesuunnitelman mukaisesti Mamsellin roolia Kajaanin kaupunkikonsernin ateria- ja puhtaanapitopalveluiden tuottajana kirkastettiin skenaariotyöskentelyn avulla. Yhdessä Kajaanin kaupungin, Mamsellin ja Tamora Oy:n edustajien kanssa Mamsellille luotiin kolme erilaista skenaariota: jatkumo nykyisestä, "työn jälki puhuu puolestaan", ei-toivottu tulevaisuus, "meidän Mamselli on historiaa" sekä toivottu tulevaisuus, "Kajaanin tuplatimantti". Mamsellin johtokunnan linjausten mukaisesti Mamsellissa lähdetään tekemään työtä yhdessä asiakkaiden ja verkostojen kanssa kohti toivottua tulevaisuutta.

1.5. Liikelaitoksen henkilöstö

Kajaanin Mamsellin henkilöstövahvuus oli vuonna 2021 yhteensä 156,8 HTV:a, jossa kasvua edelliseen vuoteen 8,3 HTV:a. HTV:n kasvu johtui oman sijaispoolin muodostamisesta, sairauslomien sijaisuuksista ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle vuoden 2020 loppu puolella siirtyneiden rinnalle rekrytoiduista henkilöistä. Työntekijöistä 135,2 HTV (143 henkilöä) on toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa ja 16,9 HTV (34 henkilöä) oli määräaikaisissa työsuhteissa, työllistettyjä työntekijöitä oli 4,7 HTV:n (6 henkilön) verran. Määräaikaisia työntekijöitä on tarvittu muuan muassa pitkien ja lyhyiden sairauslomien sekä muiden keskeytysten sijaisuuksiin. Vanhuuseläkkeelle jäi kahdeksan (8) henkilöä. Toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin rekrytoitiin vuoden aikana yhteensä 11 henkilöä.

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma oli vuonna 4,32 milj. € (27 579 euroa/HTV) ja henkilöstökulujen kokonaissumma yhteensä 5,37 milj. €. Haastavasta vuodesta huolimatta Mamsellissa ei jouduttu turvautumaan lomautuksiin.

Sairauspoissaolopäivät olivat vuonna 2021 22,03 tp/HTV (2020 19,5 tp/HTV). Sairauspoissaolojen määrän kasvuun vaikuttivat sekä pandemiaohjeistuksen mukaiset poissaolokäytännöt että useat pitkät sairauspoissaolot. Ateria- ja puhtaanapitotehtävissä on erittäin harvoin mahdollista järjestää etätyömahdollisuutta.

Mamsellissa jatkettiin tiivistä yhteistyötä työterveyshuollon kanssa sairauspoissaolojen ehkäisevien toimien kehittämiseksi ja Kevan ammatillisen kuntoutuksen eri vaihtoehtojen hyödyntämisessä.

1.6. Ympäristöasiat

Pandemian mukanaan tuomista tuotannon suunnittelun haasteista huolimatta Mamsellissa on pyritty tehostamaan hävikin hallintaa. Ympäristönäkökulmat on huomioitu myös hankintakriteerien määrittelyssä. Puhtaanapidossa on kiinnitetty huomioita kemikaalien suositusten mukaiseen käyttöön.

Kajaanin Mamselli valittiin mukaan kolmivuotiseen Vastuulliset ruokapalvelut kehitysohjelmaan, missä Mamsellin laaditaan vastuullisuussuunnitelma ja luodaan uusia toimintamalleja kestäväen ruokajärjestelmän edistämiseksi ja ammattikeittiöiden kulutuksen päästöjen vähentämiseksi. Yksi näkyvä vastuullisuustoimi oli uudistuneen opiskelijaravintola Foxin muuttaminen tarjotin vapaaksi ravintolaksi.

Mamselli jatkaa tähderuoan luovuttamista Kajaanin Päiväkeskukselle Vuorikadun kampuksen opiskelijaravintolasta.

1.7. Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat

Kajaanin Mamsellin riskit arvioidaan Kajaanin kaupungin ohjeistuksen mukaisesti osana talousarvioprosessia ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä vastaa liikelaitoksen johtokunta.

Mamsellin vahinkoriskiksi on tunnistettu keittiön kriittisten tuotantolaitteiden rikkoontuminen. Kesäkuussa riski toteutui, kun keittiö Lounatuulen kriittinen tuotantolaitte rikkoontui. Uuden osa toimittaminen kesti arvioitua kauemmin (n. 4vko). Riskin toteutuminen tuotannon kannalta hiljaisena aikana vähensi riskin vakavuutta. Riskin ennaltaehkäisevät toimet on suunniteltu yhdessä kaupungin Tilakeskuksen kanssa.

Toiminnalliseksi riskiksi on tunnistettu ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja uupuminen. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden kanssa oli haasteita, muuten riski ei toteutunut. Suurena huolena on työntekijöiden väsyminen pandemiatilanteen jatkumiseen ja jatkuviin muutostilanteisiin.

Mamsellissa ei ole tunnistettu tietosuojaan, tietotekniisiin laitteisiin ja näiden palveluprosesseihin liittyviä riskejä. Mamsellissa toteutui joulukuussa riski, missä työvuorosuunnitteluohjelman päivittäminen tietokoneelle ei onnistunut. Vika sattui työvuorosuunnittelun ja palkan maksun suhteen kriittiseen aikaan. Ongelman korjaaminen kesti kohtuuttoman kauan, yhden viikon ajan.

2 Talousarvion toteutumisvertailu

2.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kajaanin Mamselli tuottaa laadukkaita ja kilpailukykyisiä ateria- ja puhtaanapitopalveluita kestäväen kehityksen mukaisesti, yhteistyössä kumppaneiden kanssa.	Ateria- ja puhtaanapitopalvelut on tuotettu kustannustehokkaasti ja asiakaslähtöisesti muuttuvissa tilanteissa. Asiakastytyväisyyskyselyjen ja kouluterveyskyselyn tulosten mukaan asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä koululounaan makuun ja laatuun sekä henkilökunnan palvelualltiuteen. Mamselli on aloittanut vastuullisuussuunnitelman laadinnan Vastuulliset ruokapalvelut kehitysohjelman puitteissa.	Toteutuksessa
Keskittyminen Kajaanin kaupunkikonsernille tuotettaviin ateria- ja puhtaanapitopalveluihin Kajaanin kaupungin omistajapolitiittisen ohjelman mukaisesti.	Mamsellin roolia kaupunkikonsernin ateria- ja puhtaanapitopalveluiden tuottajana kirkastettiin skenaariotyöskentelyn avulla.	Toteutuksessa
Mamsellissa on aktiivisessa käytössä laadunhallinnan toimintamallit ja työkalut.	Mamsellin laadunhallintaohjelmaa on arvioitu vuosisuunnitelman mukaan ja tunnistettuihin kehittämistarpeisiin on reagoitu.	Valmis

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Tuottovaatimus	Tilikauden ylijäämä >0 euroa	Tilikauden ylijäämä 389 400 €	Toteutuu

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Mahdollisimman nopeasti saatu asiakaspalautte auttaa kehittämään tuotteita ja palveluita entistä asiakaslähtöisemmiksi.	Mamselli osallistaa asiakkaita palvelutuotannon kehittämiseen	Luodaan asiakastiimeittäin mahdollisuuksia palvelutuotannon yhteiseen kehittämiseen	Mamselli on osallistanut asiakkaita palvelutuotannon kehittämiseen vuoden aikana eri tavoin. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa on toteutettu mm. oppilaiden makuraati. Mamsellissa on aloitettu asiakaskohtaisten asiakkuudenhallinnan toimintasuunnitelmien laadinta.	Toteutuu osittain

Resurssiäisautta luontokaupungissa

Tarjoiluhävikin vähentäminen	Sallittava tarjoiluhävikin määrä	< 10 %	Päiväkodeissa 15,15 % Peruskouluissa 11,9 % 2.asteella 10,7 % Tarjoiluhävikin kahden viikon tarkastelujaksot yksiköissä toteutettiin v. 2021 vk 12 -13 ja syksyllä vk 37-38. Toisen asteen oppilaitosten osalta tarjoiluhävikin seuranta toteutettiin vain syksyllä. Vimpelin ja Lukion yksiköissä määrä on alle 10 %. Pandemia-aika vaikeutti tuotannosuunnittelua ja hävikinhallintaa.	Ei toteudu ☐
Lautashävikin vähentäminen	Sallittava lautashävikin määrä	< 8 %	Päiväkodeissa 5,4 % Peruskouluissa 4,7 % 2.asteella 5,1 % Lautashävikin seurannassa samat ajankohdat kuin tarjoiluhävikillä.	Toteutuu ☒

Tulevaisuus nuorissa

Ruokailusuositusten mukainen ateriointi edistää ammattiin valmistuvien nuorten terveyttä ja hyvinvointia	Kouluaterioilla salaattia syövien opiskelijoiden osuus	45 %	Toisen asteen opiskelijoille suunnatun asiakastytyväisyyskyselyn (1.-12.11.2021) mukaan salaattia syö päivittäin 66 % opiskelijoista.	Toteutuu ☒
Mamselli haluaa olla haluttu työssäoppimis-, harjoittelu- ja työpaikka	Harjoittelu- /työssäoppimispaikkojen määrä	70 harjoittelijaa/työssäoppijaa	Työvuorosuunnitteluohjelmaan kirjattuja harjoittelijoita/työssäoppijoita 21 hlö.	Ei toteudu ☐

Osaajista elinvoimaa

Mamsellissa on oikeanlaista osaamista, oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa	Strategialähtöinen osaamisen kehittämissuunnitelman toteutuminen ja sen jatkuva kehittäminen	Tavoitteet toteutuneet 60 %	Asetettujen tavoitteiden toteutuminen noin 62,5 %.	Toteutuu ☒
--	--	-----------------------------	--	---

2.2 Riskienhallinta

- 20 – 25** **Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski.** Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
- 10 – 16** **Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski.** Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
- 4 – 9** **Huomioitava tai seurattava riski.** Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
- 1 – 4** **Ei riskiä tai hyvin matala riski.** Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Lainsäädäntömuutokset	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8	Riski ei ole toteutunut.
Rahoitusriskit	Talous ei ole tasapainossa. Tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu ei vastaa kustannuksia tai kustannusrakenne ei jousa kysynnän muutoksiin.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Riski ei toteutunut. Kuluneen vuoden aikana suurin osa opetuksen ja varhaiskasvatuksen toimipaikoista pysyi auki ja Mamsellin palvelutuotanto ja liikevaihto toteutuivat näillä toimialoilla lähes odotetun mukaisesti koronan varjosta huolimatta. Liikevaihdon toteuma jäi tosin ennakoitua ja budjetoitua pienemmäksi ravintolapalveluiden ja kahviotuottojen ja palveluiden sekä korkeakoulun ateriamyynnin osalta. Toimintaa ja palvelutuotantoa on pystytty mukauttamaan tarpeita vastaavaksi.
Toiminnalliset riskit	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden kanssa on ollut haasteita, muuten riski ei ole toteutunut.
Toiminnalliset riskit	Henkilöstön jaksaminen: Sairauspoissaolot vaikeuttavat palvelun tuottamista asiakkaalle. Työntekijät uupuvat lisääntyneen työkuorman vuoksi.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Mamsellin sairauspoissaolot ovat kasvaneet. Sairauspoissaolopäiviä tulee eniten tuki- ja liikuntaelinsairauksista. Poissaolojen kasvuun ovat vaikuttaneet myös tiukentuneet pandemiasta johtuvien poissaolojen ohjeistukset. Suurena huolena on työntekijöiden väsyminen pandemiatilanteen jatkumiseen ja jatkuviin muutostilanteisiin.
Vahinkoriskit	Keittiön kriittisten tuotantolaitteiden rikkoutuminen	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12	Riski toteutui kesällä, kun keittiö Lounatuulen kriittinen tuotantolaitte rikkoontui. Uuden osa toimittaminen kesti arvioitua kauemmin (n. 4vko). Riskin toteutuminen tuotannon kannalta hiljaisena aikana vähensi riskin vakavuutta eikä aiheuttanut taloudellista menetystä. Riskin ennaltaehkäisevät toimet on suunniteltu yhdessä kaupungin Tilakeskuksen kanssa.

Vahinkoriskit	Asiakkaalle tai henkilökunnalle aiheutuu henkilöturvallisuutta vaarantava vahinko	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Riski ei ole toteutunut.
---------------	---	--	--------------------------

2.3 Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
Päätöksentekoprosessi	Mamsellissa on selkeät vastuumäärittelyt.	Mamsellista vastuut on päivitetty uusia tehtävänkuvia vastaaviksi.
Henkilöstöasiat	Mamsellissa toimitaan voimassa olevien lakien ja asetusten, virka- ja työehtosopimusten sekä henkilöstöasioita koskevien konsernimääräysten, päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Mamsellissa on strategialähtöisen osaamisen kehittämissuunnitelma kolmelle vuodelle. Mamsellissa on ajantasaiset perehdyttämisohjeet.	Osaamisen kehittämissuunnitelma päivitetään vuosittain ja sen vaikuttavuutta arvioidaan johtoryhmässä kaksi kertaa vuodessa.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden noudattaminen Strategiset tavoitteet ohjaavat toimintaa. Talousprosessien kehittämistä jatketaan yhdessä konsernihallinnon talouspalveluiden kanssa.	Mamsellin liikevaihdon toteuma jäi noin 600 t. euroa budjetoitua pienemmäksi. Koronapandemialla on ollut negatiivinen vaikutus erityisesti ravintola- ja kahviopalveluiden myyntiin. Lisäksi ravintola Fox oli suljettu remontin vuoksi kevään 2021 ajan, millä oli korkeakoulun ateriamyyntiin negatiivinen vaikutus. Toisaalta kustannusten toteumat jäivät myös kaikkien kustannuserien osalta budjetoitua pienemmiksi. Mamsellin talousarvion ei tehty muutoksia vuoden aikana. Talouden prosessien kehitystyötä on jatkettu. Mamselli pilotoi syksyllä myyntilaskurobotiikkaa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava. Ostolaskut ja myyntilaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti. Kassojen tarkistukset	Toteutunut suunnitellusti. Kirjanpidon ajantasaisuuteen ja erilaisiin jaksotuksiin on kiinnitetty vuoden aikana erityistä huomiota kunnan tiukentuneiden talousraportointivaatimusten vuoksi. Myös ostolaskujen kiertoa ja erääntyneiden listaa on valvottu tehostetusti.
Talousraportointi	Taloustilanne käsitellään Mamsellin johtoryhmässä ja talousraportti lähetetään kuukausittain johtokunnan jäsenille. Tuloskeskustelut asiakkaiden kanssa	Mamsellin talouden toteuma on käsitelty johtoryhmässä kuukausittain ja johtokunnassa kokouksien yhteydessä. Asiakkaiden kanssa käyty tuloskeskustelut keväällä 2021.

Omaisuuuden hallinnointi	Mamsellin hankintojen ohjaus ja johtaminen on vastuutettu.	Toteutunut suunnitellusti.
Tietohallinto ja tietoturva	Mamsellissa on ajantasaiset toimintaan liittyvät tietosuojaselosteet. Mamsellin henkilöstöä koulutetaan kaupungin tietosuojaohjeista.	Henkilöstöä ohjattu toimimaan tietohallinnon päivitettyjen ohjeiden mukaisesti (tietosuojakoulutus) sekä suorittamaan koko henkilöstölle suunnattu tietosuojatesti.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Mamselli ei myönnä avustuksia, takauksia tai vakuuksia.	Tilanne pysynyt samana
Sopimushallinta	Mamsellissa on määritelty sopimusvastuut.	Toiminnot suunnitellulla tasolla.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Mamsellissa ei ole omaa hanketoimintaa.	Mamselli on mukana yhdessä hankkeessa (Vastuulliset ruokapalvelut kehityshanke), mutta Mamsellilla ei ole omaa hanketoimintaa.

Kajaanin Mamselli	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	149	166	157

2.4 Talousarvion toteumat, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa

Talousarvion toteutumisvertailu / tuloslaskelmaosa

Sisältää ulkoiset ja sisäiset tuotot ja kulut

	TA 2021	TP 2021	Poikkeama	TP 2020
Liikevaihto	11 062 487	10 409 107	-653 380	9 652 049
Liiketoiminnan muut tuotot	192 996	226 757	33 761	204 015
Materiaalit ja palvelut	-4 615 072	-3 980 010	635 062	-3 903 397
Henkilöstökulut	-5 702 569	-5 378 589	323 980	-5 078 449
Poistot ja arvonalentumiset	-35 000	-20 450	14 550	-12 947
Liiketoiminnan muut kulut	-892 342	-860 340	32 002	-881 069
Liikeylijäämä (-alijäämä)	10 500	396 475	385 975	-19 798
Muut rahoitustuotot	0	1	1	134
Korvaus peruspääomasta (<i>sitova</i>)	-500	-600	-100	-600
Muut rahoituskulut	-10 000	-6 476	3 524	-6 120
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	0	389 400	389 400	-26 384

Talousarvion toteutumisvertailu / tuloslaskelmaosa

Sisältää ulkoiset tuotot ja kulut

	TA 2021	TP 2021	Poikkeama	TP 2020
Liikevaihto	9 517 418	8 886 314	-631 104	8 330 896
Liiketoiminnan muut tuotot	192 996	226 757	33 761	204 015
Materiaalit ja palvelut	-3 068 053	-2 457 217	610 836	-2 582 244
Henkilöstökulut	-5 702 569	-5 378 589	323 980	-5 078 449
Poistot ja arvonalentumiset	-35 000	-20 450	14 550	-12 947
Liiketoiminnan muut kulut	-892 342	-860 340	32 002	-881 069
Liikelylijäämä (-alijäämä)	12 450	396 475	384 025	-19 798
Muut rahoitustuotot	0	1	1	134
Korvaus peruspääomasta (<i>sitova</i>)	-500	-600	-100	-600
Muut rahoituskulut	-10 000	-6 476	3 524	-6 120
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	1 950	389 400	387 450	-26 384

Talousarvion toteutumisvertailu / investointiosa

	TA 2021	TP 2021	Poikkeama	TP 2020
Koneet ja kalusto				
Fox at/pu irtaimisto	-70000	-25 604	44 396	
Lyseo at/pu irtaimisto				-37 515
Investoinnit yhteensä	-70000	-25 604	44 396	-37 515

Talousarvion toteutumisvertailu / rahoitusosa

	TA 2021	TP 2021	Poikkeama	TP 2020
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä	10 500	396 475	385 975	-19 798
Poistot ja arvonalentumiset	35 000	20 450	-14 550	12 947
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 500	-7 075	3 425	-6 586
Investointien rahavirta				
Investoinnit	-70 000	-25 604	44 396	-37 515
Toiminnan ja investointien rahavirta	-35 000	384 246	419 246	-50 952
Rahoituksen rahavirta				
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	-361 037	-361 037	53 180
Rahoituksen rahavirta	0	-361 037	-361 037	53 180
Rahavarojen muutos	-35 000	23 209	58 209	2 229
Rahavarojen muutos		23 209		2 229
Rahavarat 31.12.		82 573		59 364
Rahavarat 1.1.		59 364		57 135

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Sisältää ulkoiset tuotot ja kulut

	1.1. - 31.12.2021		1.1. - 31.12.2020	
Liikevaihto		8 886 313,60		8 330 895,83
Liiketoiminnan muut tuotot		226 756,59		204 014,97
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 833 091,06		-1 914 312,14	
Palvelujen ostot	-624 125,52	-2 457 216,58	-667 931,72	-2 582 243,86
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-4 324 354,74		-4 061 339,23	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-892 897,39		-881 784,83	
Muut henkilösivukulut	-161 337,18	-5 378 589,31	-135 324,97	-5 078 449,03
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 449,81		-12 946,87	
Arvonalentumiset	0,00	-20 449,81	0,00	-12 946,87
Liiketoiminnan muut kulut		-860 339,81		-881 068,69
Liikelylijäämä (-alijäämä)		396 474,68		-19 797,65
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	0,97		133,85	
Korvaus peruspääomasta	-600,00		-600,00	
Muut rahoituskulut	-6 475,76	-7 074,79	-6 120,09	-6 586,24
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä		389 399,89		-26 383,89
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia		389 399,89		-26 383,89
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)		389 399,89		-26 383,89
Tuloslaskelman tunnusluvut:				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		10,52		-0,73
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		10,52		-0,73
Voitto, %		4,38		-0,32

Sijoitetun pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + muille maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta) / (oma pääoma + sijoitettu koroll. vieras pääoma + poistoero ja vap.eht. varaukset)

Kunnan sijoittama pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta) / (oma pääoma + lainat kunnalta + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen varauksia / liikevaihto)

3.2 Tase

	31.12.2021	31.12.2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	63 167,71	58 013,87
Aineelliset hyödykkeet	63 167,71	58 013,87
Koneet ja kalusto	63 167,71	58 013,87
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 066 689,67	4 806 454,23
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	54 727,74	23 447,43
Saamiset kunnalta	4 829 875,71	4 604 011,52
Muut saamiset	21 509,59	52 872,94
Siirtosaamiset	78 003,96	66 758,81
Rahat ja pankkisaamiset		
Kassatilit	3 858,20	4 018,55
Maksuliiketililit	78 714,47	55 344,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ	5 129 857,38	4 864 468,10
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	3 901 177,11	3 511 777,22
Peruspääoma	300 000,00	300 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä	3 211 777,22	3 238 161,11
Tilikauden ylijäämä	389 399,89	-26 383,89
VIERAS PÄÄOMA	1 228 680,27	1 352 690,88
Lyhytaikainen	1 228 680,27	1 352 690,88
Ostovelat	305 966,16	309 486,03
Velat kunnalle	40 994,45	1 446,66
Muut velat	75 401,24	68 277,09
Siirtovelat	806 318,42	973 481,10
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	5 129 857,38	4 864 468,10
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	76,05	72,19
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	13,48	15,85
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	3 601	3 212

Omavaraisuusaste %

= 100 * (oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus %

= 100 * (vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €

= edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

3.3 Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	396 474,68	-19 797,65
Poistot ja arvonalentumiset	20 449,81	12 946,87
Rahoitustuotot ja -kulut	-7 074,79	-6 586,24
	409 849,70	-13 437,02
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-25 603,65	-37 514,65
Toiminnan ja investointien rahavirta	384 246,05	-50 951,67
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-225 864,19	-160 010,20
Saamisten muutos muilta	-11 162,11	747 632,66
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-147 991,21	-201 540,71
Korottomien velkojen muutos muilta	23 980,60	-332 901,29
Rahoituksen rahavirta	-361 036,91	53 180,46
Rahavarojen muutos	23 209,14	2 228,79
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	82 572,67	59 363,53
Rahavarat 1.1.	59 363,53	57 134,74
	23 209,14	2 228,79
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	985	875
Kassan riittävyys, pv	3	0
Quick ratio	4,12	3,55
Current ratio	4,12	3,55

Kassan riittävyys pv

= 365 pv * rahavarat 31.12. / kassasta maksut tilikaudella

Quick ratio

= (rahat ja pankkisaamiset + rah.arvopaperit + lyhytaikaiset saamiset) / (lyhytaikainen vieras pääoma - saadut ennakot)

Current ratio

= (vaihto-omaisuus + lyhytaikaiset saamiset + rah.arvopaperit + rahat ja pankkisaamiset) /
(lyhytaikainen vieras pääoma - saadut ennakot)

3.4 Tilikauden tuloksen käsittely

Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen johtokunta allekirjoittaa Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen tilinpäätöksen vuodelta 2021 ja päättää, että tilikauden ylijäämä 389 399,89 euroa kirjataan Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen taseeseen oman pääoman tilikauden yli-/alijäämä tilille.

Liikelaitoksen johtokunta esittää tilinpäätöksen Kajaanin kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on aktivoitu välittömään hankintamenuon.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina pysyvien vastaavien taloudellisen pitoajan perusteella.

Alle 10.000 euron hankinnat on kirjattu vuosikuluksi.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

	2021	2020
Ateriapalvelut	5 650 053	5 445 533
Puhtaanapitopalvelut	3 449 191	3 037 332
Hallinto + hankkeet	13 826	52 046
yhteensä	9 113 070	8 534 911

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet:

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua Kajaanin kaupungin poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten hyödykkeiden hankintamenuosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

	Poistoaika vuotta
Aineelliset hyödykkeet Muut koneet ja kalusto	5

Tuloutus kaupungille

	2021	2020
Peruspääoman korko	600,00	600,00
Yhteensä	600,00	600,00

4.3 Taseen liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat 31.12.2021

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Koneet ja kalusto	
		Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1	58 013,87	58 013,87
Lisäykset tilikauden aikana	25 603,65	25 603,65
Tilikauden poisto	-20 449,81	-20 449,81
Poistamaton hankintameno 31.12	63 167,71	63 167,71
Kirjanpitoarvo 31.12	63 167,71	63 167,71

Vaihtuvat vastaavat 31.12.2021

Saamisten erittely

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöltä				
Myyntisaamiset	0,00	34 958,90	0,00	15 254,39
Yhteensä	0,00	34 958,90	0,00	15 254,39
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset	0,00	5 157,22	0,00	3 852,77
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	5 157,22	0,00	3 852,77
Saamiset kunnalta				
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	4 829 875,71	0,00	4 604 011,52
Yhteensä	0,00	4 829 875,71	0,00	4 604 011,52
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	14 611,62	0,00	4 340,27
Muut saamiset	0,00	21 509,59	0,00	52 872,94
Siirtosaamiset	0,00	78 003,96	0,00	66 758,81
Yhteensä	0,00	114 125,17	0,00	123 972,02
Saamiset yhteensä	0,00	4 984 117,00	0,00	4 747 090,70

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset siirtosaamiset	2021	2020
Kela, korvaus työterveyshuollosta	49 696,00	40 717,50
Kela, ateriatuki	6 035,20	2 403,66
ELY-keskus, palkkatuki	21 784,51	23 000,00
Muut erät	488,25	637,65
Yhteensä	78 003,96	66 758,81

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
Oma pääoman erittely

	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	300 000,00	300 000,00
Peruspääoma 31.12.	300 000,00	300 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä	3 211 777,22	3 238 161,11
Tilikauden ylijäämä	389 399,89	-26 383,89
yhteensä	3 901 177,11	3 511 777,22

Vieras pääoma

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat	0,00	9 874,47	0,00	6 388,38
Yhteensä	0,00	9 874,47	0,00	6 388,38
Velat kunnalle				
Ostovelat	0,00	40 994,45	0,00	1 446,66
Yhteensä	0,00	40 994,45	0,00	1 446,66
Velat muille				
Ostovelat	0,00	296 091,69	0,00	303 097,65
Muut velat	0,00	75 401,24	0,00	68 277,09
Siirtovelat	0,00	806 318,42	0,00	973 481,10
Yhteensä	0,00	1 177 811,35	0,00	1 344 855,84
Vieras pääoma yhteensä	0,00	1 228 680,27	0,00	1 352 690,88

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2021	2020
Lomapalkkavelkajaksotukset	806 318,42	778 322,75
Muut erät	0,00	187 539,00
Yhteensä	806 318,42	973 481,10

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

	2021	2020
Leasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	16 328,58	19 984,27
Myöhemmin maksettavat	10 334,46	39 968,54
Yhteensä	26 663,04	59 952,81

4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	2021	2020
Henkilöstön määrä 31.12. (htv2)		
vakinaiset	135,2	126,00
määräaikaiset	16,9	19,50
työllistetyt	4,7	3,00
Yhteensä	156,8	148,50
Henkilöstökulut		
Tuloslaskelman henkilöstökulut		
Maksetut palkat	4 459 900,08	4 172 849,63
Henkilöstökorvaukset	-135 545,34	-111 510,40
Palkat ja palkkiot yhteensä	4 324 354,74	4 061 339,23
Eläkekulut	892 897,39	881 784,83
Muut henkilösivukulut	161 337,18	135 324,97
Tuloslaskelman henkilöstökulut yhteensä	5 378 589,31	5 078 449,03
Aktivoidut henkilöstökulut yhteensä		

5 Kirjanpito ja tosittelajit

KIRJANPITOKIRJAT

Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Myyntireskontra	sähköinen
Ostoreskontra	sähköinen
Palkkakirjanpito	sähköinen
Käyttöomaisuuskirjanpito	sähköinen
Tase-erittelyt	sähköinen
Tilinpäätös	sidottu

TOSITELAJIT

AB	Käyttöomaisuus kirjanpitotosite	sähköinen
AF	Käyttöomaisuus poistotosite	sähköinen
AZ	Käyttöomaisuus purkamisen tosite	sähköinen
DZ	Myyntireskontra Asiakkaat-maksu	sähköinen
K1	Kirjanpitolittyä maksuliikenne	sähköinen
K2	Sips muistiot	sähköinen
KG	Ostoreskontra toimittajat-hyvitys	sähköinen
KP	Ostoreskontra tilien ylläpito	sähköinen
KR	Ostoreskontra toimittajat lasku	sähköinen
KZ	Ostoreskontra toimittajat maksu	sähköinen
M1	Myyntireskontraliittyä	sähköinen
PA	Palkat	sähköinen
RE	Hankinta - lasku brutto	sähköinen
RV	Myynti - laskun siirto	sähköinen
SA	Pääkirjatilitosite	sähköinen
SB	Palkat lomapalkkavaraukset	sähköinen
WE	Varastokirjaukset tavaravastaanotto	sähköinen
ZK	Liittymät palvelukassa	sähköinen
ZD	Luottotappiokirjaus	sähköinen

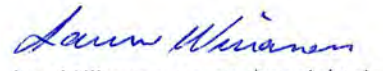

6 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kajaanissa 25.2.2022

Johtokunta:

Kaija Patronen, puheenjohtaja

Lauri Niiranen, varapuheenjohtaja

Tommi Ikäheimo

Karoliina Kuvaja

Piritta Korhonen

Anu Kuosmanen

Tytti Kääminen

Tuula Vuorinen, liikelaitoksen johtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen.

Kajaanissa päivänä kuuta 2022

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Antti Kääriäinen, KHT, JHTT

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Tilinpäätös 2021

Sisällys

1 Toimintakertomus	3
1.1 Liikelaitoksen johtajan katsaus	3
1.2 Liikelaitoksen hallinto	6
1.3 Taloudellinen kehitys	7
1.4. Olennaiset tapahtumat	8
1.5. Liikelaitoksen henkilöstö.....	9
1.6. Ympäristöasiat	9
1.7. Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittymiseen vaikuttavat seikat .	10
2 Talousarvion toteutumisvertailu	11
2.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	11
2.2 Riskienhallinta	13
2.3 Sisäinen valvonta	15
2.4 Talousarvion toteuma, tuloslaskelma ja investointiosa	18
3 Tilinpäätöslaskelmat	19
3.1 Tuloslaskelma.....	19
3.2 Rahoituslaskelma	20
3.3 Tase.....	22
3.4 Tilikauden tuloksen käsittely.....	23
4 Tilinpäätöksen liitetiedot	24
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	24
4.2 Tuloslaskelman liitetiedot	24
4.3 Taseen liitetiedot	25
4.4 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	27
4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	27
4.6 Toimeksiantojen pääomat	27
5 Kirjanpitokirjat ja tositelajit	28
6 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä	29

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

1 Toimintakertomus

1.1 Liikelaitoksen johtajan katsaus

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos on vastannut toisen asteen koulutuksesta yhdeksän vuoden ajan. Liikelaitoksen oppilaitoksia ovat Kajaanin lukio ja Kainuun ammattiopisto. Kiinteät toimipaikat sijaitsevat Kajaanissa, Vuokatissa, Kuusamossa ja Vantaalla. Henkilöstöä on ollut päätyyneenä toimintavuonna keskimäärin 335 ja opiskelijoita noin 3 500 (opiskelijavuosiksi muunnettuna). Eläkkeelle jäi 11 henkilöä. Sairauspoissaoloja oli keskimäärin 3,9 päivää työntekijää kohden.

Koulutusliikelaitoksen taloudellinen ja toiminnallinen tulos on erinomainen vuodelta 2021, kuten se on ollut jokaisena yhdeksänä toimintavuonna. Ylijäämien kautta on voitu operoida isoja investointeja pienemmällä riskillä ja varauduttu ns. kestävyysvajeen mahdollisesti tulevaisuudessa aiheuttamiin sopeuttamistoimiin toisen asteen koulutuksen osalta. Hyvä ja vakaa taloudellinen kehitys on edellyttänyt viime vuosikymmenellä raskaita sopeuttamistoimia, kun valtiolta on leikannut erityisesti ammatillisen koulutuksen valtionosuuksia.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksessa tuloksellisuuden osuus on merkittävässä roolissa, ja Kainuun ammattiopisto on pärjännyt edelleen koulutuksen järjestäjien välisissä vertailussa hyvin. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän ennakoimattomuus ja kilpailutilanne suhteessa muihin koulutuksen järjestäjiin tuo kuitenkin haasteita tulevaisuuden suunnitteluun. Vuosittaiset rahoitusvaihtelut voivat olla suuria ja niihin pitää osata varautua. Keskeistä on oman toiminnan jatkuva kehittäminen.

Kajaanin lukio on vakiinnuttanut kestävänsä taloutensa jo viitenä edellisenä vuonna saavutetulle vakaalle tasolle. Tervettä talouskehitystä ovat tukeneet erityisesti kohtuullisen hyvä hakijatilanne, vähäinen keskeyttämisten määrä ja kurssitarjoituksen kehittäminen sekä kiinteistömenojen jakaminen KAO:n liiketalouden sekä hius- ja musiikkialan koulutuksen kanssa. Puhtaalla valtionosuusrahoituksella toimiminen on kuitenkin haastavaa ja henkilöstöä kuormittavaa. Kajaanissa toteutettavan lukiokoulutuksen kustannukset ovat merkittävästi alle valtakunnan keskitason.

Valtakunnalliseen lukiouudistukseen ja uusiin opetussuunnitelmiin oli Kajaanin lukiossa varauduttu hyvin ja vastuullisesti.

Organisaatiouudistus

Koulutusliikelaitos uudisti organisaatiotaan 1.8.2020. Organisaatiouudistuksen lähtökohtana oli moniportaisuuden vähentäminen ja esimiesten saavutettavuuden parantaminen. Esimiestasoa madallettiin ja tulosyksikköjakoa tarkasteltiin uudelleen. Tuloyksiköitä organisaatiossa on yksitoista (11). Uuden organisaation mukainen talousarvio laadittiin vuodelle 2021. Organisaatiouudistus koskettaa vain KAO:n toimintoja ja sitä on pidetty johtamista ja vuorovaikutusta selkeyttävänä ratkaisuna.

Palkintoja

Suomen lukioiden valtakunnallisissa kilpailuissa Kajaanin lukio menestyi laajalla rintamalla mm. kemiassa, biologiassa ja maantiedossa.

Koulutuksen järjestäjä 2020-palkinto myönnettiin Kainuun ammattiopistolle Autoalan Keskusliiton AKL Summit -suur tapahtumassa Finlandia-talolla marraskuussa. KAO on esimerkillisesti kehittänyt autoalan koulutustoimintaa oppimisen, toimintaympäristön muutosten ja teknologian kehittämisen näkökulmasta. KAO palkittiin alan opettajien koulutukseen tarkoitettulla avustuksella ja tunnustuspalkinnolla.

Rehtori Raimo Sivonen palkittiin vuoden ammatillisena johtajana lokakuussa Tampereella. Raimo Sivonen jätti Kainuun ammattiopiston rehtorin tehtävät vuoden lopussa ja siirtyi kevätlukukauden ajaksi erityistehtäviin. Sivonen on toiminut rehtorina vuodesta 2007 asti ja hän eläköityy syyslukukauden alussa 2022.

Koronan vaikutukset toimintaan

Maaliskuussa 2020 alkoi taistelu koronavirusta vastaan. Terveysturvallisuus on ohjannut kaikkia toimintoja siitä asti. Etäopetukseen ei kuitenkaan jouduttu turvautumaan päätyyneenä vuonna kuin yksittäisissä tapauksissa Kajaanissa. Kuusamon ja Vantaan tilanne oli haastavampi. Yleinen ja koko yhteiskuntaa koskenut perusajatus oli se, että lähiopetusta rajoitettiin vain aivan viimeisenä

keinona. Tartuntamäärät olivat sillä tasolla, että etäopetuksen haitat olisivat olleet vielä hyötyjä suuremmat inhimillisen elämän osalta.

Keväällä 2021 saatiin laajasti rokotteet käyttöön ja rokotteiden antama suoja on ollut hyvä ainakin vaikeampia tautivariaatioita kohtaan. Opiskelijoiden rokottaminen saatiin käyntiin heti kesälomakauden jälkeen.

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos varautui myös influenssavirukseen ja siitä aiheutuviin terveydellisiin haittoihin suojaamalla henkilöstönsä influenssarokotteilla marraskuussa. Rokotteen ottamista suositeltiin erityisesti koronapandemian aikana, koska samanaikaisesti sairastettu influenssa ja korona voi olla vielä vaarallisempi. Rokotteen otti noin 70 % henkilöstöstä.

Ns. maskipakosta keskusteltiin pitkin vuotta. Mielipiteitä oli monia oppilaitosten sisällä ja erityisesti ulkopuolella. Pakkoa ei koulutuksen järjestäjä voi juridisesti määrätä, mutta koulutusliikelaitoksen toimintaympäristöissä lähettiin työturvallisuuslain kautta liikkeelle ja painotettiin sitä, että jokaisella opiskelijalla ja työntekijällä pitää olla oikeus turvalliseen opiskelu- ja työympäristöön. Koko ajan painotettiin vastuuta toisista lähimmäisistä.

Ympäristöasioiden näkökulmasta koronavuosi on tuonut hyvääkin. Matkustamisen väheneminen on näkynyt taloudessa ja ympäristökuormituksessa. Koulutusliikelaitoksessa ei ole voitu järjestää normaalilla tavalla lähitapahtumia. Valmistujaisia on vietetty pienessä piirissä ja erilaisia tapahtumia striimattuna verkossa. Henkilöstön tavanomaisia kevätjuhlia ja pikkujouluja ei ole järjestetty.

Opiskelijat

Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärät ovat pysyneet hyvällä tasolla ns. jatkuvan haun ja kesäopintojen sekä oppisopimuskoulutuksen ansiosta. Kajaanin lukion opiskelijamäärä on pysynyt oletetuilla tasoilla.

Ammatillisen tutkinnon suoritti yhteensä 1055 opiskelijaa, joista perustutkinnon 656, ammattitutkinnon 332 ja erikoisammattitutkinnon 67 opiskelijaa. Ammatillisen tutkinnon ohella yo-tutkinnon suoritti yhteensä 10 opiskelijaa. Kajaanin lukiossa ylioppilastutkinnon suorittaneita oli yhteensä 150.

Uusi oppivelvollisuuslaki tuli voimaan elokuun alussa. Sen myötä oppivelvollisuus laajeni toiselle asteelle ja opinnoista tuli täysin maksuttomia perusopetuksessa päättävälle nuorille. Oppivelvollisuuden laajennus tulee voimaan ikäluokka kerrallaan. Uudistus toi kunnille ja koulutuksen järjestäjille uusia tehtäviä ja velvoitteita, keskustelu kustannusten kattamisesta ja myös uudistuksen vaikuttavuudesta kävi vuoden aikana vilkkaana.

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden keski-ikä on noussut ja suuri enemmistö KAO:n opiskelijoista on täysi-ikäisiä. Opiskelijoiden keskeyttämisä analysoitaessa on todettu, että suurin keskeyttäneiden ryhmä koostuu 18–25 vuotiaista opiskelijoista. Jatkuva haku on helpottanut merkittävästi opiskelemaan pääsemistä, mutta se on myös lisännyt keskeyttämisä. Kajaanin lukiossa keskeyttämisten määrät ovat pysyneet alhaisina ja keskeyttäneet ovat siirtyneet valtaosin jatkamaan opintojaan KAO:lle.

Opiskelija- ja väestöpohjan rapautuminen Kainuun ja Koillismaan alueella aiheuttaa vuosikymmenen lopulla toimintojen ja talouden sopeuttamistoimia. Vastaavat haasteet koskettavat useita koulutuksen järjestäjiä Suomessa ja alueellinen kehitys on entisestään eriarvoistunut. Koulutuksen järjestäjän ydinosamista on se, että kyetään sopeutumaan kulloiseenkin markkina- ja kysyntätilanteeseen. Toisaalta myös alueella on kyettävä näkemään entistäkin voimakkaammin toisen asteen koulutus yhtenä keskeisenä elinvoiman ja aluekehityksen välineenä.

Toimitilamuutokset

OPPI 3 asuntolarakennuksen (ns. käärmetallo) purkamisesitykseen saatiin Kajaanin kaupungin rakennusvalvonnalta kielteinen päätös. Syksyn aikana käynnistettiin asuntolan peruskorjauksen uudelleensuunnittelu. OPPI 5 ja 6 rakennuksille suunniteltiin ja osittain jo toteutettiin noin 2 milj. euron kevyttä peruskorjausta (katto, ikkunat ja ilmastointikone sekä osittain pintoja).

Seppälän kampuksen tilaratkaisut saivat kovan kolauksen, kun päärakennuksen purkamisesitykseen saatiin kielteinen päätös. Tilatarve on merkittävästi pienentynyt juuri toimistomaisen rakennuksen osalta ja rakennus olisi mahdollista korvata vain neljänneksen nykyrakennuksesta olevalla kiinteistöllä. Navetan peruskorjaus on myös ajankohtainen ja 1890 luvulta oleva ns. johtajan talo kaipaisi pikaista peruskorjausta.

Kuusamon kaupungin kanssa suunniteltiin merkittävää kiinteistömassan pienentämisestä KAO Kuusamon kampuksella ja Kuusamon toisen asteen koulutuksen keskinäisen yhteistyön tiivistämisestä sekä johtamisjärjestelmän uudistamista.

Kesällä 2020 valmistuneen Vuorikadun kampuksen laajennusosa oli yksi vuoden 2021 valtakunnallisista puupalkinto -ehdokkaista.

Yhteistyötä omassa ja alueen toimintaympäristössä

Edukai Oy jatkoi itsenäistä, yhtiömuotoista toimintaansa Kainuun ammattiopiston rinnalla ei-tutkintotavoitteisen, markkinoilla toteutettavan koulutuksen järjestäjänä. Kilpailutilanne markkinoilla on entisestään koventunut ja opiskelijahankinta vaikeutunut. Tilinpäätös päättyi kuitenkin selkeästi ylijäämäiseksi.

Vuokatin urheiluopiston ylläpitäjänä toimii Vuokatin säätiö ja Kainuun ammattiopisto on ollut vuodesta 2010 alkaen sen yhtenä taustayhteisönä. Liikunta-alan ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa on ollut Kajaanin kaupungilla vuodesta 2019 alkaen. Kainuun ammattiopiston hyvinvointiala on ollut vastuussa liikunta-alan koulutuksista Vuokatissa. Liikunta-alan koulutusta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Vuokatin urheiluopiston kanssa ja opiskelijamäärät ovat kasvaneet. Liikunta-alan koulutuksen laajentaminen KAO:n Kuusamon toimipaikkaan käynnistettiin ja tavoitteena on aloittaa monimuotokoulutus syyslukukaudella 2022.

Ruka Nordic tapahtumassa Kuusamon Rukalla marraskuussa ja EYOF:n (Euroopan nuorten talviolympiafestivaali) jääkiekkoturnauksen järjestelyissä Kajaanissa joulukuussa KAO:n opiskelijat olivat näkyvässä roolissa. Lisäksi KAO:n opiskelijat olivat vuoden aikana mukana toteuttajana useissa pienemmissä tapahtumissa, vaikka koronatoimet niitä vähensivätkin.

Ammatilliset opettajat AO ry:n valtakunnalliset opintopäivät ja vuosikokous pidettiin KAO:lla Kajaanissa marraskuun lopussa. KAO:n opiskelijat ja henkilöstö sai paljon myönteistä palautetta päivien järjestelyistä. Päiville osallistui myös OAJ:n puheenjohtaja Olli Luukkainen.

Keväällä julkistettiin Kajaanissa yli 100 vuoden aikana toteutettua lukiokoulutusta käsittelevä historiateos. Professori, tietokirjailija Reijo Heikkisen kirjoittama A4 kokoinen ja 368 sivua sisältävä teos Opin poluilla oppineita otettiin kiinnostuksella vastaan lukijoiden keskuudessa. Teoksella kunnioitettiin 370 vuotta täyttäneitä Kajaanin kaupunkia ja erityisesti lukiokoulutusta.

Kainuun ammattiopiston rehtorin virka oli haettavana syksyllä ja hakijoita oli 16. Rehtoriksi valittiin kehittämisspäällikkö, KM Anu Kuosmanen.

Liikelaitoksen uusi johtokunta käynnisti toimintansa lokakuussa. Johtokunta on katsonut heti vastuullisesti ja laajalaisesti tulevaisuuteen. Yhteistyö Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy:n kanssa on toiminut hyvin.

Valtakunnallista julkista keskustelua ohjasi keskustelu uusien hyvinvointialueiden synnystä. Uudistus ei kosketa suomalaista koulutusjärjestelmää suoraan, mutta sillä tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia julkisen talouden rahoitusjärjestelmään ja ainakin siitä syystä myös koulumaailman tulee seurata tiiviisti uudistuksen kehitystä. Koulutusliikelaitoksen johtaja kutsuttiin keväällä Eduskunnan sivistysvaliokunnan kuultavaksi hallituksen esityksestä hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä.

Henkilöstö on suorittanut tehtävänsä vastuullisesti ja yhdessä opiskelijoiden kanssa on pystytty edelleen rakentamaan tulevaisuuteen katsovaa toiminta- ja työskentelymallia. Liikelaitoksen yhdeksäs toimintavuosi onnistui kauttaaltaan hyvin. Haluan kiittää koko liikelaitoksen henkilöstöä ja opiskelijoita hyvästä ja vastuullisesta työstä koronavuonna 2021.

Omalta osaltani haluan kiittää työnantajaani, Kajaanin kaupunkia, yli 26,5 vuoden mittaisesta virkasuhteesta siirtyessäni uusiin työtehtäviin toisen työnantajan palvelukseen. Uskon, että koulutusliikelaitoksen tulevaisuus on, ajan haasteista huolimatta, valoisa ja Kajaanin kaupunki jatkaa vastuullista ja tulevaisuuteen katsovan omistajapolitiikan toteuttamista. Oppilaitokset ovat olemassa opiskelijoita varten ja jatkossa keskiössä on entistä enemmän opiskelijoista välittäminen ja huolehtiminen, opiskelijan kohtaaminen sekä tietysti opetuksen ja ohjauksen laadukas antaminen.

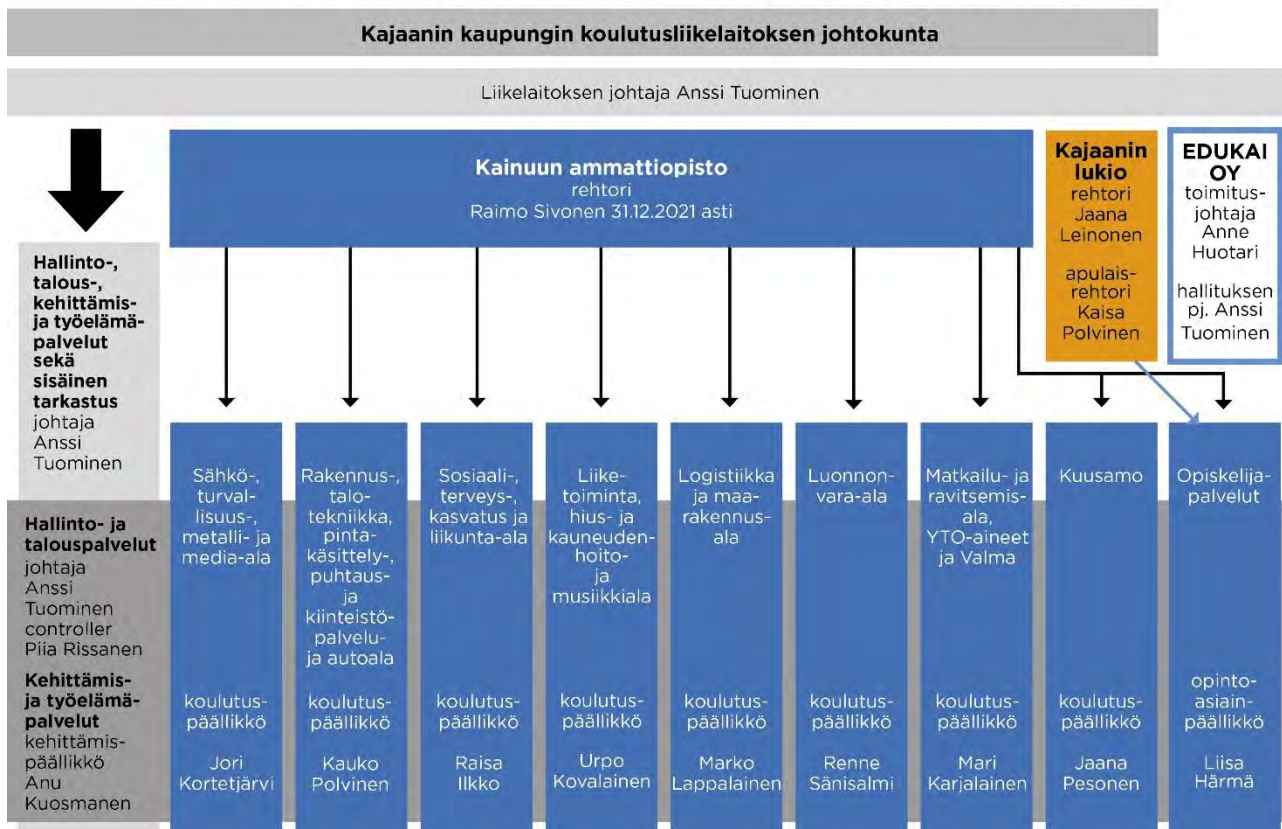
Anssi Tuominen

Koulutusliikelaitoksen johtaja

1.2 Liikelaitoksen hallinto

Kajaanin kaupungin ylläpitämä koulutusliikelaitos on aloittanut toimintansa vuonna 2013. Koulutusliikelaitos järjestää toisen asteen lukiokoulutusta (Kajaanin lukio) ja ammatillista koulutusta (Kainuun ammattiopisto). Lukiokoulutuksella on toimipaikka Kajaanissa ja ammatillisella koulutuksella Kajaanissa, Kuusamossa, Vantaalla ja Vuokatissa.

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen organisaatio 1.8.2020

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen toimintaa säätelevät lukiokoulutuksesta ja ammatillisesta koulutuksesta annetut lait ja asetukset sekä muut ammatillista ja lukio-opetusta koskevat säädökset ja määräykset, Kajaanin kaupungin hallintosääntö ja koulutusliikelaitoksen johtokunnan hyväksymä toimintasääntö.

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Liikelaitoksella on oma johtokunta, jonka kautta kaupunki toteuttaa omistajaohjaustaan. Johtokunnassa on edustajat myös Kuusamosta, Kuhmosta/Suomussalmelta. Liikelaitoksen johdon muodostavat johtokunta, liikelaitoksen johtaja ja tulosalueiden johtajat/rehtorit (lukio ja ammatillinen koulutus). Liikelaitoksen tulosalueet ovat ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen tulosalueet. Liikelaitoksen sisällä toimii kaksi oppilaitosta: Kajaanin lukio ja Kainuun ammattiopisto ja lisäksi erillisenä yksikkönä, kilpailuneutraalilla tavalla toimiva kaupungin omistama liikelaitoksen tytäryhtiö Edukai Oy.

Vaalikauden 2021–2023 johtokunnan jäsenet

Kajaanin kaupungin hallituksen päätöksellä 28.9.2021 § 215, vaalikaudella 2021–2023 toimii seuraavista jäsenistä ja varajäsenistä koostuva johtokunta.

Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Raimo Tornberg, pj (Kajaani)	Mika Heikkinen (Kajaani)
Anne Koski-Heikkinen, varapj (Kuusamo)	Tomi Meriläinen (Kuusamo)
Elina Kempainen (Kuusamo)	Hannu Ervasti (Kuusamo)
Valtteri Arffman (Kajaani)	Jyrki Lesonen (Kajaani)
Piritta Korhonen (Kajaani)	Peppiina Hakkarainen (Kajaani)
Juho Leinonen (Kajaani)	Jaakko Perhovaara (Kajaani)
Pirra Keränen (Kajaani)	Leena Törrö (Kajaani)
Johanna Saarivaara (Kajaani)	Senni Kela (Kajaani)
Mikko Polvinen (Kuhmo)	Terttu Huttu-Juntunen (Suomussalmi)
Minna Keränen, henkilöstön edustaja (Kajaani)	Eira Piipponen (Kajaani)
Auli Halonen, kh:n edustaja (Kajaani)	

Kajaanin kaupunginhallituksen päätöksellä 13.8.2019 § 149, vaalikaudella 2019–2021 toimi seuraavista jäsenistä ja varajäsenistä koostuva johtokunta.

Varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Pauli Pyykkönen, pj (Kajaani)	Tommi Anttalainen (Kajaani)
Anne Koski-Heikkinen, varapj. (Kuusamo) 17.6.2020 alkaen	Tomi Meriläinen (Kuusamo)
Noora Kyllönen (Kajaani)	Susanna Määttä (Kajaani)
Eero Suutari (Kajaani)	Kari Saukkonen (Kajaani)
Ella Kiljunen (Kajaani)	Tiina Heikkinen (Kajaani)
Esa Niiranen (Kajaani)	Karl Kunnas (Kajaani)
Olga Alanne (Kajaani)	Eila Aavakare (Kajaani)
Mervi Tornberg-Karjalainen (Kuusamo)	Pauli Miettinen (Kuusamo)
Tuovi Kempainen (Suomussalmi)	Pekka Heikkinen (Kuhmo)
Minna Keränen, henkilöstön edustaja (Kajaani)	Eira Piipponen (Kajaani)
Helena Ohtonen, kh:n edustaja (Kajaani)	

1.3 Taloudellinen kehitys

Koulutusliikelaitoksen taloudellinen tilanne jatkui hyvänä vuonna 2021. Liikelaitoksen tilinpäätöksen mukainen ylijäämä on 2 795 067 € ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin. Kulunut vuosi elettiin yhä koronapandemian varjossa, millä on osaltaan ollut vaikutus joidenkin kustannuserien arvioitua pienempään toteumaan. Toisaalta uusi oppivelvollisuuslaki ja maksuton toisen asteen koulutus toivat liikelaitoksen kummallekin oppilaitokselle uusia velvoitteita ja lisäkuluja, joihin ei talousarviossa ollut varattuna määrärahoja. KAO jatkoi menestyksekkäällä uralla koulutuksenjärjestäjien välisessä valtakunnallisessa kisassa kelluvan rahoitusjärjestelmän suhteen, millä on koko liikelaitoksen tuloksen osalta suuri merkitys.

Koulutusliikelaitoksen liikevaihdon toteuma oli 34,6 M €, josta valtionosuudet olivat suurin tuloerä (32,7 M €, 94,6 % liikevaihdosta). Tuloksellisuuteen perustuva ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on suosinut KAO:a rahoitusjärjestelmän uusimisesta (2018) asti. Ammatillisen koulutuksen rahoitusta jaetaan erillisillä lisärahoitushauilla pitkin vuotta. KAO sai näistä kahdesta erillisestä lisärahausta 1,1 M € perusrahoituksen harkinnanvaraista korotusta opettajien ja ohjaajien sekä opetuksen tukitoimiin sekä 206 000 € kohdennettavaksi koronavirustilanteen johdosta tarvittaviin tukitoimiin. KAO:n valtionosuudet olivat yhteensä 29,2 M € ja kasvua edelliseen vuoteen oli noin 460 t. € (+1,6 %). Liikelaitokselle tehtiin vuoden aikana talousarviomuutos vastaamaan ennakoitua korkeampina toteutuneita ammatillisen koulutuksen valtionosuuksia.

Lukion lopullinen valtionosuuskertymä oli 3,5 M €, johon sisältyy takautuvasti vuosilta 2019 ja 2020 maksettua valtionosuutta noin 23 000 €. Lukion kuluneen vuoden valtionosuutta jouduttiin myös palauttamaan noin 80 000 € laskentapäivien opiskelijamäärien oltua rahoituspäätöstä pienempiä. Lukio sai valtion erityisavustuksena 53 000 €, joka on kohdennettu koronan aiheuttamaan oppilaiden tuen tarpeeseen.

Liikelaitoksen liiketoiminnan muiden tuottojen toteuma sisältää erilaisia tukia, avustuksia, kurssimaksuja ja muita pienempiä toimintatuottoja. Niiden kokonaistoteuma oli 1,6 M € ja kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 5,6 %.

Liikelaitoksen kustannusten osalta maksuttoman toisen asteen kustannukset näkyvät aineiden ja tarvikkeiden ostoissa, joiden talousarvioon oli varattu määrärahaa vajaa 1,9 M €, mutta budjetti ylittyi noin 3,1 %. Edelliseen vuoden ostojen toteuma ei ole vertailukelpoinen, koska vuoden 2020 lukuihin sisältyy oppilastyönä valmistetun omakotitalon kustannukset. Palveluiden ostojen osalta kokonaiskustannukset jäivät selvästi alle talousarvion, ja kasvu edelliseen vuoteen verrattuna on hyvin maltillinen + 1,7 %. Koronatilanteen ja vakiintuneen etätönn johdosta säästöä on syntynyt erityisesti matkustus, majoitus ja ravitsemuspalveluissa. Myös oppilaiden ateriapalveluiden toteuma on selvästi alle budjetoidun, mutta kasvua edelliseen vuoteen on 7,2 %.

Liikelaitoksen yhteisten kustannusten määrä on kasvanut. Yhteisten kustannusten osuutta liikevaihtoon verrattuna on pyritty pitämään lähellä 10 %, mutta vuonna 2020 osuus oli 12,6 % ja kuluneena vuonna 14,2 %. Kustannusten määrään on vaikuttanut esimerkiksi mm. oppivelvollisuuden tuomat erinäiset vaatimukset sekä tietohallinnon kulujen kasvu.

Henkilöstökulujen osalta koulutusliikelaitoksen talousarvioon oli varattu 19,4 M €, mutta toteuma oli lopulta hieman alle 20 M €. Talousarvion ylitys tulee KAO:n puolelta, jossa erillishakujen myötä saatua opetuksen ja ohjauksen lisärahoitusta on käytetty ja tehty uusia rekrytointeja. Lukion henkilöstökulujen toteuma oli budjetoidun mukainen. Koko liikelaitoksen henkilöstömenot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna noin 8,7 %. Kasvua selittää uusien rekrytointien lisäksi kunnallisten työehtosopimusten 1 %:n yleiskorotus (04/2021 alkaen) sekä syksyllä tehty työehtosopimusten mukainen järjestelyvaraerän jako, joka koski koko liikelaitosta.

Vuosi sitten tilinpäätöksen yhteydessä todettiin, että KAO odotti korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä oppilastöinä myytävien palveluiden ja tuotteiden suhteen. Useamman vuoden kestäneen prosessin lopputuloksena kuitenkin oli kielteinen päätös, eli jatkossakin oppilastyönä myytävät palvelut ja tuotteet ovat arvonnäkökulmasta myyntiä. Verottajan vuonna 2020 tekemään arvonnäkökulmasta ei tullut takaisinmaksuvelvollisuutta. Koulutusliikelaitoksella ei toteutettu lomautuksia vuonna 2021 ja henkilöstökustannusten määrä suhteutettuna liikevaihtoon oli 57,7 %.

Liiketoiminnan muut kulut olivat yhteensä noin 6 M €, josta suurin osuus ovat vuokratulot (=toimitilat, leasingit ja muut vuokrat 96,5 %). Kokonaisvuokratulot olivat yhteensä 5,8 M €, kasvua edelliseen vuoteen 2,5 %. Kasvu tulee it-leasinglaitteiden vuokratuloksista (+19,1 %), toimitilojen vuokratulokset ovat pienentyneet edellisestä vuodesta. Leasinglaitteiden määrä on kasvanut maksuttoman oppivelvollisuuden myötä.

Koulutusliikelaitoksen poistojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna 25,4 %. Kasvu johtuu edellisen vuoden Vuorikadun kampuksen kiinteistön korjaamisesta. Kuluneen vuoden osalta investoinnit toteutuivat budjetoitua pienempinä (TA 906 t. €, TOT 814 t.€).

Liikelaitoksen varsinaisen toiminnan tulos on noin 2,0 miljoonaa € ylijäämäinen. Liikelaitoksen kehittämisrahastoa käytettiin vuoden aikana 285 000 euroa. Poistoero ja rahastonvähennyskirjaukset ovat tulosvaikutukseltaan yhteensä 760 t. €.

Liikelaitoksen kuluneen vuoden 2,8 M €:n tulos on jatkoa liikelaitoksen onnistuneelle talouden hallinnalle, johtamiselle ja pitkäjänteiselle työlle varsinkin ammatillisen koulutuksen mahdollisiin rahoitusvaihteluihin varautumisessa. Taloudellisten puskureiden olemassaolo antaa luottoa myös tulevaan vuoteen, sillä vuoden 2022 varsinaiset rahoituspäätöksen julkaistiin joulukuussa 2021 ja Kainuun ammattiopiston rahoitus näyttäisi jäävän huomattavasti pienemmäksi kuin aiempina vuosina. Tulevan vuoden aikana tehtävät lisärahoituspäätökset voivat vielä parantaa tilannetta, mutta riskinä jo useamman vuoden ajan nähty kelluva rahoitusjärjestelmä ja mahdolliset merkittävät erot varainhoitovuosien välisessä rahoituksessa näyttäisivät nyt mahdollisesti olevan toteutumassa. Tällöin taloudellisille puskureille on tarve jo lähitulevaisuudessa. Lukion rahoitusosuus näyttää kuitenkin kasvavan tulevalle vuodelle.

1.4. Olennaiset tapahtumat

- Vuotta leimasi koronapandemian varjo. Kajaanissa opetus pystyttiin toteuttamaan lähiopetuksena, Vantaalla ja Kuusamossa joitain etäopetusjaksoja. Koulutusliikelaitos mahdollisti henkilöstönsä suojaamisen influenssavirukselta järjestämällä korona- ja influenssarokotustilaisuudet omissa tiloissaan.
- Henkilöstön Parempi työyhteisö-kysely toteutettiin. Koulutusliikelaitoksen vastausprosentti oli 72 % ja tulokset olivat kokonaisuudessaan hyvät.
- Kajaanin lukiokoulutuksen historiategiä "Opin poluilla oppineet" valmistui, kirjailijana Reijo Heikkinen.
- Kevään yhteishaussa lukion ensisijaisia hakijoita/aloituspaikka 1,08, KAO:ssa 1,01.

- Uusi oppivelvollisuuslaki ja maksuton toinen aste tulivat voimaan 8/2021. Uudistuksen vaatimuksiin valmistauduttiin kevään aikana.
- Lukion uusi opetussuunnitelma hyväksyttiin.
- Koulutusliikelaitoksen toimitiloissa OPPI 5-rakennusta peruskorjattiin. Oppi 3 asuntolan ja Seppälän kampuksen tilaratkaisut jäivät pöydälle.
- Liikelaitoksen uusi johtokunta aloitti toimintansa (09/2021)
- Autoalan keskusliitto myönsi KAO:n autoalalle Koulutuksen järjestäjä 2020-palkinnon.
- Kesällä 2020 valmistuneen Vuorikadun kampuksen laajennusosa oli yksi vuoden 2021 valtakunnallisista puupalkinto - ehdokkaista.
- Logistiikka- ja maanrakennusalan tulosityksikön, koulutuspäällikön määräaikaisessa virassa aloitti Marko Lappalainen.
- Rehtori Raimo Sivonen palkittiin vuoden ammatillisena rehtorina.
- KAO:n uudeksi rehtoriksi valittiin Anu Kuosmanen (1.1.2022 alkaen).

1.5. Liikelaitoksen henkilöstö

Kajaanin koulutusliikelaitoksen henkilöstövahvuus vuonna 2021 oli yhteensä 319,80 (v. 2020 303,3) HTV 2:a, jossa nousua edellisestä vuodesta 16,5 HTV 2:n verran.

Palvelussuhteiden määrä 31.12.2021 tilanteen mukaan oli 338 henkilöä (318 hlöä v. 2020). Palvelussuhteiden määrä on vaihdellut kuukausittain, minimissään 320 henkilöä ja maksimissaan 339 henkilöä. Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen koko henkilöstöstä työskenteli 31.12.2021 toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa 283 henkilöä (84 %), määräaikaisessa palvelussuhteessa 55 henkilöä (16 %). Virkasuhteessa työskenteli 262 ja työsuhteessa 76 henkilöä. Palvelussuhteista 312 oli kokoaikaisia ja osa-aikaisia 22 henkilöä ja sivutoimisia 4. Palveluksessa olevan henkilöstön sukupuolijakauman mukaan koulutusliikelaitoksessa työskenteli 156 miestä (46 %) ja 182 naista (54 %). Henkilöstön keski-ikä oli 49,5 vuotta (49,9 vuotta v. 2020).

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma oli 16,2 miljoonaa euroa (50 802 €/HTV 2) ja henkilöstökulut henkilösivukuluineen yhteensä 19,98 miljoonaa euroa (18,4 milj. euroa v. 2020). Henkilöstökulujen osuus liikevaihdosta oli 57,73 % (v. 2020 53,73 %), nousua 4,0 prosenttiyksikköä vuoteen 2020 verrattuna. Poissaolot palkattomien yksityisasioiden vuoksi laski 631 työpäivällä vuoteen 2020 verrattuna (v. 2021 52 työpäivää; v. 2020 yhteensä 683 työpäivää). Vuoden aikana eläkkeelle siirtyi 11 henkilöä ja heidän tilalleen on palkattu uusia työntekijöitä.

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen koulutuspäiviä kertyi yhteensä 505 kalenteripäivää (612 pv v.2020). Osaamisen kehittämisen kokonaiskustannukset olivat 74 514 euroa, 0,02 % liikevaihdosta. Koko Henkilöstö on kehittänyt omaehtoisesti osaamistaan mm. pedagogisilla koulutuksilla ja muilla alansa kuuluvilla erikostumiskoulutuksilla. Henkilöstön omaehtoista koulutusta on tuettu kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Kainuun ammattiopiston henkilöstöä on osallistunut tiimioppimisen valmennuksiin, kestävän kehityksen koulutuksiin, työssä tarvittavien kortti- ja passikoulutuksiin, hätäensiapukoulutuksiin ja muihin käytännön opetusasioihin ja arkistointiin liittyviin koulutuksiin. Lisäksi henkilöstö on osallistunut alakohtaisiin substanssikoulutuksiin. Lisäksi Kuusamossa koko henkilöstölle on hankittu Positiivinen psykologia työhyvinvoinnin kehittäjänä-koulutus. Tämä jatkuu vielä keväällä 2022. Kajaanin lukion henkilöstön osaamisen kehittäminen on keskittynyt opetussuunnitelmapirosessiin ja opetussuunnitelmien käyttöönottoon. Koko henkilöstö osallistui syksyllä Kainutlaatuinen ope - tapahtumaan.

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksessa huolehditaan hyvin lakisääteisestä työhyvinvointi- ja työsuojelutoiminnasta sekä tuetaan omaehtoista työhyvinvointia monipuolisesti. Koulutusliikelaitoksen sairauspoissaolotyöpäivien määrä väheni edelleen 1,1 työpäivällä/HTV (2021 3,9 tp/HTV ;2020 5,0 tp/HTV). Työpäivissä mitattuna sairauspoissaolot laskivat 18 % (v. 2021 1246; v. 2020 1526) ja sairauslomien palkkakustannukset pienenevät 45 078 euroa, 19 % (v. 2021 191 731 e/v, v. 2020 236 809 e/v). Työhyvinvointia on tuettu lähinnä henkilöstökerhon toimintojen avulla sekä liikunta- ja kulttuurietu ePassilla. Henkilöstöllä on mahdollisuus käyttää myös työnantajan liikuntatiloja harrastus- ja virkistyskäyttöön. Koulutusliikelaitoksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä työterveyshuollon kanssa sairauspoissaolojen ennaltaehkäisevien toimien kehittämiseksi.

1.6. Ympäristöasiat

Koulutusliikelaitoksen visio 2025 on ”Innostuksen ja kestävän kehityksen lähde”.

Toimimme kestäväällä tavalla, huolehtien opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnista. Huomioimme toiminnassa kestävä kehityksen periaatteet kaikilla osa-alueilla: opetuksessa, toimintakulttuurissa ja johtamisessa. Olemme jatkossakin kestävä kehityksen sertifioitu oppilaitos.

OKKA säätiön Kestävä kehityksen sertifikaatti on lähes kaikilla KAO:n aloilla Vuokatin liikunta-alaa ja Kajaanin prosessialaa, Kajaanin hius- ja kauneudenhoitoalan kauneudenhoidon osaamisalaa sekä Kuusamon logistiikka-alaa lukuun ottamatta. Nämä alat ja lukio hakevat sertifikaattia vuoden 2022 aikana. Ensimmäinen sertifikaatti on saatu KAO:lle vuonna 2010 ja viimeisin vuonna 2017. KAO on ollut keskeisesti mukana kestävä kehityksen indikaattoreiden luomisessa. Uusinta-auditoinnit tehtiin sosiaali- ja terveysalalla, kasvatus- ja ohjausalalla ja matkailu- ja ravitsemisalalla tammikuussa 2021. Vuoden 2022 auditointeihin ja uusinta-auditointeihin valmistauduttiin syksyllä 2021. Keke-työ on jatkuvaa kehittämistä, eikä keskity pelkästään tehtäviin auditointeihin. Kestävä kehitys on jatkossakin osa normaalia toimintaa oppilaitoksessa.

Kestävä kehitys liittyy meidän jokapäiväiseen toimintaamme ja tehtäviin päätöksiin. Kao on vakiinnuttanut kaksi kertaa vuodessa pidettävät kestävä kehityksen teemaviikot toimintaan. Kao tekee sidosryhmäyhteistyötä kestävä kehityksen teemoissa mm. Kainuun Liikunnan, Ekokympin, Kajaanin Mamsellin ja Suomen Pyöräilykuntien verkoston kanssa. KAO:lla on kestävä kehityksen tiimi, jossa on edustajat koulutusaloilta. Tiimi tapaa säännöllisesti koordinoiden kestävä kehityksen toimintaa (mm. kestävä kehityksen teemaviikkoja) kestävä kehityksen koordinaattorin koollekutsumana.

Keinoja tilojen käyttöasteen seurantaan on selvitelty ja testattu vuoden kuluessa. Selvitystä jatketaan, koska toimivaa seurantatapaa ei ole vielä saatu luotua.

1.7. Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät sekä muut toiminnan kehittämiseen vaikuttavat seikat

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät riskiarvioineen ja toteutumineen on eritelty tarkemmin kohdassa 2.2 Riskienhallinta.

2 Talousarvion toteutumisvertailu

2.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Koulutusliikelaitos toimii perustehtävänsä "Tarjoamme kaikille mahdollisuuden osaamisen jatkuvaan kehittämiseen ja oppimiseen" mukaisesti. Visiona on olla innostuksen ja kestäväen kehityksen lähde. Arvoina ovat yhteisöllisyys ja yksilöllisyys sekä hyvät tavat.	Koulutustarjonta on pystytty pitämään monipuolisena, jolloin erilaisen osaamisen hankkiminen on ollut asiakkaille mahdollista. Oppisopimusten määrä on kasvanut, mikä on lisännyt työelämässä toimivien osaamisen lisäämisen. Koulutusten toteuttamistapa on mahdollistanut opintojen joustavan aloittamisen ympäri vuoden.	Toteutuksessa
Strategisina tavoitteina ovat ihmisläheinen organisaatio ja johtaminen, pedagogiikan uudistaminen, työelämä- ja korkeakouluyhteistyön vahvistaminen sekä itseohjautuvuuden ja vuorovaikutustaitojen tukeminen.	Johtoryhmätyöskentelyn (esimiesten kokoukset, pedagogien johtoryhmä) toimintamalli on kehittänyt esimiesten välistä tiedonkulkua ja se on antanut esimiehille tukea omien tulosyksikköjen toiminnan johtamiseen. Johdon katselmuksilla on pystytty arvioimaan tavoitteiden saavuttamista sekä kehittämään toimintaa.	Toteutuksessa

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko.	1500 €	Toteutuu
Tilikauden ylijäämä	> 0	Tilikauden ylijäämä 2 795 067 €	Toteutuu

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	KAOn yhteishaun 1. sijaiset hakijat	Yli 520	564 kpl	Toteutuu
Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	KAOn jatkuvan haun hakijamäärä vuodessa	Yli 1 800	1989 kpl. Samalla hakijalla voi olla useita hakemuksia.	Toteutuu
Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	Kajaanin lukion hakijamäärä	Yli 180	195 kpl 1.sijaisia hakijoita. Hakijoita yhteensä 303 kpl (syksyn yhteishaku).	Toteutuu

Koulutusliikelaitos hyödyntää käyttäjälähtöistä teknologiaa.	Amis-opiskelijakyselyn kohta 6. Opetustilat, välineet, työpaikat, digitaaliset ja muut oppimisympäristöt edistävät oppimistani.	> 4,2	4,3	Toteutuu
--	---	-------	-----	---

Resurssiiviisautta luontokaupungissa

Koulutusliikelaitos toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	Olemme kestävän kehityksen sertifioitu koulutusliikelaitos (OKKA-säätiö). Kaikkien yksiköiden sertifiointi ja niiden päivittäminen.	Vuosittainen suunnitelman mukainen itsearviointi ja lukiolle on saatu OKKA-sertifikaatti	Suunnitellut itsearviointit tehty. KAO on muutamaa koulutusala lukuun ottamatta sertifioitu OKKA-sertifikaatilla. Lukion sertifiointityö on vielä kesken.	Toteutuu osittain
Koulutusliikelaitos käyttää tiloja tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.	Tilojen käyttöaste	Luodaan malli tilojen käyttöasteen seurantaan	Tilojen käyttöasteen seurantaan on luonnosteltu työkalu ja erilaisia menetelmiä. Työkalu ei ole vielä käytössä. Liikelaitoksen tilojenkäytön arviointia ja tarvetta ollaan tehty aktiivisesti.	Toteutuu osittain

Tulevaisuus nuorissa

Opiskelijamme viihtyvät ammattiopistossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Amis-opiskelijakyselyn päättökysely, kohta 31. Suositteletko oppilaitosta? (1–10)	> 8,5	8,7 Valtakunnallinen KA 8,3	Toteutuu
Opiskelijamme viihtyvät lukiossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Lukion opiskelijakysely: Voin suositella Kajaanin lukiota muille.	> 4,2	4,0	Ei toteudu
Opiskelijamme viihtyvät ammattiopistossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Opintojen keskeyttäminen KAOssa (Koski-palvelusta katsotaan eronneeksi)	< 2020	2020 12,2 % 2021 11,9 %	Toteutuu
Opiskelijamme viihtyvät lukiossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Opintojen keskeyttäminen lukiossa.	≤ 2,0 %	3,9 %	Ei toteudu

Osaajista elinvoimaa

Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta	Suoritettujen tutkintojen lukumäärä Suoritettujen tutkinnonosien lukumäärä	> 2020	2020 1033 kpl tutkintoja 2021 1055 kpl tutkintoja 2020 8383 kpl tutkinnon osia 2021 7845 kpl tutkinnon osia	Toteutuu
--	---	--------	--	---

			Uusien solmittujen oppisopimusten määrä: 2020 714 2021 1025	
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyttyä tai jatkavat opintojaan.	Amis-päätöksele: Oma arvioksi tulevasta tilanteestasi koulutuksen jälkeen. Vastauksena: Töissä tai jatko-opinnoissa	> 87 %	86,5 %	Ei toteudu ☐
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyttyä tai jatkavat opintojaan.	Lukion opiskelijoiden sijoittuminen töihin tai jatko-opintoihin	> 90 %	83 % 1 v tutkinnon jälkeen vuodelta 2019 on tuorein saatavilla oleva tieto.	Ei toteudu ☐

2.2 Riskienhallinta

	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Henkilöstöriskit (eläköityminen ja osajien saatavuus)	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12	Tehtävät on saatu täytettyä, mutta ei välttämättä toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin.
Strategiset riskit	Osaaminen yksittäisten ihmisten varassa, sijaisjärjestelyt	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Riski on toteutunut osittain, vaikka sijaisjärjestelyitä on tehty ja mietitty etukäteen. Lukiolla riski konkretisoitui ja lukio oli ilman opinto-ohjaajaa 2,5 kuukautta. Pitkiä sijaisuuksia on ollut erityisen hankala täyttää.
Strategiset riskit	Uusi opettajuus (opettaja pedagogina ja ohjaajana, toiminta siirtyy enemmän työpaikoille, jaettu asiantuntijuus/yhteistyön lisääntyminen, digitalisaation haltuunotto esim. etäopetuksessa)	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12	Riski ei ole toteutunut, mutta pedagoginen yhteistyö työelämän kanssa vaatii edelleen kehittämistä. Valmius hyödyntää digitaalisia menetelmiä opetuksessa on parantunut.
Strategiset riskit	Uusi strategia ja sen toimeenpano	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6	Riski ei ole toteutunut. Strategian jalkautus on onnistunut ja viety käytäntöön erilaisilla toimenpiteillä.

Toiminnalliset riskit	Henkilöstön ja esimiesten jaksaminen	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6	Riski ei ole toteutunut. Vuonna 2021 on työpaikkakäyntien ja ennaltaehkäisevän työterveyshuollon taso on pystytty pitämään ennallaan. Henkilöstön sairauspoissaolot ovat vähentyneet entisestään edellisestä vuodesta.
Rahoitusriskit	Ammatillisen koulutuksen rahoitusmalli: <ul style="list-style-type: none"> Opiskelijamääräkehitys (opiskelijavuosien kehitys) Opiskelijoiden suoritukset (tutkinnot ja tutkinnon osat) Vaikuttavuus (opiskelijoiden työllistyminen, opiskelijapalaute ja työelämäpalaute) Rahoitusmallin sisäistäminen Asetusmuutos 2021 	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Liikelaitoksen rahoitusriskit eivät toteutuneet ja tulos on ennakoitua parempi. Lukion valtionosuutta jouduttiin palauttamaan 80 000 € laskentapäivien mukaisen opiskelijamäärän ollessa pienempi kuin rahoituspäätöksessä. Ammatillisen koulutuksen kelluva rahoitusjärjestelmä ja vuoden aikana useasti toteutettavat erilliset rahoitushaut vaikeuttavat valtionosuustulojen kokonaisarviointia. KAO:n valtionosuusrahoituspäätökset vuodelta 2021 olivat yhteensä noin 29,2 M. €. KAO:n opiskelijavuosien määrä oli yhteensä 2889.
Toiminnalliset riskit	Ammatillisen koulutuksen reformin haltuunotto (henkilökohtaistaminen ja yksilölliset opintopolut, työelämäyhteistyön lisääminen, tutkintorakenne/laaja-alaisuus)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Reformin haltuunotto ja etenkin HOKS:iien täytäntöönpano vaativat edelleen kehittämistä.
Toiminnalliset riskit	Kainuun ja Koillismaan väestökehitys: ikääntyminen, syntyvyyden lasku ja nuorten väheneminen. Vaikutus KAO:n ja Kajaanin lukion opiskelijamääriin.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 2 8	Riski on toteutunut osittain. Ammatillisen koulutuksen jatkuvalla haulalla ollaan pystytty korvaamaan nuorempien ikäluokkien pienenemistä. Nykyisellä opiskelijamäärällä ei kuitenkaan pystytty vastaamaan työelämän akuuttiin osaajatarpeeseen.
Toiminnalliset riskit	Toimitilat ja niiden käyttöaste	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Toimitilojen käyttöasteen mittaamiseen ei olla saatu ratkaisua. Seppälän pääarakennuksen sekä OPPI 3-asuntolarakennuksen purkulupaesitykset evättiin. Rakennusten peruskorjaaminen aiheuttaisi yli 15 M. euron investointipaineen kaupungille. Nämä tilaratkaisut ovat auki edelleen.
Toiminnalliset riskit	Asuntoloiden tilanne (opiskelija-asuntolainvestointitarpeita tulevaisuudessa)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6	Riski ei toteutunut, mutta riski on edelleen olemassa Kuntokadun, Seppälän ja Kuusamon asuntoloiden osalta (tilojen kunto).
Toiminnalliset riskit	Monipuoliset pedagogiset oppimisen toteutustavat (digitaaliset ratkaisut, lähiopetus, monimuoto-opetus, työelämässä oppiminen jne.)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Riski ei ole toteutunut. Opetusmenetelmät ovat monipuolistuneet.

Toiminnalliset riskit	Uusi organisaatio ja johtamisjärjestelmä vastaamaan tämän hetken ja tulevaisuuden haasteita	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6	Riski ei toteutunut, organisaatiouudistus on onnistunut.
Toiminnalliset riskit	Prosessien selkeyttäminen, vastuiden määrittäminen ja dokumentointi	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6	Riski ei ole toteutunut. Prosessien kuvaamistyötä ja yhtenäistämistä on tehty KAO:lla, lukiolla työ on aluillaan.
Toiminnalliset riskit	Tietohallinnon uudelleen organisointi	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 4 20	Riski on toteutunut osittain. Koulutusliikelaitos on palkannut omaa ict-henkilökuntaa, jotta on pystytty varmistamaan ydinprosessien toimiminen ja uudesta oppivelvollisuuslaista aiheutuneet velvoitteet.
Vahinkoriskit	Työturvallisuus (vastuiden selkiyttäminen ja prosessien tukeminen)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Riskit eivät ole toteutuneet. Työturvallisuuteen liittyviä prosesseja on kehitetty vuoden 2021 aikana ja työ jatkuu edelleen.
Vahinkoriskit	Yleinen oppilaitosturvallisuus (opiskeluympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden lisääminen)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Riski ei ole toteutunut. Opintien ja Vuorikadun kiinteistöihin on palkattu vartijat. Lisäksi on perustettu oppilaitosturvallisuuden kehittämissyöryhmä.
Toiminnalliset riskit	Oppivelvollisuusiän nosto syksyllä 2021: sisältää toteutuessaan sekä toimintaan että talouteen kohdistuvaa riskiä.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Riski on toteutunut osittain. Oppivelvollisuusiän noston tuomiin uusiin toiminnallisiin vaatimuksiin on pystytty vastaamaan, mutta taloudelliset riskit ovat toteutuneet. Koulutusliikelaitoksen talousarviossa ei ollut varattuna erillistä määrärahaa oppivelvollisuuden noston aiheuttamiin kustannuksiin eikä kustannuksia ole kompensoitu rahoituksessa. Aiheutuneet ylimääräiset kustannukset olivat syksyn osalta noin 255 000 € (sisältäen henkilöstökuluja ja ostoja).

2.3 Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet	Toteutunut 2021
Päätöksentekoprosessi	Toimitaan 2020 päivitetyn toimintasäännön, sekä Kajaanin kaupungin hallintosäännön mukaisesti.	Toteutunut suunnitellusti. Koulutusliikelaitoksen Päätöksenteon ja johtamisen periaatteet-asiakirja sekä toimintakäsikirja on päivitetty (Johtokunta 7.10.2021 § 26 ja 27). Asiakirjat ovat lisänneet päätöksenteonprosessien läpinäkyvyyttä ja ymmärrettävyyttä liikelaitoksessa.
Henkilöstöasiat	Noudatetaan voimassa olevia työehtosopimuksia ja Kajaanin kaupungin ohjeistuksia.	Toteutunut suunnitellusti. Kehityskeskusteluiden toteuma vuonna 2021 oli 85 %.

	<p>Henkilöstön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelut.</p> <p>Koulutusliikelaitoksen uudessa organisaatiossa toimii pedagoginen suunnittelija, jonka tehtäviin kuuluu liikelaitoksen henkilöstön osaamisen kehittämisen koordinointi.</p>	<p>Henkilöstön kehittämisen koordinointi ei ole toteutunut riittävässä määrin.</p>
Taloussuunnittelu	<p>Talousarvion sitovuuden noudattaminen.</p> <p>Investointiosan toteuttaminen.</p> <p>Vuosittaiset tuloseskustelut tulosyksiköiden esimiesten kanssa.</p> <p>Talouden prosessien kehittämistä jatketaan yhteistyössä konsernihallinnon talouspalveluiden kanssa.</p>	<p>Koulutusliikelaitoksen talousarvioon tehtiin vuoden aikana muutos, jossa korjattiin valtionosuustuloja vastaamaan vuoden aikana muuttuneita rahoituspäätöksiä. Henkilöstökulujen osalta talousarvion määräraha ylittyi noin 580 000 €. KAO on toteuttanut lisärekrytointeja laajennetun oppivelvollisuuden vaatimusten mukaisesti sekä OPH:n opetukseen ja ohjaukseen kohdennetun lisärahoituksen myötä.</p> <p>Koulutusliikelaitoksen investointimääräraha oli 906 t.€, josta jäi toteutumatta noin 90 t. €. Varattua määrärahaa pienempään toteumaan vaikutti mm. koronan vuoksi aiheutunut komponenttipula teknisten koulutusalojen investoinneissa. Koulutusliikelaitoksen investointien hankintaprosessia tehostetaan ja aikaistetaan vuonna 2022.</p> <p>Vuosittaiset tuloseskustelut sekä talouden prosessien kehittäminen on toteutunut suunnitellusti.</p>
Kirjanpito ja maksuliikenne	<p>Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava.</p> <p>Ostolaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti. Huolehditaan sijaisjärjestelyistä ja opastuksesta.</p> <p>Kassojen tarkistukset.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p> <p>Ostolaskujen kierto on ajantasaiseen käsittelyyn on kiinnitetty erityisesti huomiota.</p> <p>Kassojen tarkistukset on suoritettu syksyllä sekä tilinpäätöksen yhteydessä.</p>
Talousraportointi	<p>Kuukausittaisen taloustilanteen käsittely esimieskokouksissa ja johtokunnassa.</p> <p>Esimiehillä on vastuu oman tulosalueensa talouden seurannasta. Mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p> <p>Vuoden aikana on tehostettu tulosyksikkö- ja koulutusaloilta talouden seuranta. Talouden controller on läpikäynyt talouden toteuman läpi aloittain esimiehen kanssa 3 kuukauden välein, minkä lisäksi esimiehet ovat seuranneet oman alueensa talouden toteumaa kuukausitasolla.</p>
Omaisuuksien hallinnointi	<p>Koulutusliikelaitoksen hankinnoissa noudatetaan kilpailutettuja hankintasopimuksia.</p>	<p>Hankinnoissa on noudatettu kaupungin kilpailutettuja hankintasopimuksia.</p> <p>Koulutusliikelaitoksen hankinta- ja ostoprosessien kehitystyö ei ole edistynyt</p>

	Yhteistyö ja hankintaprosessien kehittäminen konsernihallinnon hankinta-asiantuntijoiden kanssa.	vuoden aikana toivotulla tavalla. Työ jatkuu kaupungin hankintapalveluiden kanssa.
Tietohallinto ja tietoturva	Toimitaan Kajaanin kaupungin tietohallinnon kanssa yhteistyössä tehtyjen tietoturvaan liittyvien ohjeiden mukaan. Liikelaitoksen uudessa organisaatiossa on aloittanut tietosuoja- ja arkistoyhteyshenkilö. Tietohallintouudistuksen jatkuva arviointi.	Yhteistyö Kajaanin kaupungin tietohallinnon kanssa on sujunut aikaisempaa sujuvammin ja osittain palvelujärjestelmän osia on myös palautettu koulutusliikelaitoksen vastuulle. Koulutusliikelaitoksen tiedonhallintatyö on edennyt: asiakirjajulkisuuskuvaukset, tiedonohjaussuunnitelmat sekä tiedonhallintamallin tietovarantojen ja tietoaineistojen työt lukiolle ja KAO:lle ovat valmiit. Sähköisen arkistoinnin työ on kesken ja tulee valmistumaan vuoden 2022 aikana.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Koulutusliikelaitos ei myönnä vakuuksia eikä takauksia. Liikelaitoksen johtaja myöntää avustukset henkilökuntakerholle ja Urheiluakatemialle.	Toteutuneet suunnitellusti.
Sopimushallinta	Toimintasääntö määrittelee sopimusten tekijät ja sopimusten hallinnoinnista vastaa hallintosihteeri.	Toteutunut suunnitellusti.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Hankkeiden avulla kehitetään toimintaa strategian mukaisesti ja niitä koordinoidaan koulutusliikelaitoksen kehittämis- ja kv-tiimissä.	Toteutunut suunnitellusti. Vuonna 2021 toteutuksessa olleet tai rahoituspäätöksen saaneet hankkeet: Kansainvälisyshankkeita 17 kpl, 896 000 € Muita hankkeita 34 kpl, arvo 4,1 M €.

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	303	330	320

2.4 Talousarvion toteuma, tuloslaskelma ja investointiosa

Tuloslaskelma

	TA 2021	TA 2021 muutokset	muutosten jälkeen	TP 2021	Poikkeama
Liikevaihto	32 528 848	1 830 232	34 359 080	34 625 816	-266 736
Liiketoiminnan muut tuotot	1 764 500		1 764 500	1 647 879	116 621
Materiaalit ja palvelut	-7 836 634		-7 836 634	-7 064 179	-772 455
Henkilöstökulut	-19 408 566		-19 408 566	-19 988 816	580 250
Poistot ja arvonalentumiset	-1 550 468		-1 550 468	-1 131 246	-419 222
Liiketoiminnan muut kulut	-5 676 271		-5 676 271	-6 049 383	373 112
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-178 591		1 651 641	2 040 071	-388 430
Korkotuotot	0		0	12	-12
Muut rahoitustuotot	3 800		3 800	4 167	-367
Korvaus peruspääomasta (<i>sitova</i>)	-1 500		-1 500	-1 500	0
Muut rahoituskulut	-6 600		-6 600	-7 461	861
Varausten ja rahastojen muutos	336 133		336 133	759 778	-423 645
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	153 242		1 983 474	2 795 067	-811 593

Investointiosa

Investointiosa	TA 2021	TA 2021 muutokset	TA 2021 muutosten jälkeen	Tot 1 - 12/2021	TA - TOT 2021
1902000086 Logistiikka/7 v.	170 000		170 000	165 288	4 712
1902000225 Sähkö	45 000		45 000	21 088	23 912
1902000291 Metall	178 500		178 500	197 753	-19 253
1902000292 Autoala		20 000	20 000	18 379	1 621
1902000290 Turvallisuusala	75 000		75 000	46 069	28 931
1902000171 Luonnonvara-ala	100 000	-42 400	57 600	1 332	56 268
1902000226 Maatila	100 000		100 000	129 637	-29 637
1902000900 Opiskelijapalvelut		20 000	20 000	20 094	-94
1902000091 Kuusamo/yhteiset	60 000	-31 000	29 000	26 737	2 263
1902000846 Metsäala		42 400	42 400	42 327	73
1902000729 Prosessiala	40 000		40 000	45 989	-5 989
1902000167 Tietohallinto	0	31 000	31 000	30 102	898
1902000725 Vertikaalipilotti investointi	65 000		65 000	29 468	35 532
1902000168 Rakennus- ja talotekniikka	20 000	-20 000	0		0
1902000728 Valma	20 000	-20 000			0
1902000642 Media-ala	33 000		33 000	39 858	-6 858
Yhteensä	906 500	0	906 500	814 121	92 379

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma sisältää ulkoiset tuotot ja kulut	1.1.-31.12.2021		1.1.-31.12.2020	
Liikevaihto		34 625 816,12		34 228 921,79
Liiketoiminnan muut tuotot		1 647 178,98		1 561 022,87
Tuet ja avustukset kunnalta/kuntayhtymältä		700,00		0,00
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 956 491,54		-2 260 155,51	
Palvelujen ostot	-5 107 687,14	-7 064 178,68	-5 019 063,34	-7 279 218,85
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-16 246 429,37		-15 006 216,61	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-3 145 790,41		-2 891 982,12	
Muut henkilösivukulut	-596 596,15	-19 988 815,93	-492 859,41	-18 391 058,14
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 131 246,34		-902 165,54
Liiketoiminnan muut kulut		-6 049 382,68		-5 927 344,74
Liikelylijäämä (-alijäämä)		2 040 071,47		3 290 157,39
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	4 166,66		3 970,17	
Korvaus peruspääomasta	-1 500,00		-1 500,00	
Muut rahoituskulut	-7 461,21	-4 782,43	-7 393,49	-4 923,32
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä		2 035 289,04		3 285 234,07
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia		2 035 289,04		3 285 234,07
Varausten ja rahastojen muutos				
Poistoeron vähennys (+)	474 778,27		-4 042 845,46	
Rahastojen vähennys (+)	285 000,00	759 778,27	4 545 798,47	502 953,01
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)		2 795 067,31		3 788 187,08
Tuloslaskelman tunnusluvut:				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		11,37		21,55
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		11,37		21,55
Voitto, %		5,9		9,6

Sijoitetun pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + muille maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta)/

(oma pääoma + sijoitettu koroll. vieraspääoma + poistoero ja vap.eht. Varaukset)

Kunnan sijoittama pääoman tuotto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maks. korkokulut + korvaus peruspo:sta)/

(oma pääoma + lainat kunnalta + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto %

= 100 * (yli-alijäämä ennen varauksia / liikevaihto)

3.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	1.1.-31.12.2021	1.1.-31.12.2020
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	2 040 071,47	3 290 157,39
Poistot ja arvonalentumiset	1 131 246,34	902 165,54
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 782,43	-4 923,32
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	0,00
	3 166 535,38	4 187 399,61
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-881 326,18	-2 986 925,10
Rahoitusosuudet investointimenoihin	67 205,48	0,00
	-814 120,70	-2 986 925,10
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 352 414,68	1 200 474,51
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutokset	0,00	322 171,56
Saamisten muutos kunnalta	-2 842 713,50	-2 605 403,14
Saamisten muutos muilta	6 135,38	1 703 530,85
Korottomien velkojen muutos kunnalta	78 909,79	-6 276,67
Korottomien velkojen muutos muilta	403 876,40	-613 224,16
	-2 353 791,93	-1 199 201,56
Rahoituksen rahavirta	-2 353 791,93	-1 199 201,56
Rahavarojen muutos	-1 377,25	1 272,95
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 219,10	2 596,35
Rahavarat 1.1.	2 596,35	1 323,40
	-1 377,25	1 272,95
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Investointien tulorahoitus, %	388,95	140,19
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick ratio	5,51	4,97
Current ratio	5,51	4,97
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	3631	2358

Investointien tulorahoitus %

= $100 * (\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} - \text{tuloverot}) /$
investointien omahankintameno

Lainanhoitokate

= $(\text{yli-alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{poistot ja arvonalentumiset} + \text{kokrokulut}) /$
(korkokulut + lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys pv

= $365 \text{ pv} * \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Quicratio

= $(\text{rahat ja pankkisaamiset} + \text{rah.arvopaperit} + \text{lyhytaikaiset saamiset}) /$
(lyhytaikainen vieras pääoma - saadut ennakot)

Currentratio

= $(\text{vaihto-omaisuus} + \text{lyhytaikaiset saamiset} + \text{rah.arvopaperit} + \text{rahat ja pankkisaamiset}) /$
(lyhytaikainen vieras pääoma - saadut ennakot)

3.3 Tase

Tase		
VASTAAVAA	31.12.2021	31.12.2020
PYSYVÄT VASTAAVAT	6 643 114,33	6 960 239,97
Aineettomat hyödykkeet	1 651 034,00	1 951 213,59
Tietokoneohjelmistot	2 833,33	9 633,33
Muut pitkävaikutteiset menot	1 648 200,67	1 941 580,26
Aineelliset hyödykkeet	4 963 608,87	4 980 554,92
Rakennukset	2 569 236,06	2 660 884,94
Kiinteät rakenteet ja laitteet	282 694,26	420 828,18
Kuljetusvälineet	513 317,75	481 379,80
Muut koneet ja kalusto yht.	1 512 392,10	1 417 462,00
Ennakkomaksut ja keskenkäisöt	85 968,70	0,00
Sijoitukset	28 471,46	28 471,46
Osakkeet ja osuudet	28 471,46	28 471,46
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	66 576,85	63 152,19
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	66 576,85	63 152,19
VAIHTUVAT VASTAAVAT	16 336 133,06	13 500 932,19
Lyhytaikaiset saamiset	16 334 913,96	13 498 335,84
Myyntisaamiset	694 569,00	849 078,38
Muut saamiset	168 958,44	335 099,93
Saamiset kunnalta	14 895 642,28	12 052 928,78
Siirtosaamiset	575 744,24	261 228,75
Rahat ja pankkisaamiset	1 219,10	2 596,35
Kassatilit	1 219,10	2 596,35
VASTAAVAA YHTEENSÄ	23 045 824,24	20 524 324,35

VASTATTAVAA	31.12.2021	31.12.2020
OMA PÄÄOMA	14 627 328,53	12 117 261,22
Peruspääoma	750 000,00	750 000,00
Kehittämisrahasto	3 514 464,75	3 799 464,75
Edellisten tilikausien ylijäämä	7 567 796,47	3 779 609,39
Tilikauden ylijäämä	2 795 067,31	3 788 187,08
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	4 302 768,56	4 777 546,83
Poistoero	4 302 768,56	4 777 546,83
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	86 638,31	83 213,65
Lahjoitusrahastojen pääomat	86 638,31	83 213,65
VIERAS PÄÄOMA	4 029 088,84	3 546 302,65
Lyhytaikainen	4 029 088,84	3 546 302,65
Lainat kunnalta	0,00	0,00
Saadut ennakot	1 064 042,55	830 859,45
Ostovelat	1 090 297,15	1 010 545,74
Velat kunnalle	221 834,77	142 924,98
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	399 365,16	363 529,38
Siirtovelat	1 253 549,21	1 198 443,10
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	23 045 824,24	20 524 324,35
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	86,12	85,79
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	8,17	7,59
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	10 363	7 568
Lainakanta 31.12., 1 000 €	0	0

Omavaraisuusaste %

= 100 * (oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko omapääoma - saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus %

= 100 * (vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €

= edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

3.4 Tilikauden tuloksen käsittely

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen johtokunta allekirjoittaa koulutusliikelaitoksen tilinpäätöksen vuodelta 2021 ja päättää, että tilikauden ylijäämä 2 795 067,31 € kirjataan koulutusliikelaitoksen taseeseen oman pääoman tilikauden yli-/alijäämätilille. Liikelaitoksen johtokunta esittää tilinpäätöksen Kajaanin kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on aktivoitu hankintameno, josta on vähennetty poistot ja rahoitusosuudet. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina pysyvien vastaavien taloudellisen pitoajan perusteella. Alle 10 000 euron hankinnat on kirjattu vuosikuluksi.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenojen mukaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

Liikevaihto ja muut varsinaisen toiminnan tuotot	2021	2020
Liikevaihto:		
valtionosuudet/yksikköhintarahoitus	32 747 618,00	32 176 493,00
muu liikevaihto	1 878 198,12	2 052 428,79
	34 625 816,12	34 228 921,79
Liitetoiminnan muut tuotot	256 909,36	272 872,85
EU-tuet	664 869,89	560 753,38
Tuet ja avustukset kunnalta	700,00	0,00
Muut tuet ja avustukset	725 399,73	727 396,64
Liikevaihto ja muut tuotot yhteensä	36 273 695,10	35 789 944,66

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet:

Aineettomat hyödykkeet

Tietokoneohjelmistot	3 vuotta	tasapoisto
Muut pitkävaikuttaiset menot	10 vuotta	tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Hallinto- ja laitosrakennukset	20-40 vuotta	tasapoisto
Muut rakennukset	15-25 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5-10 vuotta	tasapoisto
Kuljetusvälineet	3-5 vuotta	tasapoisto
Kuljetusvälineet, raskaskalusto	7 vuotta	tasapoisto
Muut liikkuvat työkonet	5-7 vuotta	tasapoisto
Muut liikkuvat työkonet, maarakennuskoneet	7 vuotta	tasapoisto
Muut raskaat koneet	7 vuotta	tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 vuotta	tasapoisto
Atk-laitteet	3-5 vuotta	tasapoisto
Muut koneet ja kalusteet	5-7 vuotta	tasapoisto
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	

Tuloutus kaupungille	2021	2020
Peruspääoman korko	1500	1500

4.3 Taseen liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat 31.12.2021:

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	Tietokone-ohjelmistot	Muut pitkävaik. menot	Rakennukset	Muut kiinteät rakent. ja laitt.	Kuljetusvälineet	Muut koneet ja kalusto	Enn.maksut ja keskener.	
Poistamaton hankintameno 1.1.	9 633,33	1 941 580,26	2 660 884,94	420 828,18	481 379,80	1 417 462,00	0,00	6 931 768,51
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	17 300,00	0,00	146 093,36	564 758,64	153 174,18	881 326,18
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-67 205,48	-67 205,48
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	-6 800,00	-293 379,59	-108 948,88	-138 133,92	-114 155,41	-469 828,54	0,00	-1 131 246,34
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 833,33	1 648 200,67	2 569 236,06	282 694,26	513 317,75	1 512 392,10	85 968,70	6 614 642,87

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

	Koti-paikka	Omistus-osuus	Liikelaitoksen osuus		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitto/tappio
Muut asunto-osakkeet					
Asunto Oy Erätie 12-14 D 41	Kajaani	100 %	20 061,46		
Tytärtyhteisöosakkeet					
Edukai Oy	Kajaani	100 %	8 410,00		

Vaihtuvat vastaavat 31.12.2021

Saamisten erittely

	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöltä				
Myyntisaamiset	0,00	39 964,65	0,00	94 052,47
Yhteensä	0,00	39 964,65	0,00	94 052,47
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset	0,00	179,99	0,00	80,01
Yhteensä	0,00	179,99	0,00	80,01
Saamiset kunnalta				
Muut saamiset	0,00	14 895 642,28	0,00	12 052 928,78
Yhteensä	0,00	14 895 642,28	0,00	12 052 928,78
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	654 424,36	0,00	754 945,90
Muut saamiset	0,00	168 958,44	0,00	335 099,93
Siirtosaamiset	0,00	575 744,24	0,00	261 228,75
Yhteensä	0,00	1 399 127,04	0,00	1 351 274,58
Saamiset yhteensä	0,00	16 334 913,96	0,00	13 498 335,84

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2021	2020
	Projektisaamiset/EU-hankkeet	407 469,98
Valtionosuudet 2021	164 022,35	0,00
Muut erät	4 251,91	853,30
Muut siirtosaamiset yhteensä	575 744,24	261 228,75

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely	2021	2020
Peruspääoma 31.12	750 000,00	750 000,00
Kehittämisrahasto 1.1.	3 799 464,75	8 345 263,22
Vähennykset tilikaudella	-285 000,00	-4 545 798,47
Kehittämisrahasto 31.12	3 514 464,75	3 799 464,75
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä 1.1.	7 567 796,47	3 779 609,39
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä 31.12.	7 567 796,47	3 779 609,39
Tilikauden yli-/alijäämä	2 795 067,31	3 788 187,08
Oma pääoma yhteensä 31.12.	14 627 328,53	12 117 261,22

Erittely poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista	2021	2020
	Poistoero	4 302 768,56

Vieras pääoma	2021		2020	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	34 937,77	0,00	33 402,19
Yhteensä	0,00	34 937,77	0,00	33 402,19
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat	0,00	12 155,32	0,00	4 140,55
Yhteensä	0,00	12 155,32	0,00	4 140,55
Velat kunnalle				
Ostovelat	0,00	221 834,77	0,00	142 924,98
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	221 834,77	0,00	142 924,98
Velat muille				
Saadut ennakot	0,00	1 064 042,55	0,00	830 859,45
Ostovelat	0,00	1 043 204,06	0,00	973 003,00
Muut velat	0,00	399 365,16	0,00	363 529,38

Siirtovelat	0,00	1 253 549,21	0,00	1 198 443,10
Yhteensä	0,00	3 760 160,98	0,00	3 365 834,93
Vieras pääoma yhteensä	0,00	4 029 088,84	0,00	3 546 302,65

Siirtovelkojen olennaiset erät	2021	2020
Lomapalkkajaksotus	1 234 987,01	1 126 123,99
Muut erät	18 562,20	72 319,11
Muut siirtovelat yhteensä	1 253 549,21	1 198 443,10

4.4 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	2021	2020
Leasing-vastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	690 758,37	550 110,41
Myöhemmin maksettavat	1 029 400,27	816 731,53
	1 720 158,64	1 366 841,94
Projektivastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	279 671,00	284 500,00
Myöhemmin maksettavat	100 219,00	112 800,00
	379 890,00	397 300,00
Vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	580 100,00	148 928,00
Myöhemmin maksettavat	487 404,00	308 488,00
	1 067 504,00	457 416,00

4.5 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	2021	2020
Henkilöstön määrä 31.12.		
vakinaiset	271	278
määräaikaiset	49	40
työllistetyt	0	0
yhteensä	320	318
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	19 988 815,93	18 391 058,14
Henkilöstökuluja aktivoitu	0,00	0,00

4.6 Toimeksiantojen pääomat

Stipendirahastot	2021	2020
Kajaanin lukion stipendirahasto	63 008,22	61 400,04
Kainuun ammattiopiston stipendirahasto	3 568,63	1 752,15
YHTEENSÄ	66 576,85	63 152,19

5 Kirjanpito kirjat ja tosittelajit

KIRJANPITOKIRJAT

Päiväkirja	sähköinen
Pääkirja	sähköinen
Myyntireskontra	sähköinen
Ostoreskontra	sähköinen
Palkkakirjanpito	sähköinen
Käyttöomaisuuskirjanpito	sähköinen
Tase-erittelyt	sähköinen
Tilinpäätös	sidottu

TOSITELAJIT

AA Käyttöomaisuuden kirjanpitosite	sähköinen
AB Käyttöomaisuus kirjanpitosite	sähköinen
AF Käyttöomaisuus poistosite	sähköinen
AZ Käyttöomaisuus purkamisen tosite	sähköinen
DA Asiakastosite	sähköinen
DR Asiakkaat - lasku	sähköinen
DZ Myyntireskontra Asiakkaat-maksu	sähköinen
K1 Kirjanpitoliihtymä maksuliikenne	sähköinen
K2 Sips muistiot	sähköinen
KG Ostoreskontra toimittajat-hyvitys	sähköinen
KP Ostoreskontra tilien ylläpito	sähköinen
KR Ostoreskontra toimittajat lasku	sähköinen
KZ Ostoreskontra toimittajat maksu	sähköinen
M1 Myyntireskontraliittymä	sähköinen
PA Palkat	sähköinen
RE Hankinta - lasku brutto	sähköinen
RV Myynti - laskun siirto	sähköinen
SA Pääkirjatilitosite	sähköinen
SB Palkat lomapalkkavaraukset	sähköinen
WE Varastokirjaukset tavaravastaanotto	sähköinen
ZA Tilin avaussaldo	sähköinen
ZD Luottotappiokirjaus	sähköinen
ZK Liittymät palvelukassa	sähköinen

6 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä

Kajaanissa päivänä helmikuuta 2022

Johtokunta:

Raimo Tornberg, puheenjohtaja

Anne Koski-Heikkinen

Elina Kempainen

Valtteri Arffman

Piritta Korhonen

Juho Leinonen

Pirra Keränen

Johanna Saarivaara *vj. Senni Kela*

Mikko Polvinen

Minna Keränen

Raimo Sivonen, liikelaitoksen vt. johtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Kajaanissa päivänä kuuta
2022

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Antti Kääriäinen, KHT, JHTT

Re: Tilinpäätöksen 2021 hyväksyminen etäkokouksessa

Juho Leinonen <juho.m.leinonen@gmail.com>
Vastaanottaja ● Rantonen Sirpa

Hyväksyn.

Yt.,

Juho Leinonen

to 24. helmik. 2022 klo 14.01 Rantonen Sirpa (sirpa.rantonen@kao.fi) kirjoitti:

Hyvä johtokunnan jäsenet,

Tilintarkastajalta saadun ohjeen mukaan tilinpäätös voidaan hyväksyä etäkokouksessa sähköpostikuitilla.
Tästä huolimatta tilinpäätöksessä on oltava johtokunnan jäsenten alkuperäiset allekirjoitukset. Allekirjoitusten saamiseksi sovitaan toimintatapa kokouksessa.

Johtokunnan jäsenet hyväksyvät tilinpäätöksen kokouksessa pykälän käsittelyn päätöksentekovaiheessa vastaamalla tähän sähköpostiin "Hyväksyn".

Kunkin jäsenen sähköpostikuitaus liitetään osaksi tilinpäätöstä, mutta ne eivät korvaa alkuperäistä allekirjoitusta.

Ystävällisin terveisin,

Sirpa Rantonen
hallintosihteeri

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos
Kainuun ammattiopisto ja Kajaanin lukio

Re: Tilinpäätöksen 2021 hyväksyminen etäkokouksessa

Senni Kela <senni.kela@gmail.com>
Vastaariottaja Rantonen Sirpa

Hyväksyn.

Senni

pe 25.2.2022 klo 7.50 Rantonen Sirpa <sirpa.rantonen@kao.fi> kirjoitti:

Hei,

sinun hyväksyntäsi tilinpäätökselle ei ole vielä tullut. Alla olevassa sähköpostissa on toimintatapa hyväksynnälle.

Ystävällisin terveisin

Sirpa Rantonen
hallintosihteeri

+358 44 797 0844

sirpa.rantonen@kao.fi

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

[Opintie 3](#), Oppi 4
87100 Kajaani
www.kao.fi

5.2. Tytäryhtiöiden toimintakertomus ja tilinpäätöstiedot

Kajaanin Teknoliakeskus Oy

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Vuokrattavien tilojen käyttöaste oli vuoden 2021 lopussa erinomaisella tasolla. Käyttöaste nousi vielä loppuvuodesta, koska löysimme uusille/vanhoille asiakasyrityksille sopivia ratkaisuja olemassa olevista tiloista. Muutostöiden kustannukset pysyivät kohtuullisina. Liikevaihto ja tulostavoite toteutuivat suunnitelmien mukaan.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kajaanin Teknoliakeskus Oy kehittää toimintaansa siten, että asiakasyritykset saavat hinta/laatusuhteessa hyvää palvelua.	Pääpaino kehittämisessä vuonna 2021 Kehräämöntie 7:ssä ja Linnankatu 6:ssa.	Toteutuksessa
Vuonna 2021 tehdään Linnankatu 6:een julkisivusaneeraus.	Toteutettu.	Valmis
Talvella 2020-2021 aloitetaan Kehräämöntie 7:ssä ilmanvaihtokoneiden uusimisen suunnittelu (7 iv-konetta). IV-saneeraus toteutetaan usean vuoden aikana.	Kaksi IV-konetta uusittu Kehräämöntie 7:ään (Teknosampo 1). Samalla rakennettiin uusi konehuone IV-koneille, koska entinen oli liian pieni. (Jatkuu Teknosampo 2:ssa ja 3:ssa 2022, jos saataavuus ja hintataso pysyy normaalina.)	Toteutuksessa
Tulevalla kaudella tehdään rakennusten piha-alueiden korjaus- ja muutostöitä useassa eri osoitteessa.	Kehräämöntie 7:ssä uudistettiin etupihan nurmialue. (Etupihan parkkipaikan saneeraus kesällä 2022)	Toteutuksessa
Lisäksi tehdään jatkuvasti muutos-/parannus korjauksia yksittäisiin tiloihin.	Kehräämöntie 7:ssä toimistotiloja remontoimme yhteensä 487 m ² . Lounasruokalan aula, eteiskäytävä, kabinetti ja neljä wc:tä uudistettiin. Kokouksetilat Wintti ja Anturi remontoitiin. Asennettiin kolme valokuitukaappia asiakkaiden reitittimille. Linnankatu 6:ssa toimisto- ja luokkatiloja remontoitiin 277 m ² . Nuaskatu 5:ssä remontoitiin 75 m ² tilat.	Valmis
Pyritään kehittämään yritysten näkyvyyttä esim. mainospyloneilla.	Suunnittelussa rakennuksen seinälle tulevat valotaulut.	Toteutuksessa
Tavoitteena rakentaa sähköautojen latauspisteitä sopiviin Kajaanin Teknoliakeskus Oy:n kohteisiin piha- ja pysäköintialueiden saneerauksien yhteydessä.	Suunnittelussa. Yksi latauspiste koekäytössä.	Toteutuksessa

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Vuokrattavien tilojen käyttöaste	Vähintään 95 %	98,45 %	Toteutuu
Liikevaihto	3,4 milj	3.397.400 €	Toteutuu
Tulostavoite	n.150 000 € (Tulostavoitetta nostettu. Aiemmin 50.000 €) Tulokseen vaikuttavat työn alla olevat saneeraukset	144.052 €	Toteutuu

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
------------------------	---------	--------------	-----------------	------

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Energiatehokkaat talotekniikkaratkaisut	Energiankulutuksen väheneminen	Kehräämöntie 7:ssä iv-koneiden energiakulutuksen vähentäminen (tuleva saneeraus)	2 uutta IV-konetta otettu käyttöön syksyllä 2021	Toteutuu osittain
---	--------------------------------	--	--	--

Tulevaisuus nuorissa

Kesätoita ja harjoittelu- paikkoja nuorille	Toteutunut määrä	Vähintään 2 harjoittelijaa	3 harjoittelijaa ja 2 kesätyöntekijää.	Toteutuu
---	------------------	----------------------------	--	---

Osaajista elinvoimaa

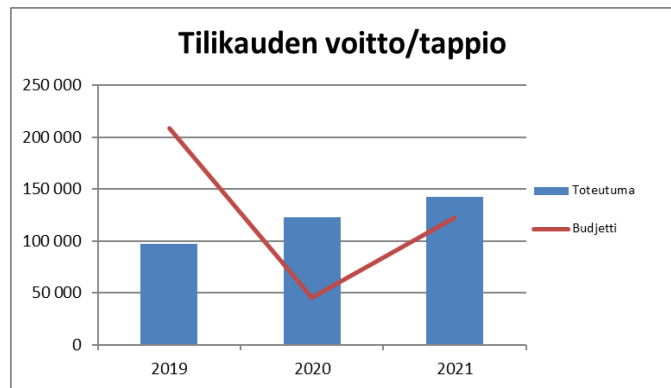
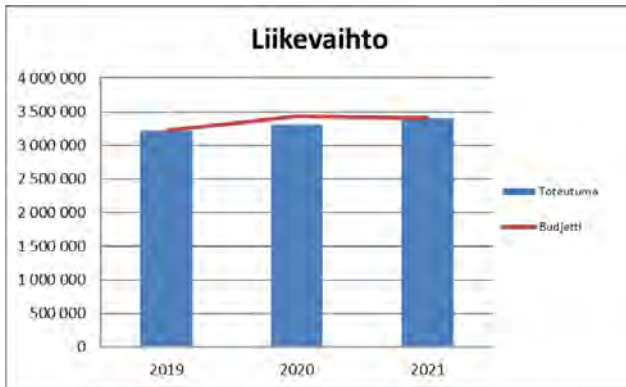
Näyttötöet työympäristössä ja opinnäytetyöt	Toteutunut määrä	Luoda opiskelijoille sopivia näyttötöiden teko mahdollisuuksia.	2 näyttötöitä	Toteutuu
---	------------------	---	---------------	---

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Toiminnalliset riskit	Toimitiloja vuokraavien yritysten liiketoiminnan kehittyminen on monesti sidonnainen kotimaassa ja ulkomailla tapahtuviin talouden suhdanteiden kehityksiin. Talouskasvun heikentyessä osa yrityksistä karsii toimintojen menoista ja jotkut lopettavat kokonaan toimintansa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Koronaepidemia on vaikeuttanut selkeästi yhden asiakasyrityksen toimintaa vuonna 2021. Olemme joutuneet tekemään maksujärjestelyjä.

Henkilöstö

Kajaanin Teknologiakeskus Oy	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	3	3	3

Loiste Oy

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Tavoitteet toteutuneet vuoden loppuun mennessä täysin osingonmaksun ja sähköautojen latauspisteiden osalta. Sähköautojen lataustoiminnan osalta jatkossa operaattorina Loisteen sijaan Lumme Energia Oy (alueen toimitusvelvollinen myyjä), sillä tällä palvelulla on vahva sidonnaisuus sähkön myyntiin.

Yhtiön arvon jatkuvan parantamisen osalta kotiutettu arvon nousua Loiste Sähkönmyynnin ja Teollisuuden Voiman osakkeiden myynnissä. Kuten tavoitteessa todetaan, koko Loisteen arvon nousua mitataan pidemmässä aikahorisontissa (3 - 5 vuotta).

Yhteistyö Kajaanin Ammattikorkean kanssa toteutuu osittain yhteisten kehitysprojektien myötä (mm. CO2-vapaa kaukolämpö-projekti). Vuonna 2021 suoritti yksi Loisteen henkilö ylemmän insinöörin tutkinnon työn ohessa opiskellen.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
<p>Loiste tuottaa tänään sähkөөn ja lämpöön liittyviä palveluja (sähkön siirto ja myynti sekä lämmön siirto ja myynti). Niiden rinnalle Loiste on tuonut asiakkailleen uusia palveluja, kuten aurinkopaneelien ja sähköauton latureiden myynti, CO2-vapaa yritys- ja tapahtumapalveluja (hiilijalanjäljen pienentäminen), tuulipuistojen sähköverkon ja -asemien valvonta ja kunnossapito sekä käytönjohtopalveluja.</p> <p>Seuraavan strategiajakson aikana Loisteen tavoitteena on:</p> <p>Sähköverkkopalveluissa investointiohjelman tehokas läpivienti, eli saavuttaa Sähkömarkkinalain asettama 6 tunnin toimitusvarmuustavoitteet asemakaava-alueiden osalta sekä 36 tunnin tavoitteet hyvin harvaan asutun maaseudun ulkopuolella (toimitusvarmuus yli 80 % sähkökäytöstä) sekä maineen parantaminen, sidosryhmien syvä luottamus ansaittu aidolla vuoropuhelulla sekä asiakkaiden palvelu monikanavaisesti, helposti ja ymmärrettävästi</p> <p>Kaukolämmössä tavoitteena on luoda asiakkaille uusi Loisteen vihreä ympäristövastuullinen tuoteperhe sekä tuotehinnoittelun pitäminen kilpailukyisenä ja asiakkaiden hyväksymänä</p> <p>Sähkönmyynnissä tavoitteena on, että Loisteen uudistetut 24/7-palvelut (Parempi arki - mobiili ja Oma Energian-online) sekä Loisteen uusi vastuullinen, vihreä ja kannattava tuoteperhe ovat laajasti käytössä</p> <p>Kehittää yhdessä asiakkaittemme kanssa uusia sähköverkon ja -energian operointipalveluja (sähkönjakelun ja tuulipuistojen sähköverkon valvontapalvelut, sähköntuotantolaitosten ajon ja sähkönkulutuksen optimointipalvelut) sekä teollisuusverkon ja kiinteistöjen hallintapalveluja (uusiutuvan energian yhteisöjen mahdollistaminen).</p>	<p>Vuonna 2021 päivitetyn strategiansa mukaisesti Loiste-yhtiöt ylläpitävät ja kehittävät energia-infraa Kainuussa ja sen lähialueilla. Loisteen liiketoiminta-alueita ovat sähköverkko-liiketoiminta sekä kaukolämpö- ja tuotanto-liiketoiminta. Kaukolämpöliiketoimintaan kuuluu lämpöön liittyviä asiakkaille myytäviä palveluja (vihreä kaukolämpö, lämmönjakolaitteiston kuntokartoitus, sisäilman laadun ja energiatehokkuuden mittauspalvelut).</p> <p>Vuoden 2021 aikana:</p> <p>Sähköverkkoliiketoiminta jatkoi investointiohjelmansa tehokasta läpivientä, eli saavuttaa Sähkömarkkinalain asettama 6 tunnin toimitusvarmuustavoitteet asemakaava-alueiden osalta sekä 36 tunnin tavoitteet hyvin harvaan asutun maaseudun ulkopuolella (toimitusvarmuus yli 80 % sähkökäytöstä) sekä mahdollisti Kajaanin nousun 5 eniten tuulivoimaa alueellaan tuottavan kunnan joukkoon rakentamalla sekä sähkönkulutusta että tuotantoa palvelevaa uutta alueverkkoa ja useita sähköasemia.</p> <p>Kaukolämmössä tavoitteena on kehittää Loisteen vihreä kaukolämpötuotetta ja palveluvalikoimaa sekä tuotehinnoittelun pitäminen kilpailukyisenä ja asiakkaiden hyväksymänä.</p>	<p>Toteutuksessa</p>

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähtävien sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Osingonmaksu Kajaanille vähintään edellisvuosien korkotuotosten tasolla	<p>Tavoitteena maksaa vuosittain osinkoja vähintään aiemman omistajalainan korkotuoton verran sekä Loiste Oy:n osakas-sopimuksen ja lainantajien kanssa tehdyn sopimuksen liitteenä olevan liiketoimintasuunnitelman mukaisesti (vuonna 2021 yhteensä 24.2 M€, josta Kajaanin osuus 50,1 %).</p> <p>Vuoden 2021 osalta tuo tavoite on hyvin haastava vaikean sähkömarkkinatilanteen, mahdollisten sähköverkon suurhäiriöiden, normaaleja matalampien lämpötilojen vuoksi.</p>	<p>Loiste Oy maksoi osinkoja vuonna 2021 kesäkuussa 11,6 ja joulukuussa 9,0 M€, eli yhteensä 20,6 M€. Tästä Kajaanin osuus oli 50,1 %, eli noin 10 320 600 euroa.</p> <p>Lisäksi Loiste Lämpö Oy maksoi osinkoa yhteensä 1 999 980 euroa, josta Kajaanin osuus oli 899 991 euroa.</p> <p>Loiste-yhtiöt maksoivat vuonna 2021 siten yhteensä 11 220 591 euroa osinkoa Kajaanille.</p>	<p>Toteutuu</p>
Yhtiön arvon jatkuva parantaminen	<p>Tavoitteena edelleenkin yhtiön arvon nousu pidemmällä tähtäimellä (3 - 5 vuotta).</p>	<p>Vuonna 2021 yhtiön arvon nousua Loiste-yhtiöt kotiutti 2 vaiheessa: Loiste Sähkönmyynti Oy:n osakkeiden myynnissä 6,3 M€ ja Teollisuuden Voima Oy:n osakkeiden myynnissä 2,3 M€ (myyntihinta – kirjanpitoarvo – myyntikulut).</p> <p>Vastaavasti yhtiön arvoa alensi Sähkömarkkinalain ja valvontamallin muutokset vähentäen laskennallisesti sähköverkkoliiketoiminnan käyttökattetta noin 8,2 M€ vuodessa. Tältä osin Loiste-yhtiöissä käynnistettiin syksyllä 2021 toiminnan tehostamisohjelma, jossa haetaan vastaavan kokoista vuosittaista säästöä yhtiöiden operatiivisista kustannuksista (säästöavoite yhteensä noin 8,9 M€ vuoden 2023 loppuun mennessä). Mikäli tämä vuotuinen säästö toteutuu yhtiöiden arvon kehitys palautuu vuoden 2023 jälkeen kasvu-uralle.</p>	<p>Toteutuu osittain</p>

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
------------------------	---------	--------------	-----------------	------

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Sähköautojen latauspisteet	Latauspisteitä suhteessa sähköautojen määrään	Loisteen tavoitteena on sähköautojen latauspisteiden lisäys yhteistyössä alueen kuntien, kaupunkien ja yritysten kanssa omalla verkko-vastuualueellaan sähköautojen yleistymisen tahdissa. Vuonna 2020 saavutettu jo vuoden 2021 tavoitetaso.	Kajaven jakelualueelta Loisteen väreissä oli vuoden 2021 jälkeen 15 sähköauton latauspistettä, joista 2 oli pikalaturia ja 14 asiointilaturia. Muiden brändien mukaan väritettynä löytyi ainakin 4 pikalaturia ja 15 asiointilaturia. Sen lisäksi lukuisissa kohteissa ja majoituspaikoissa on sähköauton latausmahdollisuus. Kainuussa rekisteröitiin viime vuonna 29 täyssähköautoa, kun vuotta aiemmin luku oli 10. Laidattavien hybridien ostomäärä oli 116 (vuonna 2020 60 kpl). Tältä osin latureiden määrä pysyi hyvin sähköautojen määrän kasvussa huomioiden myös matkailijoiden lataustarpeet.	Toteutuu
----------------------------	---	---	--	---

Tulevaisuus nuorissa

Yhteistyö Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa	Toimiva yhteistyö tunnistetuilla osa-alueilla	Loisteen tavoitteena on jatkaa henkilöstönsä jatko-opiskelun tukemista Kajaanin Ammattikorkeakoulun sekä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Loiste on mukana alueen datacenter- ja analytiikkahankkeissa aktiivisesti.	Loisteen jatkoi vuonna henkilöstönsä jatko-opiskelun tukemista Kajaanin Ammattikorkeakoulun kanssa ja vuoden aikana suoritti yksi Loisteen asiantuntija työn ohessa ylemmän insinööriasteen tutkimuksen. Loiste Lämpö aloitti vuonna KAMKn kanssa yhteisen CO2-neutraalin lämmöntuotannon tiekartta Kajaaniin -hankkeen. Loiste oli vuonna 2021 mukana alueen	Toteutuu
---	---	---	---	---

			datacenter- ja analytiikkahankkeissa aktiivisesti.	
--	--	--	--	--

Osaajista elinvoimaa

Osaavaa henkilöstöä saadaan Loisteeseen	Loisteen tavoitteena on henkilöstöstrategiansa mukaisesti olla energia-alan Suomen halutuimpien työnantajien kärkijoukossa.	Loisteen Talent management-prosessin tekeminen näkyväksi.	Talent management -prosessin kehittäminen laitettiin vuonna 2021 jäihin toiminnan sopeuttamishankkeiden ja yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistyttyä.	Ei toteudu ☐
---	---	---	--	--

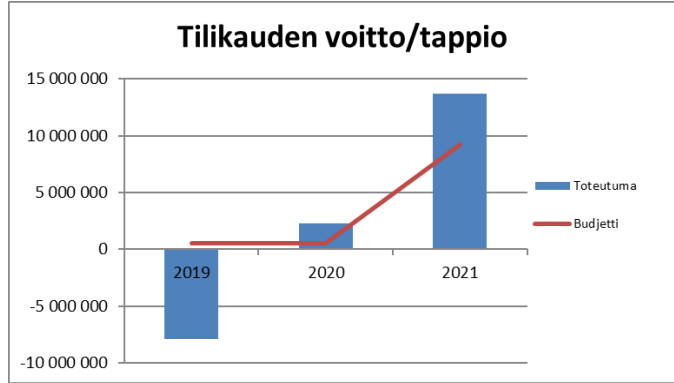
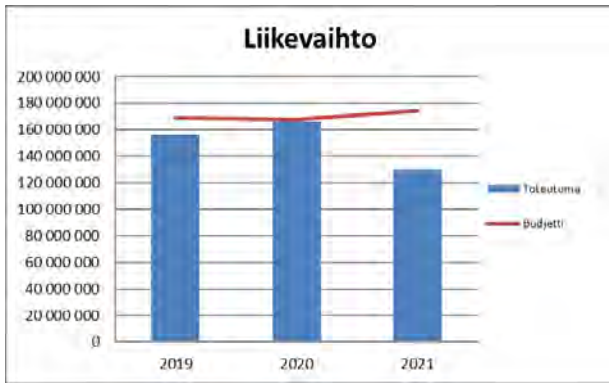
Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Loiste-konsernin tuloksen kannalta olennaisimmat tekijät ovat sähkön tukkumarkkinahinta, säätilan aiheuttamat häiriöt sähköverkkotoiminnalle, sähköverkkotoiminnan valvontamallin kehittyminen sekä vallitseva korkotaso. Kaukolämmön osalta olennaisin riski on Kainuun Voiman tuotantolaitoksen käyttövarmuuden heikkeneminen, kilpailukyvyyn suhteellinen heikentyminen ja liikevaihdon lasku muiden lämmitysmuotojen kehittyessä.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5 15	<p>Sähkön tukkumarkkinahintariski toteutui Loiste Sähkönmyynti Oy:n sähkönhankinnan osalta Q1-21. Tältä osin ongelma poistui 1.4.2021, kun yhtiön osakkeet ja liiketoiminta myytiin Suur-Savon Sähkö Oy:lle. Vastaavasti korkea sähkön tukkuhinta, onnistunut sähkön tuotannon optimointi ja kaupankäynti tuotti Loiste Energialle noin 4 M€ käyttökateen parannuksen.</p> <p>Kajave Oy:n verkkovastuualueella oli kertomusvuonna yksi merkittävä säästä johtuva jakeluhäiriö, kun kesäkuussa koettu Pauliina-rajuilma aiheutti yli 12 tunnin keskeytykseen joltaneen sähkökatkon yhteensä 1 375 asiakkaalle. Vuoden 2021 aikana korvaukseen oikeuttavista yli 12 tunnin keskeytyksistä maksettiin asiakkaille vakiokorvauksia yhteensä noin 230 tuhatta euroa (190 tuhatta euroa). Lisäksi joulukuussa puihin ja sähkölinjoihin kertynyt tykkylumi lisäsi ennakoivan kunnossapidon tarvetta noin 137 tuhatta eurolla.</p> <p>Sähköverkkotoiminnan valvontamallin muutosriski toteutui aiheuttaen Loiste yhtiöille noin 8,2 M€ myyntitulojen vuosittaisen pienenemisen. Tältä osin Loiste-yhtiöt käynnisti vuoden 2021 aikana toiminnan sopeuttamisohjelman.</p> <p>Kaukolämmön olennaisin riski, eli Kainuun Voiman tuotantolaitoksen käyttövarmuuden heikkeneminen, ei huhtikuun uuden automaation käyttöönoton jälkeen toteutunut vaan sen ja Kaiku-hankkeen tehostamistoimien</p>

			avulla saatiin vuoden aikana säästöjä noin 1,2 M€.
Rahoitusriskit	Rahoituksellisesti konsernin toimitaan sisältyy korko- sekä likviditeettiriski. Lyhyellä aikavälillä hintapiikit fyysisen sähkön tukkumarkkinoilla voivat aiheuttaa rahantarpeen voimakasta kasvua.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12	Korkoriski ei vuoden aikana toteutunut ja siltä osin Loiste Rahoitus Oy:n lainoihin on sovittu 7 ja 15 vuoden kiinteä korko. Likviditeettiriski toteutui Loiste Sähkönmyynti Oy:n sähkönhankinnan vakuustarpeiden ja tappioiden vuoksi ja aiheutti rahantarpeen voimakasta kasvua. Näiden vaikutus eliminoitiin myymällä sähkönmyyntiyhtiön osakkeet 1.4.2021.
Toiminnalliset riskit	Tuotetun ja myydyin energian hintariski on rajattu johdannaissopimuksilla. Rahoitusriskiä hallitaan korkojohdannaissilla ja rahoitussopimuksilla. Johdannaisten käyttöä ohjataan konsernin riskienhallintapolitiikalla. Sähkön jakeluun liittyy vastuuriiskejä, joita on pienennetty vakuutuksilla. Myös energian tuottamiseen ja siirtämiseen liittyvää omaisuus- ja keskeytysriskiä on pienennetty vakuutuksin.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16	Tuotetun ja myydyin energian hintariskiä rajattiin johdannaissopimuksilla, tosin osin onnistumatta tältä osin Loiste Sähkönmyynti Oy:n osalta. Rahoitusriskiä hallittiin pitkäaikaisilla kiinteillä rahoitussopimuksilla.
Vahinkoriskit	Lumi- ja jääkuormat sekä myrskyt aiheuttavat suurimmat riskit sähköverkkotoiminnalle. Niiden aiheuttamista suurhäiriöistä voi aiheutua viankorjauskustannuksia sekä sähkömarkkinalain mukaisia vakiokorvauksia. Suurhäiriöt aiheuttavat verkostolle lisäksi ylimääräistä rasitusta ja vähentävät sen jäljellä olevaa taloudellista pitoaika. Verkon säävarmoilla rakenteilla sekä ennakoivalla kunnossapidolla pyritään vähentämään vikoja ja pienentämään verkosta aiheutuvaa turvallisuusriskiä. Lämmöntuotantolaitoksissa tai kaukolämpöverkossa voi olla vaurioita, joista seuraa tuotannon ja lämmönjakelun keskeytyksiä sekä mahdollisesti vahinkoja ja vahingonkorvauksia ulkopuolisille.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8	Lumi- ja jääkuormat sekä myrskyt aiheuttivat ongelmia sähköverkkotoiminnalle vuonna 2021. Niiden aiheuttamista suurhäiriöistä aiheutui vuoden 2021 aikana viankorjauskustannuksia sekä sähkömarkkinalain mukaisia vakiokorvauksia. Suurhäiriöt aiheuttivat sähköverkolle lisäksi ylimääräistä rasitusta ja vähensivät todennäköisesti sen jäljellä olevaa taloudellista pitoaika. Verkon säävarmoilla rakenteilla sekä ennakoivalla kunnossapidolla pyritään vähentämään vikoja ja pienentämään verkosta aiheutuvaa turvallisuusriskiä. Kainuun Voima Oy:n kaukolämmön tuotannossa oli ongelmia uuden automaation käyttöönoton yhteydessä huhtikuussa ja se aiheutti noin 0,4 M€ kustannuksen. Lisäksi tai kaukolämpöverkossa ilmeni vaurioita, joista seurasi viankorjauskustannusten nousua, mutta ei lämmönjakelun keskeytyksiä sekä mahdollisesti vahinkoja ja vahingonkorvauksia ulkopuolisille.

Henkilöstö

Loiste Oy	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	75	75	59

Kajaanin Energiatuotanto Oy

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Työ KET:n kannattavuuden parantamiseksi jatkuu. KET teki budjetoitua paremman tuloksen vuonna 2021. Yksi iso tekijä paremman tulokseen oli vesivoiman korkea myyntihinta ja määrä budjetoitua suurempi. Lisäksi sopimusrakenteita muutettiin positiiviseen suuntaan.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kaukolämmön- ja sähkönmyynti Tihisenniemen aluekaukolämpöverkon asiakkaille.	Kaukolämpöä ja höyryä myytiin suunnitelman mukaan.	Toteutuksessa

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Energiassa käytetyn fossiilisen osuuden pienentäminen.	Fossiilipohjaisen polttoaineen osuuden pienentäminen 10 %:iin.	Turvetta käytettiin 17 %.	Toteutuu osittain
Liiketoiminnan tulos saadaan kannattavaksi.	Asiakkaiden sopimusten läpikäynti ja hintatasojen tarkastaminen taloudellisesti kannattavalle tasolle.	Yhtiö saatiin kannattavaksi. Sopimuksia päivitettiin suunnitelman mukaisesti.	Toteutuu
Liiketoiminnan tulos saadaan kannattavaksi.	Menorakenteen selvittäminen ja Kaiku-hankkeessa löydettyjen tehostamistoimintojen aktiivointi, jolloin kulujen taso saadaan pienenevään.	Kaiku-hanke toteutettiin hankesuunnitelman mukaisesti, joka näkyi yhtiö tuloksessa. Esimerkiksi tasevirhe pieneni huomattavasti ja tuotannon myynninoptimointi onnistui hyvin.	Toteutuu
Liiketoiminnan tulos saadaan kannattavaksi.	Myytävän sähkön tasevirheiden minimointi noin 1 % tasolle, jolloin tasevirhemaksut minimoidaan.	Toteutettu.	Toteutuu

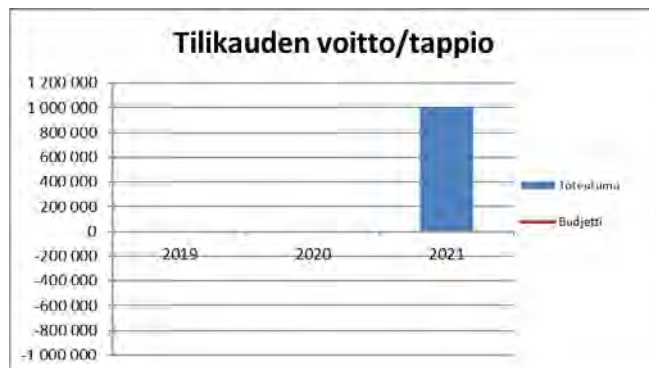
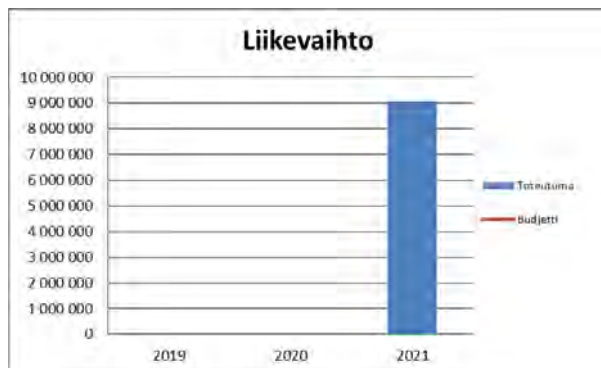
Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Tuottaa energiaa kaupunkilaisia häiritsemättä. Melu ja hiukkaset.	Äänimittaukset ja kaupungin pienhiukkaseuranta. Sekä tuotantokoneiston oman päästömittaukset.	Tasoissa tulee laskusuuntaa.	Ei poikkeamia.	Toteutuu ■

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Toiminnalliset riskit	Ammattitaitoinen hallitustyöskentely vaarantuu henkilöiden poistumisen takia.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6	Hallitus osaamista on koulutettu ja laajennettu.
Rahoitusriskit	Tuotantokoneistoissa tapahtuu ennakoimaton vaurio, joka aiheuttaa kassakriisin.	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 4 4	Keskeytysvakuutus hankittiin 2022.

Kainuun Voima Oy

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Toteutumista selkein on onnistunut nesteytetyn maakaasun käyttöönotto ja sen myötä kevyen öljyn poistuminen lähes kokonaan energian tuotannosta. Aikataulu hankkeelle oli kriittinen, koska maakaasun piti olla käytettävissä päätuotantolaitoksen vuosihuollon aikana. Tässä onnistuttiin, joka oli kustannustason pienentämisen ohella myös merkittävä asia ilmaston päästävien haittakomponenttien pienentämisen kannalta.

Poikkeamaa on syntynyt fossiilisten komponenttien (turve) vähentämisessä. Syynä on prosessin rakenteelliset haasteet korroosion kannalta ja polton stabilisuuden hallinta. Näille asioille on löytymässä ratkaisut, mutta ottavat aikataulullisesti suunniteltua enemmän aikaa. Toisaalta hitaalla etenemisellä on riskejä pienentävä vaikutus.

Taloudellisesti Kaiku-tehostamishanke on nostanut kiinteiden kustannusten tasoa, mutta tämä on sijoitus, joka alkaa tuottamaan vuoden 2021 Q3-Q4 positiivista tulosta.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Kaukolämmön- ja sähköntuotanto Kajaanin kaupungille ja Tihisenniemen aluekaukolämpöverkon asiakkaille. Lisänä liiketoiminnassa jäähdytys-, kemiallisesti puhdistetun- ja sammutusveden valmistus Tihisenniemen asiakkaille.	Ei aloitettu.	Ei aloitettu

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Turpeenkäytön vähentäminen nolla -tasoon.	Turpeenkäytön vähentäminen 7-10 % kokonaispolttoainemäärästä.	Ei ole toteutunut.	Ei toteudu
Hukkalämpöjen talteenotto ja polttamalla tuotetun lämpöenergian vähentäminen.	Konesalin hukkalämmön käyttöönotto kaukolämpötuotannossa.	Toteutunut osittain.	Toteutuu osittain
Kevytöljyn käytön vähentäminen vaiheittain nolla -tasoon.	Kevytöljyn korvaaminen 80 %:sti nesteytettyllä maakaasulla.	Toteutunut.	Toteutuu

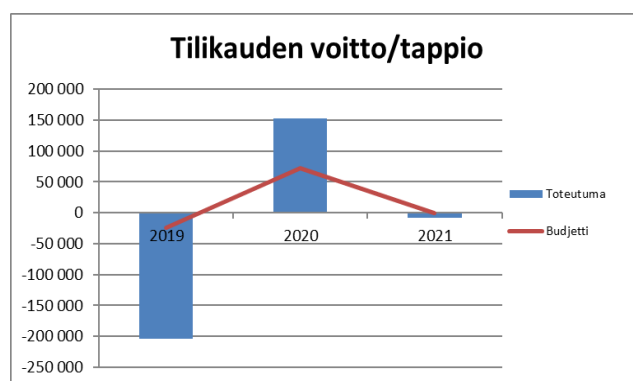
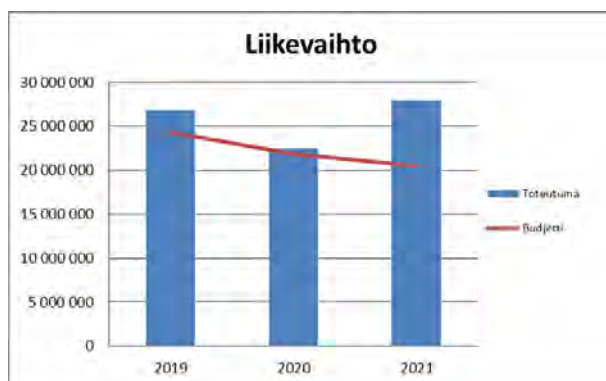
Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Liiketoiminnan kannattavuuden parantaminen, kiinteitä kustannuksia alentamalla.	Kiinteiden kustannusten seuranta.	Kiinteiden kulujen osalta 4,5 %.	Ei ole toteutunut.	Ei toteudu ☐
Polttoainekulujen pitäminen vuoden 2020 tasossa, koska fossiilittomaan siirtyminen kasvattaa markkina-hintaisesti kalliimman puupohjaisen materiaalin määrää.	Polttoainekeskiahinta.	Hankinnan keskihintaa verrataan vuoden 2020 hintaan ja tavoite nousulle maksimissa 0,6 %.	Toteutunut osittain.	Toteutuu osittain ☐

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Rahoitusriskit	Mankala-liiketoimintamallin poistuminen, lainsäädännön kautta.	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 3 3	Ei ole toteutunut.
Toiminnalliset riskit	Päälämpölaitoksen vakava vaurio ja tuotannollinen katko.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8	Ei ole toteutunut.

Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus

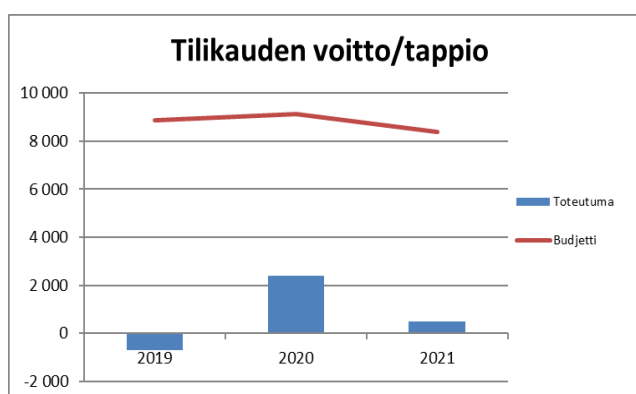
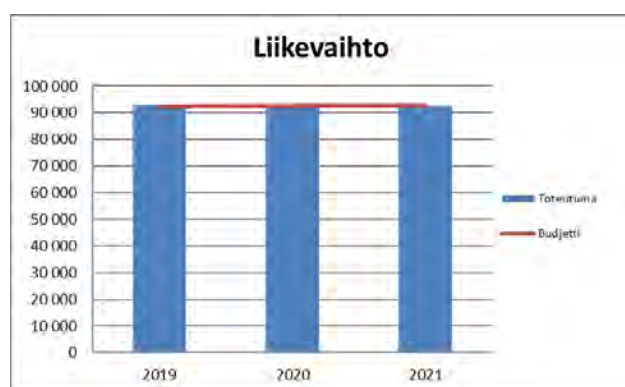
Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Ei sitovia tavoitteita.	Toiminta pysyy ennallaan.		Toteutuu

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Yhtiö tekee tulo-rahoituksella kiinteistöjen korjauksia	Suunnitelmien puitteissa edetään korjaushankkeissa.	Toteutuksessa
Yhtiö osallistuu Sammonkaari hankkeeseen	Yhtiö on allekirjoittanut kauppasopimuksen 01.09.2021 As Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietarin ja perustettavan parkkihalliyhtiön osakekaupan.	Toteutuksessa
Yhtiö vähentää lainakantaansa velkakirjaehto- mukaisesti	Yhtiön lainalyhennystahti on haasteellinen.	Ongelmia
Yhtiö ei tee isoja peruskorjauksia kiinteistöihinsä, mutta sopivia kohteita muutosremontteja varten vanhus-ten asumiseen kartoitetaan.	Kohteiden etsintä on jatkuvaa.	Ei aloitettu

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Asuntojen käyttöaste	Yli 90 % käyttöaste laskettuna vuokratuloista	Käyttöaste toteutui 90,03%	Toteutuu
Vuokrasaavat	Alle 2,5 % laskettuna vuokratuotoista	Toteutui 1,98%	Toteutuu

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Hyvää elämää älykkäissä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Pidetään huolta kiinteistöistä ja niissä olevissa asunnoista. Muutospainetta pitkällä tähtäimellä käyttöasteen parantamiseksi.	Kiinteistön ylläpitoa jatketaan osakorjauksilla ja ne tehdään tulorahoituksella. Tyhjäkäynti pienemmäksi.	Tehdään kiinteistöihin talousarvion mukaisesti korjauksia.	Korjattu vaihtuvuuden ja suunnitelmien mukaisesti	Toteutuu

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Asuntojen energian käytön minimointi vaikuttamalla asukkaiden asenteisiin energian käytön suhteen.	Panostetaan tiedottamiseen. Kulutuksen pienentäminen (lukemat)	Osallistutaan valtakunnalliseen Energiansäästöviikkoon (41/2021). Tehdään energiansäästöön liittyviä korjauksia kiinteistöihin.	Energian säästöviikko ei toteutunut koronapandemian vuoksi	Toteutuu osittain
--	--	---	--	--

Tulevaisuus nuorissa

Asuntojen (ml. opiskelija-asuntojen) tarjonnan lisääminen keskusta-alueelle	Elinkaarikorttelin toteuttamissuunnitelma	Elinkaarikorttelin suunnittelu ja rakentaminen edistyy.	Sammonkaaren asuntojen rakentaminen lisää haluttujen asuntoja keskustan alueella.	Toteutuu
---	---	---	---	---

Osaajista elinvoimaa

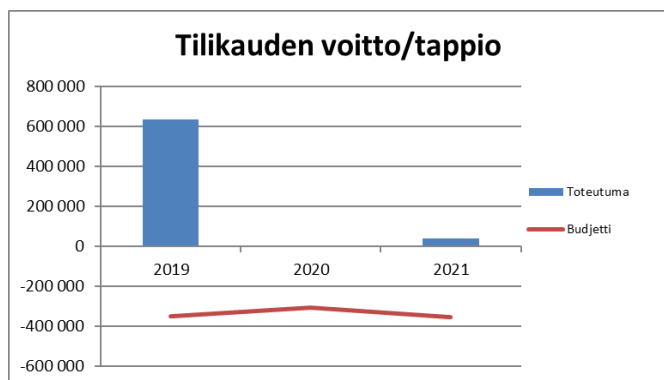
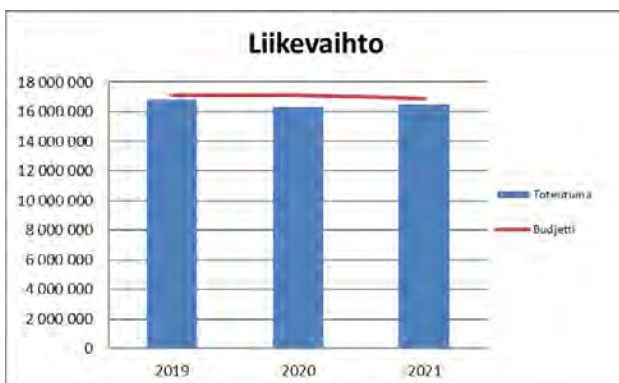
Kansainväliset opiskelijat	Yhteistyö KAMK:n kanssa.	Käydään vuoropuhelua kansainvälisten opiskelijoiden asumiseen liittyvissä asioissa KAMK:n kanssa	Vuoropuhelua on käyty mm. KAMK: kanssa.	Toteutuu
----------------------------	--------------------------	--	---	---

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Toiminnalliset riskit	Työ- ja koulutuspaikkojen määrä sekä asukasmäärän kehitys Kajaanissa vaikuttavat yhtiön käyttöasteeseen.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Yhtiön riskit ovat tällä hetkellä pienet.

Henkilöstö

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	25	23	21

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
KAMK 30`strategian ”Pieni – suuri korkeakoulu” mukaisesti, opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) hyväksymän ja rahoituksen perustana olevan toimiluvan ja ministeriön kanssa tehdyn tavoitesopimuksen 2021 -2024 mukaisesti koulutus, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI) ja aluekehitys.	Edetty toiminnassa KAMK 30`strategian ja OKM:n kanssa tehdyn tavoitesopimuksen 2021-2024 mukaisesti.	Toteutuksessa

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa rehtori/toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Rahoituspohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamiseksi.	Tilikauden tulos > 0	Tilikauden tulos n. 694k€ positiivinen.	Toteutuu

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tulokortit

Raportointivastuussa rehtori/toimitusjohtaja

Hyvää elämää älykkäissä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Uudistetun opintojakso-palauttejärjestelmän vakiinnuttaminen, jotta palautetta voidaan arvioida systemaattisesti ja jatkuvan kehittämisen periaatteella. Opiskelijat osallistuvat kehittämiseen aktiivisesti.	Opiskelijatytyväisyys (%)	72 %	Tätä tietoa ei ole saatavilla. Mittaristo on muuttunut. Jatkossa seurataan opiskelijatytyväisyyttä seuraavan määritelmän mukaisesti: AMK-tutkintoon valmistuvien AVOP-valmistumisvaiheen opiskelijapalauttekyseilyn kysymysryhmän 'Opiskelutytyväisyys' keskiarvo (asteikko 1-7). Vuoden 2021 tulos on 5,4.	Ei tietoa ☐
Työn hallinnan parantaminen ja kuormittavuuden vähentäminen	Henkilöstön hyvinvointi (1 - 4)	3,1	ZEF-työhyvinvointikysely vuoden 2021 alussa antoi 3,2.	Toteutuu

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Hankeistetaan teemaan liittyviä kokonaisuuksia, mm. hiilineutraalin ympäristöstä/kestävästä kehityksestä	Hankkeet, jotka rahoitetaan horisontaalisen kestävän kehityksen EAKR-rahoituksella (lukumäärä)	5	7	Toteutuu
--	--	---	---	---

Tulevaisuus nuorissa

Kirkastetaan koulutusten markkinointikärkiä monikanavaisessa viestinnässä. Tehostetaan somemarkkinointia, jossa hyödynnetään analytiikkaa. Kehitetään strategista markkinointia kumppanuusverkon kautta.	Vetovoimaisuus: ensisijaisia hakijoita kaikissa koulutuksissa/aloituspaikat	1500	2724	Toteutuu
Jatketaan NystartUp-opintoja, ohjataan kiihdyttämöön tehokkaasti.	Aloittaa/jatkaa yrittäjänä (valmistumishetkellä) / vuosi, henkilöä	10	22	Toteutuu

Osaajista elinvoimaa

Kehitetään malli jatkuvan oppimisen optimoimiseksi. Räätelöidään koulutuksia, tehostetaan markkinointia.	Avoin amk -opintopisteet, erilliset opinnot, maahanmuuttajien valmentava koulutus, korkeakoulujen väliset yhteistyösopimukset (mm. CampusOnline), erikoistumiskoulutukset	14600	19161 Demola-yhteistyö osoittautunut tässä toimivaksi.	Toteutuu
Tuetaan opinnollistamista, mahdollisuutta suorittaa opintoja risitiinopiskelussa sekä vaihtoehtoisilla tavoilla. Tuetaan ja ohjataan henkilökohtaisesti opinnoissa viivästyneitä opintojen suorittamisessa.	Suoritetut tutkinnot (AKM/YAMK)	350/50	336/57 Valmistumisten osalta korona tuonut haasteita isolle osalle AMK-kenttää.	Toteutuu osittain

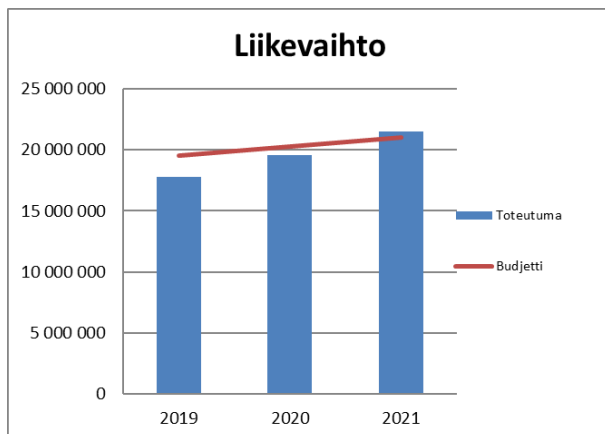
Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Alueen vetovoiman vaikutus osaavan työvoiman saantiin ja koulutusten vetovoimaisuus	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Työvoiman saanti ollut pääosiltaan vielä hyvää. Muutamassa nopeasti eteen tulleessa rekrytoinnissa ollut haasteita: pois lähteneen opettajan tilalle määräaikaisen saaminen ja maakuntaan pätevän projektihenkilöstön löytäminen.

Rahoitusriskit	Perusrahoituksen vaihtelut 100 % tulosrahoituksessa AMK-sektorilla ja muutokset valtakunnallisessa korkeakoulupolitiikassa. Kansallisen TKI-rahoituksen vähene- misen vaikutukset/myöntövaltuuk- sien siirtyminen loppuvuoteen 2021. TKI-toiminnan omarahoituksen riittä- vyys	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Kasvava hankekanta tuo mukanaan omarahoitusosuuden haasteen. Tois- taiseksi siitä on selvitty. TKI-rahoituk- sen osalta vuonna 2021 riskit eivät to- teutuneet. OKMn rahoituksen osalta tiedossa, että tämän sopimuskauden päätyttyä rahoitusmalliin tulee muu- toksia - tällä hetkellä ei näkyvyyttä mitä muutokset tuovat tullessaan.
Toiminnalliset riskit	Koulutusten vetovoima, koronapan- demian vaikutukset	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Koulutusten vetovoima ollut hyvä, eri- tyisesti monimuotokoulutukset vetä- vät. Haasteita SOTE-puolen koulutus- ten vetovoimassa, tämä on valtakun- nallinen haaste.
Vahinkoriskit	ICT:n toimintahäiriöt	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9	Ainoastaan yksi häiriö keväällä 2021, muutoin selvitty häiriöttä.

Henkilöstö

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Henkilöstö, htv2	216,4	210	230,8

Selvitys tavoitteiden toteumasta ja olennaisista poikkeamista

Liikevaihto kehittyi suotuisasti erityisesti työvoimakoulutusten ja korttikoulutusten osalta. Kaikkiaan liikevaihdon ja liikevoiton osalta päästiin lähelle yhtiön historian parasta tulosta. Etäpalvelut -liiketoiminnan osalta jäätiin tavoitteista ja vuonna 2022 tul-laankin erityisesti panostamaan tämän liiketoimintaosa-alueen kehittämiseen. Koronatilanteella ei ollut merkittäviä negatiivisia vaikutuksia vuoden 2021 toimintaan.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus	Toteutunut 2021	Tila
Uudenlainen osaaminen	On toteutunut, jatkuva osaamisen kehittäminen.	Valmis
Asiakaslähtöiset ratkaisut ja palvelut	On toteutunut. Hyvä asiakaspalaute.	Valmis
Nopea ja ketterä toteutus	Pääsääntöisesti on toteutunut. Mm. satunnaisista resurssisyistä joskus myös haasteita vastata nopeisiin tarpeisiin.	Toteutuk- sessa
Aito palveluasenne	On toteutunut.	Valmis

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Selviytyminen omalla rahoitus- pohjalla	Positiivisen tuloksen kautta yh- tiön taseen vahvistaminen.	On toteutunut.	Toteutuu

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Osaajista elinvoimaa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021	Toteutunut 2021	Tila
Laadukas kysyntää ja tarpeita vastaava palve- luntarjonta asiakkaiden työllistymisen edistä- miseksi	Työvoimakoulutusten asiakastyytyväisyyspa- loutteiden keskiarvo (1 - 5)	Asiakastyytyväisyyspa- loutteiden keskiarvo vä- hintään 4 (asteikolla 1- 5)	On toteutunut, palaut- teiden keskiarvo 4,1.	Toteutuu

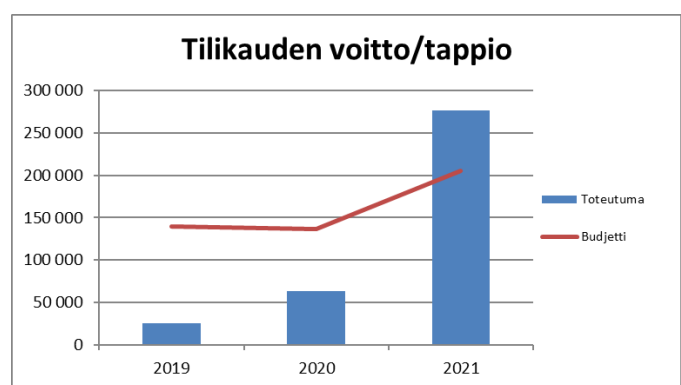
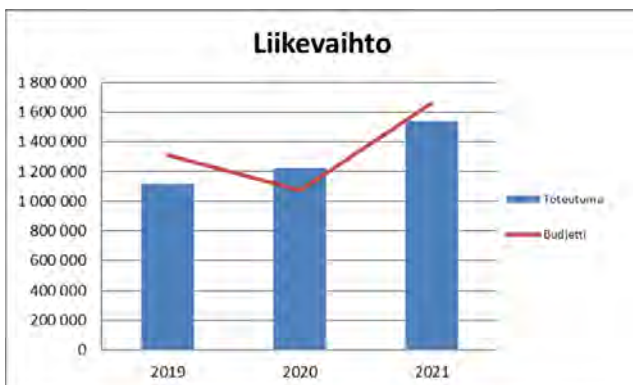
Laadukkaat räätälöidyt palvelut yrityksille ja yhteisöille henkilöstön osaamisen kehittämiseksi	NPS (Net Promoter Score) palautteet lyhyt- ja kottikoulutuksissa sekä asiantuntijapalveluissa	NPS vähintään 50	On toteutunut, NPS eli suositteluindeksi 71.	Toteutuu
---	---	------------------	--	---

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio	Toteutunut 2021
Strategiset riskit	Palvelutuotannon painottuminen liikaa ELY:n rahoittamiin koulutuksiin.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 	Liikevaihto on painottunut ELY:n rahoittamiin koulutuksiin (65 %), mutta myös muuta liiketoimintaa on vakiintuneesti.
Rahoitusriskit	ELY:n rahoittamien koulutusten peruuntuminen opiskelijarekrytoinnin haasteista johtuen, jolloin menetetään huomattavia tuloja.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 	Ei ole toteutunut, vain yksi työvoimakoulutus peruuntui opiskelijarekrytoinnin vaikeuksista johtuen.
Toiminnalliset riskit	Korona-pandemiasta aiheutuva koulutusten järjestämisen ja opiskelijoiden osallistumisen vaikeutuminen sekä kykenemättömyys reagoida näihin toimintaympäristöstä aiheutuviin muutoksiin vaihtoehtoisilla toimintatavoilla.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 	Ei ole toteutunut.
Vahinkoriskit	Henkilöstöresurssien riittävyys ja saavuus mahdollisissa poikkeustilanteissa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 	Ei ole toteutunut.

Henkilöstö

Edukai Oy	TP 2020	TA 2021	TP 2021
Henkilöstö, htv2	13	13	12

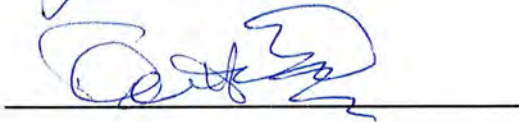
5.3 Tytäryhteisöjen tilinpäätöstietoja 2020 - 2021

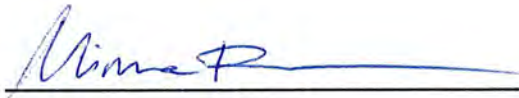
Tytäryritys	Liikevaihto		Tilikauden voitto / tappio		Koko vieras pääoma 31.12.		Taseen loppusumma	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Kajaanin Teknologiakeskus Oy	3 397 401	3 312 873	142 925	122 698	13 407 512	14 390 482	22 710 018	23 550 063
Loiste konserni	129 520 119	166 378 880	13 675 464	2 232 174	484 005 318	491 675 498	405 391 958	421 397 810
KOY Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus	92 667	92 680	493	2 401	3 797	3 728	604 263	603 701
KOY Kajaanin Pietari	16 500 981	16 352 846	40 941	2	54 124 687	55 401 248	77 506 505	77 516 492
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	21 625 545	19 774 060	693 161	1 145 870	4 998 489	6 885 642	12 224 338	13 186 085
Edukai Oy	1 537 791	1 223 744	276 887	63 448	271 068	282 449	1 098 350	832 843
Kajaanin Energiatuotanto Oy	9 074 234	3 114 395	1 010 232	-1 534 909	1 209 290	730 958	25 684 613	24 196 048
Kainuun Voima Oy	27 984 608	22 452 976	-8 871	152 430	21 641 423	21 612 276	35 846 073	35 825 797
Yhteensä	209 733 346	232 702 454	15 831 232	2 184 114	579 661 584	590 982 280	581 066 118	597 108 839

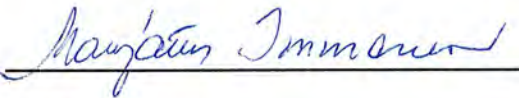
6 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä

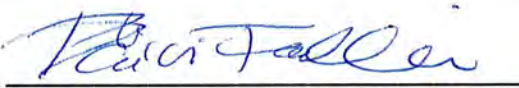
Kajaanissa 29 päivänä Marraskuuta 2022

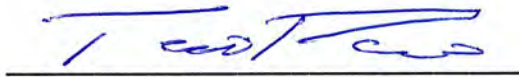

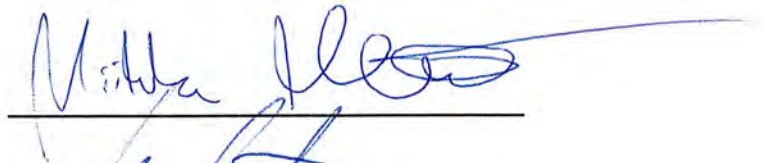

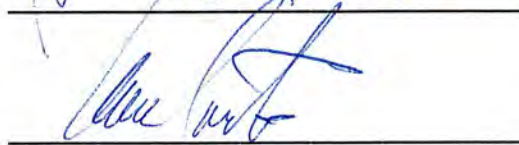

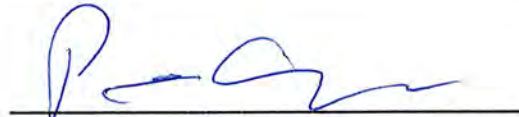

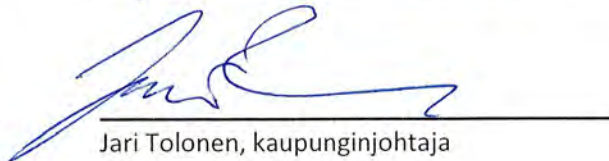

Jari Tolonen, kaupunginjohtaja

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Kajaanissa 10. päivänä Toukokuuta 2022

KPMG Oy Ab, tilintarkastusyhteisö

Antti Kääriäinen
JHT, KHT

Tilintarkastuskertomus 2021

Kajaanin kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Kajaanin kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2021. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutusvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheellisyyksien havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kaupungin sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen kohtuullisen varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävällä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Kajaanissa 10. toukokuuta 2022

KPMG OY AB

Antti Kääriäinen
JHT, KHT